

Inhoudsopgave

REGLEMENT VAN ORDE VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.....	7
GEDRAGSCODE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL	49
REGELING TOEZICHT EN HANDHAVING GEDRAGSCODE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL	55
REGELING FINANCIËLE ONDERSTEUNING FRACTIES TWEEDE KAMER 2014.....	65
REGELING VERTROUWELIJKE STUKKEN	79
REGELING PARLEMENTAIR EN EXTERN ONDERZOEK	89
TIJDELIJK PROTOCOL PARLEMENTAIRE ONDERVRAGING	95
REGELING GROTE PROJECTEN	105
PROCEDUREREGELING PARLEMENTAIRE INSTEMMING VERDRAG VAN LISSABON (HET VERDRAG BETREFFENDE DE WERKING VAN DE EUROPESE UNIE).....	113
PROCEDUREREGELING VOOR DE BEHANDELING DOOR DE KAMER VAN WETGEVENDE VOORSTELLEN VAN DE EUROPESE UNIE IN HET KADER VAN HET PARLEMENTAIR BEHANDELVOORBEHOUD EN IN HET KADER VAN DE TOETSING OP ASPECTEN VAN EUROPESE RECHTSGRONDSLAG, SUBSIDIARITEIT EN PROPORTIONALITEIT	117
REGELING VAN DE COMMISSIE VOOR DE VERZOEKSCRIFTEN EN DE BURGERINITIATIEVEN	121
REGELING AFHANDELING VAN ANONIEME POST	125
REGLEMENT VOOR DE DIENST VERSLAG EN REDACTIE.....	129
REGLEMENT GRIFFIE INTERPARLEMENTAIRE BETREKKINGEN STATEN-GENERAAL.....	133
PROTOCOL VAN AFSPRAKEN OVER ONDERZOEKEN TWEEDE KAMER.....	137
BESLUIT TOT INSTELLING VAN EEN REGULIER OVERLEG TUSSEN HET MANAGEMENTTEAM VAN DE TWEEDE KAMER EN DE FRACTIEORGANISATIES	141
REGLEMENT VAN ORDE VOOR DE VERENIGDE VERGADERING DER STATEN-GENERAAL	145
WET MINISTERIËLE VERANTWOORDELIJKHEID EN AMBTSDELICTEN LEDEN STATEN-GENERAAL, MINISTERS EN STAATSSECRETARISSEN.....	157
WET OP DE PARLEMENTAIRE ENQUÊTE 2008.....	163

Inhoudsopgave Reglement van Orde

REGLEMENT VAN ORDE VAN DE TWEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL..... 7

HOOFDSTUK 1. BEGRIPSBEPALINGEN.....	8
Artikel 1.1 Begripsbepalingen.....	8
HOOFDSTUK 2. BEGIN EN EINDE VAN HET LIDMAATSCHAP	8
Artikel 2.1 Toelating leden	8
Artikel 2.2 Verlies lidmaatschap	8
HOOFDSTUK 3. DE VOORZITTER, DE ONDERVOORZITTERS EN HET PRESIDIUM	8
§ 3.1 De Voorzitter	9
Artikel 3.1 Benoeming Voorzitter	9
Artikel 3.2 Taak Voorzitter	9
Artikel 3.3 Tijdelijk Voorzitter	9
Artikel 3.4 Waarnemend Voorzitter	9
§ 3.2 De Ondervoorzitters	10
Artikel 3.5 Ondervoorzitters	10
§ 3.3 Het Presidium	10
Artikel 3.6 Presidium	10
HOOFDSTUK 4. DE RAMING	10
Artikel 4.1 Raming	10
HOOFDSTUK 5. DE FRACTIES EN GROEPEN	10
Artikel 5.1 Fracties	10
Artikel 5.2 Groepen	11
Artikel 5.3 Financiële bijdrage	11
HOOFDSTUK 6. HET PERSONEEL	11
§ 6.1 De Griffier	11
Artikel 6.1 Rechtspositie Griffier	11
Artikel 6.2 Taken Griffier	11
§ 6.2 De overige ambtenaren	12
Artikel 6.3 Directeuren	12
Artikel 6.4 Overige ambtenaren	12
HOOFDSTUK 7. DE COMMISSIES.....	12
§ 7.1 Soorten commissies	12
Artikel 7.1 Vaste commissies	12
Artikel 7.2 Tijdelijke commissies.....	12
Artikel 7.3 Enquêtecommissies	12
Artikel 7.4 Commissie voor de Rijksuitgaven.....	12
Artikel 7.5 Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten.....	13
Artikel 7.6 Commissie voor het onderzoek van de Geloofsbrieven.....	13
Artikel 7.7 Commissie voor de Verzoekschriften en de Burgerinitiatieven	13
Artikel 7.8 Commissie voor de Werkwijze	14
Artikel 7.9 Commissies van advies.....	14
Artikel 7.10 Gemengde commissie van beroep voor de Dienst Verslag en Redactie	14
§ 7.2 De samenstelling	14
7.2.1 De commissieleden	14
Artikel 7.11 Commissieleden	14
7.2.2 De commissievoorzitter	14
Artikel 7.12 Benoeming commissievoorzitter en -ondervoorzitter	14
Artikel 7.13 Taken en bevoegdheden commissievoorzitter	15
Artikel 7.14 Waarneming commissievoorzitterschap.....	15
7.2.3 De ondersteuning	15
Artikel 7.15 Ondersteuning commissie.....	15
§ 7.3 De vergaderingen	15
Artikel 7.16 Tijdstippen vergaderingen	15
Artikel 7.17 Procedurevergadering.....	16

Artikel 7.18 Bijwonen vergaderingen	16
Artikel 7.19 Openbaarheid vergaderingen	16
§ 7.4 De besluitvorming	16
Artikel 7.20 Besluitvorming	16
§ 7.5 De behandeling van stukken	17
Artikel 7.21 Behandeling stukken	17
§ 7.6 De verslagen	17
Artikel 7.22 Verslag over een ontvangen stuk	17
Artikel 7.23 Overige verslagen	17
Artikel 7.24 Vaststelling verslag	17
§ 7.7 De bevoegdheden	17
7.7.1 Algemeen	18
Artikel 7.25 Bevoegdheden commissies	18
7.7.2 Het mondeling en schriftelijk overleg	18
Artikel 7.26 Vormen van mondeling overleg	18
Artikel 7.27 Datum en tijdstip	18
Artikel 7.28 Maximumspreektijden	18
Artikel 7.29 Inlichtingen door rijksambtenaren	18
Artikel 7.30 Moties	19
Artikel 7.31 Beraadslaging Kamer na commissiedebat of schriftelijk overleg (tweeminutendebat)	19
7.7.3 Bijzonderheden overige bevoegdheden	19
Artikel 7.32 Rondetafelgesprek	19
Artikel 7.33 Hoorzitting	19
Artikel 7.34 Uitnodiging rijksambtenaren	19
Artikel 7.35 Verzoek om voorlichting of advies	19
Artikel 7.36 Benoeming rapporteur	20
Artikel 7.37 Aanwijzing groot project	20
HOOFDSTUK 8. DE PLENAIRE VERGADERING	20
§ 8.1 Algemene bepalingen	20
8.1.1 Het begin en einde van de vergadering	20
Artikel 8.1 Bijeenroeping	20
Artikel 8.2 Presentielijst	20
Artikel 8.3 Opening vergadering bij quorum	21
Artikel 8.4 Schorsing of sluiting van de vergadering	21
8.1.2 De vergaderzaal	21
Artikel 8.5 Zitplaatsen	21
Artikel 8.6 Spreekplaats	21
8.1.3 De organisatie van de werkzaamheden	21
Artikel 8.7 Ingekomen stukken	21
Artikel 8.8 Regeling van werkzaamheden	22
§ 8.2 De beraadslaging	22
8.2.1 Spreken in de vergadering	22
Artikel 8.9 Spreken in de vergadering	22
Artikel 8.10 Persoonlijk feit of voorstel van orde	22
Artikel 8.11 Interrupties	23
Artikel 8.12 Spreektermijnen	23
Artikel 8.13 Maximumspreektijden	23
8.2.2 Gedrag in de vergadering	23
Artikel 8.14 Gedrag in de vergadering	23
Artikel 8.15 Bij onderwerp blijven	23
Artikel 8.16 (Waarschuwing voor) ongeoorloofd gedrag	23
Artikel 8.17 Ontneming van het woord	24
Artikel 8.18 Uitsluiting van de vergadering	24
Artikel 8.19 Geen beroep op de Kamer	24
8.2.3 Moties	24
Artikel 8.20 Moties	24
Artikel 8.21 Overnemen van moties	24
8.2.4 Het sluiten van de beraadslaging	25
Artikel 8.22 Sluiting van de beraadslaging	25

§ 8.3 De besluitvorming	25
8.3.1 Algemene bepalingen	25
Artikel 8.23 Nemen van een besluit	25
Artikel 8.24 Tijdstippen stemmingen	25
8.3.2 Besluitvorming over zaken	25
Artikel 8.25 Stemming bij handopsteken	25
Artikel 8.26 Hoofdelijke stemming	25
Artikel 8.27 Vergissingen bij stemmingen	26
Artikel 8.28 Staken van stemmen	26
Artikel 8.29 Stemverklaring	26
Artikel 8.30 Besluit zonder stemming	26
8.3.3 Besluitvorming over personen	26
Artikel 8.31 Stemming met stembriefjes	26
Artikel 8.32 Stemrondes	26
Artikel 8.33 Staken van stemmen	27
Artikel 8.34 Ongeldige stemmen	27
Artikel 8.35 Uitslag stemming	27
Artikel 8.36 Nietige stemming	27
Artikel 8.37 Besluit zonder stemming	28
Artikel 8.38 Niet in de Grondwet vermelde keuzen	28
Artikel 8.39 Aanbieding aan de Koning	28
HOOFDSTUK 9. WETSVOORSTELLEN	28
§ 9.1 Wetsvoorstellen	28
9.1.1 Voorbereiding door de commissie	28
Artikel 9.1 Inhandenstelling	28
Artikel 9.2 Verslag	28
Artikel 9.3 Stellen van een termijn	28
Artikel 9.4 Vervolgstukken	29
9.1.2 Amendementen	29
Artikel 9.5 Indienen van amendementen	29
Artikel 9.6 Toelaatbaarheid van amendementen	29
Artikel 9.7 Wijzigen en intrekken van amendementen	29
Artikel 9.8 Overnemen van amendementen	30
Artikel 9.9 Subamendementen	30
9.1.3 De beraadslaging	30
Artikel 9.10 Algemene beraadslaging en artikelsgewijze behandeling	30
9.1.4 De stemmingen	30
Artikel 9.11 Stemmingen over wetsvoorstel en amendementen	30
Artikel 9.12 Tweede lezing	31
9.1.5 Afronding behandeling	31
Artikel 9.13 Ver Nummering wetsvoorstel	31
Artikel 9.14 Verzending aangenomen wetsvoorstel	31
Artikel 9.15 Terugzending verworpen wetsvoorstel	31
§ 9.2 Bijzonderheden rijkswetsvoorstellen	31
Artikel 9.16 Bijzondere regels	31
Artikel 9.17 Schriftelijke voorbereiding	31
Artikel 9.18 Stellen van een termijn	32
Artikel 9.19 Verslag van de Staten	32
Artikel 9.20 Aanneming met minder dan drie vijfden van de stemmen	32
§ 9.3 Bijzonderheden initiatiefwetsvoorstellen	32
Artikel 9.21 Aanhangig maken initiatiefwetsvoorstel	32
Artikel 9.22 Horen Afdeling advisering van de Raad van State	32
Artikel 9.23 Behandeling initiatiefwetsvoorstellen	32
Artikel 9.24 Wijziging samenstelling initiatiefnemers	33
Artikel 9.25 Initiatiefwetsvoorstellen zonder initiatiefnemers	33
Artikel 9.26 Verdediging in de Eerste Kamer	33
Artikel 9.27 Verzending aangenomen initiatiefwetsvoorstel	33
§ 9.4 Bijzonderheden begrotingswetsvoorstellen	33
Artikel 9.28 Stemmingen begrotingswetsvoorstel	33

§ 9.5 Bijzonderheden herziening Grondwet of Statuut voor het Koninkrijk	33
Artikel 9.29 Spoedige overweging in tweede lezing	34
Artikel 9.30 Bijzonderheden initiatiefwetsvoorstel tweede lezing	34
Artikel 9.31 Wijziging Statuut voor het Koninkrijk	34
HOOFDSTUK 10. VERDRAGEN, (ONTWERP)BESLUITEN EN (INITIATIEF)NOTA'S	34
§ 10.1 Verdragen	34
Artikel 10.1 Brief stilzwijgende goedkeuring Verdrag	34
Artikel 10.2 Uitspreken wens door de Kamer	34
Artikel 10.3 Uitspreken wens namens de Kamer	35
Artikel 10.4 Uitspreken wens door dertig leden	35
Artikel 10.5 (Uitspreken wens door) gevolmachtigde ministers	35
Artikel 10.6 Sluiting uitvoeringsverdrag, verlenging of opzegging verdrag	35
§ 10.2 (Ontwerp)besluiten	35
Artikel 10.7 Brief over (ontwerp)besluit	35
Artikel 10.8 Uitspreken wens	36
§ 10.3 (Initiatief)nota's	36
Artikel 10.9 Indiening en inhandenstelling initiatiefnota	36
Artikel 10.10 Behandeling (initiatief)nota's	36
HOOFDSTUK 11. DE KABINETSFORMATIE	36
Artikel 11.1 Aanwijzing van kabinets(in)formateurs	36
Artikel 11.2 Inlichtingen over kabinetsformatie	37
Artikel 11.3 Controversiële onderwerpen	37
HOOFDSTUK 12. INLICHTINGEN EN ONDERZOEK	37
§ 12.1 De schriftelijke vragen	37
Artikel 12.1 Indienen schriftelijke vragen	37
Artikel 12.2 Beantwoording schriftelijke vragen	37
§ 12.2 Het mondelinge vragenuur	37
Artikel 12.3 Tijdstip en voorbereiding mondelinge vragenuur	38
Artikel 12.4 Verloop mondelinge vragenuur	38
Artikel 12.5 Beperkingen tijdens mondelinge vragenuur	38
§ 12.3 De interpellatie	38
Artikel 12.6 Interpellatie	38
§ 12.4 Het dertigledendebat	39
Artikel 12.7 Dertigledendebat	39
§ 12.5 Vervallen toekenning debat	39
Artikel 12.8 Vervallen toekenning debat	39
§ 12.6 Parlementair en extern onderzoek	39
Artikel 12.9 Parlementaire enquête	39
Artikel 12.10 Ander parlementair onderzoek	39
Artikel 12.11 Regeling parlementair en extern onderzoek	39
HOOFDSTUK 13. EUROPESE, INTERNATIONALE EN INTERPARLEMENTAIRE AANGELEGENHEDEN	40
§ 13.1 Europese aangelegenheden	40
Artikel 13.1 Lidmaatschap Europees Parlement	40
Artikel 13.2 Deelname aan beraadslaging door leden Europees Parlement	40
Artikel 13.3 Betrokkenheid Kamer bij besluitvorming Europese Unie	40
§ 13.2 Internationale aangelegenheden	40
Artikel 13.4 Toespreken vergadering door buitenlandse staatshoofden en regeringsleiders	40
Artikel 13.5 Inzet of ter beschikking stellen krijgsmacht	40
§ 13.3 Interparlementaire aangelegenheden	40
Artikel 13.6 Griffie interparlementaire betrekkingen	40
Artikel 13.7 Rapportage interparlementaire vergaderingen	40
Artikel 13.8 Interparlementair Koninkrijksoverleg	41
HOOFDSTUK 14. VERZOEKSCHRIFTEN EN BURGERINITIATIEVEN	41
Artikel 14.1 Verzoekschriften	41
Artikel 14.2 Burgerinitiatieven	41
Artikel 14.3 Behandeling conclusies verzoekschriften en burgerinitiatieven	41
Artikel 14.4 Brief minister geen gevolg geven aan conclusies	41
HOOFDSTUK 15. OPENBAARHEID, VERTROUWELIJKHEID EN INTEGRITEIT	42

§ 15.1 Openbaarheid vergaderingen	42
Artikel 15.1 Openbaarheid vergaderingen	42
§ 15.2 Toehoorders en overige aanwezigen	42
Artikel 15.2 Toehoorders en overige aanwezigen	42
Artikel 15.3 Algemene ontzegging of beperking toegang in verband met buitengewone omstandigheden	42
Artikel 15.4 Tijdelijke ontzegging toegang.....	42
Artikel 15.5 Nadere regels	43
§ 15.3 Verslaglegging	43
Artikel 15.6 Woordelijk verslag	43
Artikel 15.7 Officieel verslag.....	43
Artikel 15.8 Verslaglegging vergadering met gesloten deuren van de Kamer	43
Artikel 15.9 Verslaglegging besloten commissievergadering	44
Artikel 15.10 Openbaarmaking verslagen en Handelingen	44
Artikel 15.11 Dienst Verslag en Redactie.....	44
§ 15.4 Geheimhouding besloten vergaderingen	44
Artikel 15.12 Geheimhouding vergadering Kamer met gesloten deuren	44
Artikel 15.13 Geheimhouding besloten commissievergadering.....	45
Artikel 15.14 Schending geheimhouding.....	45
§ 15.5 Openbaar maken van stukken	45
Artikel 15.15 Openbaar maken van stukken	45
§ 15.6 Vertrouwelijkheid stukken	45
Artikel 15.16 Vertrouwelijkheid stukken	45
Artikel 15.17 Register vertrouwelijke stukken.....	45
Artikel 15.18 Regeling vertrouwelijke stukken	45
§ 15.7 Openbare registers	46
Artikel 15.19 Register nevenactiviteiten en belangen.....	46
Artikel 15.20 Register buitenlandse reizen.....	46
Artikel 15.21 Register geschenken en voordelen	46
Artikel 15.22 Register toezeggingen.....	46
Artikel 15.23 Openbaarheid registers.....	46
§ 15.8 Integriteit	46
Artikel 15.24 Gedragscode	46
HOOFDSTUK 16. SLOTBEPALINGEN	47
Artikel 16.1 Wijziging van het Reglement.....	47
Artikel 16.2 Overige regelingen	47
Artikel 16.3 Afwijking van het Reglement	47
Artikel 16.4 Overgangsbepaling.....	47
Artikel 16.5 Inwerkingtreding.....	48

REGLEMENT VAN ORDE VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL

Vastgesteld in de vergadering van 25 februari 2021 (Kamerstukken II, 35322), met
ingang van 31 maart 2021 in werking getreden

HOOFDSTUK 1. BEGRIPSBEPALINGEN

Artikel 1.1 Begripsbepalingen

In dit Reglement en de daarop berustende regelingen wordt, tenzij anders bepaald, verstaan onder:

- *bijzondere gedelegeerde*: een door de Staten van Aruba, Curaçao of Sint Maarten afgevaardigde bijzondere gedelegeerde;
- *commissiegriffier*: de door de Griffier aangewezen plaatsvervangende griffier die een commissie bijstaat;
- *commissie(onder)voorzitter*: de (onder)voorzitter van een commissie;
- *gevolmachtigde minister*: de Gevolmachtigde Minister van Aruba, Curaçao of Sint Maarten;
- *Griffier*: de Griffier van de Kamer;
- *minister*: een bij koninklijk besluit benoemde minister of staatssecretaris;
- *Ondervoorzitter*: een Ondervoorzitter van de Kamer;
- *openbaar maken*: het voor een ieder beschikbaar stellen op een openbare website;
- *oude samenstelling*: de samenstelling van de Kamer, onmiddellijk voorafgaand aan de eerste vergadering van een nieuw gekozen Kamer;
- *stukken*: archiefbescheiden als bedoeld in de Archiefwet 1995;
- *Voorzitter*: de Voorzitter van de Kamer;
- *zitting*: de periode waarin een gekozen Kamer werkzaam is, welke duurt vanaf de eerste vergadering van een nieuw gekozen Kamer tot aan de eerste vergadering van de daaropvolgende nieuw gekozen Kamer.

HOOFDSTUK 2. BEGIN EN EINDE VAN HET LIDMAATSCHAP

Artikel 2.1 Toelating leden

1. De Kamer beslist met inachtneming van de bij de wet gestelde regels of een nieuwbenoemd lid als lid van de Kamer wordt toegelaten.

2. De commissie, genoemd in artikel 7.6, is ten behoeve van de beslissing van de Kamer belast met het onderzoek van de geloofsbrief van elk nieuwbenoemd lid.

3. De geloofsbrief en de stukken die een nieuwbenoemd lid op grond van de wet dient over te leggen aan de Kamer, worden bij de griffie ter inzage gelegd van de leden.

4. De Kamer beslist, voor zover mogelijk, in oude samenstelling over de toelating van leden die meteen na verkiezingen voor de Kamer zijn benoemd.

Artikel 2.2 Verlies lidmaatschap

1. De Voorzitter waarschuwt een lid schriftelijk, indien hij van oordeel is dat dit lid een van de vereisten voor het lidmaatschap niet meer bezit of een met het lidmaatschap onverenigbare betrekking vervult, en het lid de Kamer daarvan kennis had moeten geven.

2. Het lid kan de zaak binnen acht dagen na de waarschuwing aan het oordeel van de Kamer onderwerpen.

3. De Kamer oordeelt slechts over de zaak, nadat daarover verslag is uitgebracht door een daartoe in te stellen tijdelijke commissie.

4. De tijdelijke commissie hoort het lid, indien dat de wens daartoe te kennen geeft.

HOOFDSTUK 3. DE VOORZITTER, DE ONDERVOORZITTERS EN HET

PRESIDIUM

§ 3.1 De Voorzitter

Artikel 3.1 Benoeming Voorzitter

1. In de laatste vergadering van elke zitting stelt de Kamer in oude samenstelling een ontwerp vast voor een profielschets van de nieuw te benoemen Voorzitter.
2. De nieuw gekozen Kamer stelt in de eerste vergadering van een zitting de profielschets vast.
3. Na de vaststelling geeft de tijdelijk Voorzitter, bedoeld in artikel 3.3, gelegenheid tot het stellen van kandidaten voor het voorzitterschap.
4. Na de kandidaatstellingsprocedure gaat de Kamer over tot de benoeming van een Voorzitter.
5. Bij het tussentijds openvallen van het voorzitterschap stelt de Kamer zo spoedig mogelijk de profielschets van de nieuw te benoemen Voorzitter vast, en wordt vervolgens onder toepassing van het derde en vierde lid een Voorzitter benoemd.

Artikel 3.2 Taak Voorzitter

De Voorzitter is belast met:

- a. het leiden van de werkzaamheden van de Kamer en het Presidium;
- b. het doen naleven van dit Reglement;
- c. het uitvoeren van door de Kamer genomen besluiten;
- d. het vertegenwoordigen van de Kamer;
- e. de overige taken die op grond van dit Reglement of de wet aan hem zijn toegeedeeld.

Artikel 3.3 Tijdelijk Voorzitter

1. Zolang in een nieuwe zitting geen Voorzitter is benoemd, treedt als tijdelijk Voorzitter op:
 - a. een oud-Voorzitter, waarbij de laatst afgetredene voorrang heeft;
 - b. als geen oud-Voorzitters beschikbaar zijn: een oud-Ondervoorzitter, waarbij de laatst afgetredene voorrang heeft, en bij gelijktijdig afgetreden oud-Ondervoorzitters de hoogste in de rangorde, bedoeld in artikel 3.5, eerste lid, voorgaat;
 - c. als evenmin oud-Ondervoorzitters beschikbaar zijn: het lid dat het langst in de Kamer zitting heeft, waarbij bij gelijke zittingsduur het oudste lid in leeftijd voorgaat.
2. Zolang bij het tussentijds openvallen van het Voorzitterschap geen Voorzitter is benoemd, treedt de hoogst beschikbare Ondervoorzitter in de rangorde, bedoeld in artikel 3.5, eerste lid, als tijdelijk Voorzitter op. Indien geen Ondervoorzitter beschikbaar is, wordt overeenkomstig het eerste lid vastgesteld wie tijdelijk Voorzitter is.
3. De tijdelijk Voorzitter heeft dezelfde taken en bevoegdheden als een Voorzitter.

Artikel 3.4 Waarnemend Voorzitter

1. Indien de Voorzitter niet beschikbaar is, wordt het voorzitterschap waargenomen door een van de Ondervoorzitters overeenkomstig de rangorde, bedoeld in artikel 3.5, eerste lid.
2. Indien evenmin een Ondervoorzitter beschikbaar is:
 - a. kan de Voorzitter het voorzitterschap in een vergadering laten waarnemen door andere leden; en

b. wordt bij het langdurig niet beschikbaar zijn van de Voorzitter en de Ondervoorzitters overeenkomstig artikel 3.3, eerste lid, bepaald wie het voorzitterschap waarneemt.

3. Een waarnemend Voorzitter heeft de taken en bevoegdheden van de Voorzitter die vereist zijn voor de waarneming.

§ 3.2 De Ondervoorzitters

Artikel 3.5 Ondervoorzitters

1. De Kamer benoemt na elke voorzittersbenoeming een door haar te bepalen aantal Ondervoorzitters, en stelt daarbij hun onderlinge rangorde vast.

2. Bij het tussentijds openvallen van een positie, benoemt de Kamer een nieuwe Ondervoorzitter. Deze neemt in de rangorde de plaats in van de te vervangen Ondervoorzitter.

§ 3.3 Het Presidium

Artikel 3.6 Presidium

1. De Voorzitter en de Ondervoorzitters vormen samen het Presidium.

2. De Voorzitter benoemt voor ieder ander lid van het Presidium een plaatsvervanger, die dit lid kan vervangen indien het niet beschikbaar is. De Kamer kan besluiten de benoeming van een plaatsvervanger aan zich te houden.

3. Het Presidium kan slechts besluiten nemen, indien meer dan de helft van zijn leden of hun plaatsvervangers aanwezig is. Bij het staken van de stemmen beslist de Voorzitter.

4. De Voorzitter kan andere leden uitnodigen aan de vergaderingen van het Presidium deel te nemen. Deze leden nemen niet deel aan de stemmingen.

5. Indien het Presidium voor onderdelen van zijn werkzaamheden commissies van advies als bedoeld in artikel 7.9 heeft ingesteld, hoort hij deze voordat hij besluiten neemt ten aanzien van die onderdelen, tenzij dit in een zeer spoedeisend geval niet mogelijk is.

6. Het Presidium wordt bijgestaan door de Griffier en de directeuren.

HOOFDSTUK 4. DE RAMING

Artikel 4.1 Raming

1. Het Presidium maakt jaarlijks een ontwerp op voor de raming van de in het volgende jaar voor de Kamer benodigde uitgaven en ontvangsten en zendt deze tijdig aan de Kamer en aan de voor de begroting van de Staten-Generaal verantwoordelijke minister.

2. De Kamer stelt de raming vast.

HOOFDSTUK 5. DE FRACTIES EN GROEPEN

Artikel 5.1 Fracties

1. De leden, die door het centraal stembureau op dezelfde lijst verkozen zijn verklaard, vormen bij aanvang van een zitting één fractie. Indien onder een lijstnummer slechts één lid is verkozen, dan wordt dit lid als een afzonderlijke fractie beschouwd.

2. Nieuwe fracties kunnen gedurende een zitting slechts worden gevormd door:
 - a. een samenvoeging van twee of meer fracties;
 - b. een splitsing tot twee of meer fracties.
3. Een splitsing als bedoeld in het tweede lid, onder b, is slechts mogelijk, indien bij een afscheiding van leden van een fractie onduidelijk is welk deel van de leden als voortzetting van de oorspronkelijke fractie moet worden beschouwd, en het Presidium heeft besloten dat hierdoor twee of meer nieuwe fracties zijn gevormd.
4. Een fractie deelt de samenstelling van haar bestuur, en elke wijziging in haar samenstelling en die van haar bestuur, mee aan de Voorzitter.

Artikel 5.2 Groepen

Indien leden anders dan als gevolg van een splitsing als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, onder b, afgescheiden zijn van een fractie, worden zij ieder afzonderlijk, of twee of meer leden gezamenlijk als zij dit meedelen aan de Voorzitter, beschouwd als een groep.

Artikel 5.3 Financiële bijdrage

1. Bij afzonderlijke regeling, vast te stellen door de Kamer op voorstel van het Presidium, worden regels gesteld voor de toekenning en het beheer van een financiële bijdrage aan fracties en groepen ten behoeve van hun werkzaamheden.
2. Indien een nieuwe fractie ontstaat door samenvoeging, is de bijdrage aan de nieuwgevormde fractie ten hoogste de bijdrage die zou toekomen aan een fractie van gelijke grootte als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid.
3. Indien in een fractie een splitsing plaatsvindt, wordt de hoogte van de bijdragen aan de bij de splitsing betrokken nieuwe fracties vastgesteld door de bijdrage die aan de ongesplitste fractie zou toekomen, onder de nieuwe fracties te verdelen naar evenredigheid van de aantallen bij de splitsing betrokken leden.
4. De regeling, bedoeld in het eerste lid, bepaalt de gevolgen van de afscheiding van leden van een fractie in groepen, voor de bijdrage van die fractie.
5. Het Presidium kan tijdelijke maatregelen treffen die afwijken van het eerste tot en met vierde lid, om de voldoening mogelijk te maken van verplichtingen die tegenover de medewerkers van een oorspronkelijke fractie bestaan bij een samenvoeging of splitsing, of bij een afscheiding van een of meer groepen.

HOOFDSTUK 6. HET PERSONEEL

§ 6.1 De Griffier

Artikel 6.1 Rechtspositie Griffier

1. De Kamer beslist over het aangaan en beëindigen van het dienstverband van de Griffier.
2. Het Presidium is belast met het uitoefenen van de overige rechtspositionele bevoegdheden ten aanzien van de Griffier.

Artikel 6.2 Taken Griffier

1. De Griffier heeft de leiding over de ambtelijke organisatie. Het Presidium oefent hierop toezicht uit.
2. De Griffier is voorts belast met:
 - a. het namens de Kamer vervullen van haar wettelijke taken ten aanzien van haar begroting;

b. het namens de Kamer vervullen van haar wettelijke taken ten aanzien van haar archiefbescheiden;

c. de overige taken die op grond van dit Reglement of de wet aan hem zijn toegeedeeld.

3. De Griffier kan ondermandaat verlenen tot het uitoefenen van zijn bevoegdheden op grond van het tweede lid, onder a en b.

§ 6.2 De overige ambtenaren

Artikel 6.3 Directeuren

1. Het Presidium is belast met het aangaan en beëindigen van het dienstverband van een of meer directeuren.

2. De Griffier is belast met het uitoefenen van de overige rechtspositionele bevoegdheden ten aanzien van de directeuren.

Artikel 6.4 Overige ambtenaren

De Griffier is belast met het aangaan en beëindigen van het dienstverband van de overige ambtenaren, en met het uitoefenen van de overige rechtspositionele bevoegdheden ten aanzien van hen.

HOOFDSTUK 7. DE COMMISSIES

§ 7.1 Soorten commissies

Artikel 7.1 Vaste commissies

1. Er is een vaste commissie voor elk ministerie, met uitzondering van het ministerie van Algemene Zaken. Er zijn ook vaste commissies voor Digitale Zaken, voor Europese Zaken en voor Koninkrijksrelaties.

2. De Kamer kan verder vaste commissies instellen voor het taakgebied van een minister die niet is belast met de leiding van een ministerie, of voor dat van een staatssecretaris. Deze commissies worden ingesteld voor de duur van een zitting.

Artikel 7.2 Tijdelijke commissies

1. De Kamer kan tijdelijke commissies instellen voor specifieke onderwerpen.

2. Het instellingsbesluit van een tijdelijke commissie bevat in ieder geval:

a. een nauwkeurige omschrijving van het onderwerp waarover de commissie aan de Kamer dient te rapporteren, of waarvoor de commissie anders wordt ingesteld; en

b. de termijn waarvoor de commissie wordt ingesteld.

3. De in het tweede lid, onder b, bedoelde termijn kan op verzoek van de commissie door de Kamer worden verlengd.

Artikel 7.3 Enquêtecommissies

De Kamer kan een enquêtecommissie instellen voor het uitvoeren van een parlementaire enquête.

Artikel 7.4 Commissie voor de Rijksuitgaven

1. Er is een commissie voor de Rijksuitgaven.

2. De commissie is belast met:
 - a. het behandelen van aangelegenheden van rechtmatigheid, doeltreffendheid en doelmatigheid van de inning en besteding van collectieve middelen;
 - b. het voorlichten, adviseren en ondersteunen van de Kamer en de commissies bij de uitoefening van het budgetrecht en de financiële controle van de regering.
3. De voorlichting, advisering en ondersteuning, bedoeld in het tweede lid, onder b, strekken zich mede uit tot grote projecten als bedoeld in artikel 7.37.
4. De Kamer besluit slechts over een voorstel om de Algemene Rekenkamer te verzoeken een onderzoek in te stellen, nadat advies bij de commissie is ingewonnen.

Artikel 7.5 Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

1. Er is een commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten.
2. In afwijking van artikel 7.11, eerste, tweede en vijfde lid, zijn lid van deze commissie de voorzitters van de fracties, bedoeld in artikel 5.1, eerste lid. Indien in de Kamer meer dan vijf van deze fracties zitting hebben, zijn lid de voorzitters van de vijf grootste van deze fracties. De Kamer kan op voordracht van de commissie besluiten dat voor de duur van een zitting ten hoogste twee andere voorzitters van fracties ook lid zijn van de commissie.
3. Indien een voorzitter van een fractie op diens verzoek is ontheven van het lidmaatschap van de commissie, is in afwijking van artikel 7.11, vierde lid, de Kamer op voordracht van de commissie bevoegd te besluiten of in plaats van de voorzitter van die fractie een andere voorzitter van een fractie voor de verdere duur van de zitting lid is van de commissie.
4. Indien een lid van de commissie tijdelijk tevens minister is, wordt dit lid gedurende die periode vervangen door een lid dat zijn fractie daartoe voor de duur van die periode uit haar midden aanwijst. Indien alle leden van de fractie tijdelijk tevens minister zijn, is gedurende die periode geen van hen lid van de commissie.

Artikel 7.6 Commissie voor het onderzoek van de Geloofsbrieven

1. Er is een commissie voor het onderzoek van de Geloofsbrieven.
2. De commissie brengt de Kamer schriftelijk of mondeling verslag uit over het verloop van de verkiezingen, de vaststelling van de verkiezingsuitslag, en de toelating van de leden.
3. De taak, bedoeld in het tweede lid, strekt zich uit over de verkiezing en toelating van de leden van de Tweede Kamer, en van de in Nederland gekozen leden van het Europees Parlement.

Artikel 7.7 Commissie voor de Verzoekschriften en de Burgerinitiatieven

1. Er is een commissie voor de Verzoekschriften en de Burgerinitiatieven.
2. De commissie brengt aan de Kamer verslag uit over verzoekschriften en burgerinitiatieven. Zij brengt tevens verslag uit over onderzoeksrapporten van de Nationale ombudsman, indien daartoe aanleiding is.
3. De commissie toetst of een verzoekschrift of burgerinitiatief voldoet aan de daaraan gestelde vereisten.
4. Elk verslag over een verzoekschrift of een burgerinitiatief bevat een duidelijke conclusie of een behandelingsvoorstel.
5. De commissie kan een andere commissie verzoeken haar van advies te dienen of namens haar een onderzoek in te stellen en daarover aan haar verslag uit te brengen, voordat zij zelf aan de Kamer verslag uitbrengt.
6. De commissie kan mondeling of schriftelijk in overleg treden met de Nationale ombudsman.

7. De commissie kan slechts besluiten nemen indien meer dan de helft van haar leden of plaatsvervangende leden aanwezig zijn.

8. Bij afzonderlijke regeling, vast te stellen door de Kamer, wordt de werkwijze van de commissie nader geregeld.

Artikel 7.8 Commissie voor de Werkwijze

1. Er is een commissie voor de Werkwijze.
2. De commissie adviseert de Kamer desgevraagd of uit eigen beweging over de werkwijze van de Kamer en over dit Reglement.
3. De commissie brengt aan de Kamer verslag uit over de daartoe aan haar doorgeleide voorstellen tot wijziging van dit Reglement.

Artikel 7.9 Commissies van advies

Het Presidium kan ten behoeve van zijn werkzaamheden commissies van advies instellen.

Artikel 7.10 Gemengde commissie van beroep voor de Dienst Verslag en Redactie

1. In de door beide Kamers der Staten-Generaal vast te stellen regeling, bedoeld in artikel 15.11, wordt een gemengde commissie van beroep voor de Dienst Verslag en Redactie ingesteld.

2. De gemengde commissie is bevoegd om in de door de Dienst opgestelde woordelijke verslagen wijzigingen aan te brengen of ongedaan te maken.

§ 7.2 De samenstelling

7.2.1 De commissieleden

Artikel 7.11 Commissieleden

1. De Voorzitter bepaalt uit hoeveel leden een commissie bestaat. De Kamer kan anders besluiten.

2. De Voorzitter benoemt in overleg met de fracties en groepen de leden, en voor zover hij dit wenselijk acht, plaatsvervangende leden.

3. De Voorzitter kan een lid of plaatsvervangend lid op diens verzoek ontheffen van het lidmaatschap van een commissie.

4. De Voorzitter voorziet bij het openvallen van de positie van een lid of plaatsvervangend lid van een commissie in overleg met de betrokken fracties en groepen in de vervulling van die positie.

5. De leden en de plaatsvervangende leden van commissies worden bij de aanvang van elke zitting opnieuw benoemd. Totdat deze benoemingen zijn geschied blijven de in de vorige zitting bestaande commissies voortbestaan in hun oude samenstelling.

7.2.2 De commissievoorzitter

Artikel 7.12 Benoeming commissievoorzitter en -ondervoorzitter

1. Een nieuw ingestelde commissie benoemt in haar eerste vergadering uit haar midden een commissievoorzitter en een commissieondervoorzitter. De eerste vergadering vindt plaats onder leiding van de Voorzitter.

2. Bij het openvallen van de positie van haar commissievoorzitter of commissieondervoorzitter, voorziet de commissie in de vervulling van die positie in een daartoe bijeengeroepen vergadering.

3. Na de benoemingen van haar leden bij de aanvang van een zitting, voorziet de commissie opnieuw in het commissievoorzitterschap en -ondervoorzitterschap in een daartoe bijeengeroepen vergadering.

4. Elke benoeming van een commissievoorzitter of commissieondervoorzitter wordt meegedeeld aan de Kamer.

Artikel 7.13 Taken en bevoegdheden commissievoorzitter

1. Een commissievoorzitter is belast met de volgende taken:

- a. het leiden van de werkzaamheden van een commissie;
- b. het doen naleven van dit Reglement;
- c. het uitvoeren van door de commissie genomen besluiten;
- d. het vertegenwoordigen van de commissie;
- e. het verantwoording dragen voor het opstellen van een plan ter versterking van de kennis- en informatiepositie van de commissie en voor het evalueren van de uitvoering daarvan;

f. de overige taken die op grond van dit Reglement of de wet aan hem zijn toegedeeld.

2. In het plan, bedoeld in het eerste lid, onderdeel e, wordt in ieder geval vastgelegd op welke wijze de commissie controle uitoefent op de door haar ontvangen jaarverslagen voor de verantwoording van de rijksuitgaven, met inbegrip van de benoeming van rapporteurs als bedoeld in artikel 7.36.

3. Een commissievoorzitter heeft tijdens een commissievergadering dezelfde bevoegdheden als de Voorzitter tijdens een vergadering van de Kamer.

Artikel 7.14 Waarneming commissievoorzitterschap

1. Indien de commissievoorzitter niet beschikbaar is, wordt het commissievoorzitterschap waargenomen door:

- a. de commissieondervoorzitter;
- b. als die niet beschikbaar is: het lid van de commissie dat het langst in de Kamer zitting heeft, waarbij bij gelijke zittingsduur het oudste lid in leeftijd voorgaat, of een door de commissie aan te wijzen ander lid van de commissie.

2. Een waarnemend commissievoorzitter heeft de taken en bevoegdheden van de commissievoorzitter die vereist zijn voor de waarneming.

7.2.3 De ondersteuning

Artikel 7.15 Ondersteuning commissie

1. Elke commissie wordt bijgestaan door een door de Griffier aangewezen plaatsvervangende griffier, de commissiegriffier.

2. Daarnaast wordt elke commissie bijgestaan door een of meer andere ambtenaren van de Kamer.

§ 7.3 De vergaderingen

Artikel 7.16 Tijdstippen vergaderingen

1. Een commissie komt op de door haar te bepalen tijdstippen bijeen in een vergadering. Indien de commissie geen tijdstippen heeft bepaald, dan bepaalt haar commissievoorzitter deze.

2. De commissievoorzitter roept de commissie in ieder geval binnen een redelijke termijn bijeen in een vergadering, indien de regering of een vierde van haar leden dit onder opgave van redenen verzoekt.

Artikel 7.17 Procedurevergadering

1. Een commissie komt regelmatig bijeen in een procedurevergadering om te besluiten over de wijze van behandeling van de door haar ontvangen stukken en over haar overige werkzaamheden.

2. Tijdens de vergadering stelt de commissievoorzitter de aanwezige leden van de Kamer in de gelegenheid voorstellen te doen ten aanzien van de regeling van de werkzaamheden van de commissie. De leden melden hun voorstellen vooraf aan de commissievoorzitter.

3. De in de vergadering genomen besluiten worden openbaar gemaakt, tenzij zij zijn genomen in een besloten deel van de vergadering en de openbaarmaking ongewenst is.

Artikel 7.18 Bijwonen vergaderingen

1. De leden en de plaatsvervangende leden van een commissie kunnen alle vergaderingen van hun commissie bijwonen.

2. De Voorzitter kan de vergaderingen van elke commissie bijwonen.

3. De overige leden van de Kamer kunnen elk wetgevingsoverleg en notaoverleg bijwonen. Een commissie kan deze leden ook toestaan andere van haar vergaderingen bij te wonen.

4. De leden van de Kamer die een vergadering van een commissie bijwonen, hebben het recht om deel te nemen aan de beraadslaging.

5. Indien een commissievoorzitter onder overeenkomstige toepassing van artikel 8.18 een lid uitsluit van het verdere bijwonen van een commissievergadering, dan geldt deze uitsluiting tevens voor de overige vergaderingen van de betrokken commissie op de dag van de uitsluiting.

Artikel 7.19 Openbaarheid vergaderingen

1. De vergaderingen van de commissies zijn openbaar.

2. De Kamer kan besluiten dat vergaderingen van een bepaalde commissie besloten mogen zijn.

3. Een commissie kan op voorstel van een van haar leden of van een minister besluiten dat een vergadering, of een gedeelte daarvan, besloten zal zijn.

4. Indien een voorstel als bedoeld in het derde lid wordt gedaan tijdens een openbare vergadering, wordt erover beraadslaagd en beslist in een besloten gedeelte van de vergadering.

5. Een besloten commissievergadering kan slechts plaatsvinden in de gebouwen van de Kamer. De leden die deelnemen aan de vergadering moeten in de vergaderzaal aanwezig zijn. De Voorzitter kan toestaan dat in bijzondere omstandigheden wordt afgeweken van dit lid.

§ 7.4 De besluitvorming

Artikel 7.20 Besluitvorming

1. Slechts de leden van een commissie nemen deel aan haar besluitvorming. Indien een lid niet beschikbaar is, kan een plaatsvervangend lid van zijn fractie of groep zijn bevoegdheden uitoefenen. Een plaatsvervangend lid kan de bevoegdheden voor ten hoogste één lid van de commissie uitoefenen.

2. Een commissie kan buiten haar vergaderingen langs schriftelijke weg besluiten over een voorstel dat naar het oordeel van haar commissievoorzitter eenvoudig en spoedeisend van aard is. Het besluit wordt genomen als ware de Kamer in voltallige samenstelling bijeen en stemde zij als bedoeld in artikel 8.25.

3. Indien een commissie een keuze dient te maken voor een of meer personen, besluit zij daarover in een vergadering onder overeenkomstige toepassing van de artikelen 8.31 tot en met 8.38, met dien verstande dat bij een derde stemming de keuze gaat tussen de twee personen die bij de tweede stemming de meeste stemmen kregen.

§ 7.5 De behandeling van stukken

Artikel 7.21 Behandeling stukken

1. Door de Kamer ontvangen stukken worden doorgeleid naar de meest betrokken commissie.

2. De commissie beslist over de behandeling van de stukken. Indien een stuk in handen wordt gesteld van de commissie, neemt de commissie dit in ieder geval in behandeling.

3. Het Presidium stelt regels voor de afhandeling van door de Kamer ontvangen stukken zonder afzender.

§ 7.6 De verslagen

Artikel 7.22 Verslag over een ontvangen stuk

1. Een commissie brengt aan de Kamer verslag uit over een door haar ontvangen stuk, indien dit Reglement dat vereist of de commissie dit om een andere reden wenselijk acht.

2. Het verslag bevat zo beknopt mogelijk datgene wat de commissie over het stuk wil opmerken of vragen.

3. De Kamer kan besluiten dat een commissie geen door het Reglement vereist verslag hoeft uit te brengen over stukken die naar het oordeel van de commissie niet in het openbaar kunnen worden behandeld.

Artikel 7.23 Overige verslagen

1. Een commissie brengt aan de Kamer verslag uit over elk door haar gehouden openbaar mondeling en schriftelijk overleg met een minister.

2. Een commissie kan ook verslag uitbrengen over andere van haar activiteiten.

Artikel 7.24 Vaststelling verslag

1. Een commissiegriffier is verantwoordelijk voor het opstellen van de verslagen van zijn commissie.

2. Een verslag wordt vastgesteld door ondertekening door de commissievoorzitter en commissiegriffier.

3. Een verslag wordt na de vaststelling meteen openbaar gemaakt.

4. De commissie kan besluiten dat bijlagen bij een verslag slechts ter inzage worden gelegd. Bijlagen van vertrouwelijke aard worden in ieder geval niet openbaar gemaakt en slechts ter vertrouwelijke inzage van de leden gelegd.

§ 7.7 De bevoegdheden

7.7.1 Algemeen

Artikel 7.25 Bevoegdheden commissies

Voor een goede vervulling van haar taken is een commissie in ieder geval bevoegd:

- a. zich tot een minister te wenden om de stukken te verkrijgen waarvan zij de kennisneming nodig acht;

- b. mondeling in overleg te treden met een minister;
- c. schriftelijk in overleg te treden met een minister;
- d. rondetafelgesprekken te houden;
- e. hoorzittingen te houden;
- f. technische briefings te houden;
- g. werkbezoeken af te leggen;
- h. zich te laten voorlichten door colleges van advies;
- i. externe deskundigen in te schakelen;
- j. rapporteurs te benoemen;
- k. de Kamer voor te stellen een groot project aan te wijzen.

7.7.2 Het mondeling en schriftelijk overleg

Artikel 7.26 Vormen van mondeling overleg

Het mondeling overleg van een commissie met een minister kan plaatshebben in de vorm van:

- a. een commissiedebat, indien het overleg betrekking heeft op een onderwerp in het beleidsterrein van de commissie;
- b. een wetgevingsoverleg, indien het overleg betrekking heeft op een in handen van de commissie gesteld wetsvoorstel;
- c. een notaoverleg, indien het overleg betrekking heeft op een in handen van de commissie gestelde initiatiefnota of een ander stuk waarover de commissie dit overleg wenst te houden.

Artikel 7.27 Datum en tijdstip

1. Een commissie beslist over de datum en het tijdstip van een door haar te houden commissiedebat.
2. De Kamer beslist op voorstel van de Voorzitter over de datum en het tijdstip van een wetgevingsoverleg en notaoverleg.
3. Er vindt steeds hooguit één wetgevingsoverleg of notaoverleg gelijktijdig plaats met een vergadering van de Kamer. Op overige tijdstippen vinden steeds hooguit twee wetgevingsoverleggen of notaoverleggen gelijktijdig plaats.

Artikel 7.28 Maximumspreektijden

1. Een commissie kan bij een commissiedebat en notaoverleg besluiten tot het laten gelden van maximumspreektijden.
2. Bij een wetgevingsoverleg gelden geen maximumspreektijden. Een commissie kan wel besluiten dat de leden die aan het wetgevingsoverleg willen deelnemen de door hen gewenste spreektijd voorafgaand opgeven.

Artikel 7.29 Inlichtingen door rijksambtenaren

In een commissiedebat, wetgevingsoverleg en notaoverleg kunnen met instemming van de verantwoordelijke minister inlichtingen worden verschaft door daartoe door de minister aangewezen rijksambtenaren.

Artikel 7.30 Moties

1. Tijdens een wetgevingsoverleg en notaoverleg kunnen de leden moties indienen. De artikelen 8.20 en 8.21 zijn van overeenkomstige toepassing op de moties.
2. Tijdens een commissiedebat kunnen geen moties worden ingediend.

Artikel 7.31 Beraadslaging Kamer na commissiedebat of schriftelijk overleg (tweeminutendebat)

1. De Kamer beraadslagt slechts over een verslag van een commissiedebat of schriftelijk overleg, indien een lid dat heeft deelgenomen aan het debat of overleg een motie over het daarin besproken onderwerp wenst in te dienen. Bij een commissiedebat kan een lid dit slechts aankondigen na de eerste beantwoording door de minister in het debat.
2. Er kan slechts aan de beraadslaging worden deelgenomen door leden van de fracties of groepen die aan het commissiedebat of schriftelijk overleg hebben deelgenomen, tenzij de Kamer anders besluit.
3. In afwijking van artikel 8.12, eerste lid, voert ieder lid slechts eenmaal het woord.
4. In afwijking van artikel 8.13, eerste lid, bedraagt de maximumspreektijd per fractie twee minuten en per groep een minuut, met inbegrip van de benodigde tijd voor de indiening van moties.

7.7.3 Bijzonderheden overige bevoegdheden

Artikel 7.32 Rondetafelgesprek

Indien een commissie besluit een rondetafelgesprek te houden, wisselt zij daarin met genodigden van gedachten over een vooraf door haar vast te stellen onderwerp.

Artikel 7.33 Hoorzitting

1. Indien een commissie besluit een hoorzitting te houden, bevraagt zij daarin genodigden over een vooraf door haar vast te stellen onderwerp.
2. De commissie kan voorafgaand in een procedurevergadering besluiten dat tijdens de hoorzitting de door een lid gestelde vragen, met inbegrip van vervolgvragen, steeds meteen kunnen worden beantwoord door de genodigde aan wie zij zijn gericht.

Artikel 7.34 Uitnodiging rijksambtenaren

Indien een commissie rijksambtenaren wil uitnodigen voor een rondetafelgesprek, hoorzitting of technische briefing, dan doet zij dit door tussenkomst van de voor hen verantwoordelijke minister.

Artikel 7.35 Verzoek om voorlichting of advies

1. Ieder lid van de Kamer kan aan een commissie een schriftelijk voorstel richten om:
 - a. de Afdeling advisering van de Raad van State te verzoeken de Kamer voorlichting te geven over een aangelegenheid van wetgeving of bestuur; of
 - b. een adviescollege als bedoeld in de Kaderwet adviescolleges te verzoeken de Kamer te adviseren.

2. De commissie zendt het voorstel met haar advies aan het Presidium. Het Presidium legt het voorstel met het advies van de commissie en, voor zover het dit wenselijk acht, zijn eigen advies voor aan de Kamer.

3. De Kamer besluit over het voorstel.

4. Indien de Kamer een motie aanneemt die strekt tot een verzoek als bedoeld in het eerste lid, dan zijn het tweede en derde lid van overeenkomstige toepassing.

Artikel 7.36 Benoeming rapporteur

1. Een commissie kan een of meer leden benoemen tot rapporteur over:

- a. een door haar ontvangen stuk;
- b. een groot project als bedoeld in artikel 7.37 waarmee zij is belast; of
- c. een ander onderwerp dat haar aangaat.

2. De commissie legt de aan het rapporteurschap verbonden taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden zo spoedig mogelijk schriftelijk vast, en kan tevens de duur van het rapporteurschap vastleggen.

3. Het Presidium bericht de Kamer jaarlijks over de in dat jaar lopende en afgeronde rapporteurschappen.

Artikel 7.37 Aanwijzing groot project

1. Ieder lid van de Kamer kan een commissie verzoeken de Kamer voor te stellen een bepaald project aan te wijzen als groot project dat onder bijzondere parlementaire controle staat.

2. Bij afzonderlijke regeling, vast te stellen door de Kamer, worden nadere regels gesteld over grote projecten.

HOOFDSTUK 8. DE PLENAIRE VERGADERING

§ 8.1 Algemene bepalingen

8.1.1 Het begin en einde van de vergadering

Artikel 8.1 Bijeenroeping

1. De Voorzitter roept de Kamer bijeen zo vaak als hij dit nodig acht.

2. De Voorzitter roept de vergadering in ieder geval binnen een redelijke termijn bijeen als dit door ten minste dertig leden of door de regering schriftelijk wordt verzocht onder opgave van redenen.

3. De Kamer kan ook zelf besluiten op welke dag en welk uur zij weer bijeenkomt. Bij onvoorziene omstandigheden kan de Voorzitter de Kamer toch op een ander tijdstip bijeenroepen.

4. Het Presidium kan algemene richtlijnen vaststellen voor de dagen en uren waarop de Kamer doorgaans bijeenkomt en voor de perioden waarin de Kamer met reces is. De Voorzitter houdt daarmee zoveel mogelijk rekening.

5. De leden worden voor elke vergadering tijdig bijeengeroepen. De te behandelen onderwerpen worden daarbij vermeld.

Artikel 8.2 Presentielijst

Voor het tijdstip van bijeenroeping meldt ieder aanwezig lid zijn aanwezigheid, zodat een presentielijst kan worden opgesteld. Leden die later aankomen melden hun aanwezigheid bij aankomst.

Artikel 8.3 Opening vergadering bij quorum

1. De Voorzitter opent de vergadering, indien op het tijdstip van bijeenroeping uit de presentielijst blijkt dat meer dan de helft van het aantal zitting hebbende leden hun aanwezigheid hebben gemeld.

2. Indien het vereiste aantal leden zijn aanwezigheid niet heeft gemeld, opent de Voorzitter een bijeenkomst waarin hij de namen van de afwezige leden kan laten oplezen en kennis kan geven van ingekomen stukken. Daarna stelt hij de vergadering uit tot een later tijdstip.

Artikel 8.4 Schorsing of sluiting van de vergadering

De Voorzitter schorst of sluit de vergadering, indien hij dit met het oog op het verloop van de werkzaamheden of voor het handhaven van de orde wenselijk acht.

8.1.2 De vergaderzaal

Artikel 8.5 Zitplaatsen

1. Ieder lid heeft een voor hem bestemde zitplaats in de vergaderzaal van de Kamer. Het Presidium wijst deze zitplaatsen aan. Het Presidium kan ook aan een fractie of groep een bepaalde groep zitplaatsen aanwijzen en de verdeling daarvan aan de fractie of groep overlaten.

2. Het Presidium zorgt dat er tevens zitplaatsen beschikbaar zijn voor:

- a. de ministers;
- b. personen die de ministers hebben aangewezen om zich in de vergadering te doen bijstaan;
- c. de gevolmachtigde ministers;
- d. bijzondere gedelegeerden.

3. Het Presidium kan zitplaatsen toekennen aan andere personen die door de Kamer zijn uitgenodigd.

4. Indien aan een vergadering wordt deelgenomen door bijzondere gedelegeerden of door de Kamer uitgenodigde leden van het Europees Parlement, dan wijst de Voorzitter hun zitplaatsen aan.

5. Indien op uitnodiging van de Kamer het staatshoofd of de regeringsleider van een ander land een vergadering bijwoont om de Kamer toe te spreken, dan wijst de Voorzitter zijn zitplaats aan.

6. Indien de Voorzitter het verzoekt, neemt iedereen zijn zitplaats in.

Artikel 8.6 Spreekplaats

Ieder lid spreekt staande van de spreekplaats in de vergaderzaal, tenzij de Voorzitter anders toestaat.

8.1.3 De organisatie van de werkzaamheden

Artikel 8.7 Ingekomen stukken

1. Gedurende elke vergadering ligt in de vergaderzaal op de tafel van de Griffier een lijst waarin alle sinds de vorige vergadering ingekomen stukken worden opgenomen.

2. In de lijst doet de Voorzitter mededelingen of voorstellen over de wijze van behandeling van de ingekomen stukken. Een voorstel is na het sluiten van de

vergadering aangenomen, tenzij daartegen door een lid bezwaar is gemaakt. In dat geval beslist de Kamer over het voorstel.

3. De Voorzitter kan besluiten ongetekende, onbegrijpelijke of beledigende stukken niet op te nemen in de lijst.

Artikel 8.8 Regeling van werkzaamheden

1. De Kamer regelt haar werkzaamheden op voorstel van de Voorzitter of een lid.

2. De regeling van werkzaamheden vindt in het algemeen eenmaal in de week plaats op een door de Voorzitter te bepalen vast tijdstip. De Voorzitter kan in bijzondere gevallen besluiten ook op andere tijdstippen een regeling van werkzaamheden te laten plaatsvinden.

3. De leden melden hun voorstellen vooraf aan de Voorzitter.

4. Alle voorstellen worden vooraf openbaar gemaakt, tenzij daarvoor door spoed geen gelegenheid is.

5. Een lid dat bij de regeling van werkzaamheden een brief van de regering wil vragen, moet daarvoor vooraf toestemming van de Voorzitter verkrijgen.

§ 8.2 De beraadslaging

8.2.1 Spreken in de vergadering

Artikel 8.9 Spreken in de vergadering

1. In de vergadering voert een ieder slechts het woord na het aan de Voorzitter gevraagd en van hem verkregen te hebben.

2. De Voorzitter verleent het woord in de volgorde waarin het is gevraagd, tenzij de Kamer anders besluit.

3. De leden kunnen voorafgaand aan de beraadslaging over een onderwerp het woord vragen door zich te laten inschrijven op een daartoe bestemde sprekerslijst. De inschrijving is mogelijk zodra de Voorzitter heeft meegedeeld of de Kamer heeft besloten het onderwerp aan de orde te gaan stellen.

4. Indien bijzondere gedelegeerden of in Nederland gekozen leden van het Europees Parlement aan een vergadering deelnemen, dan beslist de Voorzitter over de volgorde waarin aan hen het woord wordt verleend.

5. Indien ministers, personen die zij hebben aangewezen om zich in de vergadering te doen bijstaan, de gevolmachtigde ministers of andere personen die zijn uitgenodigd om een vergadering bij te wonen het woord verlangen, dan verleent de Voorzitter dit slechts nadat de spreker die aan het woord is, zijn rede heeft beëindigd.

6. Indien op uitnodiging van de Kamer het staatshoofd of de regeringsleider van een ander land een vergadering bijwoont om de Kamer toe te spreken, dan beslist de Voorzitter wanneer hem daartoe het woord wordt verleend.

7. Indien de Voorzitter het woord wil voeren over een onderwerp op een andere wijze dan nodig is voor de uitvoering van zijn voorzitterstaak, dan verlaat hij de voor hem bestemde zitplaats. Hij neemt die niet meer in zolang het onderwerp aan de orde is.

Artikel 8.10 Persoonlijk feit of voorstel van orde

1. De volgorde van de sprekers kan worden verbroken, indien een lid het woord vraagt over een persoonlijk feit of de orde.

2. De Voorzitter verleent het woord slechts voor een persoonlijk feit nadat het lid dat daarvoor het woord heeft gevraagd een voorlopige aanduiding van dat feit heeft gegeven. De beslissing of iets een persoonlijk feit vormt, berust bij de Voorzitter.

3. Een voorstel van orde kan door de Voorzitter of een lid worden gedaan.

Artikel 8.11 Interrupties

De Voorzitter kan interrupties toelaten. Deze moeten bestaan uit korte opmerkingen of vragen, zonder inleiding.

Artikel 8.12 Spreektermijnen

1. Tijdens de beraadslaging voeren de leden in ten hoogste twee termijnen het woord over hetzelfde onderwerp. De Kamer kan toestemming geven hiervan af te wijken.

2. Indien een lid in een vergadering niet in de eerste termijn over een onderwerp het woord heeft gevoerd, kan hij daarna slechts in die vergadering aan de beraadslaging over het onderwerp deelnemen als de Kamer daarvoor toestemming geeft.

Artikel 8.13 Maximumspreektijden

1. De Kamer kan voor de beraadslaging over een onderwerp maximumspreektijden vaststellen per fractie en groep met inachtneming van de omvang van de fracties en groepen, voor de ministers en voor overige deelnemers.

2. Indien de Kamer maximumspreektijden vaststelt, kan zij tevens bepalen dat in afwijking van artikel 8.12, eerste lid, slechts in één termijn het woord wordt gevoerd.

3. Zodra een door de Kamer vastgestelde of door dit Reglement voorgeschreven maximumspreektijd is verstreken, verzoekt de Voorzitter de spreker op te houden met spreken. Deze geeft meteen aan dit verzoek gevolg.

8.2.2 Gedrag in de vergadering

Artikel 8.14 Gedrag in de vergadering

Ieder lid gedraagt zich in de vergadering op een wijze die getuigt van onderling respect, en die geen afbreuk doet aan de waardigheid van de Kamer.

Artikel 8.15 Bij onderwerp blijven

1. Iedere spreker blijft bij het onderwerp waarover wordt beraadslaagd.

2. Indien een spreker afwijkt van het onderwerp, roept de Voorzitter hem tot de behandeling van het onderwerp terug.

Artikel 8.16 (Waarschuwing voor) ongeoorloofd gedrag

1. Tijdens de vergadering onthoudt een ieder zich van:

a. het gebruik van beledigende uitdrukkingen;

b. het verstoren van de orde;

c. het niet in acht nemen van de geheimhouding ten aanzien van de gedachtewisseling in een besloten vergadering;

d. het niet in acht nemen van de vertrouwelijkheid ten aanzien van de inhoud van een vertrouwelijk stuk; en

e. het instemmen betuigen met of aansporen tot onwettige handelingen.

2. Indien een spreker hieraan niet voldoet, waarschuwt de Voorzitter hem en stelt hem in de gelegenheid de woorden terug te nemen die tot de waarschuwing aanleiding hebben gegeven, of terug te komen van het gedrag dat tot de waarschuwing aanleiding gaf.

Artikel 8.17 Ontneming van het woord

1. De Voorzitter kan een spreker het woord ontnemen, indien deze spreker:
 - a. nadat hij is teruggeroepen tot de behandeling als bedoeld in artikel 8.15, voortgaat van het onderwerp af te wijken; of
 - b. nadat hij is gewaarschuwd als bedoeld in artikel 8.16, tweede lid, geen gebruik maakt van de gelegenheid woorden terug te nemen of van gedrag terug te komen, of voortgaat beledigende uitdrukkingen te gebruiken, de orde te verstoren, de geheimhouding of vertrouwelijkheid niet in acht te nemen, of instemming te betuigen met of aan te sporen tot onwettige handelingen.
2. Een lid dat het woord is ontnomen, mag in de betrokken vergadering niet meer aan de beraadslaging over het in behandeling zijnde onderwerp deelnemen.

Artikel 8.18 Uitsluiting van de vergadering

De Voorzitter kan een spreker op wie artikel 8.17 is toegepast en ieder ander lid dat zich gedraagt als bedoeld in dat artikel, uitsluiten van het verdere bijwonen van de vergadering op de dag waarop de uitsluiting plaats heeft.

Artikel 8.19 Geen beroep op de Kamer

Er kan geen beroep op de Kamer worden gedaan ten aanzien van de beslissingen van de Voorzitter op grond van de artikelen 8.15 tot en met 8.18.

8.2.3 Moties

Artikel 8.20 Moties

1. Ieder lid dat het woord voert, kan daarbij, alleen of met andere leden, over het in behandeling zijnde onderwerp moties indienen. Het lid leest de tekst van zijn moties voor.
2. De moties moeten kort en duidelijk zijn geformuleerd, op schrift zijn gebracht en zijn ondertekend.
3. Een lid kan gedurende zijn eerste termijn geen moties indienen, tenzij:
 - a. de Kamer daarvoor toestemming geeft; of
 - b. wordt beraadslaagd over een verslag van een commissiedebat of schriftelijk overleg.
4. De beraadslaging over moties vindt plaats bij de beraadslaging over het onderwerp waarover de motie is ingediend, tenzij de Kamer anders besluit.
5. De eerste ondertekenaar kan de motie wijzigen of intrekken totdat erover is gestemd.

Artikel 8.21 Overnemen van moties

1. De Voorzitter deelt tijdens de beraadslaging mee dat een motie die is gericht aan de regering is overgenomen, indien:
 - a. de minister te kennen geeft zich met de inhoud van de voorgestelde motie te kunnen verenigen; en
 - b. de Voorzitter zich ervan heeft overtuigd dat geen van de in de vergaderzaal aanwezige leden zich tegen het overnemen van de motie verzet.
2. Een overgenomen motie maakt na de mededeling geen afzonderlijk onderwerp van de beraadslaging meer uit.

8.2.4 Het sluiten van de beraadslaging

Artikel 8.22 Sluiting van de beraadslaging

1. De Voorzitter sluit de beraadslaging over een onderwerp, wanneer niemand meer het woord verlangt.

2. De Voorzitter of een in de vergaderzaal aanwezig lid kan de Kamer voorstellen de beraadslaging van de zijde van de Kamer eerder te sluiten, als hij van oordeel is dat het onderwerp waarover wordt beraadslaagd van verschillende zijden voldoende is belicht. Het voorstel kan beknopt worden toegelicht.

3. De Voorzitter of een ander in de vergaderzaal aanwezig lid kan ook voorstellen de beraadslaging van de zijde van de Kamer op een bepaald tijdstip te sluiten. Het voorstel kan beknopt worden toegelicht. Indien het voorstel wordt aangenomen, kan de Voorzitter besluiten de nog beschikbare tijd naar billijkheid te verdelen onder de sprekers.

§ 8.3 De besluitvorming

8.3.1 Algemene bepalingen

Artikel 8.23 Nemen van een besluit

1. Nadat de beraadslaging over een onderwerp is gesloten, gaat de Kamer zo nodig over tot het nemen van een besluit.

2. De stemming over een motie kan worden aangehouden. De aangehouden motie vervalt, indien er nog niet over is gestemd in de eerste vergadering twaalf weken na het besluit tot aanhouden. De Kamer kan anders besluiten. Bij het eindigen van een zitting vervallen alle aangehouden moties.

Artikel 8.24 Tijdstippen stemmingen

Stemmingen vinden in het algemeen plaats op vaste tijdstippen.

8.3.2 Besluitvorming over zaken

Artikel 8.25 Stemming bij handopsteken

De stemming over een zaak vindt plaats door handopsteken, tenzij op grond van artikel 8.26, eerste lid, een hoofdelijke stemming is vereist.

Artikel 8.26 Hoofdelijke stemming

1. Er vindt een hoofdelijke stemming over een zaak plaats, indien:
a. een lid daar om vraagt; of
b. naar het oordeel van een lid de stemverhouding bij een stemming bij handopsteken niet duidelijk is.

2. Er kan niet tot een hoofdelijke stemming als bedoeld in het eerste lid, onder b, worden overgegaan, wanneer de uitslag van de stemming bij handopsteken al is vastgesteld.

3. Bij de hoofdelijke stemming worden de leden hoofdelijk opgeroepen te stemmen. Ieder lid brengt hierbij mondeling zijn stem uit met de woorden "voor" of "tegen". Voor de stemming wordt door het lot beslist, bij welk lid op de presentielijst de oproeping begint.

4. Indien bij de hoofdelijke stemming blijkt dat geen meerderheid van het aantal zitting hebbende leden meer aanwezig is, zal de Voorzitter:

- a. de vergadering voor enige tijd schorsen en haar voortzetten, indien bij de heropening weer voldoende leden aanwezig blijken te zijn; of
- b. de vergadering sluiten en op een later tijdstip een nieuwe vergadering bijeenroepen.

Artikel 8.27 Vergissingen bij stemmingen

1. Indien een lid zich tijdens het stemmen bij handopsteken vergist, kan hij zijn vergissing slechts herstellen voordat de Voorzitter de uitslag heeft vastgesteld.
2. Indien een lid zich tijdens een hoofdelijke stemming bij het uitbrengen van zijn stem vergist, kan hij zijn vergissing slechts herstellen voordat het volgende lid heeft gestemd.
3. Als een lid zijn vergissing niet tijdig heeft hersteld, kan hij na afloop van de stemming vragen om aantekening dat hij zich heeft vergist. Dit brengt geen verandering in de uitslag van de stemming.

Artikel 8.28 Staken van stemmen

1. Bij het staken van de stemmen is een voorstel niet aangenomen, indien de vergadering voltallig is.
2. Indien de vergadering niet voltallig is, wordt de stemming uitgesteld tot een volgende vergadering. Als de stemmen opnieuw staken, is het voorstel niet aangenomen.

Artikel 8.29 Stemverklaring

1. De Voorzitter kan toestaan dat onmiddellijk voorafgaand aan een stemming door de leden stemverklaringen worden afgelegd. Na de stemming kan een lid in ieder geval een stemverklaring afleggen.
2. Een stemverklaring mag niet langer duren dan één minuut, en dient te zijn beperkt tot een korte uitleg over de stem.
3. Na een stemverklaring kan de beraadslaging niet worden heropend.

Artikel 8.30 Besluit zonder stemming

1. Een stemming over een zaak kan achterwege blijven, indien geen lid daarom vraagt. De Voorzitter stelt daarbij voor het besluit zonder stemming te nemen.
2. In de vergaderzaal aanwezige leden kunnen aantekening vragen dat zij geacht willen worden te hebben tegengestemd. In dat geval wordt het besluit geacht genomen te zijn met de stemmen van de overige leden.

8.3.3 Besluitvorming over personen

Artikel 8.31 Stemming met stembriefjes

1. De stemming over personen voor benoemingen, voordrachten of keuzen vindt plaats met behulp van stembriefjes, die de leden in een stembus werpen.
2. De leden vullen voor iedere kandidaat voor de benoeming, voordracht of keuze, afzonderlijk een stembriefje in. Het stembriefje moet een duidelijke aanwijzing bevatten van de persoon waarop het lid wil stemmen. In geval van twijfel, beslist de Kamer.

Artikel 8.32 Stemrondes

1. De stemmingen over de kandidaten vinden plaats in een aantal stemrondes. De eerste stemming is vrij.

2. Indien niemand bij de eerste stemming de meerderheid van stemmen verkrijgt, dan vindt een tweede stemming plaats. Deze stemming is eveneens vrij.

3. Indien ook bij de tweede stemming niemand de meerderheid van stemmen verkrijgt, dan vindt een derde stemming plaats. Daarbij wordt gekozen uit de vier personen, die bij de tweede stemming de meeste stemmen op zich hebben verenigd. Als bij de tweede stemming slechts op drie of vier personen stemmen zijn uitgebracht, dan wordt gekozen uit de twee personen, op wie het hoogste aantal stemmen is uitgebracht.

4. Indien ook bij de derde stemming niemand de meerderheid van stemmen verkrijgt, dan vindt een vierde stemming plaats. Daarbij wordt gekozen uit de twee personen, die bij de derde stemming de meeste stemmen op zich hebben verenigd.

5. Indien bij een tweede of derde stemming niet is uitgemaakt tussen wie ook bij een volgende stemming moet worden beslist, dan vindt er een tussenstemming plaats om daarover te beslissen.

Artikel 8.33 Staken van stemmen

1. Indien bij een tussenstemming als bedoeld in artikel 8.32, vijfde lid, of bij een stemming tussen twee personen de stemmen staken, dan beslist het lot.

2. Er worden naambriefjes voor de betrokken personen gemaakt om de beslissing tot stand te brengen. De naambriefjes worden vervolgens door een stemopnemer als bedoeld in artikel 8.35 behoorlijk toegevouwen in de stembus geworpen, en er door een andere stemopnemer een voor een uitgetrokken en voorgelezen. De persoon die wordt vermeld op het naambriefje dat het eerste uit de stembus is getrokken, is de gekozene.

Artikel 8.34 Ongeldige stemmen

1. Niet of niet behoorlijk ingevulde stembriefjes tellen voor het bepalen van de meerderheid niet mee.

2. Indien op verzoek van de Kamer ten behoeve van de stemming door een commissie personen zijn voorgedragen voor de benoeming, voordracht of keuze, dan tellen stembriefjes die een persoon aanwijzen die niet door de commissie is voorgedragen evenmin mee.

Artikel 8.35 Uitslag stemming

1. De Voorzitter benoemt voor de stemming vier leden tot stemopnemers, die gezamenlijk steeds de geldigheid van de stembriefjes controleren, en bepalen hoeveel stemmen op iedere persoon zijn uitgebracht.

2. Wanneer de stemopnemers bij een stemming klaar zijn met hun taak, maakt de eerstbenoemde stemopnemer het getal van de in de stembus aangetroffen stembriefjes bekend, en de Voorzitter het getal van de leden op de presentielijst. De eerstbenoemde stemopnemer maakt vervolgens de uitslag bekend.

Artikel 8.36 Nietige stemming

1. Een stemming is nietig, indien:

- a. het getal van de in de bus gevonden stembriefjes groter is dan dat van de leden op de presentielijst en dit verschil van invloed heeft kunnen zijn op de uitslag; of
- b. het getal van de behoorlijk ingevulde stembriefjes niet meer bedraagt dan de helft van het aantal zitting hebbende leden.

2. Na een nietige stemming vindt de stemming opnieuw plaats. Indien de stemming nietig is omdat het getal van de in de stembus gevonden stembriefjes niet meer bedraagt dan de helft van het aantal zitting hebbende leden, dan wordt de vergadering tussentijds geschorst of uitgesteld onder overeenkomstige toepassing van artikel 8.26, vierde lid.

Artikel 8.37 Besluit zonder stemming

Een stemming over een persoon kan achterwege blijven, indien geen van de leden daarom vraagt en het gaat over:

- a. de benoeming van de Griffier; of
- b. de benoeming of voordracht van een of meer personen voor een positie in een ander overheidsorgaan, een aanbeveling is gedaan voor de benoeming of voordracht, en de betrokken commissie aan de Voorzitter heeft meegedeeld dat zij geen reden ziet om van die aanbeveling af te wijken.

De Voorzitter stelt voor het besluit zonder stemming te nemen.

Artikel 8.38 Niet in de Grondwet vermelde keuzen

Bij benoemingen, voordrachten of keuzen, die niet in de Grondwet zijn vermeld, kan de Kamer in een bijzonder geval andere regels doen gelden.

Artikel 8.39 Aanbieding aan de Koning

De Voorzitter draagt zorg dat de voordrachten van personen van wie de benoeming geschiedt bij koninklijk besluit aan de Koning worden aangeboden.

HOOFDSTUK 9. WETSVOORSTELLEN

§ 9.1 Wetsvoorstellen

9.1.1 Voorbereiding door de commissie

Artikel 9.1 Inhandenstelling

1. De Voorzitter stelt elk wetsvoorstel in handen van een vaste commissie voor een voorbereidend onderzoek.
2. Het besluit tot inhandenstelling wordt zo spoedig mogelijk meegedeeld in een vergadering van de Kamer. Bij die mededeling kan de Kamer anders besluiten over de inhandenstelling.

Artikel 9.2 Verslag

1. Een commissie brengt over elk in haar handen gesteld wetsvoorstel verslag uit aan de Kamer.
2. Ieder lid van de Kamer kan bij de commissie schriftelijke opmerkingen inbrengen voor het verslag. De commissie is bevoegd weg te laten wat zij niet ter zake acht.
3. De commissie stelt binnen twee weken na de inhandenstelling, met uitzondering van recesperiodes, een termijn vast voor de inbreng. Van de gestelde termijn wordt mededeling gedaan aan de leden van de Kamer.

Artikel 9.3 Stellen van een termijn

1. Het Presidium kan een commissie een termijn stellen voor het uitbrengen van haar verslag over een wetsvoorstel.
2. Indien het verslag niet binnen de gestelde tijd gereed kan zijn, vraagt de commissie om verlenging van de termijn. Het Presidium beslist over de verlenging. Deze beslissing

wordt zo spoedig mogelijk schriftelijk ter kennis gebracht van de leden van de Kamer en meegedeeld in een vergadering van de Kamer.

3. Indien het Presidium een beslissing tot verlenging niet unaniem heeft genomen, wordt dat gemeld bij de mededeling, bedoeld in het tweede lid. De Kamer kan bij die mededeling anders besluiten. Een voorstel daartoe kan door ieder lid worden gedaan.

4. Een verlengde termijn kan slechts nader worden verlengd door de Kamer. Tijdens een reces kan het Presidium tot nadere verlenging van de termijn besluiten.

5. Indien een commissie niet binnen een gestelde termijn verslag uitbrengt, kan de Kamer de beraadslaging openen zonder dat een verslag is uitgebracht.

Artikel 9.4 Vervolgstukken

1. Een commissie vermeldt in haar verslag over een wetsvoorstel of zij de behandeling door de Kamer, al dan niet onder voorbehoud, voldoende voorbereid acht.

2. Indien het verslag opmerkingen of vragen bevat, wordt de regering in de gelegenheid gesteld te reageren in een nota naar aanleiding van het verslag.

3. Na ontvangst van een nota naar aanleiding van het verslag kan de commissie besluiten nader verslag uit te brengen. De artikelen 9.2 tot en met 9.4 zijn van toepassing op een nader verslag.

9.1.2 Amendementen

Artikel 9.5 Indienen van amendementen

1. Ieder lid kan, alleen of met andere leden, amendementen indienen vanaf het tijdstip dat een wetsvoorstel in handen van een commissie is gesteld.

2. De amendementen moeten zijn voorzien van een beknopte toelichting, en door de indieners zijn ondertekend.

3. De amendementen worden bij de indiening meteen openbaar gemaakt. Indien een amendement op de dag van de beraadslaging of stemming over het wetsvoorstel wordt ingediend, wordt het tevens in de vergaderzaal rondgedeeld.

Artikel 9.6 Toelaatbaarheid van amendementen

1. Een amendement wordt geacht toelaatbaar te zijn, zolang de Kamer het niet ontoelaatbaar heeft verklaard.

2. De Voorzitter of een lid kan de Kamer voorstellen een amendement ontoelaatbaar te verklaren, indien:

- a. de strekking van het amendement tegengesteld is aan het wetsvoorstel; of
- b. er tussen de inhoud van het amendement en die van het wetsvoorstel geen rechtstreeks verband bestaat.

Artikel 9.7 Wijzigen en intrekken van amendementen

1. De eerste ondertekenaar van een amendement kan zijn amendement wijzigen.

2. De eerste ondertekenaar kan het amendement intrekken tijdens een wetgevingsoverleg en de beraadslaging van de Kamer. Indien de beraadslaging is gesloten, is voor de intrekking toestemming nodig van de Kamer.

3. Indien de eerste ondertekenaar geen lid meer is, kan een door zijn fractie of groep aangewezen lid het amendement wijzigen of intrekken. Indien de fractie of groep geen deel meer uitmaakt van de Kamer, kan de eerstvolgende ondertekenaar het amendement wijzigen of intrekken.

Artikel 9.8 Overnemen van amendementen

1. De Voorzitter deelt tijdens de beraadslaging over een wetsvoorstel mee dat een amendement is overgenomen, indien:

a. de minister te kennen geeft zich met de inhoud van een ingediend amendement te kunnen verenigen; en

b. de Voorzitter zich ervan heeft overtuigd dat geen van de in de vergaderzaal aanwezige leden zich tegen het overnemen van het amendement verzet.

2. Een overgenomen amendement is vanaf de mededeling onderdeel van het wetsvoorstel en maakt geen afzonderlijk onderwerp van de beraadslaging meer uit.

3. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op het overnemen van een amendement tijdens een wetgevingsoverleg.

Artikel 9.9 Subamendementen

1. Ieder lid kan, alleen of met andere leden, subamendementen indienen tot wijziging van door andere leden ingediende amendementen.

2. De regels die voor amendementen gelden, zijn van overeenkomstige toepassing op subamendementen.

9.1.3 De beraadslaging

Artikel 9.10 Algemene beraadslaging en artikelsgewijze behandeling

1. De algemene beraadslaging over een wetsvoorstel vindt plaats in twee termijnen.

2. De Kamer kan besluiten het wetsvoorstel na de algemene beraadslaging artikelsgewijs te behandelen. Daarbij behandelt de Kamer de artikelen en de daarop voorgestelde amendementen in hun volgorde, en ten slotte de beweegreden van het wetsvoorstel. De Kamer kan, de commissie gehoord, tevens besluiten dat de artikelsgewijze behandeling in een wetgevingsoverleg plaatsvindt.

3. Indien over een wetsvoorstel een wetgevingsoverleg is gehouden, vindt verder geen beraadslaging plaats, tenzij de Kamer anders besluit.

4. De Kamer kan tot een andere wijze van behandelen besluiten.

9.1.4 De stemmingen

Artikel 9.11 Stemmingen over wetsvoorstel en amendementen

1. De Kamer volgt bij het stemmen de artikelvolgorde van het wetsvoorstel, met dien verstande dat:

a. subamendementen in stemming komen voor het amendement dat zij wijzigen;

b. amendementen in stemming komen voor de artikelen die zij wijzigen;

c. de afzonderlijke artikelen in hun volgorde in stemming komen;

d. de beweegreden onmiddellijk voorafgaand aan de eindstemming in stemming komt; en

e. de eindstemming over het wetsvoorstel in zijn geheel altijd aan het slot plaatsvindt.

2. De amendementen komen in hun geheel in stemming bij het eerste artikel dat zij wijzigen, tenzij de Kamer anders besluit.

3. De amendementen op eenzelfde gedeelte van het wetsvoorstel komen steeds in stemming in volgorde van meest naar minst verstrekkend ten opzichte van het wetsvoorstel. Bij geschil over de verstrekkendheid van een amendement beslist de Kamer.

4. Er wordt slechts afzonderlijk gestemd over artikelen of de beweegreden, of over onderdelen daarvan of over onderdelen van amendementen, indien de Kamer daartoe op verzoek van een lid besluit.

5. De Kamer kan besluiten dat:

a. amendementen als vervallen moeten worden beschouwd door het aanbrengen van andere wijzigingen in het wetsvoorstel;

b. in het wetsvoorstel technische wijzigingen worden aangebracht die nodig zijn geworden door het aannemen van twee of meer amendementen.

Artikel 9.12 Tweede lezing

1. Indien een wetsvoorstel in de loop van de beraadslaging of als gevolg van de stemmingen is gewijzigd, dan kan de Kamer besluiten de eindstemming voor een tweede lezing uit te stellen tot een volgende vergadering.

2. Tot de eindstemming kunnen door de regering en door de betrokken commissie wijzigingen worden voorgesteld die nodig zijn geworden door voor of bij de stemmingen aangebrachte wijzigingen, of die kennelijke vergissingen herstellen.

3. Indien wijzigingen worden voorgesteld, vindt de stemming daarover en de eindstemming over het wetsvoorstel zo spoedig mogelijk plaats, tenzij de voorgestelde wijzigingen de Kamer aanleiding geven tot heropening van de beraadslaging.

9.1.5 Afronding behandeling

Artikel 9.13 Vernummering wetsvoorstel

1. De Voorzitter brengt in een door de Kamer aangenomen wetsvoorstel verandering aan in de nummering of lettering van hoofdstukken, paragrafen, artikelen, artikelleden of artikelonderdelen, en in de op die tekst delen gerichte verwijzingen, voor zover hij dit nodig acht door wijzigingen die in het wetsvoorstel zijn aangebracht.

2. De Kamer kan besluiten de in het eerste lid bedoelde veranderingen geheel of gedeeltelijk achterwege te laten.

Artikel 9.14 Verzending aangenomen wetsvoorstel

De Voorzitter zendt een door de Kamer aangenomen wetsvoorstel aan de Voorzitter van de Eerste Kamer met het volgende formulier: "De Tweede Kamer der Staten-Generaal zendt bijgaand door haar aangenomen wetsvoorstel aan de Eerste Kamer".

Artikel 9.15 Terugzending verworpen wetsvoorstel

De Voorzitter zendt een door de Kamer verworpen wetsvoorstel, door of vanwege de Koning ingediend, terug naar de Koning met het volgende formulier: "De Tweede Kamer der Staten-Generaal heeft het hierbij wederom gaande wetsvoorstel verworpen".

§ 9.2 Bijzonderheden rijkswetsvoorstellen

Artikel 9.16 Bijzondere regels

Bij de behandeling van rijkswetsvoorstellen gelden de volgende bijzondere regels.

Artikel 9.17 Schriftelijke voorbereiding

Het voorbereidend onderzoek van een rijkswetsvoorstel geschiedt langs schriftelijke weg.

Artikel 9.18 Stellen van een termijn

De Voorzitter of een lid kan de Kamer voorstellen een termijn vast te stellen waarbinnen de Staten van Aruba, Curaçao of Sint Maarten bevoegd zijn schriftelijk verslag uit te brengen over een rijkswetsvoorstel.

Artikel 9.19 Verslag van de Staten

Een schriftelijk verslag van de Staten van Aruba, Curaçao of Sint Maarten over een rijkswetsvoorstel wordt na ontvangst zo spoedig mogelijk openbaar gemaakt, en toegezonden aan de leden en de regering.

Artikel 9.20 Aanneming met minder dan drie vijfden van de stemmen

1. De Voorzitter geeft de minister-president kennis van het aannemen van een rijkswetsvoorstel, indien voor de eindstemming:
 - a. een gevolmachtigde minister of een daartoe aangewezen bijzondere gedelegeerde een verklaring als bedoeld in artikel 18, eerste lid, van het Statuut voor het Koninkrijk heeft afgelegd tegen het rijkswetsvoorstel; en
 - b. de Kamer het rijkswetsvoorstel daarna heeft aangenomen met een meerderheid van minder dan drie vijfden van het aantal uitgebrachte stemmen.
2. De Voorzitter zendt het rijkswetsvoorstel slechts aan de Eerste Kamer, indien de minister-president hem meedeelt dat het voorstel wordt gehandhaafd.

§ 9.3 Bijzonderheden initiatiefwetsvoorstellen

Artikel 9.21 Aanhangig maken initiatiefwetsvoorstel

1. Ieder lid kan, alleen of met andere leden, als initiatiefnemer een initiatiefwetsvoorstel bij de Kamer aanhangig maken door dit schriftelijk en ondertekend aan de Voorzitter te zenden.
2. Indien het initiatiefwetsvoorstel een rijkswetsvoorstel betreft, zendt de Voorzitter dit meteen na ontvangst aan de Staten van Aruba, Curaçao en Sint Maarten.
3. Het eerste en tweede lid zijn van overeenkomstige toepassing op een voorstel van een gevolmachtigde minister als bedoeld in artikel 15, derde lid, van het Statuut voor het Koninkrijk.

Artikel 9.22 Horen Afdeling advisering van de Raad van State

1. De Kamer hoort de Afdeling advisering van de Raad van State voordat zij een initiatiefwetsvoorstel in behandeling neemt.
2. De Kamer kan de Afdeling advisering nogmaals horen nadat het initiatiefwetsvoorstel in behandeling is genomen. Een lid kan daartoe, zo nodig met doorbreking van de orde, een voorstel doen tot aan de eindstemming over het wetsvoorstel.
3. De initiatiefnemers zijn verantwoordelijk voor een schriftelijke reactie op de door de Afdeling advisering uitgebrachte adviezen.

Artikel 9.23 Behandeling initiatiefwetsvoorstellen

1. Een initiatiefwetsvoorstel wordt pas in handen van een commissie gesteld nadat het advies van de Afdeling advisering, bedoeld in artikel 9.22, eerste lid, met de schriftelijke reactie van de initiatiefnemers is openbaar gemaakt.

2. Het initiatiefwetsvoorstel wordt op dezelfde wijze behandeld als door of vanwege de Koning ingediende wetsvoorstellen, met dien verstande dat:

a. overal waar sprake is van het optreden van een minister, de initiatiefnemers in zijn plaats optreden; en

b. de initiatiefnemers niet aan het onderzoek van het voorstel deelnemen.

3. De initiatiefnemers kunnen zich in de vergadering van de commissies en van de Kamer doen bijstaan door ten hoogste vier door hen daartoe aangewezen personen.

4. Indien ministers bij de behandeling het woord verlangen, krijgen zij dit na de initiatiefnemers, tenzij de Kamer anders besluit.

Artikel 9.24 Wijziging samenstelling initiatiefnemers

1. De eerste ondertekenaar van een initiatiefwetsvoorstel deelt elke wijziging in de samenstelling van de initiatiefnemers die zich tijdens de behandeling door de Kamer voordoet, schriftelijk mee aan de Voorzitter.

2. Indien de eerste ondertekenaar geen lid meer is, kan een door zijn fractie of groep aangewezen lid dat initiatiefnemer wordt of de eerstvolgende ondertekenaar die nog lid is, de schriftelijke mededeling doen.

Artikel 9.25 Initiatiefwetsvoorstellen zonder initiatiefnemers

1. De Voorzitter deelt jaarlijks na de verzending van het ontwerp voor de raming in een vergadering aan de Kamer mee bij welke aanhangige initiatiefwetsvoorstellen geen van de initiatiefnemers meer lid is.

2. Indien er in de eerste vergadering zes weken na de mededeling geen nieuwe initiatiefnemers zijn voor een initiatiefwetsvoorstel, stelt de Voorzitter aan de Kamer voor dit wetsvoorstel als vervallen te beschouwen.

Artikel 9.26 Verdediging in de Eerste Kamer

1. Indien een initiatiefwetsvoorstel wordt aangenomen door de Kamer, dan wordt de initiatiefnemers opgedragen het wetsvoorstel in de Eerste Kamer te verdedigen. De Kamer kan anders besluiten.

2. De Kamer kan gedurende de behandeling in de Eerste Kamer besluiten de verdediging van het wetsvoorstel aan andere leden op te dragen.

Artikel 9.27 Verzending aangenomen initiatiefwetsvoorstel

De Voorzitter zendt een door de Kamer aangenomen initiatiefwetsvoorstel aan de Voorzitter van de Eerste Kamer met het volgende formulier: "De Tweede Kamer der Staten-Generaal zendt bijgaand door haar aangenomen wetsvoorstel aan de Eerste Kamer. Zij heeft opgedragen het voorstel in die Kamer te verdedigen".

§ 9.4 Bijzonderheden begrotingswetsvoorstellen

Artikel 9.28 Stemmingen begrotingswetsvoorstel

De stemmingen over begrotingswetsvoorstellen en bij die wetsvoorstellen ingediende amendementen vinden steeds in samenhang plaats, bij voorkeur in één week.

§ 9.5 Bijzonderheden herziening Grondwet of Statuut voor het Koninkrijk

Artikel 9.29 Spoedige overweging in tweede lezing

1. De Kamer besluit met bekwame spoed over een wetsvoorstel tot verandering in de Grondwet dat aanhangig is gemaakt voor de overweging in tweede lezing, bedoeld in artikel 137, vierde lid, van de Grondwet.

2. Indien de Kamer niet over het wetsvoorstel heeft besloten in de eerste zitting nadat zij is ontbonden als bedoeld in artikel 137, derde lid, van de Grondwet, stelt de Voorzitter bij aanvang van de daaropvolgende zitting aan de Kamer voor het wetsvoorstel als vervallen te beschouwen.

Artikel 9.30 Bijzonderheden initiatiefwetsvoorstel tweede lezing

1. De fracties en groepen van de leden die in de Eerste Kamer een initiatiefwetsvoorstel hebben verdedigd dat is bekendgemaakt als wet houdende verklaring dat er grond bestaat een voorstel in overweging te nemen tot verandering in de Grondwet, dragen zorg dat zo spoedig mogelijk na die bekendmaking een wetsvoorstel tot verandering in de Grondwet aanhangig wordt gemaakt.

2. Indien het betrokken wetsvoorstel niet op grond van het eerste lid aanhangig wordt gemaakt, maakt de Voorzitter het uiterlijk op de laatste dag van de zitting waarin de bekendmaking plaatsvond ambtshalve aanhangig.

3. Het wetsvoorstel kan pas na aanvang van de eerstvolgende zitting in handen van een commissie worden gesteld.

4. Artikel 9.25 is niet van toepassing op het wetsvoorstel. Indien geen van de initiatiefnemers en hun fracties of groepen meer deel uitmaken van de Kamer, kan de Kamer besluiten of andere leden initiatiefnemer van het wetsvoorstel worden.

Artikel 9.31 Wijziging Statuut voor het Koninkrijk

De artikelen 9.29 en 9.30 zijn van overeenkomstige toepassing op rijkswetsvoorstellen tot wijziging van het Statuut voor het Koninkrijk die afwijken van de Grondwet.

HOOFDSTUK 10. VERDRAGEN, (ONTWERP)BESLUITEN EN (INITIATIEF)NOTA'S

§ 10.1 Verdragen

Artikel 10.1 Brief stilzwijgende goedkeuring Verdrag

1. Zodra een verdrag ter stilzwijgende goedkeuring wordt overgelegd aan de Kamer, wordt op de begeleidende brief aangetekend:

a. de dag van ontvangst; en

b. de dag waarop de wens dat het verdrag aan de uitdrukkelijke goedkeuring van de Staten-Generaal zal worden onderworpen uiterlijk te kennen kan worden gegeven.

De begeleidende brief met de aantekening wordt verspreid onder de leden.

2. Als eerste dag van de termijn voor het te kennen geven van de wens, geldt de dag na die van ontvangst van het verdrag.

Artikel 10.2 Uitspreken wens door de Kamer

1. De Voorzitter of een lid kan in een vergadering aan de Kamer voorstellen de wens tot uitdrukkelijke goedkeuring van een verdrag te kennen te geven.

2. Indien de Kamer instemt met het voorstel, deelt de Voorzitter dit meteen mee aan de Minister van Buitenlandse Zaken, en vervolgens aan de Voorzitter van de Eerste Kamer.

3. Indien de Kamer niet met het voorstel instemt, maar ten minste dertig leden zich voor het voorstel verklaren, dan vindt artikel 10.4 toepassing.

Artikel 10.3 Uitspreken wens namens de Kamer

1. De Voorzitter kan namens de Kamer de wens tot uitdrukkelijke goedkeuring van een verdrag te kennen geven. Hij raadpleegt zo mogelijk vooraf de betrokken commissies.

2. De Voorzitter geeft de wens te kennen aan de Minister van Buitenlandse Zaken, en deelt dit vervolgens meteen mee aan de Kamer en de Voorzitter van de Eerste Kamer.

Artikel 10.4 Uitspreken wens door dertig leden

1. Indien dertig of meer leden de wens tot uitdrukkelijke goedkeuring van een verdrag te kennen willen geven, dan delen zij dit schriftelijk mee aan de Voorzitter.

2. De Voorzitter deelt het te kennen geven van de wens meteen mee aan de Minister van Buitenlandse Zaken, en vervolgens aan de Kamer en de Voorzitter van de Eerste Kamer.

Artikel 10.5 (Uitspreken wens door) gevolmachtigde ministers

1. Indien het verdrag dat is overgelegd Aruba, Curaçao of Sint Maarten raakt, dan worden de desbetreffende gevolmachtigde ministers:

a. in de gelegenheid gesteld de mondelinge behandeling van een voorstel als bedoeld in artikel 10.2, eerste lid, bij te wonen en daarbij zodanige voorlichting aan de Kamer te verstrekken als zij gewenst oordelen; en

b. tevens steeds in kennis gesteld van het te kennen geven van de wens van uitdrukkelijke goedkeuring door of namens de Kamer of door ten minste dertig leden.

2. Indien een gevolmachtigde minister door tussenkomst van de Voorzitter de wens tot uitdrukkelijke goedkeuring van een verdrag te kennen geeft, dan deelt de Voorzitter dit meteen mee aan de Minister van Buitenlandse Zaken, en vervolgens aan de Kamer en de Voorzitter van de Eerste Kamer.

Artikel 10.6 Sluiting uitvoeringsverdrag, verlenging of opzegging verdrag

De artikelen 10.1 tot en met 10.5 zijn van overeenkomstige toepassing, indien de regering aan de Kamer mededeling doet van het voornemen tot:

a. sluiting van een verdrag uitsluitend betreffende de uitvoering van een goedgekeurd verdrag;

b. verlenging van een aflopend verdrag; of

c. opzegging van een verdrag.

§ 10.2 (Ontwerp)besluiten

Artikel 10.7 Brief over (ontwerp)besluit

1. Indien op grond van de wet aan de Kamer een (ontwerp)besluit wordt overgelegd en de wens te kennen kan worden gegeven dat het onderwerp of de inwerkingtreding van het (ontwerp)besluit bij wet wordt geregeld, dan wordt op de begeleidende brief aangetekend:

- a. de dag van ontvangst; en
- b. de dag waarop de wens uiterlijk te kennen kan worden gegeven.

De begeleidende brief met de aantekening wordt verspreid onder de leden.

2. Als eerste dag van de wettelijke termijn voor het te kennen geven van de wens, geldt de dag na die van ontvangst van het ontwerpbesluit.

3. Dit artikel vindt overeenkomstige toepassing in andere gevallen waarin naar aanleiding van een door de Kamer ontvangen brief een in de wet omschreven wens te kennen kan worden gegeven.

Artikel 10.8 Uitspreken wens

Voor zover de wet hierin voorziet, kan de wens aan de betrokken minister te kennen worden gegeven:

- a. door de Kamer, onder overeenkomstige toepassing van artikel 10.2;
- b. namens de Kamer, onder overeenkomstige toepassing van artikel 10.3;
- c. door een in de wet genoemd aantal leden, onder overeenkomstige toepassing van artikel 10.4.

§ 10.3 (Initiatief)nota's

Artikel 10.9 Indiening en inhandenstelling initiatiefnota

1. Ieder lid kan, alleen of met andere leden, over een door hem te bepalen onderwerp een initiatiefnota indienen.

2. De initiatiefnota dient paragrafen met beslispunten en financiële aspecten te bevatten.

3. De Voorzitter stelt de initiatiefnota in handen van een commissie. Indien de paragrafen, bedoeld in het tweede lid, niet in de initiatiefnota zijn opgenomen, kan de Voorzitter de indieners verzoeken het stuk daarvan alsnog te voorzien.

4. Het besluit tot inhandenstelling wordt zo spoedig mogelijk meegedeeld aan de Kamer. Bij die mededeling kan de Kamer anders besluiten over de inhandenstelling.

Artikel 10.10 Behandeling (initiatief)nota's

1. De commissie houdt in ieder geval een notaoverleg over een in haar handen gestelde initiatiefnota.

2. Indien een commissie besluit voorafgaand een verslag vast te stellen over de initiatiefnota, zijn de artikelen 9.2 en 9.3 van overeenkomstige toepassing.

3. Indien een commissie besluit een verslag uit te brengen over een ander stuk waarover zij een notaoverleg wenst te houden, zijn de artikelen 9.2 en 9.3 eveneens van overeenkomstige toepassing.

4. De artikelen 9.24 en 9.25 zijn van overeenkomstige toepassing op initiatiefnota's.

HOOFDSTUK 11. DE KABINETSFORMATIE

Artikel 11.1 Aanwijzing van kabinets(in)formateurs

1. De Kamer beraadslaagt na aanvang van een nieuwe zitting zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk na een week, over de verkiezingsuitslag. Het doel van de beraadslaging is een of meer informateurs onderscheidenlijk formateurs aan te wijzen en de door hen uit te voeren opdracht vast te stellen. Indien dat doel niet in de vergadering wordt bereikt, besluit de Kamer daarover zo spoedig mogelijk in een volgende vergadering.

2. Indien een informatieopdracht wordt afgerond, formuleert de Kamer in beginsel binnen een week na de dag van afronding een informatieopdracht, en wijst zij voor de uitvoering daarvan een of meer formateurs aan.

3. Indien de aangewezen informateurs of formateurs hun opdracht teruggeven, formuleert de Kamer in beginsel binnen een week na de dag van teruggave een nieuwe opdracht, en wijst zij voor de uitvoering daarvan een of meer informateurs onderscheidenlijk formateurs aan.

4. De aanwijzing van een informateur of formateur vindt plaats onder toepassing van de artikelen 8.25 tot en met 8.30.

5. Na een tussentijdse val van het kabinet kan de Kamer beraadslagen over de wenselijkheid of richting van een nieuwe kabinetsformatie. Het eerste tot en met vierde lid is dan van overeenkomstige toepassing.

Artikel 11.2 Inlichtingen over kabinetsformatie

De Kamer kan de informateurs en formateurs tijdens de uitvoering van en na afronding van hun opdracht uitnodigen om inlichtingen te verschaffen over het verloop van de kabinetsformatie.

Artikel 11.3 Controversiële onderwerpen

1. Na een tussentijdse val van het kabinet, een koninklijk besluit tot ontbinding van de Kamer, of verkiezingen voor de Kamer, kan de Kamer op schriftelijk voorstel van een commissie of van een of meer leden besluiten om een of meer onderwerpen controversieel te verklaren.

2. Indien een onderwerp controversieel is verklaard, wordt de behandeling daarvan uitgesteld totdat een nieuw kabinet is aangetreden of de Kamer tussentijds anders besluit.

HOOFDSTUK 12. INLICHTINGEN EN ONDERZOEK

§ 12.1 De schriftelijke vragen

Artikel 12.1 Indienen schriftelijke vragen

1. Een lid dat schriftelijk vragen wil stellen aan een minister dient deze vragen in bij de Voorzitter. De vragen moeten kort en duidelijk zijn geformuleerd.

2. De Voorzitter zendt de vragen door aan de betrokken minister, tenzij hij van oordeel is dat de vragen woorden als bedoeld in artikel 8.16, eerste lid, onder a tot en met e, bevatten.

3. De Voorzitter brengt de doorgezonden vragen ter kennis van de leden en maakt deze vragen openbaar.

Artikel 12.2 Beantwoording schriftelijke vragen

1. Indien een minister niet in staat is om een schriftelijke vraag binnen drie weken te beantwoorden, dan laat hij de Voorzitter dit onder opgave van redenen weten.

2. De Griffier maakt regelmatig een overzicht openbaar van de vragen die langer dan zes weken op beantwoording wachten, en rappelleert daarover regelmatig bij de ministers.

§ 12.2 Het mondelinge vragenuur

Artikel 12.3 Tijdstip en voorbereiding mondelinge vragenuur

1. Het mondelinge vragenuur vindt plaats op dinsdag aan het begin van de vergadering. De ministers worden verzocht steeds beschikbaar te zijn op dit tijdstip, tenzij zij verplichtingen hebben die naar het oordeel van de Voorzitter moeten voorgaan.

2. Ieder lid kan ten hoogste één onderwerp aanmelden waarover hij tijdens het vragenuur vragen wil stellen. Het lid kan dit onderwerp schriftelijk aanmelden bij de Voorzitter vanaf de sluiting van de laatste vergadering in de voorafgaande week tot uiterlijk 11.00 uur op de dinsdag van het vragenuur. Indien in de voorafgaande week na donderdag 12.00 uur geen vergadering plaatsvindt, kan het lid zijn onderwerp vanaf dat tijdstip aanmelden.

3. De Voorzitter beslist zo spoedig mogelijk over welke van de aangemelde onderwerpen in het vragenuur vragen worden gesteld, en maakt deze onderwerpen openbaar.

4. De Voorzitter nodigt de betrokken ministers uit voor het vragenuur, onder vermelding van de uitgekozen onderwerpen.

5. De Kamer kan in een bijzonder geval besluiten het vragenuur te laten plaatsvinden op een ander tijdstip dan dat bedoeld in het eerste lid. De Voorzitter bepaalt dan tot wanneer de leden hun onderwerpen bij hem kunnen aanmelden.

Artikel 12.4 Verloop mondelinge vragenuur

1. De Voorzitter bepaalt de volgorde waarin de onderwerpen tijdens het mondelinge vragenuur aan de orde worden gesteld.

2. Bij elk onderwerp wordt het lid dat het onderwerp heeft aangemeld, de vragensteller, gedurende in totaal vier minuten een of meerdere keren het woord verleend om aan de minister vragen te stellen, en wordt aan de minister een of meerdere keren het woord verleend om de vragen beknopt te beantwoorden.

3. Vervolgens kan de Voorzitter aan de leden het woord verlenen om aan de minister vragen te stellen over hetzelfde onderwerp. Daarbij wordt het woord voor ten hoogste een halve minuut per vraag verleend. De minister wordt het woord verleend om de vragen beknopt te beantwoorden.

4. Tijdens het vragenuur kunnen de leden van een fractie gezamenlijk ten hoogste twee vragen als bedoeld in het derde lid stellen, en de leden van een groep gezamenlijk ten hoogste één dergelijke vraag.

5. Indien een onderwerp aan het einde van het vragenuur nog niet aan de orde is gekomen, kan de Voorzitter besluiten dat dit komt te vervallen.

Artikel 12.5 Beperkingen tijdens mondelinge vragenuur

Tijdens het mondelinge vragenuur:

- a. zijn interrupties niet toegestaan;
- b. is het indienen van moties niet toegestaan; en
- c. zijn de artikelen 8.10, derde lid, en 8.12 niet van toepassing.

§ 12.3 De interpellatie

Artikel 12.6 Interpellatie

1. Ieder lid dat inlichtingen van een minister verlangt over een onderwerp, kan de Kamer verzoeken om hem toe te staan een interpellatie te houden. Het lid vermeldt hierbij de belangrijkste punten waarover hij bij de interpellatie vragen wil stellen.

2. Het verzoek wordt toegekend indien het wordt gesteund door ten minste dertig leden.

3. De Voorzitter bepaalt wanneer de interpellatie wordt gehouden.

4. De interpellant dient de vragen die hij zal stellen binnen een week schriftelijk in bij de Voorzitter. Deze zendt de vragen door aan de betrokken minister. Artikel 12.1, tweede en derde lid, is van overeenkomstige toepassing.

5. In afwijking van artikel 8.12 voert tijdens de interpellatie slechts de interpellant het woord in ten hoogste twee termijnen en de andere leden het woord in ten hoogste één termijn.

6. Indien bij een interpellatie zeer veel spoed is vereist en de minister aanwezig is, kan de Kamer besluiten dat een interpellatie meteen wordt gehouden. Het vierde lid is dan niet van toepassing, en de minister geeft meteen de gevraagde inlichtingen. Als dit niet mogelijk is, stelt de Kamer de verdere behandeling uit tot een later tijdstip.

§ 12.4 Het dertigledendebat

Artikel 12.7 Dertigledendebat

1. Ieder lid kan verzoeken een dertigledendebat te houden, onder vermelding van het onderwerp van het debat.

2. Het verzoek wordt toegekend indien het wordt gesteund door ten minste dertig leden.

3. De Voorzitter bepaalt wanneer het debat wordt gehouden.

§ 12.5 Vervallen toekenning debat

Artikel 12.8 Vervallen toekenning debat

1. Indien in de eerste vergadering twaalf weken na de toekenning van een interpellatiedebat, een dertigledendebat of een ander door een lid verzocht debat waartoe de Kamer heeft besloten, dit debat nog niet heeft plaatsgevonden, dan vervalt de toekenning.

2. Het lid dat om het debat heeft verzocht, of een ander lid van zijn fractie of groep, kan uiterlijk in de in het eerste lid bedoelde vergadering medelen dat hij de termijn voor de toekenning wenst te verlengen. De verlenging geldt vanaf die mededeling tot en met de eerste vergadering twaalf weken nadien. De termijn kan op deze wijze ten hoogste twee keer worden verlengd.

§ 12.6 Parlementair en extern onderzoek

Artikel 12.9 Parlementaire enquête

Een parlementaire enquête wordt uitgevoerd door een daarvoor in te stellen enquêtecommissie.

Artikel 12.10 Ander parlementair onderzoek

Ander parlementair onderzoek wordt uitgevoerd door een daarvoor in te stellen tijdelijke commissie.

Artikel 12.11 Regeling parlementair en extern onderzoek

Bij afzonderlijke regeling, vast te stellen door de Kamer, worden nadere regels gesteld voor:

- a. parlementair onderzoek door een enquêtecommissie;
- b. parlementair onderzoek door een tijdelijke commissie; en

c. extern onderzoek door derden.

HOOFDSTUK 13. EUROPESE, INTERNATIONALE EN INTERPARLEMENTAIRE AANGELEGENHEDEN

§ 13.1 Europese aangelegenheden

Artikel 13.1 Lidmaatschap Europees Parlement

De artikelen 2.1, eerste tot en met derde lid, en 2.2 zijn van overeenkomstige toepassing op de op grond van de wet door de Kamer te nemen beslissingen over de toelating tot het lidmaatschap van in Nederland gekozen leden van het Europees Parlement, en het verlies van dat lidmaatschap.

Artikel 13.2 Deelname aan beraadslaging door leden Europees Parlement

De Kamer kan besluiten dat in Nederland gekozen leden van het Europees Parlement worden uitgenodigd om inlichtingen te verstrekken en daartoe deel te nemen aan de beraadslaging van de Kamer over een aan de orde gesteld onderwerp.

Artikel 13.3 Betrokkenheid Kamer bij besluitvorming Europese Unie

Bij afzonderlijke regeling, vast te stellen door de Kamer, worden regels gesteld over de betrokkenheid van de Kamer bij de totstandkoming van besluitvorming van de Europese Unie.

§ 13.2 Internationale aangelegenheden

Artikel 13.4 Toespreken vergadering door buitenlandse staatshoofden en regeringsleiders

De Kamer kan besluiten dat het staatshoofd of de regeringsleider van een ander land wordt uitgenodigd een vergadering bij te wonen om de Kamer toe te spreken.

Artikel 13.5 Inzet of ter beschikking stellen krijgsmacht

Bij afzonderlijke regeling, vast te stellen door de Kamer, worden regels gesteld over de procedure bij ontvangst van inlichtingen van de regering over de inzet of het ter beschikking stellen van de krijgsmacht ter handhaving of bevordering van de internationale rechtsorde.

§ 13.3 Interparlementaire aangelegenheden

Artikel 13.6 Griffie interparlementaire betrekkingen

Bij afzonderlijke regeling, vast te stellen door de beide Kamers der Staten-Generaal, wordt de instelling en aansturing van een griffie voor de interparlementaire betrekkingen geregeld.

Artikel 13.7 Rapportage interparlementaire vergaderingen

De voorzitters van delegaties die hebben deelgenomen aan internationale interparlementaire vergaderingen rapporteren schriftelijk aan de Kamer over hun bevindingen.

Artikel 13.8 Interparlementair Koninkrijksoverleg

Indien het Interparlementair Koninkrijksoverleg van delegaties van de beide Kamers der Staten-Generaal en van de Staten van Aruba, Curaçao en Sint Maarten plaatsvindt in Den Haag onder het voorzitterschap van een lid van de Tweede Kamer of van diens plaatsvervanger, dan is dit Reglement op dat overleg van overeenkomstige toepassing.

HOOFDSTUK 14. VERZOEKSCRIFTEN EN BURGERINITIATIEVEN

Artikel 14.1 Verzoekschriften

In de regeling, bedoeld in artikel 7.7, achtste lid, worden voorwaarden gesteld waaraan een verzoekschrift dient te voldoen om in behandeling te kunnen worden genomen.

Artikel 14.2 Burgerinitiatieven

1. Een burgerinitiatief is een voorstel aan de Kamer om een onderwerp te behandelen, en dient te zijn gericht op de vervaardiging, wijziging of intrekking van een wettelijke regeling, of op het te voeren regeringsbeleid.

2. In de regeling, bedoeld in artikel 7.7, achtste lid, worden nadere voorwaarden gesteld waaraan een door de Kamer ontvangen schriftelijk stuk dient te voldoen om in behandeling te kunnen worden genomen als burgerinitiatief.

3. De initiatiefnemers van een burgerinitiatief kan worden verzocht een toelichting op hun burgerinitiatief te geven.

4. De Kamer neemt over elk burgerinitiatief dat zij in behandeling neemt een besluit binnen negen maanden nadat door de commissie voor de Verzoekschriften en de Burgerinitiatieven aan de Kamer verslag is uitgebracht.

Artikel 14.3 Behandeling conclusies verzoekschriften en burgerinitiatieven

1. Bij de behandeling door de Kamer van door de commissie voor de Verzoekschriften en de Burgerinitiatieven voorgestelde conclusies, kan ieder lid wijzigingen voorstellen op deze conclusies. De artikelen over amendementen op wetsvoorstellen zijn op deze voorstellen van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat ook voorstellen waarvan de strekking tegengesteld is aan die van de conclusies toelaatbaar zijn.

2. Indien de Kamer de voorgestelde conclusies verwerpt zonder daarvoor andere in de plaats te stellen, dan worden de betrokken stukken doorgeleid naar een daartoe in te stellen tijdelijke commissie, die daarover nader verslag uitbrengt aan de Kamer.

3. Het eerste en tweede lid zijn van overeenkomstige toepassing op in het verslag van de tijdelijke commissie voorgestelde conclusies. Bij herhaalde toepassing van het tweede lid worden de betrokken stukken doorgeleid naar een nieuwe tijdelijke commissie.

Artikel 14.4 Brief minister geen gevolg geven aan conclusies

1. Indien de Kamer heeft ingestemd met conclusies over een verzoekschrift of burgerinitiatief, waarbij een minister wordt uitgenodigd iets te doen of na te laten, en de

minister bij brief te kennen geeft daaraan geen gevolg te geven, dan wordt die brief doorgeleid naar de commissie voor de Verzoekschriften en de Burgerinitiatieven.

2. De commissie kan aan de Kamer voorstellen om de brief en de bijbehorende stukken door te geleiden naar een andere commissie, die daarover nader aan de Kamer verslag uitbrengt.

HOOFDSTUK 15. OPENBAARHEID, VERTROUWELIJKHEID EN INTEGRITEIT

§ 15.1 Openbaarheid vergaderingen

Artikel 15.1 Openbaarheid vergaderingen

1. De vergaderingen van de Kamer en de commissies zijn openbaar, met uitzondering van de in de Grondwet en artikel 7.19 bedoelde gevallen.

2. De agenda van de openbare vergaderingen wordt voorafgaand openbaar gemaakt.

§ 15.2 Toehoorders en overige aanwezigen

Artikel 15.2 Toehoorders en overige aanwezigen

1. De toehoorders van een vergadering van de Kamer, en de overige aanwezigen in de gebouwen van de Kamer, mogen de orde niet verstoren. Alle aanwezigen moeten in ieder geval de aanwijzingen opvolgen van de Voorzitter, de ambtenaren van de Kamer, de politie en andere toezichthoudende functionarissen.

2. De toehoorders moeten tijdens een vergadering in ieder geval alle tekenen van goed- of afkeuring achterwege laten en een behoorlijke stilte in acht nemen.

3. De Voorzitter zorgt tijdens een vergadering voor de handhaving van het eerste en tweede lid ten aanzien van de toehoorders. Bij overtredingen kan hij de overtreders, en desnoods een deel van de overige toehoorders of alle toehoorders, doen laten vertrekken.

4. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op vergaderingen van commissies.

Artikel 15.3 Algemene ontzegging of beperking toegang in verband met buitengewone omstandigheden

1. Indien buitengewone omstandigheden dit naar het oordeel van het Presidium noodzakelijk maken, kan het Presidium besluiten tijdelijk bezoekers de toegang tot het gebouw van de Kamer of in het bijzonder de tribunes te ontzeggen of deze toegang op andere wijze te beperken.

2. Tijdens een periode waarin een maatregel als bedoeld in het eerste lid geldt, blijven genodigden en geaccrediteerde journalisten toegang tot het gebouw of de tribunes hebben, voor zover dit naar het oordeel van het Presidium verantwoord is. Het Presidium kan tevens toestaan dat andere bezoekers tot het gebouw of de tribunes worden toegelaten.

3. Een maatregel als bedoeld in het eerste lid, kan voor de duur van ten hoogste drie maanden worden genomen en telkens worden verlengd, en wordt niet langer gehandhaafd dan door het Presidium noodzakelijk wordt geacht in verband met de buitengewone omstandigheden.

Artikel 15.4 Tijdelijke ontzegging toegang

1. Het Presidium kan degene die de orde heeft verstoord tijdelijk de toegang ontzeggen tot de gebouwen van de Kamer of een deel daarvan. De toegang kan slechts worden ontzegd, indien naar het oordeel van het Presidium de orde ernstig is verstoord en vrees bestaat voor een nieuwe verstoring van de orde.

2. De ontzegging kan voor de duur van ten hoogste drie maanden worden vastgesteld en telkens worden verlengd, en wordt niet langer gehandhaafd dan door het Presidium noodzakelijk wordt geacht op grond van de overwegingen, bedoeld in het eerste lid.

Artikel 15.5 Nadere regels

Het Presidium kan bij afzonderlijke regeling nadere regels vaststellen over de toegang van de toehoorders van vergaderingen en van overige aanwezigen tot de gebouwen van de Kamer en tot de vergaderingen van de Kamer en de commissies.

§ 15.3 Verslaglegging

Artikel 15.6 Woordelijk verslag

1. Er wordt een geredigeerd woordelijk verslag gemaakt van wat is gezegd tijdens:

- elke openbare vergadering van de Kamer;
- elke bijeenkomst als bedoeld in artikel 8.3, tweede lid, van de Kamer;
- elk openbaar commissiedebat, wetgevingsoverleg en notaoverleg als bedoeld in artikel 7.26.

2. De Kamer of een commissie kan besluiten dat van andere van haar vergaderingen een geredigeerd woordelijk verslag wordt gemaakt.

Artikel 15.7 Officieel verslag

1. Er wordt tevens een officieel verslag gemaakt van de vergaderingen van de Kamer, en van bijeenkomsten als bedoeld in artikel 8.3, tweede lid.

2. Het officieel verslag van een vergadering van de Kamer bevat in ieder geval:

- de namen van de aanwezige leden;
- de uitslagen van de stemmingen en of leden zich bij een hoofdelijke stemming voor of tegen verklaarden;
- de lijst van ingekomen stukken met de mededelingen en voorstellen voor de wijze van behandeling; en
- alle door de Kamer of de Voorzitter genomen besluiten.

3. Het officieel verslag van een bijeenkomst als bedoeld in artikel 8.3, tweede lid, bevat in ieder geval:

- de namen van de aanwezige en afwezige leden; en
- de lijst van ingekomen stukken met de mededelingen en voorstellen voor de wijze van behandeling.

4. De officiële verslagen worden vastgesteld door ondertekening door de Voorzitter en de Griffier, en in het archief van de Kamer bewaard.

Artikel 15.8 Verslaglegging vergadering met gesloten deuren van de Kamer

1. Indien de Kamer besluit dat van een vergadering met gesloten deuren van de Kamer een woordelijk verslag wordt gemaakt, hebben de medewerkers van de Dienst Verslag en Redactie die dit verslag maken, toegang tot de vergadering. Het woordelijk verslag wordt niet openbaar gemaakt en wordt achter slot bewaard, tenzij de Kamer hierover dadelijk of op een later tijdstip anders besluit.

2. Indien de Kamer niet besluit tot het laten maken van een woordelijk verslag van een vergadering met gesloten deuren van de Kamer, maakt de Griffier of een door hem aan te wijzen ambtenaar notulen. Deze bevatten de informatie, bedoeld in artikel 15.7, tweede lid, en een beknopt verslag van de beraadslagingen. De notulen worden meteen of in een volgende vergadering met gesloten deuren aan de goedkeuring van de Kamer onderworpen. Zij worden niet openbaar gemaakt en achter slot bewaard, tenzij de Kamer hierover dadelijk of op een later tijdstip anders besluit.

Artikel 15.9 Verslaglegging besloten commissievergadering

1. Artikel 15.8 is van overeenkomstige toepassing op besloten commissievergaderingen en besloten gedeelten van een commissievergadering, waarvan een commissie een woordelijk verslag of notulen wenst te maken.

2. De commissie beslist over de openbaarmaking van het woordelijk verslag of de notulen. Indien de betrokken commissie niet langer bestaat of onduidelijk is welke commissie over de openbaarmaking kan beslissen, beslist de Kamer.

Artikel 15.10 Openbaarmaking verslagen en Handelingen

1. De woordelijke verslagen worden in ongecorrigeerde vorm openbaar gemaakt.

2. De woordelijke verslagen, bedoeld in artikel 15.6, eerste lid, onder a en b, worden na vaststelling openbaar gemaakt als de Handelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

3. De woordelijke verslagen, bedoeld in artikel 15.6, eerste lid, onder c, worden na vaststelling opgenomen in het verslag van de commissie van het overleg of debat waarop zij betrekking hebben, en openbaar gemaakt.

4. Indien ministers of personen die hen in een vergadering van de Kamer bijstaan een deel van de aan hen tijdens een vergadering gestelde vragen schriftelijk beantwoorden, worden deze antwoorden opgenomen bij de Handelingen als bijvoegsel bij de vergadering waarin de overige vragen mondeling werden beantwoord.

5. De schriftelijke vragen, bedoeld in artikel 12.1, worden met de daarop gegeven antwoorden opgenomen in het aanhangsel van de Handelingen.

Artikel 15.11 Dienst Verslag en Redactie

1. Bij afzonderlijke regeling, vast te stellen door de beide Kamers der Staten-Generaal, worden de zorg voor de dienst die is belast met de verslaglegging voor die Kamers, de Dienst Verslag en Redactie, de taakuitoefening van die dienst met betrekking tot in ieder geval de woordelijke verslagen, alsmede het openbaar maken en bewaren van de verslagen geregeld.

2. De Dienst is in ieder geval belast met het maken van de woordelijke verslagen en officiële verslagen.

§ 15.4 Geheimhouding besloten vergaderingen

Artikel 15.12 Geheimhouding vergadering Kamer met gesloten deuren

1. Een ieder neemt de geheimhouding in acht ten aanzien van de gedachtewisseling in een vergadering met gesloten deuren van de Kamer.

2. De plicht tot geheimhouding geldt in ieder geval voor hen die bij de behandeling aanwezig waren en allen die van het behandelde of de stukken kennis dragen.

3. De Kamer kan de geheimhouding slechts opheffen in een vergadering met gesloten deuren.

Artikel 15.13 Geheimhouding besloten commissievergadering

1. Een ieder neemt de geheimhouding in acht ten aanzien van de gedachtewisseling in een besloten commissievergadering of een besloten deel van een commissievergadering, met uitzondering van wat de commissie vermeldt in openbaar gemaakte verslagen of notulen.

2. De plicht tot geheimhouding geldt in ieder geval voor hen die bij de behandeling aanwezig waren en allen die van het behandelde of de stukken kennis dragen.

3. De commissie kan de geheimhouding slechts opheffen in een besloten commissievergadering of een besloten deel van een commissievergadering. Indien de betrokken commissie niet langer bestaat of onduidelijk is welke commissie over het opheffen van de geheimhouding kan beslissen, beslist de Kamer.

Artikel 15.14 Schending geheimhouding

1. De Kamer kan, op voorstel van het Presidium, besluiten om een lid dat de geheimhouding, bedoeld in de artikelen 15.12 en 15.13, niet in acht neemt, uit te sluiten van:

a. alle vergaderingen van één of meer commissies, voor ten hoogste één maand; en
b. de kennisneming van vertrouwelijke stukken, voor ten hoogste de verdere duur van de zitting.

2. Het Presidium doet slechts een voorstel als bedoeld in het eerste lid, nadat het betrokken lid in de gelegenheid is gesteld te worden gehoord.

3. De Kamer stemt over het voorstel bij aanvang van de eerste vergadering na de dag waarop het Presidium tot het doen van het voorstel heeft besloten. Er wordt niet over het voorstel beraadslaagd.

4. De Voorzitter deelt het besluit van de Kamer meteen mee aan het betrokken lid.

§ 15.5 Openbaar maken van stukken

Artikel 15.15 Openbaar maken van stukken

1. Alle tussen de regering en de Kamer gewisselde stukken worden meteen openbaar gemaakt, tenzij dit niet mogelijk is of een stuk vertrouwelijk is.

2. De betrokken stukken worden ook op andere wijze verspreid, zodra de Kamer dit nodig acht.

§ 15.6 Vertrouwelijkheid stukken

Artikel 15.16 Vertrouwelijkheid stukken

1. Een ieder neemt de vertrouwelijkheid in acht ten aanzien van de inhoud van een vertrouwelijk stuk.

2. Indien een lid de vertrouwelijkheid niet in acht neemt, is artikel 15.14 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 15.17 Register vertrouwelijke stukken

De griffie houdt een register bij van de door de Kamer en de commissies ontvangen vertrouwelijke stukken.

Artikel 15.18 Regeling vertrouwelijke stukken

1. Bij afzonderlijke regeling, vast te stellen door de Kamer, worden nadere regels gesteld over de aanwijzing, het bewaren en de behandeling van vertrouwelijke stukken.
2. De regeling bevat in ieder geval regels voor het registreren, ter inzage leggen, inzien, verspreiden en vermenigvuldigen van de vertrouwelijke stukken.

§ 15.7 Openbare registers

Artikel 15.19 Register nevenactiviteiten en belangen

1. De griffie houdt een register bij van:
 - a. de nevenactiviteiten van de leden;
 - b. de uit de nevenactiviteiten te verwachten of genoten inkomsten; en
 - c. andere redelijkerwijs relevante belangen van leden.
2. De leden vermelden de in het eerste lid bedoelde informatie steeds in het register:
 - a. binnen een week nadat ze als lid tot de Kamer zijn toegelaten;
 - b. binnen een week na het aanvaarden van een nevenactiviteit of het ontstaan van een relevant belang; en
 - c. opnieuw op uiterlijk 1 mei na ieder kalenderjaar, voor zover het inkomsten betreft die zijn genoten in dat kalenderjaar.
3. Onder inkomsten als bedoeld in dit artikel wordt verstaan het loon, bedoeld in artikel 9 van de Wet op de loonbelasting 1964, verminderd met de eindheffingsbestanddelen, bedoeld in artikel 31 van die wet, en de winst uit onderneming, bedoeld in afdeling 3.2 van de Wet inkomstenbelasting 2001.

Artikel 15.20 Register buitenlandse reizen

1. De griffie houdt een register bij van de door leden ondernomen buitenlandse reizen waarvan de vervoerskosten en verblijfskosten geheel of gedeeltelijk worden betaald door anderen dan het lid, zijn fractie, de Kamer of een commissie van de Kamer.
2. De leden vermelden de buitenlandse reizen steeds binnen een week na terugkeer in Nederland in het register.

Artikel 15.21 Register geschenken en voordelen

1. De griffie houdt een register bij van de door leden ontvangen geschenken en voordelen met een hogere waarde dan 50 euro.
2. De leden vermelden de geschenken en voordelen steeds binnen een week na ontvangst daarvan in het register.

Artikel 15.22 Register toezeggingen

De griffie houdt een register bij van de door de ministers tijdens openbare vergaderingen van de Kamer en de commissies gedane mondelinge toezeggingen.

Artikel 15.23 Openbaarheid registers

1. De registers, genoemd in deze paragraaf, liggen voor een ieder ter inzage.
2. De Griffier draagt zorg dat een actueel overzicht van de opgaven in de registers wordt openbaar gemaakt.

§ 15.8 Integriteit

Artikel 15.24 Gedragscode

De Kamer stelt een afzonderlijke gedragscode voor de leden vast, alsmede een afzonderlijke regeling voor het toezicht op, en de handhaving van, die gedragscode.

HOOFDSTUK 16. SLOTBEPALINGEN

Artikel 16.1 Wijziging van het Reglement

1. Ieder lid kan, alleen of met andere leden, een voorstel tot wijziging van dit Reglement indienen.
2. Het Presidium of een commissie kan ook een voorstel tot wijziging van het Reglement indienen als dit het gevoelen van een meerderheid van het aantal leden waaruit zij bestaat weergeeft. Het voorstel wordt ondertekend door de leden van het Presidium of de commissie die het zullen verdedigen.
3. Op een voorstel tot wijziging zijn de voor initiatiefwetsvoorstellen geldende artikelen van overeenkomstige toepassing.
4. Het voorbereidend onderzoek van een voorstel tot wijziging wordt verricht door de commissie voor de Werkwijze, tenzij de Kamer besluit een andere commissie hiermee te belasten. Indien het voorstel is ingediend door de commissie voor de Werkwijze, wordt in ieder geval een andere commissie met het voorbereidend onderzoek belast.
5. Een door de Kamer aangenomen voorstel tot wijziging treedt onmiddellijk in werking, tenzij de Kamer anders besluit.
6. Indien een aangenomen voorstel tot wijziging in de loop van de beraadslaging of als gevolg van de stemmingen is gewijzigd, wordt de aangenomen tekst van het voorstel openbaar gemaakt.

Artikel 16.2 Overige regelingen

Artikel 16.1 is van overeenkomstige toepassing op voorstellen tot vaststelling of wijziging van de overige op grond van dit Reglement door de Kamer vast te stellen regelingen.

Artikel 16.3 Afwijking van het Reglement

- De Kamer kan besluiten van dit Reglement af te wijken, tenzij:
- a. een lid zich daartegen verzet; of
 - b. de afwijking in strijd is met de wet.

Artikel 16.4 Overgangsbepaling

1. Het Reglement van Orde van de Tweede Kamer, zoals dit luidde onmiddellijk voorafgaand aan het in artikel 16.5 bedoelde tijdstip, wordt ingetrokken.
2. De Regeling tijdelijke beperking of ontzegging toegang, zoals deze luidde onmiddellijk voorafgaand aan het in artikel 16.5 bedoelde tijdstip, wordt ingetrokken.
3. De op grond van het Reglement van Orde van de Tweede Kamer, zoals dit luidde onmiddellijk voorafgaand aan het in artikel 16.5 bedoelde tijdstip, ingestelde organen en geldende besluiten en overige regelingen, berusten met ingang van dat tijdstip op dit Reglement.
4. De onmiddellijk voorafgaand aan het tijdstip, bedoeld in artikel 16.5, aangehouden moties en toegekende debatten, gelden als aangehouden onderscheidenlijk toegekend vanaf dat tijdstip.

Artikel 16.5 Inwerkingtreding

Dit Reglement treedt in werking met ingang van een door de Kamer te bepalen tijdstip.

GEDRAGSCODE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL

Vastgesteld in de vergadering van 22 september 2020 (Kamerstukken II, 35351 nr. 1)

Doel van de gedragscode

Het doel van de gedragscode is om de kenbaarheid van de integriteitsregels en de bekendheid met de inhoud daarvan te vergroten en om de toepassing van de integriteitsregels verder te internaliseren.

Reikwijdte

Deze gedragscode ziet op al het handelen in het ambt van Kamerlid, waaronder tevens wordt begrepen gedragingen die het gezag of de waardigheid van de Kamer in ernstige mate schaden.

Gedragsregels

Het Kamerlid is zich ervan bewust dat hij een publiek ambt uitoefent dat rechten en plichten met zich meebrengt. Dit leidt tot de volgende gedragsregels.

1. Het Kamerlid oefent zijn ambt uit in onafhankelijkheid en in het algemeen belang.
2. Het Kamerlid accepteert geen gift of gunst die bedoeld is om zijn handelen in het ambt te beïnvloeden.
3. Het Kamerlid voldoet aan de registratieverplichtingen die het ambt hem oplegt.
4. Het Kamerlid gebruikt in het ambt verkregen informatie niet voor persoonlijke belangen en waarborgt, indien van toepassing, het vertrouwelijke karakter ervan.
5. Het Kamerlid handelt conform de regels van de Kamer.

Toelichting

Reikwijdte

De gedragscode heeft in beginsel betrekking op gedragingen van Kamerleden in de uitoefening van hun functie. Onder omstandigheden kunnen ook andere gedragingen van Kamerleden, buiten de uitoefening van hun functie, onder de werking van de gedragscode vallen, namelijk voor zover deze gedragingen in ernstige mate het gezag of de waardigheid van de Kamer aantasten.

Gedragsregels 1 en 2

De leden dienen bij de aanvaarding van hun ambt eden of verklaringen en beloften af te leggen. Uitvloeisel hiervan, en van het bepaalde in de Grondwet, is dat een Kamerlid te allen tijde onafhankelijk is en dient te handelen in het algemeen belang. Dit betekent dat indien een Kamerlid te maken krijgt met persoonlijke belangen naast het algemeen belang, altijd gekozen moet worden voor het algemeen belang. Het lid zal hier dan proportionele gevolgen aan moeten verbinden. In ieder geval is het een Kamerlid niet toegestaan giften of gunsten aan te nemen die zijn bedoeld om het handelen van het betreffende lid te beïnvloeden. Daarnaast onthoudt het Kamerlid zich van gedragingen die het gezag of de waardigheid van de Kamer in ernstige mate schaden.

In relatie tot lobbyisten⁶⁸ dienen leden zich altijd bewust te zijn van hun onafhankelijke positie en de taken die de Grondwet hen opdraagt. Lobbyisten zijn voor vele leden

⁶⁸ Het begrip 'lobbyist' moet ruim worden opgevat. Niet alleen personen die werkzaam zijn voor lobbykantoren, maar ook anderen die een Kamerlid benaderen om op te komen voor bepaalde belangen kunnen als lobbyist worden aangemerkt.

belangrijk voor een zekere mate van informatievoorziening, tegelijkertijd moet wel altijd een mate van afstand worden bewaard tot lobbyisten. Een lid moet zich dan ook bij een aanbod van een lobbyist (niet zijnde informatie) onthouden van het doen van beloftes over bepaald handelen. Onder aanbiedingen vallen tevens buitenlandse reizen die geheel of gedeeltelijk door lobbyisten worden bekostigd.

Gedragregel 3

De leden dienen opgave te doen van hun nevenactiviteiten en –inkomsten, belangen die redelijkerwijs als relevant kunnen worden beschouwd, buitenlandse reizen waarvan de vervoers- en verblijfskosten geheel of gedeeltelijk door derden, waaronder lobbyisten, zijn betaald, en geschenken en voordelen die een bedrag van 50 euro te boven gaan. Deze informatie wordt op aangeven van het Kamerlid door de Griffie Plenaire opgenomen in de daartoe bijgehouden registers, die voor een ieder ter inzage liggen. De Griffie Plenaire attendeert de leden halfjaarlijks op de noodzaak van het actueel houden van hun informatie in de openbare registers en de mogelijkheid om omissies te corrigeren.

Met deze belangen zijn niet alleen financiële belangen bedoeld. Hierbij wordt verwezen naar een aanbeveling van de OVSE die luidt: *“the rules should [...] include a clause requiring legislators to declare any other interest that might reasonably be thought to influence their actions, speeches or votes”*. Bij die “andere belangen” kan bijvoorbeeld worden gedacht aan:

- (a) eerdere functies. Van weinig betekenis is of men daaruit inkomsten genoot, omdat het van belang kan zijn dat voor de buitenwereld bekend is welke beroepsmatige achtergrond een lid heeft, zodat kritisch gevolgd kan worden of het lid zich niet gedraagt als belangenbehartiger van een beroepsgroep,
- (b) aan een terugkeergarantie of andere bijzondere regelingen die werkzaamheden na de beëindiging van het Kamerlidmaatschap betreffen, of
- (c) aan een meerderheidsbelang in een vennootschap.

Er wordt bewust geen uitputtende lijst gepresenteerd. Het is aan het lid zelf om te bepalen of een specifieke omstandigheid redelijkerwijs als relevant voor het functioneren kan worden beschouwd. In geval van twijfel kan een lid de onafhankelijk adviseur integriteit hierover consulteren.

De volgende vuistregel kan in dit verband worden gegeven: als een willekeurige toeschouwer zonder veel omwegen zou kunnen denken dat een bepaalde private omstandigheid van een lid van invloed is op diens stellingname in een publiek vraagstuk, kan het raadzaam zijn omstandigheid in het register te doen opnemen. Dan kan immers nooit gesteld worden dat die omstandigheid verborgen is gehouden. Het gaat er niet om of die omstandigheid daadwerkelijk van invloed is geweest. Dat, noch het tegendeel, is immers te bewijzen. Het is verstandig de bandbreedte van wat een buitenstaander “redelijkerwijs” als van invloed op parlementaire gedragingen kan beschouwen, ruimer te nemen als het gaat om beleidsterreinen waarop men woordvoerder is van de fractie of lid is van de betrokken Kamercommissie.

Daarnaast doen de leden er goed aan zich rekenschap te geven van het feit dat ook specifieke omstandigheden die hun partner of andere directe familieleden betreffen door derden redelijkerwijs kunnen worden beschouwd als relevant in de beoordeling van hun opereren als lid. Daarbij wordt wel de kanttekening geplaatst dat het om verschillende redenen niet altijd mogelijk is om alle belangen in de privéomgeving van de leden in beeld te brengen. In de eerste plaats is de privéomgeving niet goed af te bakenen. In de tweede plaats hebben privébetrekkingen van de leden uiteraard recht op bescherming van hun privacy; niet alleen is een inbreuk daarop niet mogelijk zonder een solide wettelijke basis, een dergelijke inbreuk zou ook disproportioneel kunnen zijn in relatie met het doel, te weten het waken over de integriteit van de leden. De maatschappij is echter niet blind voor het sociale krachtenveld waarin de leden zich bevinden en van de

invloed die dat kan hebben op hun handelen en functioneren. Vanuit die optiek zal het individuele lid een afweging moeten maken. Dit geldt volledigheidshalve niet alleen voor registratie van belangen, maar voor alle registratieverplichtingen.

Ook hierbij is het wellicht verstandig het perspectief van een willekeurige toeschouwer te kiezen en zich af te vragen of het beroep op bescherming van een belang van de desbetreffende derde, afgewogen tegen het belang van een transparante melding, gehonoreerd zou moeten worden. Hiervoor is de volgende vuistregel geformuleerd: denk bij "familie- of relatiesfeer" primair aan degenen waarmee een duurzame huishouding wordt gevoerd, denk bij de "belangen" die dan eventueel vermeld zouden kunnen worden bijvoorbeeld aan een verantwoordelijke positie die die persoon inneemt op het beleidsterrein waarop men woordvoerder is en houdt de vermelding anoniem.

Met "voordelen met een hogere waarde dan 50 euro" wordt bedoeld op bijvoorbeeld een aanbod van een concert of een diner. Ook deze voordelen dienen te worden geregistreerd.

Volledigheidshalve wordt erop gewezen dat zeker bij het aannemen van giften of gunsten van lobbyisten, inclusief buitenlandse reizen, de registratie hiervan juist en spoedig moet worden gedaan, om elke schijn van belangenverstrengeling te voorkomen.

Gedragregel 4

De geheimhouding ten aanzien van de gedachtewisseling in een besloten commissievergadering of plenaire vergadering met gesloten deuren, dient in acht te worden genomen door allen die bij de behandeling aanwezig waren en allen die van het behandelde of de stukken hieromtrent kennis dragen, totdat de geheimhoudingsplicht door de commissie of de Kamer wordt opgeheven. De geheimhoudingsplicht geldt echter niet ten aanzien van hetgeen een commissie in haar verslag over een besloten commissievergadering vermeldt.

Schending van de geheimhouding van de gedachtewisseling in een besloten commissievergadering of in een plenaire vergadering met gesloten deuren, kan leiden tot een besluit van de Kamer, op voorstel van het Presidium, tot uitsluiting voor ten hoogste een maand van alle vergaderingen van een of meer commissies of uitsluiting van de kennisneming van vertrouwelijke stukken voor ten hoogste de verdere duur van de zitting.

De vertrouwelijkheid van stukken dient door een ieder in acht genomen te worden. De voorschriften omtrent vertrouwelijke stukken zijn in juni 2010 vastgelegd in de Regeling vertrouwelijke stukken. Schending van de vertrouwelijkheid ten aanzien van de inhoud van een vertrouwelijk stuk, kan leiden tot een besluit van de Kamer, op voorstel van het Presidium, tot uitsluiting voor ten hoogste een maand van alle vergaderingen van een of meer commissies of tot uitsluiting van de kennisneming van vertrouwelijke stukken voor ten hoogste de verdere duur van de zitting. Het Reglement van Orde van de Tweede Kamer bevat verder nog een aantal handhabingsbepalingen voor het geval dat de vertrouwelijkheid niet in acht wordt genomen bij de beraadslaging over een onderwerp.

Gedragregel 5

Het Statuut van het Koninkrijk der Nederlanden, de Grondwet en diverse wetten bevatten regels die direct of indirect zien op de integriteit van de leden. Ook het Reglement van Orde bevat integriteitsregels.⁶⁹ Naast de hierboven reeds genoemde voorschriften betreft het bijvoorbeeld de regels omtrent onheuse gedragingen. Ingeval een spreker zich onheus gedraagt, wordt hij/zij door de Voorzitter in eerste instantie

⁶⁹ Zie voor een overzicht onder meer het document 'Regelingen integriteit' (2015).

teruggeroepen tot de behandeling van het onderwerp dan wel vermaand en in de gelegenheid gesteld de woorden die tot de waarschuwing aanleiding hebben gegeven, terug te nemen. Indien het lid van deze gelegenheid geen gebruik maakt, kan de Voorzitter hem/haar het woord ontnemen en vervolgens besluiten tot uitsluiting van de verdere bijwoning van de vergadering op de dag waarop de uitsluiting plaats heeft. Ieder ander lid – dat geen spreker is – kan direct worden uitgesloten van verdere bijwoning van de vergadering indien hij/zij zich onheus gedraagt. De voorzitter van een commissievergadering heeft dezelfde bevoegdheden als de Voorzitter, met dien verstande dat een uitsluiting ingevolge artikel 60 van het Reglement van Orde slechts geldt voor de openbare vergaderingen van die commissie gedurende de dag waarop de uitsluiting plaats heeft.

REGELING TOEZICHT EN HANDHAVING GEDRAGSCODE LEDEN VAN DE TWEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL

Vastgesteld in de vergadering van 22 september 2020 (Kamerstukken II, 35351, nrs. 5, 8 en 10)

HOOFDSTUK 1. ALGEMEEN

Artikel 1 Begripsbepaling

In deze regeling wordt verstaan onder:

- a. Adviseur: de onafhankelijke adviseur integriteit;
- b. College: het college van onderzoek integriteit;
- c. Gedragscode: de Gedragscode Leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

HOOFDSTUK 2. HET COLLEGE

Artikel 2 Samenstelling en benoeming

1. Het College bestaat uit een voorzitter en twee leden. Zij worden benoemd door de Kamer op voordracht van het Presidium voor de duur van ten hoogste zes jaar. De Kamer besluit zonder beraadslaging. Herbenoeming kan twee maal en telkens voor ten hoogste zes jaar plaatsvinden.

2. Het College is onafhankelijk.

3. De leden van het College ontvangen enkel een vergoeding voor de kosten die samenhangen met het uitvoeren van hun taken.

Artikel 3 Taak

Het College heeft tot taak klachten aangaande overtreding van de Gedragscode door Kamerleden te behandelen.

Artikel 4 Jaarverslag

1. Het College zendt jaarlijks in februari aan het Presidium zijn jaarverslag over het voorgaande jaar.

2. Het College kan in zijn jaarverslag aanbevelingen doen die strekken tot een wijziging van de gedragscode of een verduidelijking geven van de gedragscode.

3. Het Presidium maakt het jaarverslag openbaar.

Artikel 5 Archief en openbaarheid

1. Het College draagt elke zes jaar de documenten die op zijn verzoek zijn verstrekt en andere documenten die hij van belang acht aan de Kamer over. Hij kan hierbij gemotiveerd aangeven dat documenten niet openbaar gemaakt mogen worden en voor de duur van tien jaren alleen ter inzage liggen voor leden van het College.

2. Het College maakt geen informatie openbaar.

HOOFDSTUK 3. KLACHTPROCEDURE

Artikel 6 Klachten

1. Een ieder kan een klacht aangaande overtreding van de Gedragscode aanbrengen.

2. Een klacht wordt schriftelijk aangebracht en bevat ten minste de naam en het postadres van de klager, de naam van het Kamerlid op wie de klacht ziet en de feiten die tot het doen van de klacht hebben geleid.

3. Het College kan besluiten een klacht niet in behandeling te nemen wanneer het deze kennelijk ongegrond acht, wanneer niet is voldaan aan de vereisten, bedoeld in het tweede lid, of wanneer eenzelfde klacht door verschillende klagers is gedaan. De klager wordt hierover geïnformeerd.

4. Een klacht die ziet op een mogelijke overtreding waarbij in het Reglement van Orde op andere wijze in het toezicht is voorzien, wordt niet in behandeling genomen door het College.

5. Een klacht die ziet op een mogelijk strafbaar feit, niet zijnde een ambtsmisdrijf, wordt niet in behandeling genomen door het College. Na overleg met de klager kan de klacht worden doorgezonden aan het openbaar ministerie.

Artikel 7 Klachtafhandeling

1. Het College informeert een Kamerlid wanneer een klacht over hem in behandeling wordt genomen.

2. Het College verzoekt het Kamerlid om informatie. Het Kamerlid verleent medewerking aan dat verzoek.

3. Het College kan na het beoordelen van de ontvangen informatie en andere feiten en omstandigheden die het van belang acht, besluiten dat de klacht niet nader onderzocht wordt. Het Kamerlid en de klager worden hierover geïnformeerd. Het College kan hierbij een aanbeveling doen aan het Kamerlid.

Artikel 8 Onderzoek naar klacht

1. Het College kan na ontvangst van de informatie, bedoeld in artikel 7, tweede lid, en na het beoordelen van andere feiten en omstandigheden die het van belang acht, besluiten een onderzoek in te stellen naar de klacht.

2. Indien de klacht een kwestie betreft waarover de Adviseur eerder advies aan het betrokken Kamerlid heeft uitgebracht en dit advies is opgevolgd, kan het College slechts gemotiveerd besluiten tot een onderzoek.

3. Indien het College besluit een onderzoek in te stellen, brengt de Adviseur aan het betreffende Kamerlid over dezelfde kwestie geen advies meer uit.

4. Het Kamerlid verleent de medewerking die door het College in het kader van zijn onderzoek wordt verlangd.

5. Het College stelt een conceptrapportage op van zijn bevindingen en stelt het Kamerlid in de gelegenheid om binnen vier weken te worden gehoord. De zienswijze van het Kamerlid wordt verwerkt in de rapportage. In de rapportage kan het College een aanbeveling doen aan het Kamerlid.

6. Indien het College een overtreding van de gedragscode vaststelt, kan in de rapportage een aanbeveling voor een sanctie worden gedaan.

Artikel 9 Rapportage

1. Het College zendt de rapportage aan het Presidium en aan het Kamerlid die het betreft. Het College kan bij de toezending bepalen dat delen ervan vertrouwelijk blijven in verband met zwaarwegende redenen.

2. Het Presidium maakt de rapportage uiterlijk vier weken na de toezending ervan openbaar, voor zover het College heeft bepaald dat deze openbaar kan worden.

HOOFDSTUK 4. BEROEP

Artikel 10 Beroepsmogelijkheid

1. Het Kamerlid op wie de rapportage, bedoeld in artikel 9, betrekking heeft, kan binnen twee weken na ontvangst van de rapportage beroep instellen bij de Kamer. In dat geval maakt het Presidium de rapportage niet openbaar.

2. De Kamer stelt, op voordracht van het Presidium, een tijdelijk college van beroep in. Artikel 2 is van overeenkomstige toepassing.

3. Het tijdelijk college van beroep heeft tot taak om met inachtneming van de rapportage en de relevante feiten en omstandigheden te beoordelen of het College redelijkerwijs tot haar oordeel heeft kunnen komen.

4. Het tijdelijk college van beroep zendt haar schriftelijke oordeel aan het Presidium en aan het Kamerlid die het betreft. Na de toezending is het tijdelijke college van beroep opgeheven.

5. Het Presidium maakt het oordeel onverwijld na de toezending ervan openbaar tezamen met de rapportage.

HOOFDSTUK 5. SANCTIONERING

Artikel 11 Mogelijke sancties

De volgende sancties kunnen worden opgelegd bij overtreding van de gedragscode:

a. een aanwijzing, waaronder wordt begrepen een maatregel die een Kamerlid verplicht tot herstel van een overtreding van de Gedragscode;

b. een berisping, waaronder wordt begrepen een openbare brief van het Presidium gericht aan een Kamerlid waarin de handeling die tot een overtreding heeft geleid, wordt afgekeurd;

c. een schorsing, waaronder wordt begrepen het uitsluiten van een Kamerlid voor de duur van ten hoogste een maand van het deelnemen aan plenaire vergaderingen, behoudens stemmingen, aan commissievergaderingen of aan andere activiteiten die door of namens de Kamer worden gehouden.

Artikel 12 Voorstel voor sanctionering door de Kamer

Indien een rapportage als bedoeld in artikel 9 een overtreding van de gedragscode vaststelt waarbij een sanctie als bedoeld in artikel 11 wordt aanbevolen, zendt het Presidium tegelijkertijd met de openbaarmaking van de rapportage een brief aan de Kamer met een voorstel tot het opleggen van de door het College aanbevolen sanctie.

Artikel 13 Besluit Kamer

De Kamer besluit zonder beraadslaging over het voorstel van het Presidium, bedoeld in artikel 12. Indien de Kamer besluit tot het opleggen van een sanctie, wordt deze de dag na het Kamerbesluit ten uitvoer gelegd.

Artikel 14 Geen beroep

Van de beslissingen ingevolge artikel 13 is beroep op de Kamer niet toegelaten.

Artikel 15 Herziening

Het Presidium kan voorstellen aan de Kamer doen voor herziening van de Gedragscode en de toelichting daarop. De Presidium kan tevens voorstellen doen voor herziening van deze regeling. Het Presidium betreft daarbij de jaarverslagen van de Adviseur en het College.

Artikel 16 Toepassing regeling

Deze regeling is alleen van toepassing op overtredingen van de Gedragscode die plaatsvinden na de inwerkingtreding van de regeling.

Artikel 17 Evaluatie

De Kamer stelt twee jaar na de inwerkingtreding van deze regeling een verslag op over de doeltreffendheid en de effecten van deze regeling in de praktijk.

Artikel 18 Inwerkingtreding

Deze regeling treedt in werking op 1 april 2021.

TOELICHTING

Algemeen deel

In voorgestelde toezichts- en handhavingstelsel wordt het behandelen van klachten inzake overtreding van de Gedragscode Leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal opgedragen aan een onafhankelijk college van onderzoek integriteit. Het College verricht onderzoek op basis van klachten over zittende Kamerleden. Iedereen kan een klacht indienen. Indien het College oordeelt dat de gedragscode in een concrete situatie is overtreden, kunnen drie soorten sancties worden voorgesteld aan de Kamer: een aanwijzing, een berisping of een schorsing. De Kamer beslist over het opleggen van de sanctie. Indien naar aanleiding van een klachtonderzoek geen overtreding wordt vastgesteld, of wanneer een sanctie niet opportuun wordt geacht, kan het College een aanbeveling doen aan het Kamerlid. Klachten die kennelijk ongegrond worden geacht, die zien op overtredingen waarbij het Reglement van Orde een specifieke toezichtsregeling kent, of die betrekking hebben op een strafbaar feit worden niet in behandeling genomen.

De voorgestelde regeling bevat tevens voorzieningen om de mogelijke samenloop van advisering door de onafhankelijk adviseur integriteit en toezicht door het beoogde college zorgvuldig te regelen. Zo is opgenomen dat indien het Kamerlid het advies van de Adviseur opvolgt, een besluit tot een onderzoek naar dezelfde kwestie door het College een bijzondere motivering vergt. Aangezien uit de functie van de Adviseur volgt dat deze zich zal toeleggen op het met name vooraf adviseren van Kamerleden over de uitleg en toepassing van de integriteitsregels, brengt de Adviseur aan het betreffende Kamerlid over een kwestie geen advies meer uit zodra een klacht over dezelfde kwestie leidt tot een onderzoek door het College.

Na vaststelling van de regeling door de Kamer kan worden overwogen om in het Reglement van Orde een uitdrukkelijke verwijzing naar de regeling op te nemen, zodat de samenhang kan worden geborgd.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1

Het college van onderzoek integriteit en de Gedragscode Leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal staan centraal in de regeling. Om de leesbaarheid van de regeling te verhogen worden deze termen verkort gedefinieerd. Tevens wordt de onafhankelijke adviseur integriteit kort gedefinieerd.³

Artikel 2

Voor de klachtbehandeling is er een College van onderzoek, waarvan de leden worden benoemd door de Kamer op voordracht van het Presidium. De leden van het College zijn personen met gezag en deskundigheid. Het verdient aanbeveling om de benoemingen en herbenoemingscyclus zo in te richten dat voorkomen wordt dat de benoemingstermijn

³ Zie over deze functie de brief van het Presidium van 28 november 2019 inzake de benoeming van de onafhankelijk adviseur integriteit.

Regeling toezicht en handhaving Gedragscode Leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

voor alle drie de leden in hetzelfde jaar afloopt. Op deze wijze wordt de aanwezige kennis en expertise van het College gewaarborgd. De onafhankelijkheid van het College is nadrukkelijk in de regeling opgenomen. Hieruit vloeit overigens voort dat zittende Kamerleden geen deel kunnen uitmaken van het College. Hoewel de functie van collegelid onbezoldigd is, kunnen bij de benoeming van de collegeleden rechtspositionele afspraken gemaakt worden inzake bijvoorbeeld de onkostenvergoeding die zij ontvangen. Verder dient bij de benoeming worden vastgesteld dat het collegelid wordt gevrijwaard van aansprakelijkheid.

Artikel 3

In dit artikel wordt de taak van het College beschreven.

Artikel 4

Het Presidium ontvangt jaarlijks van het College een jaarverslag. Daarin kunnen de verschenen rapportages, als bedoeld in artikel 9, uit het voorgaande jaar worden vermeld en kan ingegaan worden op de werkzaamheden die zijn verricht. Ook kunnen aanbevelingen worden gedaan omtrent de gedragscode. Mocht het college mogelijke verbeteringen voor de gedragscode hebben geconstateerd, dan kan het dit aangeven in het jaarverslag middels aanbevelingen. Het doel van het opnemen van de rapportages en mogelijke aanbevelingen is dat deze mede gaan dienen als leidraad voor het handelen van Kamerleden. Bovendien kan hiervan ook een zekere normerende werking uit gaan. De rapportages en aanbevelingen dragen immers bij aan een eenduidige en bestendige uitleg en aan de verdere ontwikkeling van de gedragscode. Bij een deel van de bestaande integriteitsregels, met name de regels waarop nu nog geen toezicht wordt gehouden, kan in de praktijk nog nadere duiding nodig zijn omdat zij bijvoorbeeld open normen bevatten. Deze ontwikkeling zal derhalve over meerdere jaren plaatsvinden zodat na verloop van tijd een steeds duidelijker en eenduidiger kader ontstaat.

Artikel 5

In het eerste lid wordt de archivering beschreven. In het tweede lid wordt verduidelijkt dat het college zelf geen informatie openbaar maakt. Het Presidium maakt de rapportages en jaarverslagen openbaar, het college doet dit niet zelf.

Artikel 6

Klachten kunnen door iedereen worden aangebracht bij het College. Het tweede lid bevat echter wel vereisten waaraan een klacht moet voldoen, waarbij het tot de bevoegdheid van het College behoort om te besluiten wanneer een klacht aan de vereisten voldoet. In het derde lid van dit artikel is opgenomen dat het College kan besluiten een klacht niet in behandeling te nemen wanneer niet aan de vereisten uit het tweede lid is voldaan. Wanneer bijvoorbeeld een klacht vrijwel geen feiten bevat omtrent de klacht, de klacht enkel ziet op de politieke inzet van een Kamerlid of de klacht niet ziet op een zittend Kamerlid (zoals een minister), kan het College besluiten dat de klacht niet in behandeling wordt genomen. Voorts heeft het College de bevoegdheid om een klacht niet in behandeling te nemen wanneer deze kennelijk ongegrond is. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn klachten met een onbegrijpelijke of niet-consistente inhoud. Ten slotte kan het College besluiten klachten niet te behandelen wanneer dezelfde klacht over hetzelfde Kamerlid meerdere malen of in grote aantallen binnenkomt. De klager wordt hierover geïnformeerd. Het verdient aanbeveling om het betreffende Kamerlid zoveel mogelijk ook te informeren over niet in behandeling genomen klachten, bijvoorbeeld om te voorkomen dat een Kamerlid later publiekelijk wordt geconfronteerd met de beslissing van het College. Er kunnen echter ook situaties zijn waarin het niet informeren van een Kamerlid op zijn plaats is. Hierbij kan worden gedacht wanneer de klager een medewerker van de betreffende fractie is en zich daardoor in een kwetsbare positie bevindt. Het College dient derhalve hiermee prudent om te gaan.

In het vierde lid is opgenomen dat klachten over mogelijke overtredingen waarbij het Reglement van Orde reeds op andere wijze in het toezicht voorziet, niet in behandeling worden genomen. Daarbij kan worden gedacht worden aan klachten over de orde tijdens plenaire en commissievergaderingen. Hierop zijn de artikelen 58 tot en met 62 Reglement van Orde van toepassing.

In het vijfde lid is opgenomen dat klachten die zien op strafbare feiten, niet zijnde ambtsmisdrijven⁴, niet in behandeling kunnen worden genomen door het College. Hierbij kan worden gedacht aan strafbare feiten gepleegd ten aanzien van personen, zoals geweldpleging. Hiervoor staat immers de strafrechtelijke weg open. Het College kan evenwel met de klager in overleg treden over het doorzenden van de klacht naar het openbaar ministerie. Zo mogelijk kan het College de klager helpen de stap te zetten zelf aangifte te doen van het strafbare feit.

Artikel 7

Als het College besluit een klacht in behandeling te nemen, wordt het betreffende Kamerlid zo spoedig mogelijk hierover geïnformeerd. Het College is vervolgens verplicht om het Kamerlid informatie te verzoeken met betrekking tot de klacht. Het ligt hierbij in de rede om ook een eventueel schriftelijk advies van de Adviseur over de betreffende kwestie op te vragen. Het Kamerlid is verplicht tot medewerking aan het verzoek. Via deze weg dient hij dan ook het advies aan het College te verstrekken. Een vertrouwelijk advies wordt hiermee overigens niet openbaar; bestaande vertrouwelijkheid dient dan ook te worden gewaarborgd. Gezien het feit dat in dit stadium nog geen sprake is van onderzoek naar de klacht, zal het verzoek om informatie in de praktijk beknopt zijn. Indien naar aanleiding van de informatie van het Kamerlid duidelijk is dat de klacht geen verder onderzoek rechtvaardigt, wordt de klacht als afgehandeld beschouwd. Daarbij kan het college mede in overweging nemen in hoeverre de klacht naar haar oordeel voldoende substantieel van aard is om een onderzoek met een daaruit volgende openbare rapportage te billijken. De klager en het Kamerlid worden hierover geïnformeerd. Het College kan evenwel het Kamerlid nog wel een aanbeveling doen, bijvoorbeeld over de wijze waarop aan een registratieverplichting het beste invulling kan worden gegeven.

Artikel 8

Het College kan besluiten een onderzoek in te stellen naar de klacht. De duur van een onderzoek wordt mede bepaald door de aard en complexiteit van de vermeende overtreding, maar verwacht mag worden dat een onderzoek binnen een redelijke termijn wordt afgerond.

Indien de klacht betrekking heeft op een kwestie waarover eerder advies is uitgebracht door de Adviseur en het Kamerlid heeft dat advies opgevolgd, kan het College slechts gemotiveerd besluiten tot een onderzoek. Hiertoe kan bijvoorbeeld aanleiding zijn wanneer er aanvullende feiten of omstandigheden bekend zijn geworden die tot een ander advies hadden geleid, of wanneer nader onderzoek om andere zwaarwegende redenen van belang wordt geacht. Deze bepaling dient ter bescherming van het Kamerlid. Het is onwenselijk als een Kamerlid dat zich tot de Adviseur heeft gewend en het verkregen advies heeft opgevolgd aan een nader onderzoek wordt onderworpen door het College indien daar op voorhand geen gewichtige redenen voor zijn. Aan de adviezen van de Adviseur wordt immers een zeker gezag toegekend. Het is aan het College om in voorkomende gevallen af te wegen of een onderzoek nodig is. Het College kan ten behoeve van het maken van die afweging indien nodig in contact treden met de Adviseur.

Zodra het College besluit een onderzoek in te stellen, brengt de Adviseur over dezelfde kwestie geen advies meer uit. Op deze manier wordt voorkomen dat de werkzaamheden

⁴ Ambtsmisdrijven kennen een eigen procedure waar het Kamerleden betreft. Bij de toelichting op artikel 9 wordt hier nader op ingegaan.

Regeling toezicht en handhaving Gedragscode Leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

van de Adviseur en het College samenlopen. Aangezien uit de functie van de Adviseur volgt dat deze zich zal toeleggen op het met name vooraf adviseren van Kamerleden over de uitleg en toepassing van de integriteitsregels, ligt het voor de hand dat de Adviseur de advisering richting het betreffende Kamerlid staakt zodra een klacht over dezelfde kwestie leidt tot een onderzoek door het College.

Het Kamerlid is ook in deze fase verplicht medewerking te verlenen aan het onderzoek door het College en krijgt ook de gelegenheid te worden gehoord over de conceptrapportage. De zienswijze van het Kamerlid wordt in de rapportage verwerkt. Dit biedt het Kamerlid de waarborg dat alles wat relevant is naar voren kan worden gebracht in de betreffende kwestie.

In de conceptrapportage is opgenomen wat de uitkomst van het onderzoek is. De wijze van het formuleren van de uitkomsten wordt aan het College overgelaten.

Artikel 9

De rapportage wordt toegezonden aan het Presidium en aan het betreffende Kamerlid. Omdat er mogelijk gevolgen voor het betreffende Kamerlid zijn, wordt de rapportage niet tevens direct toegezonden aan de klager. Het Presidium is immers verplicht de rapportage uiterlijk vier weken na de toezending ervan openbaar te maken, waardoor op dat moment de klager kennis kan nemen van het rapport. Wel kan het College bepalen dat delen van de rapportage vertrouwelijk blijven in verband met zwaarwegende redenen. Zo kan het College bijvoorbeeld bepalen dat in verband met privacy bepaalde informatie in een vertrouwelijke bijlage wordt opgenomen. Het Presidium kan vervolgens alleen die delen van het rapport openbaar maken die niet vertrouwelijk zijn.

Indien het College een sanctie gepast acht, kan zij daartoe een aanbeveling doen in haar rapportage. Ook kan het College concluderen dat een sanctie niet opportuun is, of dat uitsluitend een aanbeveling aan het Kamerlid wordt gedaan. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer het College oordeelt dat de overtreding van lichte aard is of wanneer de betreffende integriteitsregel onvoldoende houvast bood en het Kamerlid de geconstateerde overtreding in redelijkheid niet kon worden verweten. Daarbij kan in overweging worden genomen dat openbaarmaking van de rapportage op zichzelf al zekere gevolgen kan hebben.

In het geval dat het College het vermoeden heeft dat er sprake is van een ambtsmisdrijf, kan in beginsel in de rapportage geen overtreding van de gedragscode worden vastgesteld. Voor een ambtsmisdrijf kan immers de weg van de Wet ministeriële verantwoordelijkheid en ambtsdelicten leden Staten-Generaal, ministers en staatssecretarissen worden gevolgd. Het ligt in de lijn van verwachting dat het College dan in de rapportage geen vaststelling van een overtreding zal doen, maar aangeeft er een vermoeden van een ambtsmisdrijf is. In dat geval ligt het voor de hand dat wordt bevorderd dat de hiervoor bestemde procedure in werking wordt gesteld. Hiervoor hoeft geen nadere regeling te worden getroffen.

Artikel 10

Een Kamerlid dat het niet eens is met de rapportage kan binnen twee weken nadat hij deze heeft ontvangen beroep instellen bij de Kamer. De Kamer stelt dan een tijdelijk college van beroep in, op voordracht van het Presidium. Artikel 2 is hierop van overeenkomstig toepassing, wat betekent dat er drie leden zijn waaronder een voorzitter en dat alleen onkosten zullen worden vergoed. De taak van het tijdelijk college van beroep houdt in dat zij de relevante feiten en omstandigheden zullen bekijken en hetgeen daarover is opgenomen in het rapport en daarna zullen beoordelen of het College in redelijkheid tot de uitkomsten in de rapportage is gekomen. Het is niet de bedoeling dat op dit moment het gehele onderzoek zal worden overgedaan. Het oordeel van het tijdelijk college zal aan het Presidium worden gezonden, dat vervolgens de rapportage en het oordeel tezamen onverwijld openbaar maakt. Volledigheidshalve is vastgelegd dat met de toezending van het oordeel het tijdelijk college is opgeheven.

Regeling toezicht en handhaving Gedragscode Leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Indien in de rapportage een aanbeveling voor een sanctie was opgenomen, dient het Presidium tevens daarbij een voorstel voor een sanctie op te nemen conform artikel 12.

Artikel 11

In dit artikel is de uitwerking gegeven van de mogelijke op te leggen sancties bij een overtreding van de gedragscode. Een aanwijzing kan bijvoorbeeld betrekking hebben op de registratieverplichtingen van het Reglement van Orde. Over de berisping kan worden opgemerkt dat deze kan worden gezien als een waarschuwing aan het Kamerlid. De volgende mogelijke sanctie, de schorsing, is immers de zwaarste vorm. Deze sanctie is nu alleen mogelijk in geval van schending van de geheimhouding of vertrouwelijkheid, zoals neergelegd in de artikelen 145 en 147 Reglement van Orde. In dit voorstel wordt de schorsing ook bij andere overtredingen van de gedragscode mogelijk. De schorsing is overigens flexibel vormgegeven, zodat de maatregel op maat kan worden vormgegeven en in verhouding kan staan tot de aard en ernst van de overtreding. Hierbij kan worden gedacht aan een Kamerlid dat te registreren buitenlandse reizen herhaaldelijk niet heeft gemeld, wordt geschorst van deelneming aan een komend buitenlands werkbezoek van een commissie of van het lidmaatschap van een delegatie van de Kamer bij interparlementaire conferenties of andere internationale gremia. Ook in deze meer flexibele vorm blijft de schorsing uiteraard een zwaar middel, waartoe niet lichtvaardig moet worden besloten. Denkbaar is bijvoorbeeld dat een schorsing in beeld komt wanneer de overtreding van zeer ernstige aard is of wanneer een lid herhaaldelijk bepaalde overtredingen begaat, waarvoor eerder lichtere sancties zoals een berisping zijn opgelegd.

Er wordt verder op gewezen dat van het schorsen van deelneming aan de plenaire vergadering de stemmingen zijn uitgezonderd. Dit betekent dat een lid dat is geschorst wel kan deelnemen aan stemmingen. Het uitsluiten van deelname aan stemmingen zou onverenigbaar zijn met de staatsrechtelijke positie van Kamerleden.

Artikel 12

Bij het openbaar maken van de rapportage, wat tevens kan worden gezien als het toezenden van de rapportage aan de Kamer voegt het Presidium ook een brief met daarin het voorstel voor een sanctie, indien het College een overtreding van de gedragscode heeft geconstateerd en deze sanctie heeft aanbevolen. Op deze wijze wordt bevestigd dat een sanctie als bedoeld in artikel 10 alleen wordt opgelegd na een voorafgaand onderzoek door het College. Van de Kamer mag immers worden verwacht dat sanctionering van een individueel Kamerlid zorgvuldig wordt voorbereid en onderbouwd. Bovendien wordt met een onderzoek door het College gewaarborgd dat het betrokken Kamerlid heeft kunnen reageren op de geconstateerde feiten en omstandigheden.

Artikel 13

De Kamer besluit zonder beraadslaging over de daadwerkelijke sanctieoplegging. Het besluiten zonder beraadslaging is ook nu al het geval bij een voorstel tot schorsing op grond van artikel 145 Reglement van Orde. Als er tot sanctieoplegging wordt besloten, wordt de dag erna de sanctie tot uitvoer gelegd.

Artikel 14

Overeenkomstig artikel 62 Reglement van Orde, is geen beroep op de Kamer mogelijk ten aanzien van beslissingen die ingevolge deze regeling worden genomen.

Artikel 15

De regeling treedt in werking zodra deze door de Kamer wordt vastgesteld, tenzij de Kamer anders besluit.

De Gedragscode is bedoeld als een levend document en is gebaseerd op de geldende integriteitsregels in de Kamer. Naarmate de betekenis van de Gedragscode en de

Regeling toezicht en handhaving Gedragscode Leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

onderliggende regels door de praktijk verdere invulling krijgen, kan het daarom nodig zijn de Gedragscode aan te passen of de toelichting aan te vullen. Dat geldt ook voor het systeem van toezicht en handhaving zoals dat is neergelegd in deze regeling. Het Presidium kan daartoe van tijd tot tijd voorstellen voor herziening doen aan de Kamer. Teneinde de eenduidigheid van de uitleg en toepassing van de Gedragscode en de onderliggende regels te bevorderen, betreft het Presidium in haar voorstellen nadrukkelijk de jaarverslagen van de Adviseur en van het College.

Gelet op de vernieuwingen die met deze regeling worden voorgesteld, wordt aanbevolen om zes jaar na de inwerkingtreding – of zoveel eerder als wenselijk – een algehele evaluatie van de werking en effectiviteit van de gedragscode en het stelsel van advisering, toezicht en handhaving uit te voeren. Tevens kunnen al eerder deelevaluaties plaatsvinden indien dit wenselijk wordt geacht.

Artikel 16

Gelet op het belang van rechtszekerheid voor Kamerleden is in dit artikel nadrukkelijk opgenomen dat de regeling alleen geldt voor overtredingen van de Gedragscode die plaatsvinden na de inwerkingtreding van deze regeling.

De Voorzitter,
Arib

REGELING FINANCIËLE ONDERSTEUNING FRACTIES TWEEDE KAMER 2014

Vastgesteld in de vergadering van 29 mei 1997 (Kamerstukken II, 23686, nrs. 6, 10H, 15 en 16)

Nadien gewijzigd:

23686, nr. 18 (7 november 2000), art. 3 en 6

23686, nr. 19H (3 juli 2001), art. 7

23686, nr. 21 (11 december 2007), art. 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9 en 10

23686, nr. 22 (28 januari 2014) (*nieuwe regeling*)

23686, nr. 23 (3 november 2015) art. 1 en 8

34567 (13 december 2016) art. 1, 2, 3, 5, 6, 7, 7a, 9, bijlage

35379 (28 januari 2020) art. 2

35911 (9 december 2021) art. 1, 4, 5, 7, 8, 9, 11, 13, bijlage

Artikel 1 Definities

1. Presidium: het Presidium bedoeld in artikel 3.6, eerste lid, van het Reglement van Orde van de Tweede Kamer.
2. Fracties: een fractie als bedoeld in artikel 5.1, eerste en tweede lid, van het Reglement van Orde van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.
3. Groep: een groep als bedoeld in artikel 5.2 van het Reglement van Orde van de Tweede Kamer.
4. Stichting: een rechtspersoon als bedoeld in Titel 6 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, opgericht ten behoeve van een fractie of groep overeenkomstig de modelstatuten behorend bij deze Regeling. De statuten van de stichting zoals op te nemen in de akte van oprichting, evenals wijziging van deze statuten, behoeven de goedkeuring van het Presidium. Het Presidium is te allen tijde bevoegd tot wijziging van de modelstatuten. Bij wijziging van de modelstatuten bepaalt het Presidium wat de gevolgen zijn van de wijziging van de modelstatuten voor de statuten van reeds opgerichte stichtingen, met dien verstande dat een stichting verplicht is de statuten te wijzigen overeenkomstig de modelstatuten indien het Presidium daartoe besluit bij de wijziging van de modelstatuten.
5. Bijdrage: de financiële middelen, berekend overeenkomstig artikel 2, lid 1, die elk kalenderjaar worden verstrekt aan een stichting ten behoeve van de bijbehorende fractie of groep.
6. Verantwoording: de staat van baten en lasten, inclusief de opbouw van de egaliseringsreserve, opgesteld overeenkomstig het verantwoordingsmodel behorend bij deze Regeling.
7. Controleverklaring: de verklaring van een accountant bij de verantwoording van een stichting over de ontvangen bijdrage, opgesteld overeenkomstig het verantwoordingsmodel behorend bij deze Regeling.
8. Auditdienst Rijk: de Auditdienst Rijk, bedoeld in artikel 1.1 van de Comptabiliteitswet 2016.
9. Gift: geldelijke bijdrage, erfstelling of legaat dan wel bijdrage in natura, anders dan subsidie.

Artikel 2 Berekening bijdrage en hoogte zetelbedrag

1. Elke fractie of groep is jaarlijks gerechtigd tot een bijdrage. Deze bijdrage bestaat uit een bedrag per zetel (zetelbedrag) vermenigvuldigd met het aantal zetels (zeteltal) van de bijbehorende fractie of groep. Het zetelbedrag wordt voor fracties gesteld op eenmaal loonschaal 10 (cao Rijk) en anderhalf loonschaal 13 (cao Rijk) exclusief overhead overeenkomstig de tarieven opgenomen in de Handleiding Overheidstarieven die jaarlijks wordt vastgesteld. Het zetelbedrag wordt voor groepen gesteld op eenmaal loonschaal 10 (cao Rijk) en een half loonschaal 13 (cao Rijk) exclusief overhead overeenkomstig de tarieven opgenomen in de Handleiding Overheidstarieven die jaarlijks wordt vastgesteld.
2. Over een gedeelte van een kalenderjaar wordt de bijdrage naar rato berekend; dit gebeurt per dag.
3. Het zetelbedrag wordt jaarlijks herzien overeenkomstig de nieuw vastgestelde tarieven.
4. Het zeteltal van een fractie met minder dan zes leden wordt voor de toepassing van het eerste lid vermeerderd met één.
5. Het zeteltal van een fractie met meer dan vijf maar minder dan elf leden wordt voor de toepassing van het eerste lid vermeerderd met een half.

Artikel 3 Bestemming bijdrage

1. De aan elke stichting verstrekte bijdrage is bestemd ter dekking van de personele en materiële kosten of uitgaven van de bijbehorende fractie of groep in een kalenderjaar, met als doel het functioneren van de fractie of groep te bevorderen door de fractie of groep in staat te stellen de daarvoor naar haar redelijk oordeel noodzakelijke activiteiten te ontplooiën, medewerkers aan te stellen en de daarmee gemoeide uitgaven te laten bekostigen door de stichting.

2. De bijdrage die aan de stichting is verstrekt, mag niet gebruikt worden ter bekostiging van uitgaven waarvoor:

a. de leden van de fractie of groep een vergoeding (kunnen) ontvangen ingevolge de Wet schadeloosstelling leden Tweede Kamer, of

b. politieke partijen een vergoeding kunnen ontvangen ingevolge de Wet financiering politieke partijen.

Artikel 4 Bevoorschotting

De bijdrage wordt in principe in twaalf maandelijkse termijnen overgemaakt aan de stichting.

Artikel 5 Egalisatiereserve

1. Elke stichting is bevoegd een eigen egalisatiereserve aan te houden voor toekomstige uitgaven als bedoeld in artikel 3 ten behoeve van de bijbehorende fractie of groep.

2. De egalisatiereserve mag niet groter zijn dan 5 miljoen euro (€5.000.000,00). Bij een overschrijding wordt het verschil door de stichting betaald aan de Tweede Kamer. Het Presidium kan voormeld verschil verrekenen met de in artikel 4 bedoelde voorschotbetalingen.

3. Indien een fractie of groep als gevolg van verkiezingen ophoudt te bestaan, wordt de bestaande egalisatiereserve door de bijbehorende stichting gebruikt voor het afwikkelen van lopende verplichtingen. Het restant wordt door de bijbehorende stichting teruggestort naar de Tweede Kamer.

4. De egalisatiereserve bestaat uit vrij opneembare tegoeden bij een te goeder naam en faam bekend staande bancaire of financiële instelling met een vergunning van de Nederlandsche Bank (DNB).

Artikel 6 Wijziging van bijdrage door verkiezingen

1. Indien het zeteltal van een fractie door verkiezingen wijzigt, gaat de verandering van de bijdrage in:

a. bij vermindering van het zeteltal: op de eerste dag van de dertiende maand na de eerste vergadering van de nieuw gekozen Kamer;

b. bij toeneming van het zeteltal: op de eerste dag van de kalendermaand waarin de eerste vergadering van de nieuw gekozen Kamer plaatsvindt.

2. Indien een fractie of groep als gevolg van verkiezingen ophoudt te bestaan, vervalt de bijdrage aan de bijbehorende stichting op de op de eerste dag van de zesde kalendermaand na de eerste vergadering van de nieuw gekozen Kamer.

3. Indien een fractie als gevolg van verkiezingen nieuw in de Kamer komt, ontvangt de bijbehorende stichting vanaf de verkiezingsdatum de bijdrage.

Artikel 7 Wijziging van bijdrage bij splitsing of samenvoeging fracties

1 Bij een splitsing van een fractie als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, onder b, van het Reglement van Orde van de Tweede Kamer bedraagt de gezamenlijke bijdrage aan de betrokken stichtingen niet meer dan de bijdrage aan de stichting behorend bij de

oorspronkelijke fractie. De verdeling van de oorspronkelijke bijdrage tussen de betrokken stichtingen geschiedt naar evenredigheid van het zeteltal van elk van de betrokken fracties.

2. In de statuten van de stichting is bepaald hoe de egalisereserve en de materiële vaste activa worden verdeeld bij splitsing van de fractie als bedoeld in het eerste lid.

3. Ontstaat een nieuwe fractie door samenvoeging van fracties, dan is de bijdrage aan de stichting behorende bij de nieuwgevormde fractie gelijk aan de bijdragen aan de stichtingen behorende bij de oorspronkelijke fracties.

Artikel 7a. Wijziging van bijdrage aan fractie bij afscheiding groepen

1. Bij een afscheiding van leden van een fractie in een of meer groepen blijft de bijdrage aan de stichting van de fractie tijdens de zitting gelijk aan haar voorafgaand aan de afscheiding ontvangen bijdrage, minus de krachtens artikel 2, eerste lid, vast te stellen bijdragen aan de stichtingen van de van haar afgescheiden groepen.

2. Bij een afscheiding als bedoeld in het eerste lid, blijven de egalisereserve en de materiële vaste activa van de stichting van de fractie.

Artikel 8 Indienen verantwoording

1. Het bestuur van een stichting dient voor 1 april van elk jaar in bij het presidium een ondertekende verantwoording ter zake de bestemming in het voorgaande kalenderjaar van de bijdrage. Deze verantwoording wordt voorzien van een controleverklaring omtrent de getrouwheid en de rechtmatigheid van de verantwoording, van een door het bestuur van de stichting benoemde registeraccountant of een accountant administratieconsulent in de zin van artikel 393, Boek 2, van het Burgerlijk Wetboek.

2. In deze verantwoording wordt opgenomen:

a. een overzicht van de giften van in totaal € 4.500 of meer die de stichting in het voorgaande kalenderjaar heeft ontvangen, met daarbij de naam en het adres van de gever, het bedrag of de waarde van de bijdrage en de datum van de gift;

b. een overzicht van de schulden van € 25.000 of meer, met daarbij de naam en de het adres van de crediteur onderscheidenlijk geldverstrekker en, indien van toepassing, de gegevens van de instelling.

3. De Auditdienst Rijk kan op eigen initiatief de accountant als bedoeld in lid 1 verzoeken inzicht te bieden in zijn controlewerkzaamheden. De accountant verleent zijn medewerking hieraan en stelt alle relevante documentatie ter beschikking van de Auditdienst Rijk.

Artikel 9 Definitief vaststellen bijdrage

1. Het Presidium stelt voor 1 juli van elk jaar de definitieve bijdrage vast over het voorafgaande kalenderjaar overeenkomstig artikel 2. Bij de definitieve vaststelling wordt toegepast de Handleiding Overheidstarieven van het voorgaande kalenderjaar. Indien de in artikel 4 bedoelde voorschotbetalingen over een kalenderjaar tezamen meer bedragen dan de definitieve bijdrage, dan wordt het verschil – ter keuze van het Presidium –:

a. in mindering gebracht op de bijdrage van het lopende kalenderjaar, dan wel

b. teruggevorderd van de stichting.

Het Presidium kan voormeld verschil verrekenen met de in artikel 4 bedoelde voorschotbetalingen.

Indien de in artikel 4 bedoelde voorschotbetalingen over een kalenderjaar tezamen minder bedragen dan de definitieve bijdrage, dan wordt het verschil betaald aan de stichting.

2. Uitgaven van de stichting ten behoeve van de bijbehorende fractie of groep die niet passen binnen het doel van de bijdrage als bedoeld in artikel 3, worden – ter keuze van het Presidium –:

- a. in mindering gebracht op de bijdrage van het lopende kalenderjaar, dan wel
- b. teruggevorderd van de stichting.

Het Presidium kan de bedragen corresponderend met voormelde uitgaven verrekenen met de voorschotbetalingen, bedoeld in artikel 4.

3. Uitgaven die niet voor een bijdrage in aanmerking komen, mogen niet ten laste van de egalisatiereserve worden gebracht.

Artikel 10 Openbaarmaking definitieve bijdrage

1. Het Presidium zendt na vaststelling van de definitieve bijdrage de door het bestuur van elke stichting opgestelde verantwoording, voorzien van de controleverklaring, aan de Kamer.

2. De stukken bedoeld in lid 1 zijn openbaar.

Artikel 11 Uitvoering Regeling

De Griffier van de Tweede Kamer, of een door de Griffier daartoe gemachtigde ambtenaar van de Tweede Kamer, is namens het Presidium verantwoordelijk voor de uitvoering van de Regeling.

Artikel 12 Overgangsbepaling trekkingsrechten

1. De per fractie opgebouwde trekkingsrechten worden gesteld op de eindstand per 31 december van het jaar voorafgaand aan het jaar waarop de nieuwe Regeling van kracht wordt. De trekkingsrechten dienen ter dekking van de uitgaven als genoemd in artikel 3, eerste lid.

2. De trekkingsrechten blijven na verkiezingen beschikbaar voor de fractie die onder dezelfde naam terugkeert, dan wel voor de fractie die naar het oordeel van het Presidium als rechtsoptvolger daarvan kan worden beschouwd.

3. De trekkingsrechten mogen niet worden aangewend voor verhoging van de egalisatiereserve, tevens mag in een jaar geen beroep worden gedaan op de trekkingsrechten terwijl tegelijkertijd de egalisatiereserve groeit.

Artikel 13 Inwerkingtreding

De Regeling treedt in werking op 1 januari 2014.

Model verantwoording staat van uitgaven en ontvangsten fractie- of groepskosten jaar X

Ontvangsten

1. Ontvangen financiële bijdrage	€.....	
2. Ontvangen giften	€.....	
3. Overige ontvangsten	<u>€.....</u>	
Totaal ontvangsten		€ A

Personeelskosten

1. Salarissen	€.....	
2. Werkgeverslasten	€.....	
3. Pensioenverzekering	€.....	
4. Opleidingskosten	€.....	
5. Inhuur externe medewerkers/detacheringen	€.....	
6. Overige personeelskosten	<u>€.....</u>	
Totaal personeelskosten	€.....	

Organisatie/Bureaunkosten

1. Administratie en Accountantskosten	€.....	
2. Advies- en onderzoekskosten	€.....	
3. ICT kosten (telefonie, website, licenties, hardware, et cetera)	€.....	
4. Reprografische en mediakosten (drukwerk, kopiëren, advertenties, abonnementen et cetera)	€.....	
5. Overige organisatie/bureaunkosten	<u>€.....</u>	
Totaal organisatie/bureaunkosten	€.....	

Fractie- of groepskosten

1. Media en publiekskosten	€.....	
2. Reis-, verblijf- en vervoerskosten	€.....	
3. Onderzoekskosten (informatiegaring)	€.....	
4. Overige fractie- of groepskosten	<u>€.....</u>	
Totaal fractie- of groepskosten	€.....	

Gemeenschappelijke kosten met partij

1. Informatievoorziening (website, informatiebladen, partijblad, et cetera)	€.....	
2. Onderzoekskosten (informatiegaring)	€.....	
3. Overige gemeenschappelijke kosten met partij	<u>€.....</u>	
Totaal gemeenschappelijke kosten met partij	€.....	

Overige kosten

	<u>€.....</u>	
Totale kosten jaar X		€ B
Overschot of tekort (A-/-B)		€ C

Opbouw egalisatiereserve

Stand reserve jaar X-1	€ D
Overschot of tekort jaar X	€ C
Stand reserve jaar X (D +/- C)	€ E

Afbouw trekkingsrechten

Stand trekkingsrechten jaar X-1	€ F
Tekort jaar X	€ C
Stand trekkingsrechten jaar X	€ G

Overzicht giften van € 4.500,- of meer, conform artikel 8, lid 2, sub a, Regeling financiële ondersteuning fracties.

Naam gever	Adres gever	Bedrag of waarde bijdrage	Datum gift	Toelichting

Overzicht schulden van € 25.000 of meer conform artikel 8, lid 2, sub b Regeling financiële ondersteuning fracties.

Naam crediteur	Adres crediteur	Bedrag of waarde	Gegevens instelling	Toelichting

Modelstatuten

OPRICHTING

van de stichting:

Stichting Ondersteuning Tweede Kamerfractie **,
met zetel in de gemeente 's-Gravenhage

Heden, ** tweeduizend **, is voor mij, mr. Frank Jan Oranje, notaris te 's-Gravenhage, verschenen:

**.

De comparant heeft verklaard een stichting op te richten met de volgende statuten:
STATUTEN.

Naam en zetel.

Artikel 1.

1.1. De stichting draagt de naam: Stichting Ondersteuning Tweede Kamerfractie **.

1.2. Zij heeft haar zetel in de gemeente 's-Gravenhage.

Doel.

Artikel 2.

De stichting heeft – met inachtneming van het bepaalde in artikel 3 – ten doel:

a. het in dienst nemen van personeelsleden ter ondersteuning van de Tweede Kamerfractie van ** ('de Fractie'), zowel op het organisatorisch-, beleids- en administratief gebied. Met Tweede Kamerfractie wordt in deze statuten bedoeld een fractie als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, en artikel 5.3, tweede en derde lid, van het Reglement van Orde van de Tweede Kamer der Staten-Generaal;

b. het verwerven van apparatuur welke noodzakelijk zijn ter ondersteuning van het functioneren van de Fractie en de onder a genoemde personeelsleden;

c. het vaststellen van salarissen en andere arbeidsvoorwaarden voor de onder a genoemde personeelsleden,

en voorts al hetgeen daarmee verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord.

Vermogen.

Artikel 3.

3.1. Het vermogen van de stichting wordt gevormd door:

a. bijdragen van het Rijk, waaronder de bijdrage als bedoeld in artikel 1 van de Regeling financiële ondersteuning fracties Tweede Kamer, welke jaarlijkse bijdrage is bestemd ter dekking van de personele en materiële kosten of uitgaven van de Fractie in een kalenderjaar, met als doel het goede functioneren van de Fractie te bevorderen door de Fractie in staat te stellen de daarvoor naar haar redelijk oordeel noodzakelijke activiteiten te ontplooiën, medewerkers aan te stellen en de daarmee gemoeide uitgaven te laten bekostigen door de stichting;

b. hetgeen wordt verkregen door erfstellingen en legaten, met dien verstande dat erfstellingen niet anders kunnen worden aanvaard dan onder het voorrecht van boedelbeschrijving;

c. andere baten,

met dien verstande dat de stichting geen actieve handelingen zal verrichten dan wel activiteiten zal ontplooiën die (mede) ten doel hebben haar vermogen te doen toenemen.

3.2. Het vermogen van de stichting mag niet gebruikt worden ter bekostiging van uitgaven waarvoor:

a. de leden van de Fractie een vergoeding (kunnen) ontvangen ingevolge de Wet schadeloosstelling leden Tweede Kamer; of

b. politieke partijen een vergoeding (kunnen) ontvangen ingevolge de Wet financiering politieke partijen.

Bestuur: samenstelling, benoeming en defungeren.

Artikel 4.

4.1. Het bestuur van de stichting bestaat uit een door het bestuur vast te stellen aantal van ten minste drie natuurlijke personen. Een niet-voltallig bestuur behoudt zijn bevoegdheden. In ontstane vacatures wordt zo spoedig mogelijk voorzien.

4.2. Tot bestuurder kunnen slechts worden benoemd leden van de Fractie. Het Presidium, bedoeld in artikel 3.6, eerste lid, van het Reglement van Orde van de Tweede Kamer (het 'Presidium') kan voor iedere afzonderlijke benoeming ontheffing verlenen van deze kwaliteitseis. Deze ontheffing wordt in elk geval verleend indien de Fractie uit minder dan drie (3) leden bestaat.

4.3. Indien het Presidium ontheffing verleent van de kwaliteitseis als bedoeld in artikel 4.2, dan geldt dat:

a. als bestuurder van de stichting niet kunnen worden benoemd de echtgeno(o)t(e), geregistreerd partner en/of bloed- en aanverwant tot en met de vierde graad van een van de bestuurders. Onder echtgenoot wordt voor de toepassing van dit artikel 4.3 onder a ook verstaan de ongehuwde persoon waarmee een bestuurder een notarieel samenlevingscontract is aangegaan, dan wel, met wie hij staat ingeschreven op hetzelfde woonadres in de gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens;

b. een beoogd bestuurder, niet zijnde een lid van de Fractie, slechts benoemd kan worden indien hij/zij aan het Presidium een verklaring omtrent het gedrag (VOG) overlegt als bedoeld in artikel 28 Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens, zonder welke verklaring de beoogd bestuurder niet kan worden benoemd.

4.4. De bestuurders worden – met inachtneming van artikel 4.2 en, voor zover toepasselijk, artikel 4.3 – benoemd door het bestuur, met dien verstande dat het Presidium wordt geraadpleegd over elke voorgenomen benoeming van een natuurlijke persoon tot bestuurder.

4.5. Het bestuur wijst uit zijn midden een voorzitter, een secretaris en een penningmeester aan, dan wel in de plaats van de beide laatsten een secretaris-penningmeester.

4.6. Bestuurders worden benoemd voor de tijd van ten hoogste vier jaren en treden af volgens een door het bestuur vast te stellen rooster van aftreden; een volgens het rooster aftredende bestuurder is onmiddellijk herbenoembaar. De in een tussentijdse vacature benoemde neemt op het rooster van aftreden de plaats in van degene in wiens vacature hij werd benoemd.

4.7. Een bestuurder defungeert:

a. door zijn overlijden;

b. doordat hij failliet wordt verklaard, surseance van betaling aanvraagt of verzoekt om toepassing van de schuldsaneringsregeling als bedoeld in de Faillissementswet, dan wel een daaraan gelijk te stellen wettelijke regeling naar buitenlands recht die op de betreffende bestuurder van toepassing is;

c. door zijn ondercuratelestelling of doordat hij anderszins het vrije beheer over zijn vermogen verliest;

d. door zijn vrijwillig aftreden, al dan niet volgens het in artikel 4.6 bedoelde rooster;

e. door zijn ontslag, verleend door de rechtbank in de gevallen in de wet voorzien;

f. door zijn ontslag, verleend door het bestuur om gewichtige redenen;

g. doordat hij geen lid meer is van de Fractie, anders dan doordat de Fractie ophoudt te bestaan;

h. door het niet langer voldoen aan de in artikel 4.3 onder a gestelde kwaliteit.

4.8. De bestuurder van wie het ontslag, bedoeld in artikel 4.7 onder f aan de orde is, heeft het recht de desbetreffende vergadering(en) van het bestuur bij te wonen en aldaar het woord te voeren. Hij wordt niet meegerekend bij de bepaling van het aantal aanwezige of vertegenwoordigde bestuurders en heeft bovendien niet het recht zijn stem uit te brengen ter zake van zijn geagendeerde ontslag. De tweede volzin van dit lid vindt evenwel geen toepassing indien het bestuur op dat moment slechts uit twee bestuurders bestaat.

4.9. Een besluit tot ontslag als bedoeld in artikel 4.7 onder f, behoeft ten minste twee derden van de uitgebrachte stemmen in een vergadering van het bestuur waarin ten

minste twee derden van de bestuurders aanwezig of vertegenwoordigd is. Is in een vergadering van het bestuur niet ten minste twee derden van de bestuurders aanwezig of vertegenwoordigd, dan wordt een tweede vergadering bijeengeroepen, te houden niet eerder dan twee en niet later dan vier weken na de eerste vergadering, in welke tweede vergadering rechtsgeldig omtrent dit ontslag kan worden besloten met een meerderheid van ten minste twee derden van de uitgebrachte stemmen, mits in deze vergadering ten minste de helft van de bestuurders aanwezig of vertegenwoordigd is. Bij de oproeping tot de tweede vergadering moet worden vermeld dat en waarom een besluit tot dit ontslag kan worden genomen in een vergadering waarin slechts de helft van de bestuurders aanwezig of vertegenwoordigd behoeft te zijn.

4.10. In geval van ontstentenis of belet van een of meer bestuurders, berust het bestuur tijdelijk bij de overblijvende bestuurders. In geval van ontstentenis of belet van alle bestuurders of de enig bestuurder, berust het bestuur tijdelijk bij een of meer door het Presidium – voor zover mogelijk in overleg met de Fractie – aan te wijzen personen. Bestuur: taak en bevoegdheden.

Artikel 5.

5.1. Het bestuur is belast met het besturen van de stichting.

5.2. Het bestuur is niet bevoegd te besluiten tot het aangaan van overeenkomsten tot verkrijging, vervreemding en bezwaring van registergoederen, en tot het aangaan van overeenkomsten waarbij de stichting zich als borg of hoofdelijk medeschuldenaar verbindt, zich voor een derde sterk maakt of zich tot zekerheidstelling voor een schuld van een ander verbindt en tot vertegenwoordiging van de stichting ter zake van deze handelingen.

5.3. Bestuurders ontvangen voor de door hen in die hoedanigheid voor de stichting verrichte werkzaamheden geen beloning, middellijk noch onmiddellijk. Onder beloning wordt niet verstaan:

a. een redelijke, niet bovenmatige vergoeding voor de ten behoeve van de stichting gemaakte kosten;

b. een niet bovenmatig vacatiegeld, met dien verstande dat bestuurders die tevens lid zijn van de Fractie geen recht hebben op een vacatiegeld.

Bestuur: vertegenwoordiging.

Artikel 6.

6.1. Het bestuur vertegenwoordigt de stichting.

6.2. De bevoegdheid tot vertegenwoordiging komt mede toe aan de voorzitter tezamen met de secretaris of de penningmeester dan wel, indien beide laatstbedoelde functies in één persoon zijn verenigd, tezamen met de secretaris-penningmeester.

6.3. Het bestuur kan besluiten tot het verlenen van volmacht aan een of meer bestuurders, alsook aan derden, om de stichting binnen de grenzen van die volmacht te vertegenwoordigen.

Bestuur: vergaderingen.

Artikel 7.

7.1. Vergaderingen van het bestuur worden gehouden zo dikwijls de voorzitter of ten minste twee van de overige bestuurders een vergadering bijeenroepen, doch ten minste eenmaal per jaar.

7.2. De bijeenroeping van de vergaderingen van het bestuur geschiedt schriftelijk door de in artikel 7.1 bedoelde personen, dan wel namens deze door de secretaris van het bestuur op een termijn van ten minste zeven dagen, onder opgave van de te behandelen onderwerpen.

7.3. De vergaderingen van het bestuur worden gehouden ter plaatse binnen Nederland, te bepalen door degene die de vergadering bijeenriep dan wel deed bijeenroepen. Indien werd gehandeld in strijd met het hiervoor in dit lid bepaalde, kan het bestuur niettemin rechtsgeldige besluiten nemen, mits de ter vergadering afwezige bestuurders vóór het tijdstip van de vergadering schriftelijk hebben verklaard zich niet tegen de besluitvorming te verzetten.

7.4. Toegang tot de vergaderingen van het bestuur hebben de bestuurders en degenen die daartoe door het bestuur zijn uitgenodigd.

7.5. Een bestuurder is bevoegd zich ter vergadering te doen vertegenwoordigen door een medebestuurder. De volmacht hiertoe dient schriftelijk te zijn verleend. Aan de eis van schriftelijkheid van de volmacht wordt voldaan indien de volmacht elektronisch is vastgelegd. De volmacht tot vertegenwoordiging werkt niet privaatief. Een bestuurder kan slechts één medebestuurder ter vergadering vertegenwoordigen.

7.6. Vergaderingen kunnen voorts op afstand worden gehouden met toepassing van elektronische communicatiemiddelen waaronder begrepen een conference call of een videoconferentie, mits iedere bestuurder via het elektronisch communicatiemiddel kan worden geïdentificeerd, rechtstreeks kan kennismaken van de verhandelingen ter vergadering en kan deelnemen aan de beraadslaging.

7.7. De voorzitter leidt de vergaderingen van het bestuur. Bij zijn afwezigheid voorziet de vergadering zelf in haar leiding; tot dat ogenblik wordt het voorzitterschap waargenomen door de ter vergadering aanwezige bestuurder die het langst als zodanig fungeert.

Bestuur: besluitvorming.

Artikel 8.

8.1. De voorzitter van de vergadering bepaalt de wijze waarop de stemmingen in de vergadering worden gehouden, met dien verstande dat op verzoek van een of meer bestuurders stemmingen over personen schriftelijk geschieden.

8.2. Voor zover in deze statuten geen grotere meerderheid is voorgeschreven, worden alle besluiten van het bestuur genomen met volstreekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen.

8.3. Iedere bestuurder is bevoegd tot het uitbrengen van één stem. Blanco stemmen worden geacht niet te zijn uitgebracht. Bij staking van stemmen over zaken is het voorstel verworpen. Staken de stemmen bij verkiezing van personen, dan beslist het lot. Indien bij verkiezing tussen meer dan twee personen door niemand van hen een volstreekte meerderheid is verkregen, wordt herstemd tussen de twee personen die het grootste aantal stemmen kregen, zo nodig na tussenstemming.

8.4. Tenzij in deze statuten anders wordt bepaald, kan het bestuur slechts geldige besluiten nemen in een vergadering waarin ten minste de helft van de bestuurders aanwezig of vertegenwoordigd is. Is in een vergadering minder dan de helft van de bestuurders aanwezig of vertegenwoordigd, dan wordt een tweede vergadering bijeengeroepen, te houden niet eerder dan twee en niet later dan vier weken na de eerste vergadering, in welke tweede vergadering ongeacht het aantal aanwezige of vertegenwoordigde bestuurders rechtsgeldig kan worden besloten omtrent de onderwerpen welke in de eerste vergadering op de agenda waren geplaatst doch waarover in die vergadering bij ontbreken van het quorum niet kon worden besloten. Bij de oproeping tot de tweede vergadering moet worden vermeld dat en waarom een besluit kan worden genomen onafhankelijk van het aantal ter vergadering aanwezige of vertegenwoordigde bestuurders.

8.5. Het door de voorzitter van de vergadering ter vergadering uitgesproken oordeel omtrent de uitslag van een stemming is beslissend. Hetzelfde geldt voor de inhoud van een genomen besluit, voor zover werd gestemd over een niet schriftelijk vastgelegd voorstel. Wordt onmiddellijk na het uitspreken van het oordeel van de voorzitter de juistheid daarvan betwist, dan vindt een nieuwe stemming plaats, indien de meerderheid van de vergadering of, indien de oorspronkelijke stemming niet hoofdelijk of schriftelijk geschiedde, een stemgerechtigde aanwezige dit verlangt. Door deze nieuwe stemming vervallen de rechtsgevolgen van de oorspronkelijke stemming.

8.6. Van het verhandelde in de vergaderingen van het bestuur worden door de secretaris of door de daartoe door de voorzitter van de vergadering aangewezen persoon notulen gehouden. De notulen worden vastgesteld in dezelfde of in de eerstvolgende vergadering en worden ten blijke daarvan door de voorzitter en de notulist van die vergadering ondertekend.

8.7. Het bestuur kan ook op andere wijze dan in vergadering besluiten nemen, mits alle bestuurders in de gelegenheid worden gesteld hun stem uit te brengen en zij allen schriftelijk hebben verklaard zich niet tegen deze wijze van besluitvorming te verzetten. Een besluit is alsdan genomen zodra de vereiste meerderheid van alle bestuurders zich schriftelijk vóór het voorstel heeft verklaard. Van een buiten vergadering genomen besluit wordt door de secretaris van het bestuur een relaas opgemaakt, dat in de eerstvolgende vergadering wordt vastgesteld en ten blijke daarvan door de voorzitter en de notulist van die vergadering wordt ondertekend. Het aldus vastgestelde relaas wordt tezamen met de in de eerste zin van artikel 8.7 bedoelde stukken bij de notulen gevoegd.

Egalisatiereserve.

Artikel 9.

9.1. Het bestuur is bevoegd een egalisatiereserve te vormen met inachtneming van het bepaalde in de Regeling financiële ondersteuning fracties Tweede Kamer.

9.2. Het verschil tussen de gerealiseerde baten en de gerealiseerde lasten van de activiteiten van de stichting komt ten gunste onderscheidenlijk ten laste van de egalisatiereserve.

9.3. De van de egalisatiereserve genoten rente wordt aan de egalisatiereserve toegevoegd.

9.4. De egalisatiereserve mag niet het bedrag overschrijden zoals opgenomen in de Regeling financiële ondersteuning fracties Tweede Kamer. Bij een overschrijding als bedoeld in de vorige volzin, is de stichting het verschil verschuldigd aan het Rijk en wordt dat onverwijld door de stichting betaald overeenkomstig het bepaalde in de Regeling financiële ondersteuning fracties Tweede Kamer.

9.5. De egalisatiereserve wordt aangehouden bij een te goeder naam en faam bekend staande bancaire of financiële instelling met een vergunning van De Nederlandsche Bank (DNB) en dient vrij opneembaar te zijn.

9.6. Bij splitsing van de fractie als bedoeld in artikel 5.3, derde lid, van het Reglement van Orde van de Tweede Kamer der Staten-Generaal worden de materiële vaste activa en de egalisatiereserve verdeeld naar evenredigheid (het aantal leden van de Fractie dat zich afsplitst naar een andere (nieuwe) fractie in verhouding tot het aantal leden van de Fractie voor splitsing). Het aldus berekende, evenredige bedrag wordt onverwijld door de stichting betaald aan de betrokken stichting(en) van de betrokken fractie(s) en verantwoord als materiële vaste activa respectievelijk egalisatiereserve.

Boekjaar en jaarstukken.

Artikel 10.

10.1. Het boekjaar van de stichting valt samen met het kalenderjaar.

10.2. Het bestuur is verplicht van de vermogenstoestand van de stichting en van alles betreffende de werkzaamheden van de stichting, naar de eisen die voortvloeien uit deze werkzaamheden, op zodanige wijze een administratie te voeren en de daartoe behorende boeken, bescheiden en andere gegevensdragers op zodanige wijze te bewaren, dat daaruit te allen tijde de rechten en verplichtingen van de stichting kunnen worden gekend.

10.3. Het bestuur is verplicht jaarlijks binnen drie (3) maanden na afloop van het boekjaar de balans en de staat van baten en lasten van de stichting te maken en op papier te stellen. Het bestuur zal, alvorens tot de vaststelling van de balans en de staat van baten en lasten over te gaan, deze stukken doen onderzoeken door een registeraccountant of een accountant administratieconsulent in de zin van artikel 393 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek die is aangewezen door het bestuur. Deze deskundige brengt omtrent zijn onderzoek verslag uit aan het bestuur en geeft de uitslag van zijn onderzoek weer in een controleverklaring omtrent de getrouwheid en rechtmatigheid van de in de vorige volzin bedoelde stukken. De balans, de staat van baten en lasten en de verantwoording voldoen in elk geval aan het hieromtrent bepaalde in de Regeling financiële ondersteuning fracties Tweede Kamer. Bij de aanstelling van voormelde accountant door het bestuur bedingt het bestuur dat de accountant aan de Auditdienst

Rijk, bedoeld in artikel 1.1 van de Comptabiliteitswet 2016, alle informatie verschaft die hij verlangt en voor de uitoefening van zijn controlewerkzaamheden nodig acht.

10.4. Na vaststelling van de balans en de staat van baten en lasten door het bestuur worden deze stukken door het bestuur, vergezeld van het verslag van de accountant en de controleverklaring omtrent de getrouwheid en de rechtmatigheid, toegezonden aan het Presidium.

10.5. Het bestuur is verplicht de in de voorgaande leden bedoelde boeken, bescheiden en andere gegevensdragers gedurende zeven jaar te bewaren.

Reglementen.

Artikel 11.

11.1. Het bestuur is bevoegd reglementen, waarin nadere regels worden gegeven over het functioneren van de stichting en haar bestuur, vast te stellen, te wijzigen of op te heffen.

11.2. Op de vaststelling, wijziging en opheffing van reglementen is het bepaalde in artikel 12.2 en artikel 12.3, van overeenkomstige toepassing.

Statutenwijziging.

Artikel 12.

12.1. Het bestuur is bevoegd de statuten te wijzigen. Het besluit tot statutenwijziging is onderworpen aan de voorafgaande schriftelijke goedkeuring van de Fractie en van het Presidium.

12.2. Een besluit van het bestuur tot statutenwijziging heeft een meerderheid van twee derden van de uitgebrachte stemmen in een vergadering van het bestuur waarin ten minste twee derden van de bestuurders aanwezig of vertegenwoordigd is. Is in een vergadering van het bestuur waarin een besluit tot statutenwijziging aan de orde is voormeld quorum niet aanwezig, dan wordt een tweede vergadering bijeengeroepen, te houden niet eerder dan twee en niet later dan vier weken na de eerste vergadering, in welke tweede vergadering rechtsgeldig kan worden besloten met een meerderheid van twee derden van de uitgebrachte stemmen, mits in deze vergadering ten minste de helft van de bestuurders aanwezig of vertegenwoordigd is. Bij de oproeping tot de tweede vergadering moet worden vermeld dat en waarom een besluit tot statutenwijziging kan worden genomen in een vergadering waarin slechts de helft van de bestuurders aanwezig of vertegenwoordigd heeft te zijn. Het bepaalde in artikel 8.4, tweede volzin, van deze statuten is op een besluit tot statutenwijziging niet van toepassing.

12.3. Bij de oproeping tot de vergadering waarin een voorstel tot statutenwijziging zal worden gedaan, dient zulks steeds te worden vermeld. Tevens dient een afschrift van het voorstel, bevattende de woordelijke tekst van de voorgestelde wijziging, bij de oproeping te worden gevoegd. De termijn van de oproeping bedraagt in dit geval ten minste twee weken.

12.4. Een statutenwijziging treedt eerst in werking nadat daarvan een notariële akte is opgemaakt. Iedere bestuurder is bevoegd deze akte te doen verlijden.

12.5. De bestuurders zijn verplicht een authentiek afschrift van de wijziging en de gewijzigde statuten neer te leggen ten kantore van het handelsregister.

Ontbinding en vereffening.

Artikel 13.

13.1. Het bestuur is bevoegd de stichting te ontbinden, met dien verstande dat in geval de Fractie ophoudt te bestaan ook het Presidium bevoegd is tot ontbinding van de stichting te besluiten, in welk geval – in afwijking van artikel 13.3 – het Presidium de vereffenaars van het vermogen van de stichting benoemt.

13.2. Op het besluit van het bestuur tot ontbinding is het bepaalde in artikel 12.1, artikel 12.2 en artikel 12.3 van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat de goedkeuring van de Fractie niet is vereist indien deze heeft opgehouden te bestaan.

13.3. Voor zover de rechter geen andere vereffenaars heeft benoemd, worden de bestuurders vereffenaars van het vermogen van de ontbonden stichting.

13.4. De vereffenaars doen aan het handelsregister opgaaf van de ontbinding alsmede van hun optreden als zodanig en van de gegevens over henzelf die van een bestuurder worden verlangd.

13.5. Het overschot na vereffening komt toe aan het Rijk onder de verplichting dit overschot te doen toekomen aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal. In het besluit tot ontbinding wordt tevens aangewezen een bewaarder voor de boeken, bescheiden en andere gegevensdragers van de ontbonden stichting.

13.6. Na de ontbinding blijft de stichting voortbestaan voor zover dit tot de vereffening van haar vermogen nodig is. Gedurende de vereffening blijven de bepalingen van deze statuten zoveel mogelijk van kracht. In stukken en aankondigingen die van haar uitgaan, moeten aan de naam van de stichting worden toegevoegd de woorden "in liquidatie".

13.7. Na afloop van de vereffening blijven de boeken, bescheiden en andere gegevensdragers van de ontbonden stichting gedurende zeven jaren nadat de stichting heeft opgehouden te bestaan onder berusting van de door het bestuur in zijn ontbindingsbesluit aangewezen bewaarder. Deze persoon is gehouden binnen acht dagen na het ingaan van zijn bewaarplicht zijn aanwijzing alsook zijn naam en adres ter inschrijving op te geven aan het handelsregister.

Slotbepaling.

Artikel 14.

14.1. Voor de eerste maal wordt het bestuur bij deze akte benoemd.

14.2. Het eerste boekjaar van de stichting eindigt op **.

EINDE STATUTEN.

Slotverklaring.

Ten slotte heeft de comparant verklaard dat bij deze oprichting worden benoemd tot bestuurders van de stichting in de achter hun naam vermelde functie:

1. **, wonende te (**) **, **, geboren te ** op **: voorzitter;
2. **, wonende te (**) **, **, geboren te ** op **: [secretaris] [secretaris-penningmeester];
3. **, wonende te (**) **, **, geboren te ** op **: [penningmeester] [bestuurder];
4. [OPTIONEEL ALS MEER DAN 3 BESTUURDERS] **.

Slot akte.

REGELING VERTROUWELIJKE STUKKEN

Vastgesteld in de vergadering van 1 juli 2010 (Kamerstukken II, 32391)

Nadien gewijzigd:

34567 (13 december 2016) art. 4

34917 (17 april 2018) art. 2, 3, 4

35849 (7 oktober 2021) art. 4, 4a, 4b, 4c

35911 (9 december 2021) art. 1, 3, 4, 5

Paragraaf 1 Algemeen

Artikel 1 Definities

In deze regeling wordt verstaan onder:

- a. *vertrouwelijke* stukken: aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal gezonden schriftelijke stukken of ander materiaal dat gegevens bevat, die na ontvangst een Kamerstuknummer worden toegekend en die door de afzender op enigerlei wijze zijn aangemerkt als zijnde vertrouwelijk;
- b. *Parlis*: het Parlementair informatiesysteem;
- c. *embargo*: door de afzender aangegeven vertrouwelijkheid met een beperkte tijdsduur;
- d. *commissie*: een commissie als bedoeld in hoofdstuk 7 van het Reglement van Orde van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Paragraaf 2 Vertrouwelijke stukken

Artikel 2 Registratie van vertrouwelijke stukken

1. De Griffie plenair registreert vertrouwelijke stukken in Parlis.
2. In Parlis worden van een vertrouwelijk stuk de volgende gegevens geregistreerd:
 - a. de afzender;
 - b. de datum van ontvangst;
 - c. het onderwerp, tenzij het onderwerp tevens is aangemerkt als zijnde vertrouwelijk.
3. Indien door de afzender is aangegeven dat op het stuk een embargo rust, wordt het einde van het embargo door de Griffie plenair aangegeven op het stuk. Na afloop van het embargo doet de Voorzitter mededeling van de ontvangst van het stuk. De Griffie plenair draagt vervolgens zorg voor de openbaarmaking van het stuk.

Artikel 3 Openbaarmaking registratie, ter inzage legging en bewaring van vertrouwelijke stukken

1. Na de registratie in Parlis worden in ieder geval de geregistreerde gegevens van een vertrouwelijk stuk openbaar gemaakt.
2. Het vertrouwelijke stuk wordt vervolgens ter inzage gelegd bij het Centraal Informatie Punt van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.
3. Vertrouwelijke stukken worden ter Griffie plenair dan wel ter Centraal Informatie Punt bewaard in een afgesloten ruimte, waarvan de sleutel berust bij de Griffie plenair dan wel het Centraal Informatie Punt.

Artikel 4 Inzage in vertrouwelijke stukken

1. De volgende personen kunnen bij het Centraal Informatie Punt verzoeken om inzage in een vertrouwelijk stuk:
 - a. de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal;
 - b. de Griffier;
 - c. de plaatsvervangend griffiers;
 - d. de adjunct-griffiers;
 - e. het Hoofd van de Dienst Analyse en Onderzoek;
 - f. de kenniscoördinatoren van de Dienst Analyse en Onderzoek;
 - g. het Hoofd van de Griffie plenair/Bureau Wetgeving;
 - h. de medewerkers van de Griffie plenair/Bureau Wetgeving.

Regeling vertrouwelijke stukken

2. De personen, bedoeld in het eerste lid, onderdelen e en f, hebben slechts inzage wanneer een commissie de Dienst Analyse en Onderzoek verzocht heeft om onderzoek te doen naar het vertrouwelijke stuk.

3. Het inzien van vertrouwelijke stukken vindt plaats op een door het Centraal Informatie Punt aangewezen plaats. Het meenemen van het vertrouwelijke stuk naar een andere plaats dan bedoeld in de vorige volzin is niet toegestaan.

4. De personen, bedoeld in het eerste lid, onder a, kunnen aantekeningen maken. De aantekeningen worden op naam van de betreffende persoon bewaard bij het Centraal Informatie Punt en liggen slechts voor hem ter inzage. Een plaatsvervangend griffier kan de aantekeningen ophalen ten behoeve van een besloten overleg van de betreffende commissie. Na het betreffende overleg worden de aantekeningen direct geretourneerd door de plaatsvervangend griffier aan het Centraal Informatie Punt.

5. Het is niet toegestaan om op enigerlei wijze het vertrouwelijke stuk dan wel delen van het vertrouwelijke stuk te vermenigvuldigen.

6. Het vijfde lid is niet van toepassing in het geval de afzender van het vertrouwelijke stuk toestemming heeft gegeven voor de vermenigvuldiging van het vertrouwelijke stuk.

7. Indien de afzender kopieën van het vertrouwelijke stuk voegt bij het vertrouwelijke stuk, draagt de Griffie plenair zorg voor het verspreiden van deze kopieën onder de fracties en de groepen. Het vijfde lid is tevens op de kopieën van toepassing, tenzij de afzender van het vertrouwelijke stuk toestemming heeft gegeven voor de vermenigvuldiging.

8. Na overleg tussen de plaatsvervangend griffier en de Griffie plenair kan op verzoek van de afzender worden afgeweken van het eerste lid. Hiervan wordt mededeling gedaan bij het openbaar maken van de geregistreerde gegevens van het vertrouwelijk stuk, bedoeld in artikel 3, eerste lid.

9. Het Centraal Informatie Punt registreert de naam van degene die inzage in een vertrouwelijk stuk is gegeven. De registratie is in te zien door de plaatsvervangend griffier. De registratie is verder slechts in uitzonderlijke gevallen in te zien indien daarvoor toestemming is verkregen van de Griffier.

Artikel 4a Behandeling vertrouwelijkheid

1. De brief waarmee een vertrouwelijk stuk is aangeboden aan de Kamer, wordt op de procedurevergadering van de behandelende commissie geagendeerd voor behandeling. Hierbij wordt vermeld dat de motivering van de vertrouwelijkheid van het stuk en andere voorwaarden daaromtrent ter bespreking zijn.

2. De commissie kan, indien zij van oordeel is dat de vertrouwelijkheid en voorwaarden waaronder het stuk is aangeboden niet genoegzaam zijn gemotiveerd, besluiten:

a. een nadere motivering omtrent de vertrouwelijkheid van het betreffende stuk te verzoeken aan de afzender;

b. aanpassing van de voorwaarden te verzoeken aan de afzender, of

c. een overleg, al dan niet besloten, te voeren met de afzender over de vertrouwelijkheid van het betreffende stuk of de voorwaarden waaronder het is aangeboden aan de Kamer.

3. Indien de commissie na een besluit als bedoeld in het tweede lid een ander oordeel dan de afzender heeft over de vertrouwelijkheid van het stuk of over de voorwaarden waaronder het stuk is aangeboden, kan zij de Kamer verzoeken hierover een uitspraak te doen.

4. De personen die op grond van het artikel 4, eerste lid, om inzage in een vertrouwelijk stuk kunnen verzoeken, kunnen de inhoud van het vertrouwelijke stuk onderling bespreken, ongeacht of zij inzage in het betreffende stuk hebben gehad.

Paragraaf 2a Tijdelijke terinzagelegging

Artikel 4b Tijdelijk ter inzage gelegde vertrouwelijke stukken

1. In uitzonderlijke gevallen kan een vertrouwelijk stuk slechts tijdelijk ter inzage worden gelegd. Bij de brief ter aanbieding van het stuk wordt nadrukkelijk gemotiveerd waarom het stuk slechts tijdelijk ter inzage wordt gelegd en wordt de termijn voor de ter inzagelegging vermeld.

2. De Kamer kan na afloop van de termijn, bedoeld in het eerste lid, de afzender verzoeken het betreffende stuk opnieuw aan de Kamer aan te bieden.

3. De artikelen 2 tot en met 4a zijn van overeenkomstige toepassing.

Paragraaf 2c Staatsgeheime stukken

Artikel 4c Staatsgeheime stukken

1. In zeer uitzonderlijke gevallen kan een staatsgeheim stuk ter inzage worden gelegd. Bij de brief ter aanbieding van het stuk wordt nadrukkelijk het staatsgeheime karakter van het stuk gemotiveerd.

2. Artikel 2, eerste en tweede lid, en artikel 3, eerste lid, zijn van toepassing, met dien verstande dat uitsluitend de brief ter aanbieding van het staatsgeheime stuk aan de Griffie plenair wordt verstrekt en het staatsgeheime stuk uitsluitend wordt verstrekt aan de plaatsvervangend griffier die de behandelende commissie bijstaat.

3. Het staatsgeheime stuk wordt ter inzage gelegd bij de plaatsvervangend griffier die de behandelende commissie bijstaat. Deze bewaart het stuk op een daartoe geschikte plaats.

4. Slechts leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, de Griffier en de plaatsvervangend griffier die de behandelende commissie bijstaat hebben inzage in het staatsgeheime stuk. De inzage door leden vindt niet eerder plaats dan nadat zij schriftelijk zijn gewezen op het juridisch kader omtrent de behandeling van staatsgeheime stukken en zij dit kader gezien verklaren. Artikel 4, vierde lid, is van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat aantekeningen slechts ten behoeve van een besloten overleg kunnen worden opgehaald.

5. De plaatsvervangend griffier die de behandelende commissie bijstaat registreert de naam van degene die inzage in een staatsgeheim stuk is gegeven. De registratie is slechts in uitzonderlijke gevallen in te zien indien daarvoor toestemming is verkregen door de Griffier.

Paragraaf 3 Positie niet-beëdigde personen

Artikel 5 Positie niet-beëdigde personen

Personen die niet op grond van een dienstverband als ambtenaar werkzaam zijn bij de ambtelijke diensten van de Tweede Kamer der Staten-Generaal ondertekenen voorafgaand aan de aanvang van de werkzaamheden een verklaring, inhoudende dat zij bekend zijn met de inhoud van deze regeling en dat zij deze in acht zullen nemen.

Paragraaf 4 Slotbepalingen

Artikel 6 Inwerkingtreding

Deze regeling treedt in werking op hetzelfde tijdstip waarop de wijziging van het Reglement van Orde van de Tweede Kamer der Staten-Generaal in verband met de uitvoering van de aanbevelingen van de Commissie Prinsjesdagstukken alsmede in

Regeling vertrouwelijke stukken

verband met enige technische wijzigingen in werking treedt. (Kamerstukken II, 32391, nr.2)

Toelichting⁵

Toelichting bij Kamerstukken 32391 nr. 3

Deze regeling is opgesteld in verband met de uitvoering van de aanbevelingen van de Commissie Prinsjesdagstukken (Kamerstukken II, 2009-2010, 32173 nr. 2). In deze regeling worden regels uiteengezet omtrent de vertrouwelijkheid en het registreren, het ter inzage leggen, het inzien, het verspreiden en het vermenigvuldigen van vertrouwelijke stukken. Uitgangspunt hierbij is dat een stuk in principe openbaar is, tenzij door de afzender anders is aangegeven. In het hiernavolgende volgt een nadere toelichting.

Artikel 1

Dit artikel bevat de definitiebepalingen. Hieruit blijkt onder andere dat in deze regeling met "vertrouwelijke stukken" wordt bedoeld op schriftelijk stukken of ander materiaal dat gegevens bevat en (1) aan de Voorzitter van de Kamer is gezonden, (2) een Kamerstuknummer heeft gekregen en (3) door de afzender op enigerlei wijze is aangemerkt als vertrouwelijk. Een afzender kan op verschillende wijzen een stuk aanmerken als vertrouwelijk. Bijvoorbeeld door op of in het stuk te vermelden dat het geheim, staatsgeheim of (zeer) vertrouwelijk is.

Onder "vertrouwelijke stukken" worden in deze regeling tevens stukken verstaan waarop een embargo rust. Van een "embargo" is sprake als de afzender heeft aangegeven dat het stuk voor een bepaalde tijd vertrouwelijk is. Er is dan dus sprake van een vertrouwelijk stuk voor een beperkte tijdsduur. Ten slotte wordt in dit artikel het parlementair informatiesysteem gedefinieerd.

Artikel 2

Alle stukken worden ontvangen bij de Griffie. De afzender bepaalt of het document vertrouwelijk is. Ongeacht de vertrouwelijkheid worden alle stukken na binnenkomst door de Griffie geregistreerd in Parlis, met dien verstande dat van een vertrouwelijk stuk alleen de openbare gegevens worden opgenomen. Dit betreft veelal de afzender, de datum van ontvangst en het onderwerp van het stuk. Het kan evenwel voorkomen dat het onderwerp van een vertrouwelijk stuk ook vertrouwelijk is. In zo'n geval wordt volstaan met het opnemen van de afzender en de datum van ontvangst. Ingeval de afzender stukken onder embargo naar de Kamer stuurt, betekent dat in feite dat de stukken voor een bepaalde tijd vertrouwelijk zijn. De Griffie plaatst dan op het stuk een opmerking waarmee de vertrouwelijkheid wordt weergegeven en de eindtijd van het embargo duidelijk is voor de lezer van het stuk.

Artikel 3

De Griffie zorgt ervoor dat het eventuele openbare gedeelte (veelal de aanbestedingsbrief) als Kamerstuk wordt gedrukt. Indien het gehele document als vertrouwelijk is

⁵ Redactionele voetnoot: de toelichting van de regeling bij het oorspronkelijke voorstel voor de Regeling wordt weergegeven (32391), gevolgd door die bij het voorstel tot wijziging van de regeling in verband met de verduidelijking van procedures (35849). Ter informatie wordt daarbij aangetekend dat de regeling tevens enige technische wijzigingen heeft ondergaan. Via Kamerstukken 34567 is artikel 4 gewijzigd in verband met de medetoepasselijkheid op groepen (naast fracties). Via Kamerstukken 34917 is de regeling gewijzigd, waarbij de verwijzingen naar de Griffie zijn aangepast naar Griffie plenair, en de verwijzingen naar het Hoofd en de medewerkers van het Bureau Onderzoek en Rijksuitgaven naar het hoofd en de kenniscoördinatoren van de Dienst Analyse en Onderzoek. Via Kamerstukken 35911 is de regeling technisch aangepast aan de algehele herziening van het Reglement van Orde van de Tweede Kamer (Kamerstukken 35322).

Regeling vertrouwelijke stukken

aangemerkt, wordt een zogenaamde Mededeling gepubliceerd. Daarin worden de afzender, de datum van ontvangst en zo mogelijk het onderwerp van het vertrouwelijke stuk opgenomen. In beide gevallen worden het vertrouwelijke stuk dan wel de vertrouwelijke bijlagen bij het Centraal Informatie Punt (hierna: het CIP) ter inzage gelegd. Het laatste lid van dit artikel stelt vast dat een vertrouwelijk stuk na ontvangst bij de Tweede Kamer zorgvuldig wordt behandeld. Zo lang een vertrouwelijk stuk bij de Griffie ligt, wordt het bewaard in de kluis wanneer een medewerker van de Griffie geen werkzaamheden verricht met betrekking tot het vertrouwelijke stuk. Wanneer een vertrouwelijk stuk is overgedragen aan het CIP bewaart het CIP het vertrouwelijk stuk ook in een kluis, tenzij een persoon die daartoe gerechtigd is het stuk wil inzien.

Artikel 4

Om de vertrouwelijkheid van een stuk te waarborgen is de kring van gerechtigden tot inzage in beginsel klein. De hoofdregel is opgenomen in dit artikel. Alleen Kamerleden, de Griffier, de commissiegriffiers en de adjuncten daarvan, het Hoofd Griffie/Bureau Wetgeving en de medewerkers van de Griffie hebben inzage in vertrouwelijke stukken. Het Hoofd Bureau Onderzoek en Rijksuitgaven (hierna: het BOR) en de inhoudelijk medewerkers van het BOR kunnen ook inzage hebben in vertrouwelijke stukken, maar alleen wanneer een commissie het BOR verzocht heeft een onderzoek te doen naar de vertrouwelijke stukken. Van een dergelijk verzoek wordt door de commissiegriffier melding gemaakt bij het CIP, zodat de inzage door het Hoofd van het BOR dan wel de inhoudelijk medewerkers van het BOR daadwerkelijk kan plaatsvinden. Andere personen, zoals fractiemedewerkers, hebben geen toegang tot de vertrouwelijke stukken. Het zevende lid geeft evenwel een uitzonderingsmogelijkheid op deze hoofdregel. Indien de afzender de kring van gerechtigden tot inzage kleiner wil maken, bijvoorbeeld door niet alle Kamerleden maar slechts de woordvoerders inzage te geven, kan de afzender dit aangeven. De commissiegriffier kan dan in overleg met de Griffie afwijken van de hoofdregel. Hier wordt een opmerking van gemaakt op de Mededeling dan wel op het openbare gedeelte van het vertrouwelijke stuk.

Het inzien van de vertrouwelijke stukken kan alleen op de door het CIP aangewezen plaats om de vertrouwelijkheid ten volle te kunnen waarborgen. Hiermee hangt samen dat het niet is toegestaan de vertrouwelijke stukken op enigerlei wijze te vermenigvuldigen. Op enigerlei wijze vermenigvuldigen betekent in deze context onder andere het kopiëren, het overschrijven en het fotograferen van de vertrouwelijke stukken. Ook is het niet toegestaan om te citeren uit de vertrouwelijke stukken. Indien echter de afzender toestemming heeft gegeven om vertrouwelijke stukken te kopiëren, is een en ander wel toegestaan. Dit laat de vertrouwelijkheid van het stuk onverlet. Het komt voor dat de afzender zelf kopieën van vertrouwelijke stukken stuurt ter verspreiding onder de fracties. De Griffie draagt dan zorg voor de verspreiding van deze stukken onder de fracties. Een voorbeeld van deze stukken zijn de Prinsjesdagstukken. Het verbod om een vertrouwelijk stuk dan wel delen daaruit te vermenigvuldigen is ook van toepassing op de kopieën, tenzij anders aangegeven door de afzender. Het is aldus de fracties na ontvangst van de kopie niet toegestaan deze te vermenigvuldigen. Ook blijft de vertrouwelijkheid, die voor het vertrouwelijke stuk zelf geldt, voor deze kopieën onverkort van kracht.

Artikel 5

Personen die op basis van een aanstelling werkzaam zijn bij de Kamer, de ambtenaren, leggen aan het begin van de aanstelling een eed of een belofte af. Met de aflegging van deze eed of belofte wordt onder andere de geheimhouding door de ambtenaar vastgelegd. De persoon die geen ambtenaar is, maar wel werkzaam bij de ambtelijke diensten van de Kamer dient ingevolge dit artikel een verklaring te tekenen teneinde de zorgvuldige omgang met vertrouwelijke stukken en brieven van derden te waarborgen. In de praktijk zal dit betekenen dat onder andere stagiaires, uitzendkrachten, flexwerkers

Regeling vertrouwelijke stukken

en andere ingeschakelde externen bij de ambtelijke diensten een geheimhoudingsverklaring zullen moeten ondertekenen.

Artikel 6

Dit artikel regelt de inwerkingtreding van deze regeling. Voor dit tijdstip is gekozen omdat de wijziging van het Reglement van Orde, waarnaar de tekst verwijst, de grondslag geeft voor deze regeling.

Toelichting bij Kamerstukken 35849 nr. 2

Inleiding

Deze wijziging van de Regeling vertrouwelijke stukken voorziet in het opnemen van enige verduidelijkingen en aanvullingen omtrent de omgang met vertrouwelijke stukken door de Kamer. Daarnaast wordt met deze wijziging een regeling geboden voor het in uitzonderlijke gevallen slechts tijdelijk aan de Kamer ter inzage geven van stukken. Ten slotte voorziet de wijziging in een uitdrukkelijke regeling voor staatsgeheime stukken.

Aantekeningen

Voor Kamerleden wordt geregeld dat zij de mogelijkheid krijgen om aantekeningen te maken wanneer zij inzage hebben in een vertrouwelijk stuk. In de praktijk betekent dit dat er voor elk Kamerlid die dit wenst een persoonlijk schrift ligt bij het Centraal Informatie Punt (CIP). Teneinde tijdens besloten overleggen van de behandelende commissie te kunnen beschikken over de aantekeningen, krijgt de plaatsvervangend griffier die de commissie bijstaat de taak om voor het overleg de persoonlijke aantekeningen op te halen bij het CIP en deze daarna weer te retourneren. Desgewenst kunnen commissies hieromtrent praktische werkafspraken maken, bijvoorbeeld over de vervanging van deze plaatsvervangend griffier in verband met verlof of ziekte.

Inzage en registratie

Het inzien van vertrouwelijke stukken is voorbehouden aan een specifieke groep personen en het CIP houdt sinds enkele jaren een registratie bij van degenen die een bepaald stuk hebben ingezien. Het bijhouden van een register is gerechtvaardigd met het oog op het waarborgen van de vereiste vertrouwelijkheid en de handhaving daarvan. Met het voorstel wordt voor een ieder kenbaar gemaakt dat deze registratie plaatsvindt. Het is, mede aangezien deze registratie persoonsgegevens bevat, wenselijk te verduidelijken dat de registratie in beginsel niet wordt verstrekt. Daarom is opgenomen dat inzage in de registratie alleen mogelijk is in twee gevallen. Ten eerste kan de plaatsvervangend griffier ten behoeve van een debat inzage verkrijgen. De griffier is immers degene die tijdens het debat de Voorzitter dient te adviseren over mogelijke schending van vertrouwelijkheid. Daarvoor is het nuttig om te weten wie inzage heeft verkregen in het betreffende stuk. Ten tweede kan inzage in de registratie in uitzonderlijke gevallen indien daarvoor toestemming van de Griffier verkregen is. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de situatie dat een onderzoek wordt gedaan naar schending van vertrouwelijkheid en inzage in het register daarbij noodzakelijk is. De toestemming wordt verleend door de Griffier gelet op het belang van neutraliteit en de door de Kamer gemandateerde taken op het terrein van archivering.

Behandeling vertrouwelijke status

Conform de motie-Van der Molen/Omtzigt⁶ wordt verder een voorstel gedaan om de behandeling van de vertrouwelijkheid van bepaalde stukken uitdrukkelijker onder de aandacht te brengen van de meest betrokken commissie, waarmee de verantwoordelijkheid van de Kamer om zoveel mogelijk in openbaarheid haar werk te doen recht kan worden gedaan. Er wordt voorgesteld om de aanbiedingsbrief met daarin

⁶ Kamerstukken 28362, nr. 17.

Regeling vertrouwelijke stukken

de motivering om een stuk vertrouwelijk aan te bieden aan de Kamer, ter bespreking te agenderen voor de procedurevergadering. Hiermee wordt de Kamer altijd een gelegenheid geboden zich uitdrukkelijk uit te spreken over de vertrouwelijkheid. Zo nodig vindt de bespreking plaats in het besloten deel van de procedurevergadering. Het kan zijn dat bij de aanbieding bepaalde beperkende voorwaarden zijn gesteld over het vertrouwelijk aangeboden stuk, zoals ten aanzien van de kring van inzagegerechtigden. Hiervoor wordt eenzelfde behandeling geboden. Opgemerkt wordt dat een beperking in de kring van inzagegerechtigden, zeker wanneer het een beperking ten aanzien van Kamerleden betreft, een zorgvuldige motivering vereist. Gelet op het constitutionele inlichtingenrecht van artikel 68 Grondwet worden inlichtingen in beginsel immers aan de gehele Kamer verstrekt.

Verwacht mag worden dat de motivering van de vertrouwelijkheid en eventuele nadere voorwaarden die de afzender stelt, zoveel mogelijk in een openbare brief worden toegelicht gelet op het grondwettelijke uitgangspunt dat de Kamer in openbaarheid vergadert. Alleen in de gevallen waarin dit echt niet mogelijk is, wordt een zogenaamde mededeling (Kamerstuk) uitgebracht en wordt de vertrouwelijkheid besproken in een besloten (deel van de) vergadering. De motivering voor de vertrouwelijkheid staat dan immers in het vertrouwelijke stuk dat ter inzage ligt.

De commissie kan, als zij de motivering onvoldoende acht, besluiten om de afzender te verzoeken een nadere motivering te verschaffen. Daartoe kan ook een (besloten) overleg worden gevoerd. Tot slot kan de commissie, nadat deze stappen zijn gezet en zij van oordeel is dat de vertrouwelijkheid nog steeds onvoldoende is gemotiveerd en het stuk openbaar dan wel deels openbaar gemaakt zou kunnen worden, of onder ander voorwaarden aan de Kamer zou moeten worden aangeboden, het geval kunnen voorleggen aan de Kamer. De Kamer kan hierover dan een uitspraak doen. De meest vergaande uitspraak die de Kamer in staatsrechtelijk opzicht hierbij kan doen ten aanzien van het verstrekken van inlichtingen door bewindspersonen is het opzeggen van het vertrouwen. Volledigheidshalve wordt hier opgemerkt dat de Kamer niet kan besluiten de vertrouwelijkheid op te heffen.

De voorgestelde procedure beoogt de informatiepositie van de Kamer te versterken door een verduidelijkte behandelwijze voor vertrouwelijke stukken te bieden. De regeling sluit echter niet uit dat door de Kamer, haar commissies of individuele leden een andere behandelwijze wordt gevolgd indien dat wenselijk is om invulling te geven aan het grondwettelijke inlichtingenrecht.

Verder wordt in het nieuwe artikel over de commissiebehandeling verduidelijkt dat over vertrouwelijke stukken onderling gesproken mag worden door personen die een recht van inzage hebben voor het vertrouwelijke stuk. Wel dient men zich er vanzelfsprekend steeds van te vergewissen dat de persoon met wie gesproken wordt ook inzagegerechtigd is. Hierbij is niet van belang of een persoon daadwerkelijk het stuk heeft ingezien. De vertrouwelijkheid berust op de informatie die besloten ligt in het stuk. De vertrouwelijkheid gaat dus altijd mee met de informatie. Personen die anders dan door inzage kennis krijgen van vertrouwelijke informatie, dienen deze informatie vertrouwelijk te houden. Deze norm geldt nu al volgens het Reglement van Orde en het Wetboek van Strafrecht.

Tijdelijke inzage

Naar aanleiding van de motie-Van der Molen/Omtzigt⁷ en de motie-Van Nispen c.s.⁸ wordt voorgesteld een regeling te treffen voor de uitzonderlijke gevallen dat een stuk

⁷ Kamerstukken 28362, nr. 16.

⁸ Kamerstukken 34683, nr. 15. Zie voor de voorschriften omtrent tijdelijke terinzagelegging van documenten bij

Regeling vertrouwelijke stukken

alleen tijdelijk ter inzage kan worden gelegd. Dit is in de praktijk nu reeds zeldzaam en dient vanuit het perspectief van toegankelijkheid ook zoveel mogelijk te worden voorkomen. Daarom is het wenselijk om vast te leggen hoe de Kamer hiermee omgaat. Zo dient de tijdelijkheid van de terinzagelegging nadrukkelijk te worden gemotiveerd. Voor de toetsing hiervan kan de in deze regeling voorgestelde commissiebehandeling worden gevolgd. Tevens wordt in het voorstel benadrukt dat de Kamer altijd kan verzoeken om het stuk opnieuw ter inzage te leggen. Verwacht wordt dat het stuk dan terstond ter inzage kan worden gegeven aan de Kamer. Dit betekent dat degene van wie het stuk afkomstig is moet voorzien in een deugdelijke archivering van het stuk, voor zover daartoe niet reeds een verplichting bestaat op grond van de Archiefwet.

Staatsgeheime stukken

Tot slot regelt dit voorstel een aparte handelswijze voor staatsgeheime stukken. Het is in de praktijk gebleken dat het noodzakelijk kan zijn voor bewindspersonen of een Hoog College van Staat om de Kamer te informeren, terwijl deze informatie als staatsgeheim is aangemerkt. Voor deze zeer uitzonderlijke gevallen is een aparte behandeling gewenst die aansluit bij het karakter van de betreffende informatie. Het voorstel verheldert en verankert deze behandeling.⁹ De Griffie plenair is belast met de registratie in Parlis van de aanbiedingsbrief en neemt ook alleen deze brief in ontvangst. Denkbaar is dat de aanbiedingsbrief bijvoorbeeld alleen metagegevens bevat en daarmee feitelijk het karakter heeft van een mededeling. De afzender dient er dan ook voor te zorgen dat geen vertrouwelijke gegevens in deze brief zijn opgenomen. Het staatsgeheime stuk zelf wordt direct aan de plaatsvervangend griffier die de behandelende commissie bijstaat overhandigd zonder tussenkomst van de Griffie plenair. De afzender dient daarom voorafgaand aan de aanbieding zich ervan te vergewissen dat de betreffende plaatsvervangende griffier aanwezig is om het staatsgeheime stuk in ontvangst te nemen. Voor de beschikbaarheid van de plaatsvervangend griffier kunnen werkafspraken worden gemaakt tussen deze en de afzender. Ook de kring van inzagegerechtigden is afwijkend. Zo hebben alleen de Tweede Kamerleden, de Griffier en de plaatsvervangend griffier die de behandelende commissie bijstaat inzage in de stukken. Ook worden Kamerleden, voordat zij inzage verkrijgen, schriftelijk gewezen op het geldende wettelijk kader omtrent staatsgeheime stukken en dienen zij dit kader voor gezien te ondertekenen. Hiermee voldoet de Kamer aan haar vergewisplicht dat de leden die de staatsgeheime informatie verkrijgen geïnformeerd zijn over dit kader. Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat adjunct-griffiers geen toegang hebben tot deze stukken met het oog op de zeer bijzondere aard van deze stukken. De plaatsvervangend griffier bewaart het stuk op een daartoe geschikte plaats, waarmee wordt bedoeld op een kluis, geeft inzage aan de Kamerleden, bewaart de aantekeningen en registreert wie het stuk heeft ingezien.

parlementaire enquêtes en onderzoeken de artikelen 13a en 14c van de Regeling parlementair en extern onderzoek.

⁹ Voor de duidelijkheid wordt erop gewezen dat de regeling uitsluitend betrekking heeft op staatsgeheime stukken die aan de Kamer worden aangeboden en vervolgens door een commissie worden behandeld. Stukken die direct aan de Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten worden aangeboden, behoren hier niet toe en kennen een afzonderlijke behandeling.

REGELING PARLEMENTAIR EN EXTERN ONDERZOEK

Vastgesteld in de vergadering van 3 juli 2008 (Kamerstukken II, 31019, nr. 6)

Nadien gewijzigd:

33812 (27 november 2018), art. 1, 2, 3, 4, opschrift hfst. 3, art. 8, 9, 10, 11, 12, 13, 13a, 13b, 13c, 14, opschrift hfst. 3a, art. 14a, 14b, 14c, 14d, 14e, 15, 16, 17, 18
35911 (9 december 2021), art. 1, 4, 9, 15

HOOFDSTUK 1. ALGEMEEN EN DEFINITIES

Artikel 1

1. In deze regeling wordt verstaan onder:
 - a. onderzoek: een onderzoek door of voor de Kamer op basis van een besluit door de Kamer,
 - b. parlementair onderzoek: onderzoek door de Kamer,
 - c. extern onderzoek: onderzoek voor de Kamer,
 - d. enquêtecommissie: een commissie als bedoeld in artikel 2 van de Wet op de parlementaire enquête 2008 en artikel 12.9 van het Reglement van Orde van de Tweede Kamer,
 - e. tijdelijke commissie: een commissie als bedoeld in artikel 12.10 van het Reglement van Orde van de Tweede Kamer.
2. Er zijn vier vormen van onderzoek:
 - a. parlementair onderzoek door een enquêtecommissie,
 - b. parlementair onderzoek door een tijdelijke commissie,
 - c. extern onderzoek in opdracht van de Kamer uitgevoerd door derden, en
 - d. extern onderzoek op verzoek van de Kamer uitgevoerd door derden.

Artikel 2

Bij parlementair onderzoek draagt de Kamer verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het onderzoek. De Kamer legt de uitvoering van parlementair onderzoek in handen van een door de Kamer in te stellen enquêtecommissie of tijdelijke commissie.

Artikel 3

1. Bij extern onderzoek is de uitvoerder verantwoordelijk voor de uitvoering en de uitkomsten.
2. De Kamer kan geen bevoegdheden aan derden overdragen in het kader van extern onderzoek.
3. Bij extern onderzoek kan een klankbordgroep van leden uit de meest betrokken commissie worden ingesteld. De dagelijkse begeleiding van de uitvoerder is in handen van de Griffier.

HOOFDSTUK 2. BESLUITVORMING

Artikel 4

1. Door een of meer leden of een commissie wordt een onderzoeksvoorstel opgesteld.
2. Het onderzoeksvoorstel bevat in ieder geval:
 - a. de aanleiding voor het onderzoek,
 - b. een vastomlijnde onderzoeksvraag en een opsplitsing daarvan in deelvragen,
 - c. een indicatie van de kosten van het onderzoek,
 - d. een indicatie van de tijdsduur van het onderzoek,
 - e. een indicatie van de benodigde (ambtelijke) ondersteuning,
 - f. een onderbouwde keuze voor het in te zetten onderzoeksinstrument:
 - 1°. een in te stellen enquêtecommissie als bedoeld in artikel 1, tweede lid, onder a,
 - 2°. een in te stellen tijdelijke commissie als bedoeld in artikel 1, tweede lid, onder b,
 - 3°. onderzoek voor de Kamer door derden als bedoeld in artikel 1, tweede lid, onder c.
 - 4°. onderzoek voor de Kamer door derden als bedoeld in artikel 1, tweede lid, onder d.

3. Het Presidium kan een aangenomen motie tot het doen van onderzoek aan de meest betrokken commissie voorleggen voor een nadere invulling van een of meer van de in het tweede lid genoemde onderwerpen.

4. Het Presidium kan tevens aan de Kamer voorstellen een tijdelijke commissie als bedoeld in artikel 7.2, eerste lid, van het Reglement van Orde van de Tweede Kamer in te stellen die naar aanleiding van een aangenomen motie tot het doen van een enquêteonderzoek een onderzoeksvoorstel opstelt.

Artikel 5

Een voorstel om de Algemene Rekenkamer te verzoeken een onderzoek uit te voeren geldt als een voorstel voor onderzoek, bedoeld in artikel 1, tweede lid, onder d.

Artikel 6

Het onderzoeksvoorstel wordt aan het Presidium gezonden. Het Presidium behandelt het onderzoeksvoorstel en geeft de Kamer hierover advies.

Artikel 7

De Kamer besluit over het voorstel.

HOOFDSTUK 3. BEVOEGDHEDEN EN UITVOERING ONDERZOEK DOOR EEN TIJDELIJKE COMMISSIE

Artikel 8

Nadat de Kamer tot het instellen van een parlementair onderzoek als bedoeld in artikel 1, tweede lid, onder b, heeft besloten, draagt zij de uitvoering op aan een in te stellen tijdelijke commissie.

Artikel 9

De bevoegdheden van een tijdelijke commissie zijn genoemd in artikel 7.25 van het Reglement van Orde van de Tweede Kamer.

Artikel 10

Derden zijn niet verplicht medewerking te verlenen aan een tijdelijke commissie.

Artikel 11

[Vervallen]

Artikel 12

1. Een tijdelijke commissie kan verzoeken dat:
 - a. schriftelijke inlichtingen worden verstrekt;
 - b. afschriften van documenten worden verstrekt;
 - c. inzage in documenten wordt gegeven, of
 - d. kennisneming in documenten wordt verleend.
2. Voor de toepassing van de artikelen in dit hoofdstuk worden onder afschriften van documenten tevens schriftelijke inlichtingen begrepen.

Artikel 13

1. De tijdelijke commissie kan tijdens hoorzittingen en in haar rapport citeren uit en verwijzen naar afschriften van documenten.

2. Naar afschriften van documenten die de tijdelijke commissie vertrouwelijk behandelt en archiveert, kan de tijdelijke commissie in hoorzittingen en haar rapport slechts verwijzen op niet-herleidbare, geparafraseerde en geanonimiseerde wijze.

3. De verstrekte documenten worden na afloop van het parlementair onderzoek opgenomen in het archief van de Kamer.

Artikel 13a

1. Documenten die ter inzage aan de tijdelijke commissie zijn gegeven, worden vertrouwelijk behandeld.

2. De tijdelijke commissie verwijst niet naar de inhoud van deze documenten, tenzij dit is toegestaan op basis van afspraken met degene die de documenten ter inzage heeft gegeven.

3. De documenten worden voor de duur van het onderzoek overgebracht naar het gebouw van de Kamer, tenzij de commissie anders beslist. De documenten worden na afloop van het onderzoek teruggezonden aan degene die de inzage heeft gegeven.

4. De ter inzage verkregen documenten worden vermeld op een lijst, die wordt toegevoegd aan het vertrouwelijke deel van het archief. De commissie stelt beperkingen aan de openbaarheid van de lijst en vermeldt het bestaan ervan in haar rapport.

Artikel 13b

1. De tijdelijke commissie bewaart geheimhouding omtrent de inhoud van documenten ter zake waarvan haar kennisneming is verleend.

2. De commissie bepaalt na overleg met de eigenaar van de documenten de plaats waar zij kan kennisnemen van de documenten.

Artikel 13c

De tijdelijke commissie kan, zo nodig in afwijking van de artikelen 13 tot en met 13b, nadere afspraken maken over de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan verzoeken om documenten en schriftelijke inlichtingen.

Artikel 14

Indien tijdens het onderzoek van de tijdelijke commissie tevens een strafrechtelijk, bestuursrechtelijk of tuchtrechtelijk onderzoek plaatsvindt naar het onderwerp van het onderzoek van de commissie of naar personen die voorkomen in dat onderzoek, vindt overleg plaats tussen de tijdelijke commissie en het orgaan dat het andere onderzoek uitvoert, indien van toepassing met tussenkomst van de betrokken minister.

HOOFDSTUK 3A. BEVOEGDHEDEN EN UITVOERING ONDERZOEK DOOR EEN ENQUÊTECOMMISSIE

Artikel 14a

1. Een enquêtecommissie kan op basis van de artikelen 5 en 6 van de Wet op de parlementaire enquête 2008:

- a. schriftelijke inlichtingen vorderen;

- b. afschriften van documenten vorderen;
 - c. inzage in documenten vorderen, of
 - d. kennisneming van documenten vorderen.
2. Voor de toepassing van de artikelen in dit hoofdstuk worden onder afschriften van documenten tevens schriftelijke inlichtingen begrepen.

Artikel 14b

1. De enquêtecommissie kan in haar verhoren en haar rapport citeren uit en verwijzen naar afschriften van documenten.

2. Indien de afschriften van documenten op grond van artikel 40 van de Wet op de parlementaire enquête 2008 na afloop van het onderzoek vertrouwelijk gearchiveerd zullen worden, kan de commissie naar de inhoud van deze documenten in haar verhoren en rapport slechts verwijzen op niet-herleidbare, geparafraseerde en geanonimiseerde wijze.

Artikel 14c

1. De enquêtecommissie behandelt de documenten waarin haar inzage is gegeven vertrouwelijk en verwijst niet naar hun inhoud, tenzij dit is toegestaan op basis van afspraken met degene die de documenten ter inzage heeft gegeven.

2. De documenten worden voor de duur van de enquête overgebracht naar het gebouw van de Kamer, tenzij de commissie anders beslist. De documenten worden na afloop van de enquête teruggezonden aan de verstrekker en niet opgenomen in het enquêtearchief.

3. De ter inzage verkregen documenten worden vermeld op een lijst, die wordt toegevoegd aan het vertrouwelijke enquêtearchief. De commissie stelt beperkingen aan de openbaarheid van de lijst en vermeldt het bestaan ervan in haar rapport.

Artikel 14d

1. De enquêtecommissie bewaart geheimhouding omtrent de inhoud van de documenten ter zake waarvan haar kennisneming is verleend. De inhoud van deze documenten wordt door de commissie op geen enkele wijze naar buiten gebracht.

2. De commissie bepaalt na overleg met degene die kennisneming van de documenten verleent, de plaats waar zij kan kennisnemen van de documenten.

Artikel 14e

De enquêtecommissie kan, zo nodig in afwijking van de artikelen 14b tot en met 14d, nadere afspraken maken met de betrokken minister of met derden over de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan een vordering tot het verstrekken van afschrift van, inzage in of kennisneming van documenten.

HOOFDSTUK 4. AANBIEDING EN BEËINDIGING

Artikel 15

1. Alle rapporten van tijdelijke commissies en enquêtecommissies worden aangeboden aan de Voorzitter van de Kamer.

2. Het rapport wordt doorgeleid naar de meest betrokken commissie.

3. Extern onderzoek voor de Kamer door derden wordt direct aangeboden aan de meest betrokken commissie.

Artikel 16

Nadat een tijdelijke commissie aan de Kamer verantwoording over haar werkzaamheden heeft afgelegd, beëindigt de Kamer het parlementair onderzoek en heft zij de tijdelijke commissie op.

HOOFDSTUK 5. ARCHIVERING EN TOEGANKELIJKHEID VAN DOCUMENTEN

Artikel 17

1. Met ingang van de dag dat de Kamer het parlementair onderzoek beëindigt, gaan van rechtswege over op de Kamer:
 - a. de documenten die op verzoek aan de tijdelijke commissie zijn verstrekt;
 - b. de documenten die zijn opgesteld ten behoeve van intern beraad, en
 - c. andere documenten die de tijdelijke commissie van belang acht.
2. Bij extern onderzoek berust de verantwoordelijkheid voor de archivering bij de uitvoerder, voor zover de Kamer geen aanspraak wenst te maken op de door derden in opdracht van de Kamer verzamelde documenten.

Artikel 18

1. Er wordt tot de dag waarop de tijdelijke commissie haar rapport aanbiedt aan de Kamer geen inzage gegeven in documenten die onder de commissie berusten tenzij de tijdelijke commissie anders besluit.
2. De tijdelijke commissie kan voor de periode na de dag waarop zij haar rapport aanbiedt aan de Kamer beperkingen stellen aan de openbaarheid van documenten die onder de commissie berusten of, nadat deze documenten op grond van artikel 17, eerste lid, zijn overgegaan op de Kamer, hebben berust. Deze beperkingen gelden zolang de documenten onder de commissie onderscheidenlijk de Kamer berusten.
3. De Kamer kan besluiten een op grond van het tweede lid aan de openbaarheid gestelde beperking op te heffen, dan wel deze ten aanzien van een verzoeker, die bij kennisneming een bijzonder belang heeft, buiten toepassing te laten. De Kamer kan een verzoeker geheimhouding opleggen over de inhoud van documenten waarin hem inzage is verleend.

Artikel 19

Bij extern onderzoek berust de verantwoordelijkheid voor de toegang tot het archief bij de uitvoerder met inachtneming van artikel 17, tweede lid.

HOOFDSTUK 6. SLOTBEPALING

Artikel 20

Deze regeling wordt aangehaald als: Regeling parlementair en extern onderzoek.

TIJDELIJK PROTOCOL PARLEMENTAIRE ONDERVRAGING

Vastgesteld in de vergadering van 7 juli 2016 (Kamerstukken II 2015/16, 34400, nr. 4), geldingsduur verlengd bij besluit van de Kamer van 11 mei 2021 (Kamerstukken II 2020/21, 34400, nr. 5).

Artikel 1 (definitiebepalingen)

In dit protocol wordt verstaan onder:

- a. *wet*: Wet op de parlementaire enquête 2008;
- b. *commissie*: een commissie als bedoeld in artikel 2, tweede lid, van de wet.
- c. *parlementaire ondervraging*: een kortlopende parlementaire enquête als bedoeld in artikel 2 van de wet, gericht op het verkrijgen van mondelinge inlichtingen door middel van het horen van personen onder ede.

Artikel 2 (instelling commissie; taakomschrijving)

1. De Kamer kan op voorstel van één of meer leden besluiten tot het houden van een parlementaire ondervraging. Daartoe stelt zij een parlementaire enquête in op grond van artikel 2 van de wet. De Kamer en de commissie die de enquête uitvoert, nemen daarbij de bepalingen van dit protocol in acht.

2. De Kamer geeft in haar besluit tot het instellen van een enquête, als bedoeld in het eerste lid, de commissie de opdracht haar taak te vervullen door middel van het horen van personen als bedoeld in artikel 9 van de wet.

3. In het besluit, bedoeld in het tweede lid, kan de Kamer tevens een termijn opnemen waarbinnen de commissie wordt verzocht haar werkzaamheden af te ronden.

Artikel 3 (toepassing overige bevoegdheden; wijziging taakomschrijving)

1. Indien de commissie naar haar redelijk oordeel vaststelt dat naast het horen van personen onder ede de toepassing van andere bij de wet verleende bevoegdheden als bedoeld in hoofdstuk 3 van de wet nodig is voor de vervulling van haar taak, doet zij hiervan ten minste drie weken voor de daadwerkelijke toepassing schriftelijk mededeling aan de Kamer.

2. Indien de Kamer haar oorspronkelijke besluit tot het houden van een parlementaire ondervraging wijzigt, kan zij daarbij tevens bepalen dat dit protocol niet langer van toepassing is.

Artikel 4 (schriftelijke verklaring getuige of deskundige)

1. De commissie neemt in haar oproep voor het openbaar verhoor als bedoeld in artikel 10 van de wet op, dat de getuige of deskundige ter ondersteuning van het verhoor een schriftelijke verklaring omtrent de feiten waarop de parlementaire ondervraging betrekking heeft, aan de commissie kan zenden binnen een in de oproeping gestelde termijn.

2. De commissie maakt de schriftelijke verklaring openbaar uiterlijk op de dag dat de betreffende getuige of deskundige wordt gehoord, tenzij de commissie om gewichtige redenen besluit beperkingen te stellen aan de openbaarheid van de schriftelijke verklaring.

3. De commissie kan eisen stellen aan de vorm van de schriftelijke verklaring.

Artikel 5 (openingsverklaring getuige of deskundige)

1. De commissie biedt de getuige of deskundige na het afleggen van de eed of de belofte, maar voorafgaand aan het verhoor, gelegenheid een openingsverklaring af te leggen over de feiten waaromtrent informatie wordt verlangd.

1. De commissie kan eisen stellen aan de vorm van de openingsverklaring.

Artikel 6 (evaluatiebepaling)

Tijdelijk protocol parlementaire ondervraging

De Kamer stelt vier jaar na de inwerkingtreding van dit protocol een verslag op over de doeltreffendheid en de effecten van dit protocol in de praktijk.

Artikel 7 (inwerkingtreding)

1. Dit protocol treedt in werking op 7 juli 2016 en vervalt op 7 juli 2021.
2. Indien dit protocol van toepassing is voor een commissie ingesteld voor 7 juli 2021, blijven de bepalingen van dit protocol voor die commissie van toepassing totdat deze commissie haar werkzaamheden heeft afgerond.

Toelichting

1. Inleiding: waarom dit protocol?

Op 3 juli 2013 nam de Tweede Kamer (hierna: de Kamer) de motie-Segers c.s.¹⁰ aan, waarin het Presidium werd verzocht een verkenning uit te voeren, bij voorkeur in de vorm van een ontwerp-regeling, naar een zogeheten parlementaire ondervraging, die regelt dat, na een korte maar gedegen voorbereiding, snelle en korte parlementaire verhoren onder ede kunnen worden gehouden en te bezien welke aanpassing nodig is van de Regeling parlementair en extern onderzoek, alsmede van de Wet op de parlementaire enquête. Op 19 december 2013 besloot de Kamer, op voorstel van de Commissie voor de Werkwijze en het Presidium, het onderzoeken van de mogelijkheden en randvoorwaarden van het horen onder ede buiten de parlementaire enquête op te dragen aan de Tijdelijke commissie Evaluatie Wet op de parlementaire enquête (TCEWPE).¹¹

De TCEWPE heeft de mogelijkheden voor een regeling van een zogeheten parlementaire ondervraging, zoals in de motie omschreven, nader verkend.¹² Daarbij heeft zij onderzoek gedaan naar de verschillende vormen waarin dit nieuwe instrument zou kunnen worden gegoten. Zij heeft onder meer gesproken met verschillende (oud-) Kamerleden, griffiers, wetenschappers en andere deskundigen. Op basis van haar onderzoek is de TCEWPE tot de conclusie gekomen dat een nadere wettelijke regeling van het voorgestelde instrument nog te vroeg is. Zij acht het verstandiger om eerst praktische ervaring op te doen met de voorgestelde werkwijze. De bestaande regelingen, in het bijzonder de Wet op de parlementaire enquête 2008 (hierna: de wet) en de Regeling parlementair en extern onderzoek (Rpe), bieden daartoe voldoende mogelijkheden. Dit protocol en de bijbehorende toelichting zijn bedoeld als leidraad voor zowel de Kamer als de in te stellen enquête- c.q. ondervragingscommissie om te komen tot een gestructureerde en met voldoende waarborgen omklede toepassing van de bestaande regelingen in het kader van een parlementaire ondervraging. Het navolgende moet daarom worden gelezen in samenhang met de genoemde wettelijke en reglementaire voorschriften en de respectievelijke toelichtingen daarop.

Het protocol wordt vastgesteld voor de duur van vijf jaar. De opgedane ervaringen met de parlementaire ondervraging worden na vier jaar geëvalueerd, teneinde te kunnen bepalen of na het vervallen van het protocol een definitieve regeling van de parlementaire ondervraging wenselijk is.

2. Kenmerken parlementaire ondervraging

¹⁰ Kamerstuk 33609, nr. 14.

¹¹ Kamerstuk 33812, nr. 2.

¹² Zie voor het verslag van deze verkenning: Kamerstuk 34400, nrs. 1 en 2.

Tijdelijk protocol parlementaire ondervraging

Dit protocol biedt een procedurele handreiking voor de toepassing van de wet en bijbehorende regelgeving in het geval de Kamer besluit tot het houden van een parlementaire ondervraging. Onder een parlementaire ondervraging wordt hier verstaan: **een kortlopende parlementaire enquête gericht op het verkrijgen van mondelinge inlichtingen door middel van het horen van personen onder ede.**

Een kortlopende enquête

Vooropgesteld wordt dat dit protocol geen afbreuk beoogt te doen aan de werking van de wet. Ook worden geen nieuwe bevoegdheden gecreëerd of gewijzigd. Tevens is niet beoogd de bestaande enquêtepraktijk, zoals die zich de afgelopen decennia heeft ontwikkeld, te herzien. Wel constateert de TCEWPE dat de wijze waarop het enquête-instrument sinds de RSV-enquête van 1983 wordt toegepast, ertoe heeft geleid dat het een tijdsintensief en kostbaar instrument is geworden dat slechts in uitzonderlijke situaties wordt ingezet. Van enquêtecommissies wordt in de regel een uitvoerig en diepgravend dossieronderzoek gevraagd. Deze praktijk is mogelijk gemaakt door de geleidelijke uitbreiding van de wettelijke bevoegdheden sinds de jaren 70 van de vorige eeuw. Deze praktijk heeft ook tot een bepaald verwachtingspatroon geleid, zowel binnen als buiten de Kamer, wat de inzetbaarheid van het instrument verder belemmert.

De wet verplicht echter geenszins tot het houden van langdurige enquêtes. Er zijn ook situaties denkbaar waarin de Kamer haar enquête-instrument op een minder intensieve wijze zou willen inzetten. Dit protocol biedt daartoe een procedureel kader. De hierin opgenomen werkwijze heeft een aantal consequenties, die hieronder worden besproken.

Reikwijdte van een parlementaire ondervraging

Dit betreft in de eerste plaats de reikwijdte van een parlementaire ondervraging. De belangrijkste doelen van een enquête, zo wordt in de memorie van toelichting bij de wet gesteld, zijn waarheidsvinding en het trekken van lessen voor de toekomst. De enquête is in de eerste plaats een controle-instrument, maar kan ook als wegbereider dienen voor toekomstige wetgeving of misstanden aan de kaak stellen.¹³ Ook bij een parlementaire ondervraging kunnen dergelijke doelstellingen aan de orde zijn, maar eenzelfde ambitieniveau als bij de klassieke enquête past daar waarschijnlijk niet bij. Er wordt immers geen uitgebreid dossieronderzoek uitgevoerd en er zullen waarschijnlijk minder verhoren dan bij een enquête plaatsvinden. De informatie die tijdens de verhoren boven tafel komt, is *mondelijke* informatie: een weergave van feiten en omstandigheden zoals de getuige zich deze herinnert of heeft ervaren.

Tegen deze achtergrond zou een parlementaire ondervraging bijvoorbeeld uitkomst kunnen bieden wanneer de Kamer de conclusies van door anderen verricht (feiten-) onderzoek en eventuele daaruit voortvloeiende onduidelijkheden zou willen controleren of duiden. Op die manier kan de Kamer bij een actueel thema of een concreet voorval dat tot maatschappelijke onrust heeft geleid op korte termijn en met voldoende kennis van zaken voorzien in een behoefte aan nadere inlichtingen zonder daarbij afhankelijk te zijn van informatievoorziening door (tussenkomen van) de regering of de bereidwilligheid van de te horen personen. Daarnaast zou een parlementaire ondervraging bijvoorbeeld kunnen worden overwogen wanneer in een reeds lopend regulier parlementair onderzoek, uitgevoerd door een tijdelijke commissie in de zin van artikel 142 RvO, onvoldoende medewerking wordt verkregen van specifieke personen.

Een parlementaire ondervraging dient uiteindelijk bij te dragen aan de uitoefening van de constitutionele taken van de Kamer, waarvan parlementaire controle en (mede)wetgeving de kern vormen. Hoewel deze parlementaire kerntaken doorgaans zeer

¹³ *Kamerstuk* 30415, nr. 6, p. 7.

Tijdelijk protocol parlementaire ondervraging

ruim worden uitgelegd, betekent dit niet dat er geen grenzen zijn. Zo zou een puur historisch-wetenschappelijk onderzoek waarschijnlijk buiten de reikwijdte van het onderzoeksrecht vallen. Dat geldt ook voor een onderzoek waarbij de Kamer *de facto* op de stoel van de rechter of het openbaar ministerie zou gaan zitten. Het is daarom aan te raden om in het Kamerbesluit uitdrukkelijk aandacht te besteden aan de wijze waarop het onderzoek bijdraagt aan de parlementaire taakuitoefening.

Ingevolge artikel 33 van de wet dient de commissie haar bevindingen neer te leggen in een openbaar rapport dat zij aan de Kamer aanbiedt. Gelet op het kortdurende karakter van de parlementaire ondervraging ligt het niet in de rede dat de commissie een rapport vervaardigt met de omvang en diepgang die gebruikelijk is bij een klassieke enquête. In elk geval mag van haar worden verwacht dat zij verantwoording aflegt over haar werkzaamheden. Daarnaast dient zij kort verslag te doen van de bevindingen die zij heeft opgedaan uit de verhoren. Of de commissie ook uitvoerige inhoudelijke conclusies en aanbevelingen formuleert, is, voor zover de onderzoeksopdracht van de Kamer hierover niets bepaalt, ter beoordeling van de commissie.

Zorgvuldige besluitvorming

Dat het enquête-instrument ook op een minder intensieve wijze dienstbaar kan zijn aan de Kamer, betekent niet dat het instrument ook op een lichtvaardige wijze zou moeten worden toegepast. Het betreft immers nog steeds een zwaar instrument, dat ingrijpende wettelijke verplichtingen voor derden met zich meebrengt en verstrekkende gevolgen kan hebben voor getuigen en anderen wier belangen geraakt worden. Van de Kamer mag dan ook worden verwacht dat zij op zorgvuldige wijze besluit over de inzet van dit instrument. Daarbij zal moeten worden afgewogen of de inzet van het instrument evenredig is aan het te bereiken doel. Mogelijk kan een ander, minder ingrijpend instrument (zoals een gewone hoorzitting) worden ingezet. Wanneer het gaat om het inwinnen van mondelinge inlichtingen van departementsambtenaren, zou in eerste instantie de reguliere route moeten worden gevolgd. Dat betekent dat de Kamer zich allereerst tot de minister wendt, die de grondwettelijke plicht heeft om de Kamer de gewenste inlichtingen te verstrekken en verantwoording af te leggen over het departementale beleid. Wanneer dit echter niet (of niet binnen redelijke termijn) tot bevredigende antwoorden leidt, of wanneer dit op voorhand niet wordt verwacht en de Kamer van oordeel is dat de minister zijn inlichtingenplicht richting de Kamer in een geval van groot maatschappelijk belang onvoldoende waarmaakt, zou een parlementaire ondervraging kunnen worden overwogen.

Reeds aanwezige voorkennis

Een ander belangrijk element in de besluitvorming omtrent een parlementaire ondervraging is of de Kamer over voldoende kennis en informatie beschikt om op korte termijn op zorgvuldige wijze een verhoor onder ede af te kunnen nemen. Een gedegen voorbereiding en afstemming tussen commissieleden, zoals die bij enquêtes gebruikelijk is, vormen mede de basis voor een goed verhoor. Het houden van een parlementaire ondervraging ligt het meest voor de hand wanneer:

- de Kamer betrokkenen uit het veld wil horen onder ede over een onderwerp waaromtrent voldoende dossierkennis beschikbaar is, bijvoorbeeld uit eerdere inlichtingen van de regering, onderzoeksrapporten of andere bronnen op basis waarvan binnen relatief korte tijd een gedegen voorbereiding kan plaatsvinden; of
- de ondervraging plaatsvindt in het kader van een lopend parlementair onderzoek zonder enquêtestatus, waarin vooronderzoek is verricht en waaruit zou blijken dat de onderzoekscommissie van specifieke personen onvoldoende medewerking krijgt.

Positie van getuigen en deskundigen

Een andere belangrijke overweging in de besluitvorming van de Kamer (en vervolgens de enquête- c.q. ondervragingscommissie) is de maatschappelijke impact van het

Tijdelijk protocol parlementaire ondervraging

houden van openbare verhoren waarbij een opkomst- en antwoordplicht geldt en de eed of belofte wordt afgenomen. De wet biedt reeds verschillende mogelijkheden om ongewenste nadelige effecten te voorkomen, zoals het houden van een verhoor zonder beeld- en geluidsregistratie, of het houden van een geheel besloten verhoor. In aanvulling daarop brengt dit protocol een aantal specifieke procedurele voorzieningen voor de getuige of deskundige (zie paragraaf 5).

De in dit protocol voorziene werkwijze kan, mits voldaan is aan de eisen van zorgvuldigheid, een volwaardig alternatief bieden wanneer een klassieke enquête als te intensief wordt beschouwd en andere parlementaire instrumenten, zoals de reguliere hoorzitting of een gewoon parlementair onderzoek, te licht of vrijblijvend worden bevonden.

3. Werking van dit protocol

Dit protocol is alleen van toepassing wanneer de Kamer bij de instelling van een parlementaire enquête uitdrukkelijk verklaart dat dit het geval is. Aldus heeft de Kamer bij de instelling van een enquête de keuze tussen enerzijds een klassieke enquête, waarbij de wet en bijbehorende reglementen¹⁴ gelden, en anderzijds een enquête waarbij – in aanvulling – ook dit protocol van toepassing is: een parlementaire ondervraging. Met het van toepassing verklaren van het protocol geeft de Kamer aan welk type enquête zij voor ogen heeft. Het protocol biedt een procedurele handreiking waarmee richting wordt gegeven aan de wijze waarop de Kamer respectievelijk de ondervragingscommissie in voorkomende gevallen met hun wettelijke bevoegdheden zullen omgaan. Het heeft echter geen bindende, noch externe werking. Voor derden brengt het protocol geen aanvullende rechten of verplichtingen met zich mee.

Tegen deze achtergrond mag van een enquête- c.q. ondervragingscommissie, wanneer het protocol door de Kamer op haar van toepassing is verklaard, worden verwacht dat zij bij de uitoefening van haar bevoegdheden steeds in de geest van het protocol zal handelen. De opzet van het protocol is dat een parlementaire ondervragingscommissie geen gebruik zal hoeven maken van haar bevoegdheid om schriftelijke inlichtingen te vorderen, documenten te vorderen, of plaatsen te betreden. Middels de mededelingsbepaling van artikel 3 van dit protocol wordt de Kamer op de hoogte gesteld wanneer de commissie voornemens is gebruik te maken van andere haar toekomstige bevoegdheden dan het verhoren van personen onder ede.

4. Proces voorafgaand aan verhoren

De gerichtheid op mondelinge informatievervalsing en het kortlopende karakter van het onderzoeksproces brengen met zich mee dat het voorbereidend onderzoek bij de parlementaire ondervraging anders zal worden ingevuld dan bij klassieke parlementaire enquêtes of onderzoeken. Een parlementaire ondervraging zal doorgaans niet de diepgang van een parlementaire enquête hebben. Uitgangspunt is dat de commissie in de voorbereiding van de ondervraging gebruik maakt van kennis die reeds voorhanden is. Daarbij kan gedacht worden aan eerder verricht of lopend parlementair onderzoek, extern onderzoek, wetenschappelijke rapporten, Kamerstukken, voorlichting door de Raad van State en rapporten van de Algemene Rekenkamer, planbureaus en inspectiediensten. Daarnaast kan de commissie gebruik maken van de schriftelijke inbreng die de te horen personen zelf kunnen aanleveren.

¹⁴ In het bijzonder het Reglement van Orde van de Tweede Kamer (RvO) en de Regeling parlementair en extern onderzoek (Rpe).

Aangezien bij de parlementaire ondervraging geen uitgebreid vooronderzoek is voorzien, zal de commissie geen uitvoerige voorgesprekken houden op grond van artikel 8 van de wet. In de praktijk nemen dergelijke voorgesprekken veel tijd in beslag. Wel zou de commissie op informele basis voorbereidende gesprekken kunnen voeren met de te horen personen. Dit kan voor zowel de commissie als de betreffende getuige of deskundige zinvol zijn. Een dergelijk voorbereidend gesprek, dat ook door de staf van de commissie zou kunnen worden gevoerd, kan bijvoorbeeld worden gebruikt om het onderwerp en proces nader toe te lichten en na te gaan of de getuige of deskundige wel de juiste persoon is om over het beoogde onderwerp te ondervragen. Evenals bij een formeel voorgesprek is het verlenen van medewerking hieraan niet verplicht. Aangezien het recht op bijstand van toepassing is op al het verkeer met de commissie, is dit ook van toepassing bij eventuele voorbereidende gesprekken. Gelet op het informele karakter wordt van een voorbereidend gesprek geen verslag opgemaakt.

5. Schriftelijke verklaring en openingsverklaring

In aanvulling op de bestaande wettelijke waarborgen voor getuigen en deskundigen, zoals de verschoningsrechten in hoofdstuk 4 van de wet, brengt het protocol een aantal nieuwe voorzieningen met zich mee. Hiervoor is gekozen in verband met het kortdurende en kleinschalige karakter van het instrument en de beperkte voorbereidingstijd voor zowel commissie als getuige of deskundige. Zo wordt aan personen die zijn opgeroepen voor verhoor de mogelijkheid geboden om vooraf een schriftelijke verklaring in te dienen, waarin zij hun zienswijze ten aanzien van het onderwerp van de ondervraging naar voren kunnen brengen. Deze schriftelijke inbreng, ook wel 'position paper' genoemd, is nu reeds gebruikelijk bij rondetafelgesprekken en uitgebreide hoorzittingen. In beginsel dient deze verklaring uiterlijk op de dag van het verhoor via de website van de Kamer te worden gepubliceerd. Ten slotte biedt de commissie de te horen personen de gelegenheid vóór aanvang van het verhoor een korte openingsverklaring af te leggen.

Verder is van belang dat de getuige voldoende ruimte heeft om zich voor te bereiden op het verhoor. De wet gaat uit van een minimale oproepingstermijn van acht dagen, maar bij klassieke enquêtes is deze termijn in de praktijk doorgaans veel ruimer gelet op het uitvoerige vooronderzoek, waarin schriftelijke inlichtingen en documenten worden gevorderd en besloten voorgesprekken met de beoogde getuigen en deskundigen worden gehouden. Het ontbreken van dit uitgebreide vooronderzoek en de daarmee gepaard gaande aanloop- en voorbereidingstijd rechtvaardigt bij parlementaire ondervragingen een verlengde oproepingstermijn. Bij de bestaande praktijk kan daarom worden aangesloten door uit te gaan van een minimale oproeptermijn van drie weken.

Wanneer de commissie of de Kamer naar aanleiding van de ondervragingen tot de conclusie komt dat aanvullend, diepgravend feitenonderzoek gewenst is, dan behoort een voorzetting van de enquête met een gewijzigde, uitgebreidere taakopdracht tot de mogelijkheden.

6. Artikelsgewijze toelichting

Artikel 2

Een parlementaire ondervragingscommissie heeft de status van enquêtecommissie op grond van de wet. Dat betekent dat vanaf het moment dat de commissie is ingesteld, zij in beginsel de beschikking heeft over alle bevoegdheden die de wet haar biedt. Bij de uitoefening van haar bevoegdheden is de commissie echter beperkt door haar taak, zoals die door de Kamer middels de onderwerpsomschrijving is vastgesteld.¹⁵ Dit gebeurt in de vorm van een meer gedetailleerd onderzoeksvoorstel dat aan de Kamer wordt

¹⁵ Zie artikel 2 in samenhang met artikel 4, tweede lid, van de wet.

Tijdelijk protocol parlementaire ondervraging

voorgelegd, waarin de onderzoeksaanpak en de daarmee samenhangende onderzoeksbevoegdheden worden beschreven.¹⁶ Ingevolge artikel 4, tweede lid, van de wet kan de commissie haar bevoegdheden slechts uitoefenen voor zover dit naar haar redelijk oordeel nodig is voor de vervulling van haar taak. Deze taak vloeit voort uit het Kamerbesluit naar aanleiding van het bij de Kamer ingediende onderzoeksvoorstel. Door hierin op te nemen dat de commissie haar taak dient te vervullen middels het verhoren van personen onder ede omtrent het onderwerp dat de Kamer heeft vastgesteld, kan richting worden gegeven aan de wijze waarop de commissie haar taak dient te vervullen.

Bij de instelling van de enquête dient de Kamer, ingevolge artikel 3 van de wet, tevens een raming van de kosten op te stellen en voor te leggen aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De kosten van de enquête worden vervolgens opgenomen in de begroting van de Staten-Generaal. Overigens is de verwachting dat de kosten van een parlementaire ondervraging, gelet op de korte duur en het ontbreken van intensief, door een ambtelijke staf te verrichten dossieronderzoek, lager zullen zijn dan bij klassieke enquêtes.

Ingevolge artikel 4, eerste lid, van de wet oefent de commissie haar bevoegdheden uit tot de dag met ingang waarvan de enquête door de Kamer wordt beëindigd. De bevoegdheid van de commissie eindigt daarmee op het moment van dechargeverlening. Dit gebeurt gewoonlijk nadat de commissie haar onderzoek heeft afgerond en verantwoording heeft afgelegd over haar werkzaamheden, maar kan op grond van artikel 34, tweede lid, van de wet ook voortijdig gebeuren.

Artikel 3

Een parlementaire ondervraging is in de kern een kortlopende parlementaire enquête bestaande uit een aantal verhoren van personen onder ede. Gelet op de taakopdracht die de commissie op grond van artikel 2 van het protocol meekrijgt, ligt het niet voor de hand dat de commissie andere haar op grond van de wet toekomstige bevoegdheden zal inzetten. Verondersteld wordt daarom dat de Kamer alleen gebruik maakt van het instrument van de parlementaire ondervraging wanneer bij de instelling reeds voldoende informatie beschikbaar is op grond waarvan de commissie zich binnen kort tijdsbestek kan voorbereiden op de verhoren. Gedacht kan worden aan eerder verricht of lopend parlementair onderzoek, extern onderzoek, wetenschappelijke rapporten, Kamerstukken, voorlichting door de Raad van State en rapporten van de Algemene Rekenkamer, planbureaus en inspectiediensten. De schriftelijke verklaring, die een getuige of deskundige op grond van artikel 4 van dit protocol kan inbrengen, kan hierbij worden betrokken.

Het vorderen van aanvullende schriftelijke inlichtingen of documenten, dan wel het betreden van plaatsen, zou niet nodig moeten zijn voor de vervulling van haar taak. Mocht de commissie evenwel in redelijkheid van oordeel zijn dat het gebruik van deze andere bevoegdheden toch nodig is voor de vervulling van haar taak, dan wordt van haar op grond van deze bepaling verlangd dat zij daarvan vooraf schriftelijk mededeling doet aan de Kamer. De mededeling vindt plaats ten minste drie weken voordat de commissie overgaat tot het daadwerkelijk toepassen van een of meerdere van deze andere bevoegdheden.

Gelet op het niet-bindende karakter van het protocol brengt deze bepaling op zichzelf geen beperking aan in de bevoegdheden van de commissie. Het is formeel geen verzoek om toestemming. In beginsel is de commissie conform de wet immers vrij om naar haar redelijk oordeel te bepalen welke bevoegdheden nodig zijn voor de vervulling van haar taak. De mededelingsplicht en de daaraan gekoppelde termijn vervullen echter twee

¹⁶ Zie artikel 4 e.v. van de Regeling parlementair en extern onderzoek.

belangrijke functies die, gelet op het karakter van het instrument van de parlementaire ondervraging en de door de commissie in acht te nemen zorgvuldigheid, van groot belang zijn. Ten eerste worden derden in staat gesteld zich voor te bereiden op eventuele aanvullende vorderingen door de commissie. Het gaat hierbij om ingrijpende bevoegdheden, waarbij het gunnen van voldoende voorbereidingstijd kan dienen als een praktische waarborg voor de betrokken derden. Ten tweede krijgt de Kamer de gelegenheid zich te beraden over de proportionaliteit van een voorgenomen aanvullend vorderingsbesluit. De mededeling stelt de Kamer aldus in de gelegenheid op weloverwogen en geïnformeerde wijze gebruik te maken van haar wettelijke bevoegdheden om de taakopdracht van de commissie te wijzigen, de termijn aan te passen waarbinnen de commissie wordt geacht haar werkzaamheden af te ronden, het budget van de commissie te wijzigen of in het uiterste geval de enquête te beëindigen. Hoewel de beoordeling van de proportionaliteit van het inzetten van bevoegdheden primair aan de commissie is, ligt het voor de hand dat wanneer de voornemens van de commissie van zodanige aard en omvang zijn dat aanpassing van de taakopdracht, begroting of de doorlooptijd van de enquête noodzakelijk is, zij een concreet voorstel daaromtrent bij haar mededeling voegt. Wanneer de toepassing van bepaalde bevoegdheden neerkomt op een *de facto* wijziging van de onderzoeksopdracht, dan is een nieuw Kamerbesluit nodig.

Indien de Kamer besluit de taakopdracht van de commissie te wijzigen, kan zij daarbij tevens bepalen dat het protocol niet langer van toepassing is. Dit ligt in de rede indien de Kamer zou besluiten dat het onderzoek van de commissie zou moeten worden uitgebreid met een nader dossieronderzoek waarvoor de wettelijke bevoegdheden tot het vorderen van schriftelijke inlichtingen of documenten nodig zijn. Reageert de Kamer niet binnen de gestelde termijn op de mededeling van de commissie, dan mag in beginsel worden aangenomen dat zij geen bezwaar heeft tegen het voornemen van de commissie.

Artikel 4

Het indienen van een schriftelijke verklaring ('position paper') biedt personen die worden verhoord de gelegenheid hun zienswijzen ten aanzien van het onderwerp van de ondervraging voorafgaand aan het mondelinge verhoor langs schriftelijke weg naar voren te brengen. Deze schriftelijke inbreng is nu reeds gebruikelijk bij de zogenaamde inhoudelijk voorbereide hoorzittingen en bij reguliere rondetafelgesprekken. Het bieden van deze gelegenheid geeft de getuige de mogelijkheid om feiten en omstandigheden, waarover in het verhoor inlichtingen worden verlangd, uitvoeriger toe te lichten dan in een mondelinge uiteenzetting mogelijk zou zijn. Hiermee zouden ook eventuele misverstanden kunnen worden rechtgezet of gemaakte afwegingen nader worden toegelicht.

De commissie dient in haar oproep aan de betreffende getuige of deskundige te vermelden tot welk moment een schriftelijke verklaring kan worden ingezonden. In het kader van een zorgvuldige voorbereiding zal de commissie voldoende tijd willen hebben om de verklaring te bestuderen. Wat redelijk is zal mede afhankelijk zijn van de oproeptermijn die de commissie hanteert. Dit is ter beoordeling van de commissie. Wanneer een oproep tenminste drie weken voor het verhoor zou worden verzonden, kan gedacht worden aan een uiterste reactietermijn van één week voor het verhoor. In haar oproep kan de commissie daarnaast eisen stellen aan de vorm van de verklaring. Daarbij moet met name gedacht worden aan de omvang van de verklaring en de gerichtheid op het onderwerp van de ondervraging.

De toegezonden verklaring wordt door de commissie openbaar gemaakt door publicatie op de website van de Kamer. Deze openbaarmaking vindt plaats uiterlijk op de dag van het verhoor. Aangezien de verklaring dient ter ondersteuning van de getuige of deskundige en sterk gericht is op het verhoor, wordt artikel 37 van de wet geacht

daaraan niet in de weg te staan. Om gewichtige redenen kan de commissie echter besluiten de toegezonden schriftelijke verklaringen niet of niet volledig openbaar te maken. Daarvan kan bijvoorbeeld sprake zijn wanneer openbaarmaking van de verklaring naar het oordeel van de commissie een ongerechtvaardigde inbreuk op de persoonlijke levenssfeer of de belangen van derden ten gevolge zou hebben of wanneer de verklaring te zeer afwijkt van de eisen die daaraan vooraf zijn gesteld.

Benadrukt dient te worden dat het indienen van een schriftelijke verklaring geen verplichting voor de getuige of deskundige is. De commissie biedt hiertoe slechts de gelegenheid en de getuige of deskundige is in beginsel vrij om binnen de door de commissie gestelde randvoorwaarden de inhoud van de verklaring te bepalen. Dit betekent ook dat de betreffende verklaring niet kan worden beschouwd als een verklaring die op vordering van de commissie is verstrekt. Geheimhoudingsplichten als bedoeld in artikel 15 van de wet zullen in acht moeten worden genomen. Artikel 30 van de wet is op deze verklaring niet van toepassing. Voor alle helderheid wordt de commissie aangeraden de getuige hierop attent te maken in haar oproeping op grond van artikel 10 van de wet en zo nodig direct voorafgaand aan de openingsverklaring.

Artikel 5

De getuige of deskundige wordt in de gelegenheid gesteld om bij aanvang van de zitting en voorafgaand aan het verhoor een openingsverklaring af te leggen ten aanzien van de feiten waaromtrent informatie wordt verlangd. Binnen dit kader staat het de getuige of deskundige in beginsel vrij zelf te bepalen hoe deze mondelinge verklaring wordt ingevuld. Voor de hand ligt dat de getuige of deskundige een samenvatting geeft van de ingediende schriftelijke verklaring, indien van die mogelijkheid gebruik wordt gemaakt. Evenals de schriftelijke verklaring vervult de openingsverklaring een waarborgfunctie in de fase voorafgaand aan het verhoor. De te horen personen worden langs deze weg in staat gesteld hun zienswijzen ten aanzien van het onderwerp van de parlementaire ondervraging naar eigen inzicht en in openbaarheid te verwoorden. De commissie kan, evenals ten aanzien van de schriftelijke verklaring, nadere eisen stellen aan de vorm van de openingsverklaring. Daarbij moet met name worden gedacht aan de duur van de verklaring.

Evenals bij de in artikel 4 geregelde schriftelijke verklaring dient benadrukt te worden dat het afleggen van een openingsverklaring geen verplichting voor de getuige of deskundige is. De commissie biedt hiertoe slechts de gelegenheid, waarvan de getuige of deskundige desgewenst en met inachtneming van de gestelde kaders gebruik kan maken. De betreffende verklaring is daarom niet te beschouwen als een verklaring die op vordering van de commissie is afgelegd, waarmee artikel 30 van de wet op dit gedeelte van de zitting niet van toepassing is. Deze wettelijke bescherming beslaat slechts het werkelijke verhoor door de commissie. Hoewel de openingsverklaring bedoeld is om getuigen en deskundigen de ruimte te geven om voorafgaand aan het verhoor hun zienswijze op eigen wijze onder woorden te brengen, betekent dit niet dat er geen grenzen zijn aan wat toelaatbaar is. Aangezien de verklaring niet onder de medewerkingsplicht van artikel 14 van de wet valt, zullen geheimhoudingsplichten als bedoeld in artikel 15 van de wet in acht moeten worden genomen. De commissie wordt aangeraden de betrokken getuigen of deskundigen hierop te wijzen in haar oproepingsbesluit of op andere wijze. Ten slotte kan de voorzitter de getuige of deskundige tot de orde roepen wanneer bijvoorbeeld privacygevoelige informatie wordt prijsgegeven.

REGELING GROTE PROJECTEN

Vastgesteld in de vergadering van 22 juni 2006 (Kamerstukken II, 30351)

Nadien gewijzigd:

34343 (14 januari 2016), art. 8

34624 (13 december 2016) art. 3, 7, 18 en 21

34685 (23 februari 2017) art. 1, 2, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 11a, 12, 13, 15, 16

35911 (9 december 2021) art. 1, 3, 7, 18, 21

HOOFDSTUK I. BEGRIPSBEPALINGEN

Artikel 1. Begripsbepalingen

Waar in deze regeling sprake is van:

- a. de commissie, wordt daarmee de commissie bedoeld die een voorstel doet tot aanwijzing van een groot project, dan wel de commissie die wordt belast met de uitvoering van de parlementaire controle op een groot project;
- b. de minister, wordt daarmee de eerstverantwoordelijke dan wel coördinerende bewindspersoon voor het groot project bedoeld;
- c. een accountantsrapport, wordt bedoeld een accountantsrapport dat specifiek in het kader van deze regeling periodiek wordt opgesteld ten behoeve van de Tweede Kamer;
- d. een audit, wordt bedoeld alle vormen van onderzoek, met uitzondering van een accountantsrapport als bedoeld onder c, die betrekking hebben op een groot project of een aspect daarvan en die relevant worden geacht voor een adequate sturing of beheersing van het project door de minister, of de besluitvorming over, dan wel de controle op het groot project door de Tweede Kamer;
- e. de Auditdienst Rijk, wordt bedoeld de Auditdienst Rijk, bedoeld in artikel 1.1 van de Comptabiliteitswet 2016.

HOOFDSTUK II. AANWIJZING GROOT PROJECT

Artikel 2. Voorstel tot aanwijzing groot project

1. Een commissie kan een voorstel aan de Tweede Kamer doen tot aanwijzing van een groot project.
2. De Tweede Kamer kan besluiten tot aanwijzing van een groot project indien zij van mening is dat haar controlerende taak vereist dat meer toegesneden informatie, periodiek te verstrekken, noodzakelijk is, beargumenteerd op basis van de volgende overwegingen:
 - a. er is sprake van een niet routinematige, grootschalige en in de tijd begrensde activiteit;
 - b. het Rijk draagt alleen of grotendeels de verantwoordelijkheid voor het project;
 - c. er zijn substantiële financiële gevolgen of aanmerkelijke uitvoeringsrisico's aan het project verbonden;
 - d. er zijn belangrijke gevolgen voor de samenleving of de rijksdienst aan verbonden;
 - e. er is sprake van toepassing van nieuwe technologieën of financieringsconstructies;
 - f. er is sprake van een in organisatorisch opzicht complex besturings- en uitvoeringsproces.

Artikel 3. Advisering bij aanwijzing groot project

1. Voordat een commissie aan de Tweede Kamer een voorstel doet tot aanwijzing van een groot project, vraagt zij advies aan de commissie voor de Rijksuitgaven.
2. Indien de commissie voor de Rijksuitgaven zelf een voorstel overweegt tot aanwijzing van een groot project en dit project tot het werkterrein van een andere commissie behoort, vraagt zij aan de betrokken commissie advies over het voorgenomen voorstel.

Artikel 4. Toezending voorstel en advies aan de Voorzitter

De commissie zendt het voorstel tot aanwijzing van een groot project, vergezeld van het uitgebrachte advies, aan de Voorzitter.

Artikel 5. Mededeling besluit tot aanwijzing groot project

De Voorzitter deelt het besluit van de Tweede Kamer tot aanwijzing van een groot project onverwijld aan de minister mede. Daarbij meldt de Voorzitter tevens welke commissie met de uitvoering van de parlementaire controle op het groot project wordt belast.

HOOFDSTUK III. UITVOERING VAN DE PARLEMENTAIRE CONTROLE OP EEN GROOT PROJECT

Artikel 6. Verantwoordelijke commissie

De commissie die is belast met de uitvoering van de parlementaire controle op een groot project, is verantwoordelijk voor het vaststellen van de in artikel 9 genoemde uitgangspunten en vervolgens voor de parlementaire controle op het aangewezen groot project.

Artikel 7. Advies over uitvoering regeling

1. De commissie voor de Rijksuitgaven adviseert de commissie over de uitvoering van de regeling.
2. Deze adviezen kunnen betrekking hebben op:
 - a. de toepassing van deze regeling;
 - b. de volledigheid van de overgelegde informatie aan de hand van de afgesproken informatie-eisen;
 - c. de toereikendheid van de overgelegde informatie;
 - d. de comptabele, financieel-economische en budgettaire aspecten van de overgelegde informatie;
 - e. de wijze van behandelen van de voortgangsrapportages door de commissie.

Artikel 8. Rapporteurs groot project

1. Indien een groot project is aangewezen, besluit de commissie of zij een of meer rapporteurs als bedoeld in artikel 7.36, eerste lid, van het Reglement van Orde van de Tweede Kamer over het project benoemt. De commissie kan tijdens het groot project besluiten een of meer van de rapporteurs te vervangen.
2. De commissie deelt haar besluit over de benoeming, en de bij benoeming vastgestelde taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden, mede aan de Voorzitter en de minister.

HOOFDSTUK IV. DE AANVANG VAN EEN GROOT PROJECT

Artikel 9. Uitgangspunten voor parlementaire controle

1. De commissie stelt na de aanwijzing van een groot project een notitie op over de uitgangspunten voor de parlementaire controle op het groot project. Tot deze uitgangspunten behoren in ieder geval:
 - a. de duur van de grootprojectstatus, dan wel de duur van de fase, bedoeld in artikel 11, eerste lid, waarin het groot project zich bevindt;
 - b. de verwerking van het project in de Rijksbegroting;

- c. aanwijzingen over de inrichting van de voortgangsrapportages, voor zover afwijkend van of aanvullend op hetgeen in artikel 12 is bepaald;
 - d. aanwijzingen over de op te stellen accountantsrapporten, voor zover afwijkend van of aanvullend op hetgeen in artikel 13 is bepaald;
 - e. de frequentie en het verschijningstijdstip van de voortgangsrapportages en accountantsrapporten.
2. De in het eerste lid genoemde uitgangspunten worden besproken in een overleg van de commissie met de minister en, indien de commissie dat wenst, de Auditdienst Rijk of een afvaardiging van een openbaar accountantskantoor.
 3. Indien de commissie ter voorbereiding van de notitie een voorafgaand technisch overleg wenst met een of meer bewindspersonen, de Auditdienst Rijk of onder een bewindspersoon werkzame ambtenaren, verzoekt zij dit aan de minister.
 4. De minister legt de aldus besproken uitgangspunten neer in de op te stellen basisrapportage. Deze uitgangspunten gelden voor de duur van het groot project, tenzij deze, overeenkomstig artikel 11, worden herzien op basis van veranderde omstandigheden. De basisrapportage wordt zo spoedig mogelijk aan de commissie uitgebracht.
 5. De basisrapportage vormt het startdocument van de parlementaire controle op het groot project.
 6. Voortgangsrapportages worden ten minste eenmaal per half jaar uitgebracht.
 7. Accountantsrapporten worden ten minste eenmaal per jaar uitgebracht.
 8. Onverminderd hetgeen in het eerste lid, onder e, is bepaald, ontvangt de Tweede Kamer een voortgangsrapportage of een accountantsrapport uiterlijk drie maanden na de peildatum van de desbetreffende rapportages.

HOOFDSTUK V. INFORMATIEVOORZIENING

Artikel 10. Aanwijzingen voor de basisrapportage

1. De informatie in de basisrapportage omvat in ieder geval:
 - a. de doelstellingen van het project;
 - b. een overzicht van de besluitvormingsmomenten en de betrokkenheid van de Tweede Kamer daarbij;
 - c. de reikwijdte van het project;
 - d. de planning van het project;
 - e. de financiën van het project;
 - f. de aan het project verbonden risico's;
 - g. de wijze waarop het project zal worden beheerst en beheerd;
 - h. alle overige informatie die het project raakt, middellijk of onmiddellijk, en waarvan redelijkerwijs kan worden verondersteld dat deze informatie noodzakelijk is voor de uitoefening van de controlerende taak van de Tweede Kamer.
2. Bij de uitwerking van bovengenoemde categorieën dient, voor zover van toepassing, in ieder geval ingegaan te worden op:
 - a. de probleemanalyse die aan het project ten grondslag ligt;
 - b. de (besluitvormings)procedure die wordt gevolgd ter verwezenlijking van het project, de voorziene planning van te nemen beslissingen die van wezenlijk belang zijn voor voortzetting van het project en de formele positie die de Tweede Kamer daarbij heeft;
 - c. de toetsbaarheid van de doelstellingen van het project, de gekozen middelen om de doelstellingen te verwezenlijken, de motivering voor de gekozen oplossing, de uitgangspunten en vooronderstellingen voor verwezenlijking, waaronder eventueel te voeren flankerend beleid, en eventuele raakpunten met andere activiteiten;
 - d. de procedure en het tijdstip voor het verrichten van tussentijdse evaluaties over de voortgang van het project;

e. de kostenraming van het project en de wijze waarop de geraamde bedragen tot stand gekomen zijn;

f. de wijze van financiering van de investerings- en uitvoeringskosten; indien van toepassing wordt daarbij ook aandacht besteed aan publiek-private samenwerking en de wijze van contractering;

g. de budgettaire inpassing van het groot project in de rijksbegroting, de voorziene budgettaire dekking en afspraken over compensatie van eventuele overschrijdingen;

h. een beschrijving van de bij de projectvoorbereiding onderzochte alternatieven, met inbegrip van een financiële onderbouwing en risicoanalyses van deze alternatieven, alsmede de motivering waarom deze alternatieven zijn afgefallen;

i. de adviezen van externe deskundigen over de onderscheiden aspecten van het voorstel;

j. een uiteenzetting op hoofdlijnen van hoe het project georganiseerd is en hoe het beheerst en beheerd zal worden, waarbij aandacht besteed wordt aan de opzet van de bestuurlijke informatievoorziening, de opzet van de administratieve organisatie en de opzet van het systeem van interne controle.

3. Daarenboven gelden de volgende uitgangspunten:

a. de basisrapportage dient de situatie te beschrijven bij ongewijzigd beleid (nulmeting), op een zodanige wijze dat effectmeting na verwezenlijking van het project mogelijk is;

b. doelstellingen worden specifiek, meetbaar, realistisch en tijdgebonden geformuleerd;

c. bij een groot project wordt altijd een kosten-batenanalyse opgesteld;

d. bij een groot project wordt altijd een risicoanalyse opgesteld, waarin duidelijk wordt gemaakt welke mogelijke risico's aan het project verbonden zijn, wat de (financiële) gevolgen van de geïdentificeerde risico's kunnen zijn en hoe deze beheerst zullen worden.

4. Naast de basisrapportage ontvangt de Tweede Kamer tevens een rapport van de Auditdienst Rijk of van een openbaar accountantskantoor met een oordeel over in ieder geval:

a. de kwaliteit en de volledigheid van de in de basisrapportage opgenomen financiële en niet-financiële informatie;

b. de toegepaste calculatiemethoden en risicoanalyses;

c. het realiteitsgehalte van de financiering en de budgettaire inpassing;

d. het projectbeheer, waaronder begrepen de toereikendheid van de projectorganisatie, de kwaliteit van de opzet van de bestuurlijke informatievoorziening, de kwaliteit van de opzet van de administratieve organisatie en de kwaliteit van de opzet van het systeem van interne controle.

Artikel 11. Actualiseren van afspraken en basisrapportage

1. Bij een groot project kunnen de volgende fasen van toepassing zijn:

a. initiatieffase;

b. uitwerkingsfase;

c. uitvoeringsfase;

d. realisatie-/exploitatiefase.

2. De in het eerste lid, onder a en b, genoemde fasen beslaan het besluitvormingstraject van een groot project. De in het eerste lid, onder c en d, genoemde fasen beslaan het realisatietraject van een groot project.

3. Voor elk van deze fasen kunnen, in aanvulling op de in artikel 10 genoemde eisen, nadere of specifieke eisen gesteld worden aan de informatievoorziening van het groot project. Ook kunnen in elk van deze fasen specifieke eisen gesteld worden aan de te volgen procedure.

4. Indien een groot project wordt aangewezen in de initiatieffase of de uitwerkingsfase, kunnen de te maken afspraken en de op te stellen basisrapportage worden aangepast aan de mate van concreetheid die het project dan kent.

5. Zodra in een groot project een nieuwe fase als bedoeld in het eerste lid ingaat, of een besluit als bedoeld in artikel 11a, eerste lid, aanhef en onder a, tot voortzetting van de grootprojectstatus is genomen, kunnen de gemaakte afspraken en de basisrapportage worden geactualiseerd en zo nodig worden aangepast of uitgebreid.

6. Zodra een besluit als bedoeld in artikel 11a, onder b, tot voortzetting van de grootprojectstatus is genomen, worden de gemaakte afspraken en de basisrapportage in ieder geval geactualiseerd en aangepast of uitgebreid. Daarbij wordt ten minste de notitie over de uitgangspunten, bedoeld in artikel 9, eerste lid, aangepast aan de nieuwe fase.

Artikel 11a. Besluitvorming voortzetting groot project

De commissie beslist steeds of zij de grootprojectstatus wenst voort te zetten:

a. na verloop van vijf jaren na een besluit tot aanwijzing van een groot project of tot voortzetting van de grootprojectstatus, en

b. bij het ingaan van een nieuwe fase als bedoeld in artikel 11, eerste lid, indien krachtens artikel 9, eerste lid, tweede volzin, aanhef en onder a, in de notitie over de uitgangspunten de duur van de fase waarbinnen het groot project zich bevindt als uitgangspunt is genomen.

Artikel 12. Aanwijzingen voor de voortgangsrapportage

1. De informatie in de voortgangsrapportage is, voor zover van toepassing, gericht op:

a. de ontwikkelingen van de doelstellingen van het project ten opzichte van de basisrapportage;

b. eventuele veranderingen in de voorziene (besluitvormings)procedure van het groot project en de betrokkenheid van de Tweede Kamer daarbij;

c. eventuele veranderingen in de reikwijdte van het project;

d. de ontwikkeling van de planning van het project;

e. de ontwikkeling van de financiën van het project;

f. de ontwikkelingen met betrekking tot de aan het project verbonden risico's;

g. de wijze waarop het project wordt beheerst en beheerd;

h. alle overige informatie die het project raakt, middellijk of onmiddellijk, en waarvan redelijkerwijs kan worden verondersteld dat deze informatie noodzakelijk is voor de uitoefening van de controlerende taak van de Tweede Kamer.

2. Wat betreft de informatie over de financiën van een groot project geldt dat:

a. in de voortgangsrapportage nadrukkelijk melding gemaakt wordt van dreigende kostenoverschrijdingen, met inbegrip van voorstellen voor vermindering dan wel beperking van overschrijdingen en de eventuele budgettaire inpassing ervan;

b. indien bij een groot project sprake is van aanbestedingen, in de voortgangsrapportages vermeld wordt wat de som van de aanbestedingsresultaten is;

c. indien in de projectbegroting een post «onvoorzien» is opgenomen, in iedere voortgangsrapportage inzicht gegeven wordt of, en zo ja waarvoor, deze is aangesproken en in hoeverre de post nog toereikend wordt geacht gegeven de op dat moment geldende inzichten;

d. de financiële informatie in de voortgangsrapportages gerelateerd moet kunnen worden aan informatie in de departementale begrotingsstukken;

e. de uitgaven, verplichtingen en ontvangsten die met het groot project gemeend zijn, in beginsel op één afzonderlijk begrotingsartikel of artikelonderdeel worden geboekt en herkenbaar in de rijksbegroting zijn opgenomen.

3. Wat betreft de informatie over de beheersing en het beheer van een groot project wordt in de voortgangsrapportage melding gemaakt van belangrijke wijzigingen in de wijze van beheersing en het beheer van het project, de vormgeving van de projectorganisatie en de uitkomsten van relevante audits die op dit punt zijn uitgevoerd.

Artikel 13. Aanwijzingen voor het accountantsrapport

1. Bij voortgangsrapportages wordt periodiek, op basis van een nader te bepalen frequentie, doch ten minste eenmaal per jaar, een accountantsrapport gevoegd met een oordeel over de kwaliteit en volledigheid van de financiële en niet-financiële informatie in de voortgangsrapportage en over de beheersing en het beheer van het project.

2. Bij de beoordeling van de beheersing en het beheer van het project wordt in het bijzonder gekeken naar de toereikendheid van de projectorganisatie, de kwaliteit van de bestuurlijke informatievoorziening, de werking van de administratieve organisatie en de werking van het systeem van interne controle.

3. Het accountantsrapport wordt opgesteld door de Auditdienst Rijk of door een openbaar accountantskantoor.

4. Het accountantsrapport wordt als afzonderlijk document aan de Tweede Kamer gezonden, uiterlijk twee weken na verschijning van de voortgangsrapportage waarop het accountantsrapport betrekking heeft.

Artikel 14. Terugzendrecht van de commissie

Indien de commissie van oordeel is dat de geleverde informatie ontoereikend is, dan wel de kwaliteit van de geleverde informatie onvoldoende is, wordt de minister in staat gesteld binnen zeven werkdagen de ontbrekende of verbeterde informatie aan de Tweede Kamer te zenden.

HOOFDSTUK VI. BEËINDIGING GROOTPROJECTSTATUS

Artikel 15. Verzoek om eindevaluatie

Indien de commissie van mening is dat het groot project als beëindigd kan worden beschouwd of de grootprojectstatus om een andere reden eerder kan worden beëindigd, verzoekt zij de minister de eindevaluatie op te stellen.

Artikel 16. Aanwijzingen voor de eindevaluatie

De eindevaluatie van een groot project omvat in ieder geval:

a. informatie over de vraag in welke mate de oorspronkelijke doelstellingen van het project zijn verwezenlijkt;

b. informatie over de vraag welke activiteiten daarvoor zijn verricht;

c. informatie over de vraag wat de kosten zijn geweest van het groot project;

d. informatie over de vraag in hoeverre de oorspronkelijke projectraming en projectplanning zijn gerealiseerd;

e. informatie over de wijze waarop risico's zijn onderkend en beheerst, alsmede een beschrijving van de (financiële) gevolgen van risico's die zich gedurende het project hebben gemanifesteerd;

f. informatie over de wijze waarop het project is beheerst en beheerd en informatie over hoe de projectorganisatie heeft gefunctioneerd;

g. indien van toepassing: informatie over het verloop van de publiek-private samenwerking, de private co-financiering, de exploitatie en de gehanteerde contracteringsstrategie;

h. een verklarende analyse van verschillen tussen de uitgangspunten uit de basisrapportage en de op dat moment actuele stand van zaken van het project, ten aanzien van de onder a tot en met d genoemde aspecten;

i. een plan van aanpak over de informatievoorziening aan de Tweede Kamer na beëindiging van de grootprojectstatus, in ieder geval rondom het moment waarop de maatschappelijke doelen van het groot project worden geëvalueerd.

Artikel 17. Voorstel tot beëindiging grootprojectstatus

1. De eindevaluatie wordt besproken in een overleg tussen de commissie en de minister.

2. Na behandeling van de eindevaluatie kan de commissie een voorstel aan de Tweede Kamer doen tot beëindiging van de grootprojectstatus.

Artikel 18. Advisering over beëindiging grootprojectstatus

Voordat de commissie aan de Tweede Kamer een voorstel doet tot beëindiging van de grootprojectstatus, vraagt zij advies aan de commissie voor de Rijksuitgaven.

Artikel 19. Toezending voorstel en advies aan de Voorzitter

De verantwoordelijke commissie zendt een voorstel tot beëindiging van de grootprojectstatus, vergezeld van het uitgebrachte advies, aan de Voorzitter.

Artikel 20. Mededeling besluit tot beëindiging grootprojectstatus

De Voorzitter deelt een besluit van de Kamer tot beëindiging van de grootprojectstatus onverwijld aan de minister mede.

HOOFDSTUK VII. SLOTBEPALINGEN

Artikel 21. Werking en toepassing van de regeling

De commissie voor de Rijksuitgaven brengt jaarlijks op de derde woensdag in mei een verslag uit aan de Tweede Kamer over de werking en toepassing van deze regeling in het voorafgaande kalenderjaar.

Artikel 22. Regeling Grote Projecten

Deze regeling wordt aangehaald als "Regeling Grote Projecten".

Procedureregeling parlementaire instemming Verdrag van Lissabon (het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie)

PROCEDUREREGELING PARLEMENTAIRE INSTEMMING VERDRAG VAN LISSABON (HET VERDRAG BETREFFENDE DE WERKING VAN DE EUROPESE UNIE)

Vastgesteld in de vergadering van 11 februari 2010 (Kamerstukken II, 32258, nr. 1)

Nadien gewijzigd:

35911 (9 december 2021), inleiding, onderdelen 1, 2, 5, 6

Procedureregeling parlementaire instemming Verdrag van Lissabon (het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie)

In de Goedkeuringswet van het Verdrag van Lissabon (Stb. 2008, 301) is de bepaling opgenomen dat ontwerp-besluiten voortvloeiend uit de artikelen 77, derde lid, 87, derde lid, en 89 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie terstond aan de Staten-Generaal worden voorgelegd, voordat daarover besluitvorming plaatsvindt door de Raad. Dit betreft ook artikel 81, lid 3 van genoemd Verdrag, voorzover het niet gaat om de tweede alinea van dat lid.

Instemming van beide Kamers der Staten-Generaal is vereist voordat de vertegenwoordiger van het Koninkrijk zijn medewerking kan verlenen aan de totstandkoming van een besluit (van de Raad). Stilzwijgende instemming is verleend indien niet binnen vijftien dagen na overlegging van het ontwerp-besluit door of namens een van de Kamers de wens te kennen wordt gegeven dat het ontwerp-besluit de uitdrukkelijke instemming behoeft.

Hierop is de volgende procedure gebaseerd:

1. De aanbiedingsbrief bij één of meerdere ontwerp-besluiten wordt als kamerstuk gepubliceerd. Dit gebeurt onder een zogenaamd "dubbel nummer" of "Staten-Generaal-nummer": kamerstukken die zowel voor de Eerste als voor de Tweede Kamer relevant zijn. Op het kamerstuk wordt de termijn vermeld waarbinnen de kamers de wens te kennen kunnen geven dat het ontwerp-besluit de uitdrukkelijke instemming behoeft.
2. De ontwerp-besluiten worden in een procedurevergadering door de betrokken kamercommissies (vaste commissies voor Justitie en voor Binnenlandse Zaken) besproken.
3. Er zijn nu drie mogelijkheden:
 - a. de commissie(s) doet/doen niets: na afloop van de termijn is stilzwijgende instemming verleend;
 - b. de commissie(s) besluit(en) tot een overleg met de regering om nadere informatie te verkrijgen. Dit gebeurt binnen de termijn van 15 dagen echter zonder de wens te kennen te geven tot uitdrukkelijke instemming. Dit laat uiteraard het recht van individuele leden onverlet bij de regeling van werkzaamheden alsnog om uitdrukkelijke instemming te verzoeken;
 - c. de commissie(s) stuurt/sturen de Voorzitter een brief met het verzoek aan de Kamer voor te stellen tot uitdrukkelijke instemming te besluiten.
4. In het geval vermeld onder 3c doet de Voorzitter tijdens de regeling van werkzaamheden de Kamer het volgende voorstel:
"Ik stel voor, overeenkomstig het verzoek van de commissie(s) voor, de wens uit te spreken dat het ontwerp-besluit, aangeboden bij brief van (kamerstuk), de uitdrukkelijke instemming van de Kamer behoeft."
5. Vervolgens vindt er doorgaans over het ontwerp-besluit een commissiedebat plaats tussen de betrokken commissie en de regering. Aan het eind van het commissiedebat concludeert de commissievoorzitter of de commissie de Voorzitter al dan niet zal verzoeken aan de Kamer voor te stellen tot uitdrukkelijke instemming te besluiten.
6. De uitkomst van het commissie-overleg wordt aan de Voorzitter meegedeeld.
7. Eventueel kan er nu een plenair debat over het ontwerp-besluit plaatsvinden.
8. Aan het slot van het plenaire debat, of – indien zodanig debat niet heeft plaatsgevonden – bij de regeling van de werkzaamheden doet de Voorzitter de Kamer het volgende voorstel:

Procedureregeling parlementaire instemming Verdrag van Lissabon (het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie)

“Ik stel voor, vast te stellen dat voor zover het deze Kamer betreft, instemming is verkregen met de ontwerp-besluiten, toegezonden bij de brief van de minister/staatssecretaris van, d.d. (kamerstuk)”

Indien niet zonder meer met één of meer ontwerp-besluiten kan worden ingestemd, is het uiteraard ook mogelijk dat die ontwerp-besluiten afzonderlijk in stemming worden gebracht.

Procedureregeling parlementaire instemming Verdrag van Lissabon (het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie)

**PROCEDUREREGELING VOOR DE BEHANDELING DOOR DE
KAMER VAN WETGEVENDE VOORSTELLEN VAN DE
EUROPESE UNIE IN HET KADER VAN HET PARLEMENTAIR
BEHANDELVOORBEHOUD EN IN HET KADER VAN DE
TOETSING OP ASPECTEN VAN EUROPESE
RECHTSGRONDSLAG, SUBSIDIARITEIT EN
PROPORTIONALITEIT**

Vastgesteld in de vergadering van 11 februari 2010 (Kamerstukken II, 32258, nr. 2)

Nadien gewijzigd:

35911 (9 december 2021), onderdeel 11

Procedureregeling parlementair behandelvoorbehoud

In de Rijkswet tot de goedkeuring van het Verdrag van Lissabon (Stb. 2008 – 301) (hierna: de Goedkeuringswet) is in artikel 4 een procedure opgenomen voor het parlementair behandelvoorbehoud. Het uitgangspunt van het behandelvoorbehoud is het versterken c.q. entameren van het politieke debat in de Tweede Kamer over Europese wetgevende voorstellen, teneinde de eigenstandige oordeelsvorming van de Kamer te stimuleren en te faciliteren.

In genoemd artikel 4 van de Goedkeuringswet is bepaald dat elk van de beide Kamers der Staten-Generaal binnen twee maanden nadat het een voorstel voor een wetgevingshandeling, als bedoeld in artikel 2 van het Protocol betreffende de rol van de nationale parlementen in de Europese Unie, heeft ontvangen, kan besluiten dat zij het voorstel van zodanig politiek belang acht dat zij over de behandeling daarvan op bijzondere wijze wenst te worden geïnformeerd. De Kamer stelt de regering daarvan schriftelijk in kennis, waarna de regering onverwijld na de mededeling hiervan een parlementair voorbehoud in de EU dient aan te tekenen in het kader van de voor de behandeling van het voorstel te volgen wetgevingsprocedure. Vervolgens zal binnen vier weken nadat de Kamer een parlementair behandelvoorbehoud heeft geplaatst, een overleg plaatsvinden met de regering over het bijzondere politieke belang van het voorstel, waarin tevens afspraken worden gemaakt over de wijze van informatieverstrekking door de regering, over het verloop van de onderhandelingen en van de wetgevingsprocedure en over eventueel vervolgoverleg.

De Goedkeuringswet bepaalt voorts dat deze procedure zal gelden voor alle wetgevende EU-voorstellen, behalve die waarvoor de instemmingsprocedure op het gebied van Justitie en Binnenlandse Zaken (JBZ) geldt; zie daarvoor de afzonderlijk vastgestelde procedureregeling.

Hierop is de volgende procedure gebaseerd:

1. Jaarlijks stelt de Kamer, overeenkomstig de punten 2 tot en met 4, een lijst vast van aangekondigde en voorgenomen wetgevende EU voorstellen, zijnde wetgevingshandelingen als bedoeld in artikel 2 van het Protocol betreffende de rol van de nationale parlementen in de Europese Unie, welke is opgenomen bij het Verdrag van Lissabon. Deze lijst omvat:
 - a. voorstellen die de Kamer mogelijk van zodanig politiek belang acht dat zij, overeenkomstig de punten 5 tot en met 12, over de behandeling daarvan op bijzondere wijze wenst te worden geïnformeerd, en
 - b. voorstellen die de Kamer zal toetsen op de aspecten: Europese rechtsgrondslag, subsidiariteit en proportionaliteit.
2. Om te komen tot de onder 1 genoemde lijst wijzen de vaste commissies van de Kamer in hun respectieve procedurevergaderingen voorstellen aan uit de voorgenomen plannen en activiteiten van de Europese Commissie in haar jaarlijkse Wetgeving- en Werk Programma en, voor zover al beschikbaar, de aangekondigde voornemens van de EU-Voorzitterschappen. De vaste commissies geleiden de door hen aangewezen voorstellen door naar de vaste commissie voor Europese Zaken. De vaste commissie voor Europese Zaken stelt op basis daarvan een volledige lijst van wetgevende EU-voorstellen op. De vastgestelde lijst wordt door de vaste commissie voor Europese Zaken met de regering besproken in een notaoverleg, zo mogelijk voor 1 januari van het betreffende jaar.
3. Na het hierboven genoemde notaoverleg doet de vaste commissie voor Europese Zaken een voorstel aan de Kamer tot vaststelling van de volledige lijst van

wetgevende EU-voorstellen. De vastgestelde lijst wordt gepubliceerd en aan de regering gezonden.

4. Indien in de loop van het jaar nieuwe wetgevende EU-voorstellen worden ingediend, die niet op de vastgestelde lijst voorkomen, kunnen deze op voorstel van een vaste commissie en na kennisgeving door de betreffende vaste commissie aan de vaste commissie voor Europese Zaken in behandeling worden genomen.
5. Nadat de Kamer een wetgevend EU-voorstel (als bedoeld in artikel 2 van het Protocol betreffende de rol van de nationale parlementen in de Europese Unie), dat is opgenomen op de hierboven onder 1 genoemde lijst, dan wel is toegevoegd op basis van de hierboven onder 4 genoemde procedure, heeft ontvangen, onderzoekt de betreffende vaste commissie het EU-voorstel en stelt zij een oordeel op over:
 - a. de noodzaak een parlementair behandelvoorbehoud te plaatsen indien de vaste commissie besluit dat zij het voorstel van zodanig politiek belang acht dat zij over de behandeling daarvan op bijzondere wijze wenst te worden geïnformeerd;
 - b. de Europese rechtsgrondslag, subsidiariteit en proportionaliteit. De betreffende vaste commissie geleidt haar oordeel door naar de vaste commissie voor Europese Zaken, voor zover dat het parlementair behandelvoorbehoud betreft, en aan de commissie verantwoordelijk voor de toetsing op Europese rechtsgrondslag, subsidiariteit en proportionaliteit, voor zover dat laatstgenoemde aspecten betreft.
6. Bij wetgevende EU-voorstellen die commissieoverstijgend zijn, heeft de vaste commissie voor Europese Zaken een versterkte coördinerende rol, opdat de verschillende invalshoeken in voldoende mate worden betrokken bij de definitieve oordeelvorming van de Kamer. Daartoe kan de vaste commissie voor Europese Zaken aan de betreffende vaste commissie die het voortouw heeft, adviseren om ook andere vaste commissies bij de behandeling en oordeelsvorming te betrekken.
7. Na ontvangst door de vaste commissie voor Europese Zaken van het advies van de betreffende vaste commissie(s) een parlementair behandelvoorbehoud te plaatsen vanwege het politieke belang van het betreffende wetgevende EU-voorstel, geleidt de vaste commissie voor Europese Zaken – al dan niet na overleg of nadere bespreking met de betreffende vaste commissie(s) – het advies door ter besluitvorming door de Kamer.
8. De Kamer besluit over het ingediende advies om een parlementair behandelvoorbehoud aangaande een wetgevend EU-voorstel te laten maken. Op grond van artikel 4, eerste lid van de Goedkeuringswet dient de Kamer binnen 2 maanden na ontvangst van het wetgevend EU-voorstel een besluit te nemen.
9. Op grond van artikel 4, tweede lid van de Goedkeuringswet stelt de Kamer de regering schriftelijk in kennis van haar besluit, waarna de regering onverwijld na de mededeling hiervan een parlementair voorbehoud in de EU dient te maken in het kader van de voor de behandeling van het voorstel te volgen wetgevingsprocedure.
10. Vervolgens heeft op grond van artikel 4, derde lid van de Goedkeuringswet binnen vier weken nadat de Kamer het besluit heeft genomen een parlementair behandelvoorbehoud te plaatsen, een overleg plaats met de Regering over het bijzondere politieke belang van het voorstel, waarin tevens afspraken worden gemaakt over de wijze van informatieverstrekking door de regering, over het verloop van de onderhandelingen en van de wetgevingsprocedure en over eventueel vervolgoverleg.

Procedureregeling parlementair behandelvoorbehoud

11. Het overleg onder 10 heeft bij voorkeur plaats in de vorm van een commissiedebat van de betreffende vaste commissie met de verantwoordelijke bewindspersoon. Indien een commissiedebat wegens omstandigheden (zoals recesperiodes) niet mogelijk blijkt kan ook een andere vorm van overleg worden gekozen. De vaste commissie voor Europese Zaken verleent desgewenst op verzoek van de betreffende vaste commissie(s) ondersteunende en adviserende bijstand.
12. De tijdens dit overleg met de regering gemaakte afspraken worden schriftelijk vastgelegd en aan de regering ter kennis gebracht. Tevens wordt de vaste commissie voor Europese Zaken door de betreffende vaste commissie schriftelijk geïnformeerd over de uitkomsten van het overleg met de regering.
13. Deze procedureregeling laat de door het Reglement van Orde aan commissies en Leden toegekende bevoegdheden onverlet.
14. Na de afronding van dit overleg, als bedoeld in artikel 4, derde lid van de Goedkeuringswet, is de procedure van het parlementair behandelvoorbehoud formeel beëindigd.

REGELING VAN DE COMMISSIE VOOR DE VERZOEKSCHRIFTEN EN DE BURGERINITIATIEVEN

Vastgesteld in de vergadering van 10 maart 2021 (Kamerstukken 35713) , met ingang van 31 maart 2021 in werking getreden

Artikel 1. Begripsbepalingen

In deze regeling wordt, tenzij anders is bepaald, verstaan onder:

- burgerinitiatief: een door de commissie ontvangen schriftelijk stuk met een voorstel als bedoeld in artikel 14.2, eerste lid, van het Reglement van Orde aan de Kamer om een onderwerp te behandelen, en dat is gericht op de vervaardiging, wijziging of intrekking van een wettelijke regeling of op het te voeren regeringsbeleid;
- commissie: de commissie voor de Verzoekschriften en de Burgerinitiatieven, bedoeld in artikel 7.7, eerste lid, van het Reglement van Orde;
- initiatiefnemer: een indiener van een burgerinitiatief;
- overheid: openbare lichamen en hun organen, waaronder begrepen rechtspersonen die direct of indirect, geheel of gedeeltelijk, worden geëxploiteerd voor rekening van een of meer publiekrechtelijke lichamen;
- ombudsman: de Nationale ombudsman of een substituut-ombudsman als bedoeld in artikel 9, eerste lid, van de Wet Nationale ombudsman;
- rapport: een onderzoeksrapport van de ombudsman als bedoeld in artikel 7.7, tweede lid, van het Reglement van Orde;
- verzoeker: een indiener van een verzoekschrift;
- verzoekschrift: een door de commissie ontvangen schriftelijk stuk als bedoeld in artikel 14.1 van het Reglement van Orde over de taakvervulling door de overheid in een aangelegenheid waarbij de verzoeker een persoonlijk belang heeft.

Artikel 2. Vereisten verzoekschrift

1. Een verzoekschrift dient te zijn ondertekend door de verzoeker of zijn gemachtigde, en ten minste te bevatten:

- a. de naam en het adres van de verzoeker;
- b. een uiteenzetting van de redenen die tot het indienen van het verzoekschrift hebben geleid, waaronder een beschrijving van de aangelegenheid die in het verzoekschrift aan de orde wordt gesteld; en
- c. een beschrijving van het persoonlijk belang dat de verzoeker heeft bij een onderzoek door de commissie.

2. Een verzoekschrift kan niet betrekking hebben op een aangelegenheid:

- a. van een decentrale overheid;
- b. waarvan het inwilligen in strijd zou zijn met de wet;
- c. waartegen de verzoeker bezwaar of administratief beroep heeft ingesteld, kan instellen of had kunnen instellen;
- d. waarover enig met rechtspraak of arbitrage belast persoon of college een uitspraak heeft gedaan, of waarvoor beroep bij een zodanig persoon of college ingesteld kan of had kunnen worden;
- e. waar de ombudsman een onderzoek als bedoeld in artikel 9:18, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht naar verricht; of
- f. waarover de Eerste Kamer reeds een beslissing heeft genomen naar aanleiding van een door de verzoeker tot die Kamer gericht verzoekschrift, of de ombudsman reeds een rapport heeft uitgebracht, tenzij het verzoekschrift nadien bekend geworden nieuwe feiten of omstandigheden bevat die een nieuw onderzoek rechtvaardigen.

Artikel 3. Behandeling verzoekschrift

1. De commissie neemt een verzoekschrift slechts in behandeling als het voldoet aan de daaraan gestelde vereisten, tenzij uitzonderlijke omstandigheden of het algemeen belang haar aanleiding geven anders te besluiten.

2. Indien een verzoekschrift niet voldoet aan de vereisten, genoemd in artikel 2, eerste lid, stelt de commissie de verzoeker in de gelegenheid het verzoekschrift binnen een daartoe te stellen termijn aan te vullen om aan de vereisten te voldoen.

3. De commissie kan een verzoekschrift dat voldoet aan de vereisten in ieder geval buiten behandeling laten als het betrekking heeft op een aangelegenheid waarover de Kamer reeds een beslissing heeft genomen naar aanleiding van een door de verzoeker ingediend eerder verzoekschrift, tenzij het verzoekschrift nadien bekend geworden nieuwe relevante feiten of omstandigheden bevat.

4. De commissie geeft de verzoeker schriftelijk kennis van de beslissing over de behandeling. Indien is besloten niet tot behandeling over te gaan omdat niet is voldaan aan het vereiste, bedoeld in artikel 2, tweede lid, onder c of d, kan de commissie besluiten in de kennisgeving te wijzen op rechtsmiddelen die nog openstaan voor de verzoeker.

5. Indien de commissie van oordeel is dat een verzoekschrift voor behandeling in aanmerking komt, zendt zij een afschrift daarvan aan de meest betrokken minister, met het verzoek om de commissie inlichtingen te verstrekken.

6. De commissie zendt de ontvangen inlichtingen aan de verzoeker en stelt de verzoeker en de meest betrokken minister in de gelegenheid op elkaar te reageren.

Artikel 4. Vereisten burgerinitiatief

1. Een burgerinitiatief kan slechts worden ingediend of ondersteund door natuurlijke personen die gerechtigd zijn tot verkiezing van de leden van de Tweede Kamer.

2. Een burgerinitiatief dient te zijn ondertekend door de initiatiefnemers, en ten minste te bevatten:

a. de naam, geboortedatum en nationaliteit, en het adres van de initiatiefnemers;
b. een bijlage waaruit blijkt dat ten minste 40.000 andere personen in het jaar voorafgaand aan de datum waarop het burgerinitiatief door de commissie ontvangen is hun steun aan het voorstel hebben gegeven onder vermelding van hun naam, adres, geboortedatum en nationaliteit, alsmede de datum waarop zij hun steun hebben gegeven; en

c. een nauwkeurige omschrijving en motivering van het voorstel aan de Kamer om een onderwerp te behandelen.

3. Een burgerinitiatief kan niet betrekking hebben op:

a. een aangelegenheid van een decentrale overheid;
b. een vraag over, klacht over, of bezwaar tegen het regeringsbeleid;
c. een onderwerp waarover korter dan twee jaar voor de indiening van het burgerinitiatief door de Kamer een besluit is genomen, tenzij er voldoende concrete nieuwe feiten en omstandigheden zijn die de Kamer bij de eerdere besluitvorming niet bekend waren;

d. belastingen en begrotingen;

e. zaken die in strijd zijn met de Grondwet of de goede zeden.

Artikel 5. Behandeling burgerinitiatief

1. De commissie onderzoekt of een burgerinitiatief voldoet aan de daaraan gestelde vereisten en brengt daarover verslag uit aan de Kamer.

2. De commissie geeft de initiatiefnemers schriftelijk kennis van de beslissing over de behandeling.

Artikel 6. Behandeling rapport

1. De commissie kan een afschrift van een rapport zenden aan de meest betrokken minister, met het verzoek om de commissie inlichtingen te verstrekken.

2. De commissie kan, voor zover het betreft de wijze waarop de overheid gevolgen verbindt aan rapporten, een rapport doorgeleiden naar de meest betrokken andere commissie van de Kamer.

Artikel 7. Reikwijdte behandeling

1. De behandeling door de commissie van verzoekschriften strekt zich niet uit tot de taakvervulling van:

- a. de beide Kamers en Verenigde Vergadering der Staten-Generaal en de leden en ambtenaren daarvan;
- b. de Raad van State en de leden en ambtenaren daarvan;
- c. de Algemene Rekenkamer en de leden en ambtenaren daarvan;
- d. de ombudsman en diens ambtenaren;
- e. de leden van de rechterlijke macht, met rechtspraak belast;
- f. andere personen of leden van colleges, met rechtspraak of arbitrage belast.

2. De behandeling van verzoekschriften of rapporten kan zich mede uitstrekken tot de vraag of in bepaalde gevallen de overheid al dan niet een taak zal moeten gaan vervullen.

Artikel 8. Verslag over verzoekschrift, burgerinitiatief of rapport

1. De commissie neemt in elk verslag als bedoeld in artikel 7.7, tweede lid, van het Reglement van Orde, een duidelijke conclusie of behandelvoorstel op, alsmede de gronden waarop de conclusie of het behandelvoorstel steunt.

2. De commissie zendt een verslag over een verzoekschrift of burgerinitiatief toe aan de verzoekers onderscheidenlijk initiatiefnemers.

Artikel 9. Jaarverslag commissie

De commissie brengt ieder vergaderjaar een verslag uit over haar werkzaamheden in het afgelopen vergaderjaar.

Artikel 10. Overgangsbepaling

1. Het Reglement voor de commissie voor de Verzoekschriften en Burgerinitiatieven wordt ingetrokken.

2. Het Reglement, genoemd in het eerste lid, blijft van toepassing op:
- a. verzoekschriften en rapporten die door de commissie zijn ontvangen vóór de inwerkingtreding van deze regeling;
 - b. burgerinitiatieven die door de commissie zijn ontvangen binnen een jaar na de inwerkingtreding van deze regeling.

Artikel 11. Inwerkingtreding

Deze regeling treedt in werking met ingang van hetzelfde tijdstip waarop de algehele herziening van het Reglement van Orde van de Tweede Kamer der Staten-Generaal (Kamerstukken 35 322) in werking treedt.

REGELING AFHANDELING VAN ANONIEME POST

Artikel 1. Definities

In deze regeling wordt verstaan onder:

- a. post zonder afzender: een brief of e-mail die informatie bevat die specifiek is gericht aan de Kamer dan wel een of meer van haar commissies of leden en waarbij de naam en adresgegevens van de afzender bij ontvangst niet bekend zijn;
- b. anonieme post: post als bedoeld in artikel 2, onderdeel b;
- c. ontvangende dienst: de dienst van de ambtelijke organisatie van de Kamer waar de post zonder afzender is binnengekomen.

Artikel 2. Achterhalen van naam en adresgegevens bij post zonder afzender

De ontvangende dienst tracht de naam en adresgegevens van de afzender van post zonder afzender te achterhalen. Post zonder afzender wordt door de ontvangende dienst vervolgens aangemerkt en afgehandeld:

- a. als reguliere post, indien de naam en adresgegevens van de afzender worden achterhaald, en
- b. als anonieme post, indien de naam en adresgegevens van de afzender niet worden achterhaald.

Artikel 3. Selectie van anonieme post

Anonieme post wordt door de ontvangende dienst onderscheiden in anonieme post:

- a. met een bedreigend karakter,
- b. met een onbegrijpelijke of niet-consistente inhoud, of
- c. met een begrijpelijke inhoud, waarbij onderscheid wordt gemaakt in:
 - 1°. anonieme post met een begrijpelijke inhoud die vermoedelijk betrekking heeft op verborgen misstanden of onrecht, of
 - 2°. overige anonieme post met een begrijpelijke inhoud.

Artikel 4. Afhandeling van anonieme post met een bedreigend karakter

1. Anonieme post met een bedreigend karakter wordt door de ontvangende dienst terstond doorgezonden aan de Beveiligingsambtenaar.
2. De Beveiligingsambtenaar overlegt met het hoofd van de Beveiligingsdienst en de directeur Bedrijfsvoering, Financiën en Personeel en Organisatie over eventueel te nemen maatregelen en brengt de ontvangende dienst schriftelijk op de hoogte van de uitkomst van het overleg.
3. De anonieme post, bedoeld in het eerste lid, en het schriftelijke bericht, bedoeld in het tweede lid, worden door de Beveiligingsambtenaar doorgezonden aan het Centraal Archief, dat zorg draagt voor registratie en archivering.

Artikel 5. Afhandeling van anonieme post met een onbegrijpelijke of niet-consistente inhoud

Anonieme post met een onbegrijpelijke of niet-consistente inhoud wordt door de ontvangende dienst doorgezonden aan het Centraal Archief, dat zorg draagt voor registratie en archivering.

Artikel 6. Afhandeling van anonieme post met een begrijpelijke inhoud die vermoedelijk betrekking heeft op verborgen misstanden of onrecht

1. Anonieme post met een begrijpelijke inhoud die vermoedelijk betrekking heeft op verborgen misstanden of onrecht wordt door de ontvangende dienst doorgezonden aan de Commissie voor de Verzoekschriften en de Burgerinitiatieven.

2. De Commissie voor de Verzoekschriften en de Burgerinitiatieven registreert de anonieme post, bedoeld in het eerste lid, beoordeelt of de anonieme post betrekking heeft op verborgen misstanden of onrecht en beslist of de anonieme post inhoudelijk behandeld wordt of terzijde wordt gelegd.

3. Indien de Commissie voor de Verzoekschriften en de Burgerinitiatieven beslist dat de anonieme post, bedoeld in het eerste lid, inhoudelijk behandeld wordt, zendt zij deze door aan de relevante commissie(s) of het Stafbureau van de Voorzitter, die de inhoudelijke behandeling verzorgt.

4. De anonieme post, bedoeld in het eerste lid, wordt door de Commissie voor de Verzoekschriften en de Burgerinitiatieven doorgezonden aan het Centraal Archief, dat zorg draagt voor registratie en archivering.

Artikel 7. Afhandeling van overige anonieme post met een begrijpelijke inhoud

1. Overige anonieme post met een begrijpelijke inhoud wordt door de ontvangende dienst geregistreerd en direct doorgezonden aan de relevante commissie(s) of het Stafbureau van de Voorzitter.

2. De betreffende commissie dan wel het Stafbureau van de Voorzitter beslist of de anonieme post, bedoeld in het eerste lid, inhoudelijk behandeld wordt of terzijde wordt gelegd.

3. De anonieme post, bedoeld in het eerste lid, wordt door de betreffende commissie dan wel het Stafbureau van de Voorzitter, doorgezonden aan het Centraal Archief, dat zorg draagt voor registratie en archivering.

Artikel 8. Overzicht van geregistreeerde anonieme post met een begrijpelijke inhoud

1. De Dienst Informatievoorziening stuurt aan het begin van de maand een overzicht van de in de voorgaande maand geregistreeerde anonieme post als bedoeld in de artikelen 6 en 7 aan het Stafbureau van de Voorzitter en aan de Griffies Commissies.

2. Het Stafbureau van de Voorzitter brengt het overzicht, bedoeld in het eerste lid, ter kennis van het Presidium.

3. De Griffies Commissies brengen het overzicht, bedoeld in het eerste lid, ter kennis van de commissies.

Toelichting

Op 22 juni 2015 heeft de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken overleg gevoerd met de Voorzitter van de Tweede Kamer over de Raming Tweede Kamer 2016. Tijdens dit overleg is de behandeling van anonieme post binnen de Tweede Kamer aan de orde geweest en heeft de Voorzitter de Kamer toegezegd een definitieve, organisatiebrede regeling voor de afhandeling van anonieme post op te laten stellen.

De Regeling afhandeling anonieme post vervangt de tijdelijke werkwijze die vanaf juni 2015 van kracht was en zet daarmee de reeds bestaande werkwijzen om in een eenduidig en organisatiebreed geldend kader.

REGLEMENT VOOR DE DIENST VERSLAG EN REDACTIE

Vastgesteld in de vergaderingen van 20 april 2004 (Kamerstukken II, 29489;
Kamerstukken I, IXC)

Nadien gewijzigd:
Kamerstukken II, 30630 (29 juni 2006), art. 3,
Kamerstukken I, XLIX A (15 mei 2007)

Kamerstukken II, 32200 (10 november 2009), art. 2, 3 en 4
Kamerstukken I, 32200 A (22 december 2009)

Artikel 1. De zorg voor de Dienst Verslag en Redactie en de Gemengde commissie van beroep

1. De zorg voor de Dienst Verslag en Redactie voor de Staten-Generaal berust bij de Tweede Kamer.

2. De bevoegdheid om in het door de dienst geleverde verslag wijzigingen aan te brengen of aangebrachte wijzigingen ongedaan te maken, berust bij een Gemengde commissie van beroep, bestaande uit de Voorzitters van de Eerste en Tweede Kamer, die de bevoegdheid, bedoeld in artikel 3, vijfde lid, kunnen uitoefenen met dien verstande dat voor de Eerste Kamer deze bevoegdheid wordt uitgeoefend door de Voorzitter van de Tweede Kamer, en voor de Tweede Kamer door de Voorzitter van de Eerste Kamer. De Voorzitters kunnen zich laten vervangen door een Ondervoorzitter, elk voor hun eigen Kamer.

3. De commissie van beroep wordt bijgestaan door een griffier, daartoe door de commissie uit te nodigen.

4. Het hoofd van de dienst of diens plaatsvervanger woont als regel de vergaderingen van de commissie van beroep bij.

5. Met de Eerste Kamer wordt een dienstverleningsovereenkomst afgesloten waarin de te leveren producten en diensten alsmede de aard en kwaliteit daarvan, worden vastgelegd.

Artikel 2. De taakuitoefening

1. De Dienst Verslag en Redactie is belast met de vervaardiging van een geredigeerd doch zoveel mogelijk woordelijk (stenografisch) verslag van het verhandelde in de plenaire vergaderingen van elk van de Kamers en met de openbaarmaking van die Handelingen. De dienst is eveneens belast met de vervaardiging van stenografische en beknopte verslagen van andere vergaderingen ten behoeve van de Kamers.

2. De in het eerste lid bedoelde verslagen worden vervaardigd met gebruikmaking van schriftelijke optekening, alsmede alle technische hulpmiddelen op het gebied van geluids- en geheugentechniek die de Tweede Kamer, het hoofd van de dienst gehoord, dienstig acht.

3. Het hoofd van de dienst of een door hem daartoe aangewezen ambtenaar van de Dienst Verslag en Redactie draagt er zorg voor dat na de sluiting van elke openbare plenaire vergadering het officiële verslag dat aan de goedkeuring van de betreffende Kamer is onderworpen, zo spoedig mogelijk aan de Griffier van die Kamer ter hand wordt gesteld.

Artikel 3. De openbaarmaking

1. Aan degene die in een vergadering van een van de Kamers het woord heeft gevoerd, wordt zo spoedig mogelijk het door de dienst vervaardigde verslag daarvan gezonden, opdat hij of zij het, met inachtneming van het bepaalde in het tweede tot en met vijfde lid, kan nazien alvorens het wordt openbaar gemaakt.

2. De termijn waarbinnen het verslag moet zijn terugbezorgd, wordt door de Tweede Kamer, het hoofd van de dienst gehoord, in overleg met de Huishoudelijke commissie van de Eerste Kamer en het Presidium van de Tweede Kamer vastgesteld. Deze termijn wordt aan de betrokken woordvoerders bekendgemaakt bij het toezenden van het verslag.

3. Indien het verslag niet binnen de bekendgemaakte termijn is terugbezorgd, is het hoofd van de dienst bevoegd de tekst van het verslag zoals deze is toegezonden, zonder meer in de Handelingen te doen opnemen.

4. Interrupties worden in de Handelingen opgenomen, tenzij ze niet overluid zijn uitgesproken en de woordvoerder er niet op is ingegaan.

5. De Gemengde commissie van beroep is bevoegd om, indien haar ter kennis is gekomen dat in het door de dienst geleverde verslag wijzigingen zijn aangebracht die de zin en/of de strekking van het betoog aantasten, de oorspronkelijke tekst van het verslag openbaar te maken. Een besluit op grond van deze bevoegdheid wordt door de Gemengde commissie van beroep niet genomen dan na het horen van de daarbij betrokken personen en niet ten uitvoer gelegd dan nadat zij een termijn heeft gesteld waarbinnen daarvan bij de betrokken Kamer in beroep kan worden gekomen. Wordt de beslissing van de Kamer ingeroepen, dan wordt de uitvoering van het besluit geschorst tot na die beslissing.

6. De aantekeningen, waaronder begrepen becijferingen en aanhalingen, die door de woordvoerders bij het uitspreken van een rede zijn gebruikt, worden door hen in enigerlei vorm zo spoedig mogelijk ter beschikking van de dienst gesteld.

7. Het bepaalde in het eerste tot en met zesde lid is van overeenkomstige toepassing op andere stenografische verslagen.

8. Stenografische verslagen van openbare vergaderingen worden, zolang ze nog niet in druk zijn verschenen, door de Dienst Verslag en Redactie, mede ten behoeve van derden, ten kantore van de Dienst ter inzage gelegd. De voor de Tweede Kamer gemaakte verslagen worden op de intranet- en internetsite van de Tweede Kamer geplaatst, onder vermelding dat het om een ongecorrigeerd stenogram gaat waaraan geen rechten kunnen worden ontleend. De Eerste Kamer draagt op haar website zelf zorg voor de publicatie van verslagen die de Dienst Verslag en Redactie voor die Kamer heeft gemaakt.

9. Andere verslagen van openbare vergaderingen worden, zolang deze niet zijn vastgesteld, niet dan na voorafgaande toestemming van de commissies of werkgroepen van de Kamers waarvoor de verslagen zijn gemaakt, aan derden ter inzage gegeven.

10. Het negende lid is van overeenkomstige toepassing op de geluidsdragers van die vergaderingen en op de desbetreffende geheugendragers.

Artikel 4. De bewaartermijnen

1. De bij het vervaardigen van stenografische verslagen gebruikte geluids- en geheugendragers worden gedurende ten minste vier maanden na de publicatie van het verslag van de vergadering waarop ze betrekking hebben, door de Dienst Verslag en Redactie bewaard. Is omtrent het verhandelde in enige door de dienst verslagen vergadering geheimhouding opgelegd dan worden deze geluids- en geheugendragers gedurende een nader met de opdrachtgever af te spreken termijn door de Dienst onder zegel bewaard. Daarna worden ze onder toezicht van het hoofd van de dienst op zodanige wijze onbruikbaar gemaakt dat de geheimhouding niet alsnog kan worden geschonden.

2. De bij het vervaardigen van andere verslagen gebruikte geluids- en geheugendragers worden gedurende ten minste drie maanden na de vaststelling van de desbetreffende verslagen door de Dienst Verslag en Redactie bewaard. Is echter omtrent het verhandelde in de desbetreffende vergadering geheimhouding opgelegd, dan worden deze geluids- en geheugendragers na de vervaardiging of vaststelling van het verslag tezamen met het verslag aan de betrokken opdrachtgever ter hand gesteld.

REGLEMENT GRIFFIE INTERPARLEMENTAIRE BETREKKINGEN STATEN-GENERAAL

Vastgesteld in de vergaderingen van 3 juli 2008 (Kamerstukken II, 31517) en 8 juli 2008 (Kamerstukken I, LXX)

Algeheel gewijzigd in de vergadering van 28 januari 2020 (Kamerstukken II, 35376)

Artikel 1

1. Ten dienste van de beide Kamers der Staten-Generaal is er een griffie voor de interparlementaire betrekkingen.

2. De griffie voor de interparlementaire betrekkingen ressorteert onder de Tweede Kamer.

3. Artikel 13, vierde en vijfde lid, van het Reglement van Orde van de Tweede Kamer der Staten-Generaal is van toepassing op de griffie voor de interparlementaire betrekkingen.

4. Onverminderd het derde lid geschiedt de werving en selectie van een griffier voor de griffie voor de interparlementaire betrekkingen in overleg met de Griffier van de Eerste Kamer.

Artikel 2

De Griffier van de Eerste Kamer en de Griffier van de Tweede Kamer dragen gezamenlijk zorg voor:

a. de inhoudelijke aansturing van de dienstverlening door de griffie voor de interparlementaire betrekkingen aan de beide Kamers en hun delegaties naar interparlementaire assemblees en vergaderingen;

b. het adviseren van de leden van beide Kamers, het College van Senioren van de Eerste Kamer, het Presidium van de Tweede Kamer en de Voorzitters van beide Kamers over interparlementaire aangelegenheden, waaronder de besteding en de prioritering van gelden ten behoeve van het lidmaatschap van interparlementaire instellingen en in het kader van de interparlementaire betrekkingen; en,

c. het toezicht op de uitvoering van het reglement genoemd in artikel 5.

Artikel 3

De griffie interparlementaire betrekkingen is belast met:

a. het onderhouden van de administratieve betrekkingen van de Staten-Generaal met interparlementaire instellingen;

b. het adviseren van de leden van beide Kamers, het College van Senioren van de Eerste Kamer, het Presidium van de Tweede Kamer en de Voorzitters van beide Kamers over interparlementaire aangelegenheden;

c. het bijstaan van de leden der Staten-Generaal in verband met hun deelname aan interparlementaire vergaderingen;

d. het uitvoeren van het reglement, genoemd in artikel 5; en,

e. andere taken die haar in het kader van het onder artikel 2 genoemde door de Griffiers van beide Kamers worden opgedragen.

Artikel 4

1. Ten minste één maal per jaar vindt er een overleg plaats van de voorzitters van de volgende assembleedelegaties:

a. Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa;

b. Parlementaire Assemblee van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO);

c. Parlementaire Assemblee van de Unie voor de Mediterrane Regio;

d. Benelux Interparlementaire Assemblee;

e. Parlementaire Assemblee van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE); en,

f. Interparlementaire Commissie van de Nederlandse Taalunie.

2. Het overleg van voorzitters van de assembleedelegaties kan gevraagd en ongevraagd advies uitbrengen aan de Griffier van de Eerste Kamer en de Griffier van de

Reglement Griffie Interparlementaire betrekkingen

Tweede Kamer gezamenlijk over de ondersteuning door de griffie voor de interparlementaire betrekkingen.

Artikel 5

Bij afzonderlijk reglement, dat wordt vastgesteld door de Huishoudelijke Commissie van de Eerste Kamer en het Presidium van de Tweede Kamer gezamenlijk, wordt voorzien in voorschriften inzake het bijwonen van vergaderingen die verband houden met het lidmaatschap van interparlementaire instellingen, alsmede voor de vergoeding van de daaraan verbonden reis- en verblijfkosten.

Artikel 6

Dit reglement wordt aangehaald als: Reglement griffie interparlementaire betrekkingen Staten-Generaal.

PROTOCOL VAN AFSPRAKEN OVER ONDERZOEKEN TWEEDE KAMER

Protocol van afspraken over onderzoeken van de Tweede Kamer waarbij inlichtingen van ministers en staatssecretarissen worden gevraagd

A. Algemeen

1. De Tweede Kamer kan op verschillende manieren onderzoek verrichten, waarbij inlichtingen van de regering of van individuele bewindspersonen worden gevraagd.
2. Op al deze onderzoeken is artikel 68 Grondwet van toepassing, waarin is neergelegd dat de ministers en de staatssecretarissen de verlangde inlichtingen geven waarvan het verstrekken niet in strijd is met het belang van de staat. Op de parlementaire enquête zijn artikel 70 Grondwet en de Wet op de Parlementaire Enquête van toepassing.

B. Procedures

1. De Tweede Kamer wijst uit haar midden een of meer leden aan die verantwoordelijk zijn voor het onderzoek. Deze leden kunnen zich doen bijstaan door medewerkers. Deze medewerkers kunnen werkzaam zijn voor het OVB (zie onder 3) of kunnen - al dan niet in het kader van onderzoeksinstituten - voor het onderzoek worden aangetrokken. De verantwoordelijke leden dragen er zorg voor dat de medewerkers zich houden aan de regels die gelden voor het onderlinge verkeer tussen (leden van) de regering en de Tweede Kamer alsmede aan de voorwaarden die zijn neergelegd in de onderzoeksopdracht.
2. De voor het onderzoek verantwoordelijke leden vormen het formele aanspreekpunt voor een minister of staatssecretaris.
3. Bij onderzoeken laat de Tweede Kamer zich ondersteunen door het Onderzoeks- en Verificatiebureau (hierna: OVB) van de Kamer, dat gebonden is aan de regels (waaronder die inzake vertrouwelijk ter beschikking gestelde informatie) welke voor de Tweede Kamer gelden bij het vragen van inlichtingen aan ministers en staatssecretarissen.
4. De onderzoeksinstituten en de medewerkers werken met betrekking tot het ingestelde onderzoek in opdracht en onder verantwoordelijkheid van de Tweede Kamer en worden gebonden aan de regels die de Tweede Kamer stelt alsmede aan de regels die voor de Tweede Kamer gelden bij het vragen van inlichtingen aan ministers en staatssecretarissen.
5. De Tweede Kamer draagt er zorg voor dat de medewerkers, voorzover zij nog niet in dienst van de Kamer zijn, voor de duur van het onderzoek worden beëdigd als ambtenaar van de Kamer.
6. Met het oog op de onafhankelijkheid van het onderzoek:
 - a. draagt de Tweede Kamer er zorg voor dat de onderzoeksinstituten of de medewerkers geen bijzondere belangen met betrekking tot het onderwerp van het onderzoek hebben;
 - b. kan de minister of staatssecretaris informatie geven over onderzoeksinstituten of op grond van het bepaalde in B 5 voor de duur van het onderzoek te beëdiggen medewerkers.
7. Het OVB en het ministerie wijzen elk een contactpersoon aan. De contactpersonen overleggen regelmatig met elkaar over de voortgang van het onderzoek en maken werkafspraken over de uitwisseling van informatie.

C. Vertrouwelijke informatie

1. De minister of staatssecretaris verstrekt de informatie aan de Tweede Kamer of de verantwoordelijke kamerleden en geeft daarbij aan, welke informatie vertrouwelijk dient te worden behandeld.
2. Vertrouwelijk ter beschikking gestelde informatie wordt binnen de Tweede Kamer behandeld op de voor dit soort informatie gebruikelijke wijze. Artikel 38 van het Reglement van Orde van de Tweede Kamer der Staten-Generaal is in dit geval van toepassing. De Tweede Kamer treft de benodigde voorzieningen om ten opzichte van derden het vertrouwelijke karakter van deze informatie te waarborgen.

D. Mondelinge informatie van ambtenaren

1. De medewerkers geven aan het OVB op over welke onderwerpen zij eventueel mondelinge informatie van ambtenaren van het ministerie nodig achten. Het OVB adviseert de voor het onderzoek verantwoordelijke kamerleden hierover. Na beoordeling geleiden deze kamerleden dit verzoek aan het ministerie door. De minister of staatssecretaris beslist in het licht van de Aanwijzingen voor externe contacten van rijksambtenaren of en in hoeverre hij aan het verzoek kan tegemoetkomen en deelt de beslissing mee aan de voor het onderzoek verantwoordelijke kamerleden.
2. Voorzover de minister of staatssecretaris mondelinge informatieverschaffing rechtstreeks door ambtenaren aan de medewerkers mogelijk acht, vindt deze plaats onder door hem te bepalen omstandigheden en voorwaarden (plaats, registratie, notulen, aard van de informatieverschaffing e.d.). Ambtenaren zijn hierbij gebonden aan de Aanwijzingen inzake externe contacten van rijksambtenaren alsmede aan hun wettelijke geheimhoudingsplicht (artikel 125a, derde lid, Ambtenarenwet en artikel 2:5 Algemene wet bestuursrecht).
3. Indien de verantwoordelijke kamerleden ambtenaren, werkzaam onder de verantwoordelijkheid van de betrokken minister of staatssecretaris, willen horen, zijn de Aanwijzingen inzake externe contacten van rijksambtenaren (19 mei 1998, Stcrt. 104) van toepassing. Dit betekent dat de verantwoordelijke leden het verzoek tot het horen van ambtenaren zullen moeten richten tot de minister of staatssecretaris en dat laatstgenoemde de te horen ambtenaren aanwijst. De ambtenaren beperken zich tot het verstrekken van de gevraagde inlichtingen van feitelijke aard en onthouden zich van het uitdragen van persoonlijke beleidsopvattingen. De ambtenaren zijn bovendien gebonden aan hun wettelijke geheimhoudingsplicht (artikel 125a, derde lid, Ambtenarenwet en artikel 2:5 Algemene wet bestuursrecht).

E. Slotbepalingen

1. De betrokken minister of staatssecretaris krijgt de gelegenheid om vóór publicatie van het eindrapport dit rapport in te zien, teneinde het te beoordelen op:
 - feitelijke onjuistheden;
 - aspecten van vertrouwelijkheid;
 - het belang van de staat.Hij brengt zijn bevindingen ter kennis van de Kamer. Eventuele kwesties betreffende de vertrouwelijkheid en/of het belang van de staat worden opgelost in overleg tussen hem en de betrokken kamerleden.
2. Bij verschillen van mening over het verstrekken van informatie tussen medewerkers van de Kamer en ambtenaren van het ministerie wordt overlegd tussen de betrokken bewindspersonen en de verantwoordelijke kamerleden.
3. De Kamer en de minister of staatssecretaris maken afspraken over de eigendom, bewaring en archivering alsmede over de geheimhouding van de ter beschikking te stellen informatie na afloop van het onderzoek, dit met inachtneming van nationale en internationale wet- en regelgeving. De medewerkers die op grond van het bepaalde in B 5 voor de duur van het onderzoek zijn beëdigd als ambtenaar van de Kamer, dragen na afloop van het onderzoek alle bij hen berustende informatie aan de Kamer over.

*Getekend te Den Haag, 14 januari 2002.
Namens de Tweede Kamer der Staten-Generaal,
J. van Nieuwenhoven, voorzitter.
Namens het kabinet,*

Protocol van afspraken over onderzoeken Tweede Kamer

*K.G. de Vries, minister van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties.*

BESLUIT TOT INSTELLING VAN EEN REGULIER OVERLEG TUSSEN HET MANAGEMENTTEAM VAN DE TWEDE KAMER EN DE FRACTIEORGANISATIES

Het Presidium, overwegende

- dat de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal worden ondersteund door zowel de ambtenaren in dienst van de Tweede Kamer als de medewerkers van de fracties;
- dat de organisatie van de Tweede Kamer bestaat uit een groot aantal organisatorische eenheden zoals de onderscheiden diensten van de Kamer, de fracties en de rechtspersonen ter ondersteuning van de fracties;
- dat deze organisatorische eenheden onderscheiden taken en bevoegdheden hebben;
- dat al deze diensten en organisatorische eenheden een gezamenlijk belang hebben bij een soepel lopende organisatie van de Tweede Kamer der Staten-Generaal;
- dat de Griffier is belast met de leiding van de ambtelijke organisatie;
- dat het belang van de Tweede Kamer is gediend met heldere afspraken over de onderlinge samenwerking;
- dat het Presidium voor de Kamerorganisatie functioneert als ware het een Raad van Toezicht en het Managementteam als ware het een college van bestuur

Besluit

- een regulier overleg in te stellen van Managementteam en de ambtelijk secretarissen waarin overlegd wordt over de beleidsvoorbereiding en beleidsuitvoering van de Ramingsdoelstellingen en alle andere zaken van gemeenschappelijk belang;
- daartoe deze regeling vast te stellen:

REGELING VOOR HET OVERLEG VAN HET MANAGEMENTTEAM VAN DE TWEEDE KAMER EN DE AMBTELIJK SECRETARISSEN VAN DE FRACTIES VASTGESTELD BIJ HET PRESIDIUMBESLUIT D.D. 17 juni 2008.

Artikel 1 Definitiebepalingen

ambtelijk secretaris: door een fractie aangewezen functionaris met de bevoegdheid om die fractie te vertegenwoordigen;

ambtenaar: ambtenaar aangesteld bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal;

fractie: fractie als bedoeld in de artikelen 11 en 12 van het Reglement van Orde van de Tweede Kamer der Staten-Generaal;

het overleg: het overleg bedoeld in artikel 2, eerste lid, van deze regeling.

Griffier: de Griffier genoemd in artikel 61 van de Grondwet en de artikelen 13 en 14 van het Reglement van Orde van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Managementteam: de Griffier, de directeur Bedrijfsvoering en de directeur Informatiseringsbeleid, bedoeld in artikel 13 van het Reglement van Orde van de Tweede Kamer der Staten-Generaal;

Presidium: het Presidium bedoeld in artikel 9 van het Reglement van Orde van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Artikel 2 Het overleg

1. Er is een overleg waaraan wordt deelgenomen door het Managementteam enerzijds en de ambtelijk secretarissen van de fracties anderzijds.

2. De leden van het Managementteam worden desgewenst bijgestaan door daartoe aangewezen ambtenaren.

3. De ambtelijk secretarissen worden desgewenst bijgestaan door andere functionarissen van de fracties.

Artikel 3 Doel van het overleg

Het overleg heeft tot doel:

a. om vanuit de eigen verantwoordelijkheden van het Managementteam en de ambtelijke secretarissen en onverminderd hun eigen taken en bevoegdheden, bij te dragen aan optimale ondersteuning van de Leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal;

b. om informatie uit te wisselen tussen het Managementteam en de ambtelijke secretarissen ter bevordering van samenwerking en coördinatie tussen de ambtelijke organisatie en de fracties met betrekking tot zaken van gemeenschappelijk belang;

c. om zaken als bedoeld in artikel 4 alsmede andere zaken te bespreken die van gemeenschappelijk belang zijn voor het Managementteam en de ambtelijke secretarissen;

d. om in voorkomende gevallen het Presidium te adviseren over zaken die geagendeerd staan op de agenda van de vergadering van het Presidium; en

e. om ten aanzien van de onder a tot en met d bedoelde zaken al dan niet gezamenlijke standpunten te bereiken van enerzijds het Managementteam en anderzijds de gezamenlijke ambtelijke secretarissen.

Artikel 4 Zaken van gemeenschappelijk belang

In het overleg worden in ieder geval de volgende zaken besproken:

a. constitutionele zaken van overwegend organisatorische aard;

b. facilitaire zaken, waaronder de huisvesting, restauratieve voorzieningen, vergaderfaciliteiten, openingstijden van ondersteunende diensten en faciliteiten,

dienstverleningsovereenkomsten, zaken met betrekking tot de toegankelijkheid van het gebouw en ontruiming;

c. representatieve zaken, waaronder toegangsregels publieke tribunes, bezoekersregime, faciliteiten aan/rond groepsbezoeken, voorlichtingsfilms en tentoonstellingen;

d. automatiseringsaangelegenheden, waaronder de dienstverleningsovereenkomsten, apparatuur en programmatuur;

e. personele zaken met betrekking tot arbeidsomstandigheden, bedrijfsmaatschappelijk werk, de mogelijkheid om gezamenlijk verzekeringen aan te gaan inzake bijvoorbeeld ziektekosten, pensioenen, alsmede procedureafspraken over het aannemen van personeel;

f. financiële zaken, waaronder de voorbereiding van de Raming van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, de uitvoering en de eventuele wijzigingen van de 'Regeling financiële ondersteuning fracties Tweede Kamer (23686)', de accountantscontrole en afrekening van de fractiesubsidies en de materiële verstrekkingen aan fracties;

g. overige voorkomende zaken die het gezamenlijk belang van de ambtelijke organisatie en de fracties raken.

Artikel 5 Leiding van het overleg

1. Het overleg staat onder leiding van de Griffier.
2. De Griffier kan een ambtenaar als secretaris van het overleg aanwijzen.

Artikel 6 Frequentie van het overleg

1. Het overleg wordt gevoerd op een plaats, dag en uur door de Griffier te bepalen, zulks desgewenst of desgevraagd vanuit de kring van de ambtelijk secretarissen.
2. Het overleg vindt tenminste één maal per twee Presidiumvergaderingen plaats.

Artikel 7 Agenda van het overleg

1. Agendapunten voor het overleg kunnen, indien mogelijk onder opgave van reden en voorzien van de bijbehorende stukken, door de deelnemers van het overleg bij de Griffier worden aangemeld.
2. De agenda en de bijbehorende stukken worden tenminste vijf dagen voorafgaand aan het overleg aan alle deelnemers van het overleg gezonden.
3. De deelnemers van het overleg voorzien elkaar over en weer tijdig van relevante informatie met betrekking tot de agendapunten.

Artikel 8 Karakter overleg en besluitvorming

1. Het overleg is gericht op het bereiken van gezamenlijke standpunten van enerzijds het Managementteam en anderzijds de gezamenlijke ambtelijke secretarissen.
2. Van elk overleg wordt een lijst van standpunten opgemaakt. Indien geen gezamenlijk standpunt wordt bereikt, worden de onderscheiden standpunten van de deelnemers afzonderlijk op de standpuntenlijst vermeld.
3. De standpuntenlijst wordt binnen twee dagen na het overleg aan de deelnemers van het overleg gezonden. De standpuntenlijst wordt drie dagen na verzending als vastgesteld beschouwd, tenzij één van de deelnemers binnen deze drie dagen laat weten het niet eens te zijn met de verzonden standpuntenlijst.
4. De vastgestelde standpuntenlijst wordt aan het Presidium, de deelnemers aan het overleg, de fracties en aan de ambtenaren gezonden.
5. Indien voor een vergadering van het Presidium een onderwerp wordt geagendeerd dat reeds in het overleg aan de orde is geweest, draagt het Managementteam er zorg

voor dat in de begeleidende notities van het Managementteam de gezamenlijke of onderscheiden standpunten worden vermeld die door het overleg zijn vastgesteld.

6. Het Managementteam, in zijn hoedanigheid van leiding van de ambtelijke organisatie, spant zich in voor besluitvorming aangaande vastgestelde gezamenlijke standpunten.

7. De ambtelijk secretarissen, in hun hoedanigheid als vertegenwoordigers van de fracties, communiceren in de richting van hun fracties over de vastgestelde, gezamenlijke standpunten.

Artikel 9 Regeling onverminderd de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de deelnemers.

Deze regeling laat onverlet de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van:

- a. de ambtelijk secretarissen krachtens hun functie bij de fractie;
- b. de fracties en de individuele Kamerleden krachtens hun (grondwettelijke) functie;
- c. de Griffier, zoals onder meer neergelegd in het Reglement van Orde van de Tweede Kamer der Staten-Generaal;
- d. van het Managementteam, zoals onder meer neergelegd in het Reglement van Orde van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
- e. het Presidium, zoals onder meer neergelegd in het Reglement van Orde van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

REGLEMENT VAN ORDE VOOR DE VERENIGDE VERGADERING DER STATEN-GENERAAL

Vastgesteld 7 juli 1994 (Kamerstukken I-II 1994/95, 5, nr. 9).

Inhoud

Hoofdstuk I De Voorzitter en de griffiers

Hoofdstuk II Het houden van de vergaderingen

Hoofdstuk III Beraadslaging met gesloten deuren

Hoofdstuk IV Kennisgevingen

Hoofdstuk V Het verzenden der voorstellen, hetzij van wet, hetzij andere, naar een of meer commissies

Hoofdstuk VI Voorstellen van wet of Rijkswet aanhangig gemaakt door één of meer leden

Hoofdstuk VII Behartiging van aangelegenheden van het Koninkrijk

Hoofdstuk VIII Vergaderingen waarin niet beraadslaagd of besloten wordt

Hoofdstuk IX Het drukken van de stukken

Hoofdstuk X Toehoorders

Slotbepaling

HOOFDSTUK I. DE VOORZITTER EN DE GRIFFIERS

Artikel 1

De plichten van de Voorzitter zijn voornamelijk het leiden van de werkzaamheden der Vergadering; het handhaven der orde bij de beraadslagingen; het zorgen dat geen spreker in zijn rede gestoord wordt; het tot de orde roepen van een spreker, die zich beledigende uitdrukkingen veroorlooft; het tot de behandeling van het onderwerp terugroepen van een spreker, die daarvan afwijkt; het nauwgezet inacht nemen en doen naleven van het Reglement van Orde; het aan alle leden behoorlijk gelegenheid geven om hun bedenkingen voor te dragen; het juist stellen der door de Vergadering te beslissen vraagpunten; het aankondigen van de uitkomst der stemmingen en het uitvoeren der besluiten, door de Vergadering genomen.

Artikel 2

De Voorzitter mag gedurende de beraadslagingen slechts het woord nemen om de juiste stand van het geschilpunt aan te wijzen, of om de beraadslagingen, bij afdwaling, tot het juiste punt terug te brengen. Indien hij over het in overweging zijnde onderwerp het woord wil voeren, verlaat hij de voorzittersstoel, en neemt die zetel pas weer in nadat hij zijn rede geëindigd heeft.

Artikel 3

Het voorzitterschap wordt gedurende die rede alsmede bij afwezigheid of onstentenis van de Voorzitter waargenomen volgens de regels, welke het Reglement van Orde van de Eerste Kamer stelt voor de plaatsvervanging van de Voorzitter van die Kamer.

Artikel 4

Het griffierschap der Vergadering wordt door de Griffiers der beide Kamers vervuld.

Artikel 5

De bij de Vergadering ingekomen stukken worden ter griffie van de Eerste Kamer bewaard.

HOOFDSTUK II. HET HOUDEN VAN DE VERGADERINGEN

Artikel 6

De Voorzitter belegt de vergadering, ter beraadslaging en besluitvorming over een of meer aan de Vergadering voorbehouden zaken, zo dikwijls hij het nodig oordeelt, of dit door elf leden, schriftelijk, met opgave van de redenen, is verzocht.

Artikel 7

Ieder lid tekent naar volgorde van binnenkomst zijn naam op een lijst. Zodra deze lijst door de meerderheid van de zitting hebbende leden is getekend, geeft de Griffier haar aan de Voorzitter over, die alsdan de vergadering dadelijk opent; de bedoelde lijst blijft ter tafel van de Griffier liggen, ter tekening door de later komende leden.

Artikel 8

1. Indien een half uur na de tijd, voor de vergadering van die dag vastgesteld, het vereiste getal leden niet tegenwoordig is, opent de Voorzitter de bijeenkomst en doet de namen der afwezige leden oplezen. Hij kan kennis geven van de ingekomen stukken en voorstellen.

2. De bijeenkomst wordt daarna door de Voorzitter uitgesteld.

Artikel 9

1. Het officiële verslag bevat:

a. een woordelijk verslag van het gesprokene in de vergadering. Het Reglement voor de openbaarmaking van het verslag van het verhandelde in de vergaderingen der Staten-Generaal is hierop van overeenkomstige toepassing.

b. de namen van de leden die in de vergadering aanwezig waren;

c. de namen van de leden die met kennisgeving afwezig waren;

d. de namen van de leden die zich bij een stemming voor danwel tegen verklaarden;

e. een opgave van de beknopte inhoud van alle ingekomen stukken en alle door de Vergadering of door de Voorzitter genomen besluiten.

2. De onderdelen van het officiële verslag, genoemd in het vorige lid onder b tot en met e, worden gezamenlijk aangeduid met notulen.

3. De notulen worden door de Voorzitter en de Griffiers vastgesteld en ten bewijze daarvan door hen ondertekend.

4. Deze vastgestelde notulen worden één week voorafgaand aan de eerstvolgende vergadering voor de leden ter inzage gelegd op de griffie van de Eerste Kamer.

5. Tijdens bedoelde eerstvolgende vergadering kan elk lid bezwaar maken tegen het gestelde in de notulen en daarover een uitspraak vragen aan de Vergadering. Een uitspraak van de Vergadering wordt aan de notulen gehecht en wordt geacht de daarin gewraakte gedeelten te vervangen of aan te vullen.

6. De notulen worden op de griffie van de Eerste Kamer bewaard.

Artikel 10

1. Na het openen van de vergadering doet de Voorzitter een korte opgave van alle bij hem, sedert de laatste vergadering, ingekomen stukken.

2. Hij doet mededeling van alle besluiten en mededelingen van de Regering ontvangen, en stelt zodanige beslissing aan de Vergadering voor, als de aard der stukken medebrengt.

Artikel 11

1. Geen lid voert het woord, dan na het van de Voorzitter verzocht en verkregen te hebben.

2. De leden spreken - afgezien van het plaatsnemen van interrupties - van de spreekplaats, tenzij de Kamer toestaat dat een lid het woord, hetzij staande hetzij zittende, van zijn plaats af voert.

Artikel 12

1. Zodra enig onderwerp aan de orde is gesteld, kunnen de leden zich bij de Voorzitter aanmelden en de inschrijving hunner namen op de lijst der sprekers verzoeken.

2. De Voorzitter geeft naar de orde die lijst het woord, en daarna aan hen, die het later vragen. Deze orde kan echter altijd verbroken worden, wanneer een lid het woord vraagt over een persoonlijk feit of om een motie van orde voor te stellen.

Artikel 13

Niemand voert meer dan twee malen over hetzelfde onderwerp het woord, tenzij de Vergadering hem hiertoe verlof verleent.

Artikel 14

1. Een motie van orde tot sluiting der beraadslaging moet, alvorens de Voorzitter die in stemming brengen kan, door tenminste acht leden worden ondersteund. De leden doen van hun ondersteuning blijken door medeondertekening of hand opsteken.

2. Een motie tot sluiting mag niet met redenen zijn omkleed.

3. Over een motie tot sluiting wordt niet beraadslaagd, maar de Voorzitter vraagt, alvorens die in stemming te brengen, aan de ministers en staatssecretarissen, en met inachtneming van het bedoelde in artikel 15, aan door hen aangewezen personen, bedoeld in artikel 69, derde lid, van de Grondwet, alsmede aan de voorstellers van enig onderwerp in behandeling, of zij over hetgeen aan de orde is nog het woord verlangen te voeren.

Artikel 15

De Voorzitter geeft het woord aan de ministers en staatssecretarissen en aan de personen, bedoeld in artikel 69, derde lid, van de Grondwet, zo dikwijls de ministers of staatssecretarissen dit wensen, echter niet voordat de spreker die aan het woord is zijn rede geëindigd heeft.

Artikel 16

1. Na de sluiting der beraadslagingen gaat de Vergadering tot stemming bij hoofdelijke oproeping over, indien de Voorzitter daartoe besluit of een der leden het verlangt. Vóór de hoofdelijke oproeping wordt door het lot beslist bij welk nummer van de presentielijst de oproeping een aanvang neemt. De Voorzitter brengt zijn stem als laatste uit.

2. Ieder lid stemt met de woorden "voor" of "tegen", zonder enige bijvoeging.

Artikel 17

De ministers en staatssecretarissen, alsmede de personen, bedoeld in artikel 69, derde lid, van de Grondwet, hebben aan hen door de Voorzitter toegewezen zitplaatsen.

Artikel 18

1. Tenzij de Grondwet een versterkte meerderheid vereist, worden alle besluiten bij meerderheid van stemmen genomen.

2. Bij staken van stemmen wordt het nemen van het besluit tot een volgende vergadering uitgesteld.

3. In deze, en evenzo in een voltallige vergadering, wordt, bij staken van stemmen, het voorstel geacht niet te zijn aangenomen.

Artikel 19

Indien bij hoofdelijke oproeping blijkt, dat de helft of minder dan de helft van het aantal zitting hebbende leden aanwezig is, schorst de Voorzitter de vergadering voor enige tijd. Blijken bij heropening weer voldoende leden tegenwoordig te zijn, dan wordt

de vergadering voortgezet. De Voorzitter kan, indien bij de bovengenoemde hoofdelijke oproeping onvoldoende leden aanwezig blijken, de vergadering evenwel ook dadelijk sluiten en tegen een later tijdstip een nieuwe vergadering bijeenroepen.

Artikel 20

1. Van het ogenblik af, dat de Voorzitter een voorstel ter voorbereiding van de openbare beraadslaging aan een commissie heeft toevertrouwd of dat, indien geen schriftelijke voorbereiding werd voorzien, het voorstel op de agenda van de vergadering is geplaatst, staat het aan ieder lid vrij ondertekende en beknopt toegelichte voorstellen tot wijziging bij de griffie van de Eerste Kamer in te zenden. Deze stukken worden met de meeste spoed gedrukt en rondgedeeld.

2. Ook de commissie, in welker handen een voorstel werd gesteld, kan voorstellen tot wijziging indienen.

Artikel 21

De beraadslaging over een voorstel is tweeledig; zij beperkt zich in de eerste plaats tot het onderwerp in het algemeen, daarna tot de afzonderlijke artikelen en de beweegreden van het voorstel.

Artikel 22

Bij de beschouwingen over het onderwerp in het algemeen komen uitsluitend de algemene strekking en het geheel van het voorstel in aanmerking. De Vergadering kan mede tot een afzonderlijke beraadslaging over elke der hoofdafdelingen van het voorstel besluiten.

Artikel 23

1. De beraadslaging over de artikelen heeft in hun volgorde plaats, zodanig dat bij ieder artikel tevens de daartoe betrekkelijke wijzigingen worden behandeld, tenzij de inhoud of het verband met andere artikelen en wijzigingen een andere volgorde noodzakelijk maakt.

2. De Vergadering kan besluiten de beraadslaging over een artikel te splitsen, wanneer dit verschillende paragrafen of zinsneden bevat.

Artikel 24

De Voorzitter onderwerpt de voorgestelde wijzigingen gelijktijdig met het artikel of het onderdeel, waarop zij betrekking hebben, aan de beraadslaging.

Artikel 25

1. Elke voorgestelde wijziging kan door de voorsteller worden toegelicht.

2. Het lid, daartoe aangewezen door de commissie in welker handen het voorstel werd gesteld of anders haar voorzitter, heeft de rechten van voorsteller. De eerste ondertekenaar van een door verscheidene leden voorgestelde wijziging heeft insgelijks die rechten.

3. De voorsteller is bevoegd in zijn voorstel veranderingen aan te brengen, zolang de beraadslaging daarover nog niet gesloten is.

Artikel 26

1. Op voorstel van elf leden of van de Voorzitter kan de Vergadering de beraadslaging over elke wijziging uitstellen of deze verzenden naar de commissie, in welke handen het voorstel gesteld is waarop de voorgestelde wijziging betrekking heeft.

Indien het voorstel niet in handen van een commissie was gesteld, kan de Vergadering besluiten dit alsnog te doen. In deze gevallen wordt de wijziging, voorzover dit niet reeds geschied mocht zijn, gedrukt en rondgedeeld.

2. Gelijk uitstel of gelijke verzending, met de gevolgen daaraan verbonden, kan op voorstel van elf leden of van de Voorzitter plaats hebben voor de veranderingen, door de Regering vóór of gedurende de beraadslaging in het voorstel gebracht.

3. Indien de Vergadering hangende de beraadslaging beslist, dat de commissie in welke handen het voorstel gesteld is over een of meer voorgedragen wijzigingen verslag zal uitbrengen, voldoet de commissie aan die last bij monde van haar voorzitter of door het uitbrengen van een schriftelijk verslag.

Artikel 27

1. Wanneer niemand meer wijzigingen in het aan de orde zijnde artikel of in de beweegredenen wenst voor te stellen, noch daarover het woord verlangt te voeren, wordt de beraadslaging over dat deel van het voorstel gesloten.

2. Daarna wordt tot de stemming overgegaan, en wel zodanig, dat eerst elke ondergeschikte wijziging (elk sub-amendement), daarna de wijziging, waartoe zij betrekking heeft, en eindelijk het artikel of de beweegreden zelf, hetzij gewijzigd, hetzij niet gewijzigd, in stemming wordt gebracht. De wijziging, die de verste strekking heeft, heeft de voorrang.

Artikel 28

Het staat aan geen voorsteller van een wijziging vrij, zijn voorstel in te trekken, nadat de beraadslaging gesloten is, behalve ingeval de aanneming of verwerping van een voorgestelde wijziging andere voorgestelde wijzigingen vanzelf doet vervallen, waarover, bij geschil, de Vergadering beslist.

Artikel 29

1. Indien een voorstel in de loop der beraadslaging wijziging heeft ondergaan, kan de Vergadering besluiten, alvorens tot de eindstemming over te gaan, dat door de commissie in welke handen het voorstel gesteld is, verslag zal worden uitgebracht over de invloed, die de aangenomen wijzigingen op het verband en de strekking van het voorstel hebben. Indien het voorstel niet in handen van een commissie was gesteld, kan de Vergadering besluiten dit alsnog te doen.

2. Na het uitbrengen van dat verslag gaat de Vergadering, tenzij zij anders besluit, zonder heropening der beraadslaging, tot de eindstemming over.

Artikel 30

1. Indien de Vergadering op voorstel van de Voorzitter of een van de leden besluit de Raad van State over een voorstel te horen, schorst de Voorzitter de beraadslaging en zendt hij het voorstel onverwijld naar de Raad.

2. Nadat het advies is ontvangen, wordt het overgelegd aan de commissie in welke handen het voorstel was gesteld danwel aan een commissie die met dit doel wordt ingesteld. De commissie draagt zorg voor het opstellen van een schriftelijke reactie op het advies.

3. Advies en reactie worden tezamen openbaar gemaakt.

4. Na het uitbrengen van het nader rapport wordt de beraadslaging over het voorstel heropend.

5. Indien advies is gevraagd nadat de beraadslaging reeds was gesloten, gaat de Vergadering, tenzij zij anders besluit, na ontvangst van het advies en het nader rapport zonder heropening van de beraadslaging tot de eindstemming over.

Artikel 31

Veranderingen van het volgnummer der artikelen, nodig geworden door wijzigingen bij de beraadslaging in een wetsontwerp of voorstel gebracht, zomede veranderingen in de aanhaling van het nummer der artikelen of onderdelen, welke het gevolg daarvan zijn, worden door de Voorzitter daarin gebracht.

HOOFDSTUK III. BERAADSLAGING MET GESLOTEN DEUREN

Artikel 32

Overeenkomstig de desbetreffende bepalingen van de Grondwet worden de deuren gesloten, wanneer een tiende deel van het aantal aanwezige leden het vordert of de Voorzitter het nodig oordeelt. Vervolgens wordt door de Vergadering beslist of met gesloten deuren zal worden beraadslaagd en besloten.

Artikel 33

De Vergadering met gesloten deuren beraadslagende, kan op voorstel van de Voorzitter of van een der leden, omtrent het aldaar behandelde geheimhouding opleggen.

Artikel 34

De geheimhouding wordt door alle leden en ambtenaren in acht genomen, totdat zij op gelijke wijze wordt opgeheven.

Artikel 35

De notulen van de vergaderingen met gesloten deuren worden afzonderlijk gehouden.

HOOFDSTUK IV. KENNISGEVINGEN

Artikel 36

1. Wanneer de Vergadering een voorstel van wet of Rijkswet aanvaard heeft, geeft de Voorzitter daarvan kennis aan de Koning.

2. Indien het voorstel door of vanwege de Koning werd ingediend, richt de Voorzitter zich tot de Koning met het volgende formulier: Aan de Koning, De Staten-Generaal in Verenigde Vergadering hebben het voorstel aangenomen.

3. Indien het voorstel door een of meer leden aanhangig werd gemaakt, richt de Voorzitter zich tot de Koning met het volgende formulier: Aan de Koning, De Staten-Generaal in Verenigde Vergadering hebben nevenstaand voorstel aangenomen. Zij verzoeken daarop de bekrachtiging van de Koning.

Artikel 37

Wanneer de Vergadering een voorstel van wet of Rijkswet verwerpt geeft de Voorzitter daarvan eveneens kennis aan de Koning met het volgende formulier: Aan de Koning, De Staten-Generaal in Verenigde Vergadering bijeen hebben het voorstel verworpen.

HOOFDSTUK V. HET VERZENDEN VAN VOORSTELLEN NAAR ÉÉN OF MEER COMMISSIES

Artikel 38

1. De Voorzitter kan ter voorbereiding van de openbare beraadslaging een voorstel in handen stellen van een daartoe door hem in te stellen commissie. Hij benoemt de leden van de commissie en wijst hun plaatsvervangers aan.

2. De Voorzitter vraagt de Voorzitter van de Tweede Kamer advies, voordat hij tot instelling van een commissie of de benoeming van haar leden overgaat.

Artikel 39

1. De eerste vergadering van een commissie heeft op uitnodiging en onder leiding van de Voorzitter plaats. In deze vergadering kiest de commissie uit haar midden een voorzitter, die met de leiding der verdere werkzaamheden is belast en, indien zij dit nodig acht, een ondervoorzitter.

2. De keuze van de voorzitter en de ondervoorzitter wordt aan de Vergadering meegedeeld.

3. Een gezamenlijke vergadering van twee of meer commissies wordt voorgezeten door de commissievoorzitter, die het langst deel heeft uitgemaakt van de Staten-Generaal.

Artikel 40

1. De voorzitter van elke commissie is gehouden aan de Voorzitter op diens verzoek mededeling te doen van de loop en de stand van de werkzaamheden van die commissie.

2. De Voorzitter is bevoegd de vergaderingen van elke commissie bij te wonen.

Artikel 41

1. Plaatsvervangende leden van de commissie hebben toegang tot elke vergadering van die commissie.

2. Besluiten worden alleen door de leden van de commissie genomen, met dien verstande dat bij ontstentenis of afwezigheid van een lid zijn plaatsvervanger diens bevoegdheden uitoefent. Bij verhindering doet het lid hiervan mededeling aan zijn plaatsvervanger.

3. Stukken bestemd voor de leden van de commissie worden, tenzij de Voorzitter anders besluit, ook aan hun plaatsvervangers gezonden.

Artikel 42

Een commissie kan één of meer leden van de Vergadering, die lid noch plaatsvervangend lid zijn van de commissie, op hun verzoek toestemming verlenen een commissievergadering bij te wonen. In dat geval is zulk een lid bevoegd aan de beraadslagingen deel te nemen.

Artikel 43

Elke commissie wordt bijgestaan door een van de Griffiers van de Verenigde Vergadering of door een door hen aangewezen plaatsvervangende griffier van de Eerste of Tweede Kamer.

Artikel 44

Voor het overige zijn op de werkwijze van de commissies de bepalingen in het Reglement van Orde van de Eerste Kamer van overeenkomstige toepassing.

HOOFDSTUK VI. VOORSTELLEN VAN WET OF VAN RIJKSWET AANHANGIG GEMAAKT DOOR EEN OF MEER LEDEN

Artikel 45

De Vergadering kan besluiten aan een commissie opdracht te geven te overwegen of en, zo ja, in welke zin omtrent een bepaald, binnen haar bevoegdheid liggend, onderwerp een voorstel van wet of van Rijkswet zal worden ingediend.

Artikel 46

1. Alle voorstellen van wet of Rijkswet, door een of meer leden aanhangig te maken, worden schriftelijk bij de voorzitter ingezonden.
2. Door één of meer leden aanhangig gemaakte voorstellen van Rijkswet worden door de Voorzitter dadelijk na ontvangst aan de vertegenwoordigende lichamen van de Nederlandse Antillen en Aruba gezonden.
3. Dadelijk nadat een in de vorige leden bedoeld voorstel van wet of Rijkswet is ontvangen, zendt de Voorzitter deze aan de Raad van State teneinde de Raad daarover te horen.
4. Na ontvangst van het advies wordt een afschrift daarvan ter hand gesteld aan de initiatiefnemer. De initiatiefnemer draagt zorg voor een schriftelijke reactie op het advies.
5. Openbaarmaking van het advies geschiedt tezamen met openbaarmaking van de schriftelijke reactie.
6. Openbaarmaking blijft achterwege:
 - a. in gevallen, bedoeld in artikel 4 van de Wet openbaarheid van bestuur;
 - b. indien het advies zonder meer instemmend luidt, danwel uitsluitend opmerkingen van redactionele aard bevat.

Artikel 47

1. Door één of meer leden aanhangig gemaakte voorstellen van wet of Rijkswet worden op dezelfde wijze behandeld als door of namens de Koning ingezonden voorstellen, met dien verstande dat overal waar sprake is van het optreden van een minister de initiatiefnemer optreedt en dat het voorstel immer in handen van een commissie wordt gesteld ter voorbereiding van de openbare behandeling. De initiatiefnemer maakt van de commissie geen deel uit.
2. De initiatiefnemer kan zich in de vergaderingen der Commissie, zo hij daar wordt uitgenodigd, en tevens in de Verenigde Vergadering doen bijstaan door ten hoogste twee door hem daartoe aangewezen personen.
3. In het geval dat een minister of staatssecretaris tijdens de openbare beraadslaging het woord verlangt over het voorstel, wordt hem dat, tenzij de Vergadering anders besluit, verleend nadat de initiatiefnemer heeft gesproken.

4. De behandeling wordt niet aangevangen voordat het advies van de Raad van State en een schriftelijke reactie als in het vorige artikel bedoeld, ontvangen zijn.

Artikel 48

Het staat de initiatiefnemer vrij zijn voorstel te wijzigen of in te trekken, zolang over dat voorstel nog niet is beslist.

HOOFDSTUK VII. BEHARTIGING VAN AANGELEGENHEDEN VAN HET KONINKRIJK

Artikel 49

De Voorzitter geeft aan de Gevolmachtigde Ministers van de Nederlandse Antillen en van Aruba en de bijzondere gedelegeerden gelegenheid de hun bij het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden toegekende bevoegdheden uit te oefenen.

Artikel 50

De Gevolmachtigde Ministers van de Nederlandse Antillen en van Aruba en de bijzondere gedelegeerden hebben in de Vergadering, aan aangelegenheden van het Koninkrijk gewijd, aan hen door de Voorzitter toegewezen zitplaatsen.

Artikel 51

De Voorzitter geeft aan de Gevolmachtigde Ministers van de Nederlandse Antillen en van Aruba en de bijzondere gedelegeerden het woord zodra en zo vaak zij zulks verlangen, echter niet vóórdat de spreker, die aan het woord is, zijn rede heeft geëindigd.

Artikel 52

De betrokken commissie is bevoegd, voorzover het betreft de behandeling van een Rijkswet, door tussenkomst van de Voorzitter, de Gevolmachtigde Ministers van de Nederlandse Antillen en van Aruba en de bijzondere gedelegeerden om voorlichting te verzoeken, alsook de voorlichting te aanvaarden, welke dezen eigener beweging verstrekken.

HOOFDSTUK VIII. VERGADERINGEN WAARIN NIET BERAADSLAAGD OF BESLOTEN WORDT

Artikel 53

1. Op vergaderingen, waarin naar het oordeel van de Voorzitter niet zal worden beraadslaagd of besloten, zijn slechts de artikelen 3 t/m 5 en 54 van dit Reglement van toepassing.

2. Indien een vergadering als hierboven bedoeld volgt op een vergadering waarin is beraadslaagd en/of besloten, is artikel 9, vierde en het vijfde lid met inachtneming van hetgeen hieronder wordt bepaald, eveneens van toepassing.

3. In het geval een lid in gevolge het vijfde lid van artikel 9 bezwaar wil maken tegen het gestelde in de notulen en daarover een uitspraak wil vragen aan de Vergadering, deelt hij dat meteen bij de aanvang van de Vergadering mee.

4. De Voorzitter bepaalt terstond of en zo ja wanneer het bezwaar en de uitspraak tijdens de Vergadering als hier bedoeld aan de orde worden gesteld.

5. Zo het bezwaar naar zijn oordeel in de bedoelde Vergadering niet aan de orde kan worden gesteld, roept hij binnen 2 maanden een Vergadering bijeen ten einde het bezwaar te behandelen.

Artikel 54

In deze vergaderingen als bedoeld in het eerste lid van artikel 53 bestaat de taak van de Voorzitter voornamelijk uit het desgewenst benoemen van een commissie van in- en uitgeleide van degene, die de Vergadering zal toespreken, uit het leiden van de Vergadering en het handhaven van de orde. De Voorzitter kan een lid, dat zulk een vergadering verstoort, uitsluiten van de verdere bijwoning der vergadering.

HOOFDSTUK IX. HET DRUKKEN VAN DE STUKKEN

Artikel 55

1. Alle stukken van regeringswege bij de Vergadering ingekomen of aan haar medegedeeld en die uit hun aard aan de leden behoren te worden rondgezonden, worden gedrukt aan hen bezorgd.

2. Van andere stukken beveelt de Voorzitter het drukken zodra hij dit nodig oordeelt.

3. Wanneer hij het drukken voor de leden alléén beveelt hetzij met of zonder geheimhouding, wordt dit boven aan het stuk vermeld, en worden de zodanige, onder verzegelde omslag, aan de leden alléén rondgezonden.

HOOFDSTUK X. TOEHOORDERS

Artikel 56

Alle tekenen van goed- of afkeuring van de zijde der toehoorders zijn verboden. De Voorzitter zorgt, door gepaste maatregelen, voor de naleving van deze bepaling en voor de bewaring van behoorlijke stilte. Hij kan, bij inbreuk daarop een of meer of alle toehoorders doen vertrekken.

Slotbepaling

Artikel 57

In alle gevallen waarin dit Reglement niet voorziet, kan de Voorzitter, na het advies te hebben ingewonnen van de Voorzitter van de Tweede Kamer, het Reglement van Orde van de Eerste of de Tweede Kamer van overeenkomstige toepassing verklaren. Deze beslissing van de Voorzitter wordt terstond aan de leden en de Regering medegedeeld.

Wet ministeriële verantwoordelijkheid en ambtsdelicten leden Staten-Generaal, ministers en staatssecretarissen

WET MINISTERIËLE VERANTWOORDELIJKHEID EN AMBTSDELICTEN LEDEN STATEN-GENERAAL, MINISTERS EN STAATSSECRETARISSEN

Wet van den 22sten April 1855, houdende regeling der verantwoordelijkheid van de Hoofden der Ministeriële Departementen (Wet ministeriële verantwoordelijkheid)

Vastgesteld 22 april 1855 (Stb. 1855, 33).

Nadien gewijzigd door Stb. 1886, 5 en 64, Stb. 1927, 259, Stb. 1997, 660, Stb. 2008, 148, en Stb. 2018, 245

Wet ministeriële verantwoordelijkheid en ambtsdelicten leden Staten-Generaal, ministers en staatssecretarissen

Wet van den 22sten April 1855, houdende regeling der verantwoordelijkheid van de Hoofden der Ministeriële Departementen (Wet ministeriële verantwoordelijkheid)

Wij WILLEM III, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg, enz., enz., enz.,

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat, ter voldoening aan art. 73, in verband met art. 53 der Grondwet, de strafregtelijke verantwoordelijkheid van de Hoofden der Ministeriële Departementen moet worden geregeld door de wet en die regeling behoort plaats te hebben met inachtneming van art. 159 der Grondwet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

HOOFDSTUK 1. DE VERANTWOORDELIJKHEID VAN MINISTERS EN STAATSSECRETARISSEN

Artikel 1

1. Onze Ministers dragen zorg voor de uitvoering van de Grondwet en de andere wetten, voor zover die van de regering afhangt.

2. Zij zijn wegens het niet naleven van deze verplichting verantwoordelijk en in rechte vervolgbaar overeenkomstig de bepalingen in hoofdstuk 2.

Artikel 2

De medeondertekening van wetten en koninklijke besluiten door een of meer ministers of staatssecretarissen wijst de voor die wetten en koninklijke besluiten verantwoordelijke ministers of staatssecretarissen aan.

HOOFDSTUK 2. AMBTSDELICTEN BEGAAN DOOR LEDEN VAN DE STATEN-GENERAAL, MINISTERS EN STAATSSECRETARISSEN

§ 1. Algemene bepalingen

Artikel 3

1. In dit hoofdstuk wordt verstaan onder:

a. ambtsdelicten: ambtsmisdrijven of ambtsovertredingen, begaan door een lid van de Staten-Generaal, een minister of een staatssecretaris in die betrekking;

b. vervolging: vervolging wegens een ambtsdelict.

2. Onder ambtsdelicten worden mede verstaan strafbare feiten begaan onder een der verzwarende omstandigheden, omschreven in artikel 44 van het Wetboek van Strafrecht.

Artikel 4

1. De leden van de Staten-Generaal, Onze ministers en de staatssecretarissen staan, ook na hun aftreden, wegens ambtsdelicten terecht voor de Hoge Raad.

2. De opdracht tot vervolging wordt gegeven bij koninklijk besluit of bij een besluit van de Tweede Kamer.

3. De procureur-generaal bij de Hoge Raad is verplicht aan de ontvangen opdracht tot vervolging onmiddellijk gevolg te geven.

§ 2. Opdracht tot vervolging door de regering

Artikel 5

1. Het koninklijk besluit waarbij de opdracht wordt gegeven tot vervolging bevat een nauwkeurige aanduiding van het ten laste gelegde feit en de opdracht aan de procureur-generaal bij de Hoge Raad om de vervolging in te stellen.

2. Afschrift van dit besluit wordt aan de beide Kamers der Staten-Generaal toegezonden.

Artikel 6

Indien bij koninklijk besluit opdracht is gegeven tot vervolging, neemt de Tweede Kamer geen aanklacht tegen dezelfde persoon wegens dezelfde feiten in overweging.

§ 3. Opdracht tot vervolging door de Tweede Kamer

Artikel 7

Indien ten minste vijf leden van de Tweede Kamer een schriftelijke en met redenen omklede aanklacht indienen wegens een vermoedelijk ambtsdelict, beslist de Tweede Kamer of zij die aanklacht in overweging neemt.

Artikel 8

Alvorens de Tweede Kamer beslist of zij de aanklacht in overweging neemt, stelt de voorzitter van de Tweede Kamer degene tegen wie de aanklacht is gericht in de gelegenheid naar diens keuze schriftelijk of mondeling een zienswijze naar voren te brengen.

Artikel 9

Indien de Tweede Kamer besluit tot het in overweging nemen van de aanklacht, stelt zij een commissie van onderzoek in.

Artikel 10

De Tweede Kamer benoemt de leden van de commissie van onderzoek uit haar midden. Leden die de aanklacht hebben ingediend, kunnen geen lid zijn van de commissie. Wel kunnen zij door de commissie ten behoeve van het geven van nadere inlichtingen worden gehoord.

Artikel 11

1. De commissie van onderzoek is belast met het opsporen en verzamelen van alle bescheiden, inlichtingen en bewijzen, die tot opheldering van de feiten, in de aanklacht vermeld, kunnen leiden.

2. De hoofdstukken 3, 4, 5 en 7 van de Wet op de parlementaire enquête 2008 zijn van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat:

- a. degene tegen wie de aanklacht is gericht niet verplicht is de commissie van onderzoek medewerking te verlenen;
- b. artikel 217 van het Wetboek van Strafvordering van overeenkomstige toepassing is.

Artikel 12

In iedere stand van het onderzoek is de commissie van onderzoek verplicht om degene tegen wie de aanklacht is gericht, indien deze dit wenst, te horen.

Artikel 13

Zodra de commissie van onderzoek de aanklacht genoegzaam toegelicht acht, brengt zij over de daarbij aangevoerde feiten verslag uit aan de Tweede Kamer.

Artikel 14

1. Bij de beraadslaging over de aanklacht wordt degene tegen wie de aanklacht is gericht gehoord, indien deze daarom verzoekt. Aan deze persoon wordt in ieder geval het laatst het woord gegeven.

2. Het eerste lid geldt eveneens indien voor of tijdens het onderzoek het kamerlidmaatschap van het betrokken lid van de Staten-Generaal is beëindigd of aan de betrokken minister of staatssecretaris ontslag is verleend.

Artikel 15

1. Indien de Tweede Kamer een aanklacht als bedoeld in artikel 7 niet in overweging heeft genomen, kan zij deze bij het opkomen van nieuwe bezwaren alsnog in overweging nemen. Eveneens kan in dat geval bij koninklijk besluit de opdracht worden gegeven tot vervolging van dezelfde persoon wegens dezelfde feiten.

2. Indien de Tweede Kamer de aanklacht na gedaan onderzoek en gehouden beraadslaging heeft verworpen, kan ten aanzien van dezelfde persoon wegens dezelfde feiten noch door de regering noch door de Tweede Kamer opnieuw onderzoek worden gedaan noch een opdracht tot vervolging worden gegeven.

Artikel 16

1. Een aanklacht wordt geacht te zijn verworpen indien de Tweede Kamer binnen drie maanden na de indiening van de aanklacht geen eindbeslissing heeft genomen.

2. De Tweede Kamer kan besluiten de termijn, bedoeld in het eerste lid, te verlengen met ten hoogste twee maanden.

Artikel 17

Indien een aanklacht overeenkomstig artikel 16 wordt geacht te zijn verworpen, blijft de regering bevoegd om bij koninklijk besluit de opdracht te geven tot vervolging van dezelfde persoon wegens dezelfde feiten.

Artikel 18

1. De Tweede Kamer toetst de aangeklaagde feiten aan het recht, de billijkheid, de zedelijkheid en het staatsbelang.

2. Indien de Tweede Kamer genoegzame gronden tot vervolging aanwezig acht, geeft zij opdracht aan de procureur-generaal bij de Hoge Raad om de vervolging in te stellen. Het daartoe strekkende besluit bevat een nauwkeurige aanduiding van het ten laste gelegde feit. Binnen drie dagen nadat de Tweede Kamer het besluit heeft genomen, wordt dit tezamen met de aanklacht en de verzamelde informatie toegezonden aan de procureur-generaal.

3. Een afschrift van het besluit wordt toegezonden aan de betrokkene, aan Onze Minister van Justitie en Veiligheid en aan de Eerste Kamer.

Artikel 19

Indien de Tweede Kamer opdracht heeft gegeven tot vervolging, kan bij koninklijk besluit geen opdracht worden gegeven tot vervolging van dezelfde persoon wegens dezelfde feiten.

Artikelen 20-35

[Vervallen]

HOOFDSTUK 3. SLOTBEPALINGEN

Artikel 36

Een vordering tot vergoeding van schade, geleden door een ambtsdelict als bedoeld in hoofdstuk 2, kan slechts berusten op een veroordeling door de Hoge Raad en kan uitsluitend bij de burgerlijke rechter worden ingesteld.

Artikel 37

Deze wet wordt aangehaald als: Wet ministeriële verantwoordelijkheid en ambtsdelicten leden Staten-Generaal, ministers en staatssecretarissen.

Lasten en bevelen, dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst, en dat alle Ministeriële Departementen, Autoriteiten, Collegien en Ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven op het Loo, den 22sten April 1855.
WILLEM.

De Minister van Justitie,
D. DONKER CURTIUS.

Uitgegeven den dertigsten April 1855.
De Directeur van het Kabinet des Konings,
DE KOCK.

WET OP DE PARLEMENTAIRE ENQUÊTE 2008

Wet van 1 april 2008, houdende regels over de parlementaire enquête (Wet op de parlementaire enquête 2008)

Vastgesteld 1 april 2008 (Stb. 2008,148).

Nadien gewijzigd door Stb. 2010, 350 en 715, Stb. 2012, 313, Stb. 2013, 316, Stb. 2014, 458, Stb. 2016, 290, Stb. 2017, 139, Stb. 2018, 247, Stb. 2019, 89, Stb. 2019, 173, Stb. 2020, 146).

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het, mede gelet op artikel 70 van de Grondwet, wenselijk is de huidige Wet op de Parlementaire Enquête te moderniseren en te vervangen door een nieuwe Wet op de parlementaire enquête, onder meer met het oog op de uitbreiding en verduidelijking van de bevoegdheden van de enquêtecommissie en met het oog op de verbetering en verduidelijking van de positie van personen die verplicht zijn tot medewerking aan een parlementaire enquête, de samenloop met ander onderzoek en de regeling van de openbaarheid dan wel vertrouwelijkheid bij een parlementaire enquête;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

HOOFDSTUK 1. ALGEMENE BEPALING

Artikel 1

1. In deze wet wordt verstaan onder:
 - a. Kamer: Eerste Kamer, Tweede Kamer of de verenigde vergadering der Staten-Generaal;
 - b. commissie: commissie als bedoeld in artikel 2, tweede lid;
 - c. document: schriftelijk stuk of ander materiaal dat gegevens bevat.
2. In deze wet wordt mede verstaan onder ambtenaar: de ambtenaar als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel a, van de Wet ambtenaren defensie en de dienstplichtige als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel b, van de Kaderwet dienstplicht..

Hoofdstuk 2. De instelling van een parlementaire enquête

Artikel 2

1. De Kamer kan op voorstel van één of meer leden besluiten een parlementaire enquête te houden.
2. Een parlementaire enquête wordt uitgevoerd door een commissie van de Kamer.
3. Het besluit tot het houden van een parlementaire enquête bevat een omschrijving van het onderwerp waarop de parlementaire enquête betrekking zal hebben. De Kamer kan, al dan niet op voorstel van de commissie die de parlementaire enquête verricht, de omschrijving wijzigen.
4. De Kamer benoemt de leden van de commissie uit haar midden. De Kamer kan een lid van de commissie, al dan niet op zijn verzoek, in zijn hoedanigheid van lid van de commissie ontslaan.
5. De voorzitter van de Kamer doet van de besluiten, bedoeld in dit artikel, mededeling in de Staatscourant.

Artikel 3

1. De Kamer stelt de raming op van de uitgaven, uitgesplitst naar begrotingsjaren, die naar haar oordeel voor een parlementaire enquête nodig zijn, en brengt deze ter kennis van Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

2. De uitgaven worden verwerkt in de begroting van de Staten-Generaal, bedoeld in artikel 4.5 van de Comptabiliteitswet 2016.

Hoofdstuk 3. De bevoegdheden van de commissie

Paragraaf 1. Algemene bepaling

Artikel 4

1. De commissie kan de haar bij deze wet verleende bevoegdheden uitoefenen met ingang van de dag na de dagtekening van de Staatscourant waarin het besluit tot het houden van een parlementaire enquête bekend is gemaakt tot de dag met ingang waarvan de enquête door de Kamer wordt beëindigd.

2. De commissie oefent de haar bij deze wet verleende bevoegdheden slechts uit voor zover dat naar het redelijk oordeel van de commissie voor de vervulling van haar taak nodig is.

3. De bevoegdheden en werkzaamheden van de commissie worden niet beëindigd door het verstrijken van de zittingsduur of de ontbinding van de Kamer.

4. De commissie kan persoonsgegevens, waaronder tevens worden begrepen gegevens betreffende de gezondheid en justitiële en strafvorderlijke gegevens, verwerken.

Paragraaf 2. De bevoegdheden van de enquêtecommissie

Artikel 5

1. De commissie kan schriftelijke inlichtingen vorderen.

2. De commissie kan de wijze waarop de schriftelijke inlichtingen worden verstrekt bepalen.

Artikel 6

1. De commissie kan afschrift van, inzage in of kennisneming van documenten vorderen.

2. De commissie kan bepalen op welke wijze afschriften worden verstrekt, inzage wordt gegeven onderscheidenlijk kennisneming wordt verleend.

Artikel 7

1. De commissie kan, zonder toestemming van de rechthebbende, met de door haar aangewezen personen elke plaats in Nederland, daaronder begrepen de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba, betreden.

2. In afwijking van het eerste lid is voor het betreden van woningen toestemming van de bewoner of een machtiging vereist. In afwijking van artikel 3 van de Algemene wet op het binnentreden is de voorzieningenrechter van de rechtbank Den Haag bevoegd tot het verlenen van de machtiging. De artikelen 25, eerste lid, tweede volzin, tot en met 27 zijn van toepassing op de verlening van de machtiging.

3. De commissie geeft, voor zover dit niet in strijd is met het belang van de parlementaire enquête, schriftelijk kennis aan de rechthebbende van een plaats van een voornemen een plaats te betreden. Indien sprake is van verhuur, dan wordt de kennisgeving gegeven aan de huurder.

4. De leden van de commissie en de door haar aangewezen personen dragen bij het betreden van de plaats een legitimatiebewijs bij zich, dat is uitgegeven door de voorzitter van de Kamer. Zij tonen het legitimatiebewijs desgevraagd aanstonds.

5. De commissie maakt een schriftelijk verslag op van het betreden van een plaats.

6. Voor de toepassing van dit artikel is de Algemene wet op het binnentreden tevens van toepassing in de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba.

Artikel 8

1. De commissie kan een besloten voorgesprek houden met personen die zij mogelijk als getuige of deskundige zal horen.

2. Niemand is verplicht om medewerking te verlenen aan een voorgesprek. Artikel 14 is niet van toepassing.

3. De leden van de commissie bewaren geheimhouding over hetgeen hun tijdens het voorgesprek ter kennis komt.

4. Hetgeen een persoon met wie de commissie een voorgesprek heeft gehouden of zijn bijstandsverlener, tijdens het voorgesprek ter kennis komt, wordt niet openbaar gemaakt.

5. Van het voorgesprek worden een vertrouwelijke geluidsregistratie en een vertrouwelijk verslag gemaakt.

Artikel 9

1. De commissie kan personen als getuige of deskundige horen.

2. De commissie kan een getuige of deskundige uitsluitend horen, indien ten minste drie leden aanwezig zijn.

Artikel 9a

1. De commissie kan bij het college van burgemeester en wethouders van de gemeente 's-Gravenhage dan wel, indien het niet-ingezetenen betreft, bij de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een verzoek indienen tot het verstrekken van adresgegevens van:

- a. personen met wie zij een voorgesprek wenst;
- b. getuigen, of
- c. deskundigen.

2. Artikel 3.5, eerste en tweede lid, van de Wet basisregistratie personen zijn van overeenkomstige toepassing.

Paragraaf 3. Bijzondere bepalingen ten aanzien van de bevoegdheid van de commissie getuigen en deskundigen te horen

Artikel 10

1. De voorzitter van de commissie roept een persoon die zij als getuige of deskundige wil horen bij aangetekende brief op, hetzij in persoon, hetzij op de woonplaats, hetzij op het werkadres van de persoon. De voorzitter kan de oproeping bij deurwaardersexploot doen betekenen.

2. Het verhoor vindt niet eerder plaats dan op de achtste dag na de ontvangst van de oproeping.

3. De oproeping maakt melding van dag, uur en plaats van het verhoor, van de feiten waaromtrent informatie wordt verlangd en van de gevolgen, verbonden aan het niet verschijnen op het verhoor.

4. In afwijking van het tweede lid kan de commissie bepalen dat het verhoor eerder plaats vindt dan op de achtste dag na ontvangst van de oproeping, indien:
- naar het redelijk oordeel van de commissie in het belang van de parlementaire enquête een verhoor op een kortere termijn nodig is, of
 - de betrokken getuige of deskundige met een kortere termijn instemt.

Artikel 11

- Een getuige of deskundige wordt in een openbare zitting van de commissie gehoord.
- De commissie kan, al dan niet op verzoek van de getuige of deskundige, om gewichtige redenen besluiten dat van een openbare zitting geen beeld- of geluidsregistraties door derden mogen worden gemaakt.
- Van een openbare zitting worden een geluidsregistratie en een openbaar verslag gemaakt.

Artikel 12

- De commissie kan, al dan niet op verzoek van de getuige of deskundige, om gewichtige redenen besluiten een verhoor of een gedeelte daarvan in een besloten zitting van de commissie af te nemen.
- De leden van de commissie bewaren geheimhouding over hetgeen hun tijdens de besloten zitting ter kennis komt.
- Van een besloten zitting worden een vertrouwelijke geluidsregistratie en een vertrouwelijk verslag gemaakt.

Artikel 13

- Voorafgaande aan het verhoor legt een getuige, mits deze de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt, in handen van de voorzitter de eed of de belofte af dat hij de gehele waarheid en niets dan de waarheid zal zeggen, tenzij de commissie besluit het verhoor zonder voorafgaande eed of belofte te doen plaatsvinden.
- Voorafgaand aan het verhoor legt een deskundige in handen van de voorzitter de eed of de belofte af dat hij zijn verslag onpartijdig en naar beste weten zal uitbrengen.

Hoofdstuk 4. De positie van personen die verplicht zijn medewerking te verlenen aan een parlementaire enquête

Paragraaf 1. Algemene bepalingen

Artikel 14

- Elke Nederlander, elke ingezetene van Nederland, elke natuurlijke persoon die in Nederland verblijf houdt, elke rechtspersoon die in Nederland is gevestigd en elke rechtspersoon die haar bedrijfsactiviteiten geheel of gedeeltelijk in Nederland uitoefent, is verplicht de commissie binnen de door haar gestelde termijn alle medewerking te verlenen die deze vordert bij de uitoefening van de haar bij deze wet verleende bevoegdheden, behoudens de mogelijkheid van verschoning overeenkomstig de artikelen 19 tot en met 24.
- In dit artikel worden onder Nederland mede begrepen: de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba.
- Voor de toepassing van het eerste lid worden zij die als ingezetene zijn ingeschreven in de basisregistratie personen of in de basisadministratie

persoonsgegevens van een van de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius of Saba, geacht ingezetene van Nederland te zijn.

Artikel 15

1. De verplichting tot medewerking geldt eveneens voor degene voor wie een verplichting tot geheimhouding geldt, ook indien deze verplichting bij wet is opgelegd, behoudens de mogelijkheid van verschoning overeenkomstig de artikelen 19 tot en met 24.
2. Degene die bij wet verplicht is tot geheimhouding en ten behoeve van een ander werkzaam is of is geweest, is slechts verplicht tot medewerking voor zover de persoon ten behoeve van wie hij werkzaam is of is geweest, hem op vordering van de commissie schriftelijk van de verplichting tot geheimhouding heeft ontheven. Indien de commissie ontheffing van de geheimhoudingsverplichting vordert, is de persoon ten behoeve van wie hij werkzaam is of is geweest, verplicht deze ontheffing te verlenen, behoudens de mogelijkheid van verschoning overeenkomstig de artikelen 19 tot en met 24.

Artikel 16

1. Een gewezen minister of gewezen staatssecretaris verleent ten aanzien van informatie die betrekking heeft op de periode van zijn ambtsvervulling uitsluitend door tussenkomst van Onze Minister-President medewerking aan vorderingen van de commissie als bedoeld in artikel 5 of 6.
2. Een ambtenaar die ten behoeve van een minister werkzaam is of is geweest, verleent ten aanzien van informatie die betrekking heeft op de periode van zijn ambtsvervulling uitsluitend door tussenkomst van Onze Minister wie het aangaat medewerking aan een vordering van de commissie als bedoeld in artikel 5 of 6.

Artikel 17

1. Een ieder kan zich in het verkeer met de commissie doen bijstaan.
2. De commissie kan om gewichtige redenen besluiten dat iemand zich tijdens een voorgesprek of een verhoor niet mag laten bijstaan.
3. De commissie stelt de betrokkene onverwijld van een weigering in kennis.

Artikel 18

Voor een vergoeding van de commissie overeenkomstig het krachtens artikel 26 van de Wet griffierechten burgerlijke zaken bepaalde komen in aanmerking:

- a. personen met wie de commissie een voorgesprek heeft gehouden, en
- b. personen die de commissie heeft gehoord.

Paragraaf 2. Verschoningsgronden

Artikel 19

1. Een minister, een gewezen minister, een staatssecretaris, een gewezen staatssecretaris, een lid of bestuurder van een tot de staat behorend orgaan, een gewezen lid of bestuurder van een tot de staat behorend orgaan en een ambtenaar, werkzaam of werkzaam geweest ten behoeve van een tot de staat behorend orgaan, zijn niet verplicht informatie aan de commissie te verstrekken, voor zover deze verstrekking in strijd met het belang van de staat is.
2. Indien een staatssecretaris, een lid of bestuurder van een tot de staat behorend orgaan, een gewezen lid of bestuurder van een tot de staat behorend orgaan of een

ambtenaar, werkzaam of werkzaam geweest ten behoeve van een tot de staat behorend orgaan, zich beroept op het belang van de staat, kan de commissie verlangen dat de gegrondheid van zijn beroep op verschoning wordt bevestigd door Onze Minister wie het aangaat.

3. Indien een gewezen minister of gewezen staatssecretaris zich beroept op het belang van de staat ten aanzien van informatie die betrekking heeft op de periode van zijn ambtsvervulling, kan de commissie verlangen dat de gegrondheid van zijn beroep op verschoning wordt bevestigd door Onze Minister-President.

Artikel 20

1. Een minister, een gewezen minister, een staatssecretaris, een gewezen staatssecretaris en een ambtenaar die ten behoeve van een minister werkzaam is of is geweest, zijn niet verplicht informatie aan de commissie te verstrekken over de beraadslagingen in een vergadering van de ministerraad. Een ambtenaar die ten behoeve van een minister werkzaam is of is geweest, is evenmin verplicht informatie aan de commissie te verstrekken over de in een vergadering van de ministerraad genomen beslissingen en de gronden waarop zij berusten.

2. Onverminderd artikel 19, verstrekt een minister, een gewezen minister, een staatssecretaris of een gewezen staatssecretaris aan de commissie op haar vordering informatie over de in die vergadering genomen beslissingen en de gronden waarop zij berusten. Voor zover deze informatie schriftelijk wordt verlangd, geschiedt dit door Onze Minister-President.

Artikel 21

1. Niemand is verplicht informatie aan de commissie te verstrekken, voor zover het informatie betreft over de beraadslagingen in een vergadering van een college en bij wet een verplichting tot geheimhouding over die beraadslagingen is opgelegd.

2. Het college dat het betreft kan op verzoek van de commissie besluiten ontheffing te verlenen van de geheimhoudingsverplichting.

3. Het tweede lid is niet van toepassing ten aanzien van een gerechtelijke raadkamer of de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Artikel 22

Niemand is verplicht informatie aan de commissie te verstrekken, voor zover deze informatie geheime bedrijfs- en fabricagegegevens of anderszins bedrijfsvertrouwelijke en concurrentiegevoelige informatie van een onderneming betreft en het belang van informatieverkrijging door de commissie niet opweegt tegen het belang van de vertrouwelijkheid van deze informatie.

Artikel 23

Niemand is verplicht informatie aan de commissie te verstrekken, voor zover deze informatie de persoonlijke levenssfeer betreft en het belang van informatieverkrijging door de commissie niet opweegt tegen het belang van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Artikel 24

Niemand is verplicht informatie aan de commissie te verstrekken, voor zover hij uit hoofde van zijn ambt of beroep tot geheimhouding verplicht is en het informatie betreft die aan hem in die hoedanigheid is toevertrouwd.

Artikel 24a

Indien een persoon van wie informatie wordt gevorderd zich genoodzaakt ziet de gevorderde informatie te weigeren op grond van een van de verschoningsgronden genoemd in de artikelen 19 tot en met 24, verstrekt hij bij zijn weigering een deugdelijke motivering.

Hoofdstuk 5. Dwangmiddelen

Artikel 25

1. De voorzieningenrechter van de rechtbank Den Haag kan op verzoek van de commissie een persoon die weigert haar medewerking te verlenen bij de uitoefening van de haar bij deze wet verleende bevoegdheden bevelen deze medewerking alsnog te verlenen. Het verzoek wordt ingeleid bij verzoekschrift.

2. Het verzoek van de commissie vermeldt welke medewerking van de betrokken persoon wordt verlangd.

3. De voorzieningenrechter doet uitspraak uiterlijk op de zevende dag nadat hij het verzoek heeft ontvangen, tenzij de commissie hem heeft verzocht onverwijld uitspraak te doen.

4. De voorzieningenrechter wijst het verzoek toe, tenzij:

- a. het verzoek niet berust op de wet;
- b. de betrokken persoon een wettelijke grond tot weigering heeft, of
- c. de commissie in redelijkheid niet tot haar oordeel kan komen dat de verlangde medewerking nodig is voor de vervulling van haar taak.

5. *[Door vernummering vervallen.]*

6. De uitspraak van de voorzieningenrechter is uitvoerbaar bij voorraad.

Artikel 26

De voorzieningenrechter kan op verzoek van de commissie aan een bevel als bedoeld in artikel 25, eerste lid, een dwangsom verbinden. De derde afdeling van de vijfde titel van Boek 2 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering is van toepassing.

Artikel 27

De voorzieningenrechter kan op verzoek van de commissie bepalen, dat een bevel als bedoeld in artikel 25, eerste lid, met ondersteuning van de openbare macht ten uitvoer kan worden gelegd.

Artikel 28

1. Indien een getuige of deskundige voor de commissie is verschenen, maar zonder wettelijke grond weigert zijn verklaring af te leggen, kan de voorzieningenrechter van de rechtbank Den Haag op verzoek van de commissie bevelen dat hij op kosten van de staat in gijzeling zal worden gesteld totdat hij aan zijn verplichting zal hebben voldaan. Het verzoek wordt ingeleid bij verzoekschrift.

2. De commissie kan het verzoek indienen zonder de bijstand van een advocaat.

3. De commissie kan de getuige of deskundige in bewaring houden totdat de voorzieningenrechter uitspraak heeft gedaan. Zij kan daarbij de ondersteuning van de openbare macht inroepen.

4. De voorzieningenrechter doet onverwijld, doch uiterlijk binnen drie dagen na ontvangst van het verzoek uitspraak.

5. De voorzieningenrechter wijst een verzoek als bedoeld in dit artikel toe, tenzij:

- de getuige of deskundige een wettelijke grond tot weigering heeft of
- de commissie in redelijkheid niet tot haar oordeel kan komen dat de gijzeling nodig is voor de vervulling van haar taak.

6. De uitspraak van de voorzieningenrechter is uitvoerbaar bij voorraad.

7. Gedurende de bewaring en de gijzeling kan de getuige of deskundige zich beraden met een advocaat. De advocaat heeft vrije toegang tot de getuige of deskundige, kan hem alleen spreken en met hem brieven wisselen zonder dat van de inhoud door anderen wordt kennisgenomen, een en ander onder het vereiste toezicht en met inachtneming van de huishoudelijke reglementen.

8. De gijzeling kan ten hoogste dertig dagen duren. De voorzieningenrechter beëindigt ambtshalve, op verzoek van de commissie of op verzoek van de getuige of deskundige de gijzeling indien voortzetting ervan naar zijn oordeel niet meer door het belang dat met de toepassing van de gijzeling werd gediend, wordt gerechtvaardigd, of hem blijkt dat de getuige of deskundige een wettige grond tot weigering heeft.

Artikel 29

Dit hoofdstuk is niet van toepassing op een lid van de Kamer, een minister of een staatssecretaris.

Hoofdstuk 6. De verhouding tot andere procedures

Artikel 30

In een civielrechtelijke, strafrechtelijke, bestuursrechtelijke of tuchtrechtelijke procedure kunnen verklaringen en documenten die op vordering van de commissie zijn afgelegd onderscheidenlijk verstrekt, niet als bewijs worden gebruikt behoudens de uitzonderingen, bedoeld in artikel 32, eerste lid. Evenmin kan op zulke verklaringen en documenten een disciplinaire maatregel, een bestuurlijke sanctie of een bestuurlijke maatregel worden gebaseerd.

Artikel 31

1. De commissie verstrekt geen informatie aan andere personen of organen ten behoeve van een strafrechtelijk, tuchtrechtelijke of civielrechtelijke procedure of een procedure tot oplegging van een disciplinaire maatregel, een bestuurlijke sanctie of een bestuurlijke maatregel, ook niet indien de commissie of het lid op grond van een wettelijk voorschrift tot het verstrekken van informatie is verplicht.

2. In afwijking van het eerste lid verstrekt de commissie informatie aan andere personen of organen indien degene die de informatie heeft verstrekt en degene op wie de informatie betrekking heeft, daarvoor schriftelijk toestemming hebben verleend.

Artikel 32

1. In afwijking van artikel 30 kunnen verklaringen en documenten die in het kader van een parlementaire enquête zijn afgelegd onderscheidenlijk verstrekt als bewijs worden gebruikt in een strafrechtelijke procedure naar meeneed, naar omkoping van een getuige of deskundige bij een parlementaire enquête of naar de delicten, bedoeld in de artikelen 192 tot en met 192c van het Wetboek van Strafrecht, dan wel de delicten, bedoeld in de artikelen 198 tot en met 198c van het Wetboek van Strafrecht BES.

2. In afwijking van artikel 31 verstrekt de commissie aan het openbaar ministerie ten behoeve van een strafrechtelijk onderzoek naar meeneed, naar omkoping van een

getuige of deskundige bij een parlementaire enquête of naar de delicten, bedoeld in de artikelen 192 tot en met 192c van het Wetboek van Strafrecht dan wel de delicten, bedoeld in de artikelen 198 tot en met 198c van het Wetboek van Strafrecht BES, de informatie die redelijkerwijs hiervoor nodig is, ook indien het informatie betreft ten aanzien waarvan voor de leden van de commissie op grond van deze wet een geheimhoudingsverplichting geldt.

Hoofdstuk 7. De beëindiging van een parlementaire enquête en het einde van het lidmaatschap van de commissie

Artikel 33

De commissie legt haar bevindingen vast in een openbaar rapport dat zij aan de Kamer aanbiedt.

Artikel 34

1. Nadat de commissie aan de Kamer verantwoording over haar werkzaamheden heeft afgelegd, beëindigt de Kamer de enquête.
2. De Kamer kan besluiten een parlementaire enquête voortijdig te beëindigen.
3. De voorzitter van de Kamer doet van het besluit tot beëindiging van de enquête mededeling in de Staatscourant.

Artikel 35

Met ingang van de dag dat de Kamer de enquête beëindigt, gaan van rechtswege over op de Kamer:

- a. de documenten die op vordering aan de commissie zijn verstrekt;
- b. de geluidsregistraties, bedoeld in de artikelen 8, 11 en 12;
- c. de documenten die zijn opgesteld ten behoeve van intern beraad, en
- d. andere documenten die de commissie van belang acht.

Artikel 36

Het lidmaatschap van de commissie eindigt op de dag met ingang waarvan:

- a. het lidmaatschap van de Kamer van het betrokken commissielid eindigt en dit lidmaatschap niet terstond opnieuw aanvangt;
- b. het lid van de commissie door de commissie als getuige of deskundige wordt gehoord;
- c. de enquête door de Kamer wordt beëindigd of
- d. het lid van de commissie, al dan niet op zijn verzoek, door de Kamer in zijn hoedanigheid van lid van de commissie wordt ontslagen.

Hoofdstuk 8. Openbaarheid en vertrouwelijkheid van documenten

Artikel 37

1. Onverminderd artikel 11, derde lid, heeft niemand tot op de dag waarop de commissie haar rapport aanbiedt aan de Kamer recht op inzage in documenten die onder de commissie berusten.
2. De commissie kan getuigen, deskundigen en personen die in opdracht van de commissie werkzaamheden verrichten inzage verlenen in documenten die op haar

vordering aan de commissie zijn verstrekt. Degenen die de documenten inzien bewaren geheimhouding over de inhoud van deze documenten.

Artikel 38

1. Met ingang van de dag na de dag waarop de commissie haar rapport aan de Kamer aanbiedt kan elk lid van de Kamer de documenten die op vordering van de commissie aan haar zijn verstrekt, inzien, behoudens de afschriften die zijn verstrekt op basis van artikel 1:93f van de Wet op het financieel toezicht, de artikelen 22a, eerste lid, onderdeel c en 22b, eerste lid onderdeel d, van de Wet ter voorkoming van witwassen en terrorismefinanciering en artikel 58a, eerste lid, onderdeel c, van de Wet toezicht trustkantoren 2018.

2. De leden van de Kamer bewaren geheimhouding over de inhoud van documenten waarin hen inzage is verleend, voor zover de commissie op grond van artikel 40 beperkingen heeft gesteld aan de openbaarheid.

3. Met ingang van de dag na de dag waarop de commissie haar rapport aan de Kamer aanbiedt, kan elk lid van de Kamer een vertrouwelijk verslag van een besloten verhoor inzien. De leden van de Kamer bewaren geheimhouding over de inhoud van het verslag.

Artikel 39

1. Een ieder heeft behoudens de beperkingen die de commissie op grond van artikel 40 aan de openbaarheid heeft gesteld, met ingang van de dag na de dag waarop de commissie haar rapport aanbiedt aan de Kamer recht op inzage in de documenten, bedoeld in artikel 35. Dit inzagerecht geldt zolang deze documenten onder de commissie onderscheidenlijk de Kamer berusten.

2. De Kamer kan besluiten een op grond van artikel 40 aan de openbaarheid gestelde beperking op te heffen, dan wel ten aanzien van een verzoeker, die bij kennisneming een bijzonder belang heeft, buiten toepassing te laten. De Kamer kan een verzoeker geheimhouding opleggen over de inhoud van documenten waarin hem inzage is verleend.

3. Het tweede lid is niet van toepassing op vertrouwelijke verslagen en geluidsregistraties van besloten voorgesprekken als bedoeld in artikel 8, vijfde lid.

Artikel 40

1. De commissie kan voor de periode na de dag waarop zij haar rapport aanbiedt aan de Kamer beperkingen stellen aan de openbaarheid van documenten die onder de commissie berusten of, nadat deze documenten op grond van artikel 35 zijn overgegaan op de Kamer, hebben berust. Deze beperkingen gelden zolang de documenten onder de commissie onderscheidenlijk de Kamer berusten.

2. De commissie stelt beperkingen aan de openbaarheid voor zover:

a. de openbaarmaking van het document de eenheid van de Kroon in gevaar zou kunnen brengen;

b. de openbaarmaking van het document de veiligheid van de staat zou kunnen schaden;

c. het document bedrijfs- en fabricagegegevens bevat, die door natuurlijke personen of rechtspersonen vertrouwelijk aan de overheid zijn meegedeeld;

d. het document persoonsgegevens bevat als bedoeld in de artikelen 9, 10 en 87 van de Algemene verordening gegevensbescherming tenzij de openbaarmaking kennelijk geen inbreuk op de persoonlijke levenssfeer maakt of de persoon op wie de gegevens betrekking hebben schriftelijk heeft ingestemd met de openbaarmaking;

e. het document een verslag van een voorgesprek of een besloten verhoor betreft.

3. De commissie kan eveneens beperkingen aan de openbaarheid stellen voor zover het belang van openbaarheid van het document niet opweegt tegen de volgende belangen:

- a. de betrekkingen van Nederland met andere staten en met internationale organisaties;
- b. de economische of financiële belangen van de staat;
- c. de opsporing en vervolging van strafbare feiten;
- d. inspectie, controle en toezicht door bestuursorganen;
- e. de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer;
- f. het voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling van bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel van derden.

4. De beperkingen aan de openbaarheid kunnen eveneens worden gesteld voor zover het document is opgesteld ten behoeve van intern beraad van de commissie.

5. De leden van de commissie bewaren geheimhouding over de inhoud van documenten, voor zover de commissie beperkingen heeft gesteld aan de openbaarheid.

Hoofdstuk 9. Slot- en overgangsbepalingen

Artikel 41

[Wijzigt de Wet ministeriële verantwoordelijkheid]

Artikel 42

[Wijzigt het Wetboek van Strafrecht]

Artikel 43

[Wijzigt het Wetboek van Strafvordering]

Artikel 44

[Wijzigt deze wet]

Artikel 45

Indien op het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet de Kamer op grond van de Wet op de Parlementaire Enquête een enquête heeft ingesteld, blijft die wet op die enquête van toepassing.

Artikel 46

De Wet op de Parlementaire Enquête wordt ingetrokken.

Artikel 47

Deze wet treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin zij wordt geplaatst.

Artikel 48

Deze wet wordt aangehaald als: Wet op de parlementaire enquête, met vermelding van het jaartal van het Staatsblad waarin zij zal worden geplaatst.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Wet op de parlementaire enquête 2008

Gegeven te 's-Gravenhage, 1 april 2008
Beatrix

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
G. ter Horst

Uitgegeven de achtste mei 2008

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

